הארץ

1.65 ש"ח יום ו' ל' בתשרי תשמ"ח, 23 באוקטובר 1987 VOL.68/20815 OCTOBER 23 1987

כולל מע"מ באילת 1.44 ש"ח

משא ומתן עכשיו

המודד במו"מ עם שכניה, מפרס תמריץ מלחמה נוספת, הוא דבר חיוני ביותר. גם בצד הערבי מתרבים הקולות השפויים המכירים בכך ואפילו ב"פתח" התחילו להבין זאת.

הדוגמה המצרית מתקבלת בהדרגה על ידי גורמים ערבים רציניים. סכנת הפונדמנטליזם המוסלמי הקטינה בעיניהם את "סכנת ישראל", הומכה את השגת הסדר עמה, לאתגר אמיתי. ההכרזה העיראקית האחרונה היא עדות נוספת לכך. הסכמתה של ממשלת ירדן לפו"מ ישיר, לאחר ועידה בינלאומית, אך ללא תנאים מוקדמים מצדה הודעה לתחילת מו"מ רציני. אל נניח להזדמנות חשובה זו לחמוק מידינו.

שינוי בתנועה הרחבה

דו"ח באו"ם: ישראל עדיין ספק הנשק העיקרי לדרא"פ

ועדה בראשות השגריר הניגרי קובעת: סעיפי החלטות ממשלת ישראל מאפשרים מרחב תימרון לעקוף את ההגבלות על הקשרים עם פרטוריה

מאת עקיבא אלדר

מסופר המדיני של "הארץ"

ישראל היא עדיין ספק הנשק הגדול ביותר של דרום אפריקה — קובע הדו"ח השנתי החדש של ועדת האו"ם נגד האפרטהייד העומד להתפרסם בימים אלה. עותק של הדו"ח, שהגיע לירושלים, מפרט בהרחבה את הצעדים נגד דרא"פ, שעליהם החליטה הממשלה בתחום הצבאי והאזרחי.

(סוף בעמוד 9)

ספינות כיבוי מתיזות מים על מסוף הנפט הכוויתי, שנפגע מטיל איראני. (תצלום אי־פי)

מסוף הנפט הראשי של כוויית ניזוק קשה מפגיעת טיל איראני

יצוא הנפט עלול להיפגע • בממשל שוללים אפשרות שארה"ב תגיב • ואשינגטון החליטה למנוע המשך העברת טכנולוגיה מתקדמת לסין, אשר סיפקה לאיראן טילי סילקוורם • מובארק בהודעה דרמטית: ההסלמה הגיעה למימדים שאין להשלים עמם בשל ההשלכות על האומה הערבית

מאת צבי בראל ושלמה שמיר

וסוכנויות הידיעות

טיל "סילקוורם" איראני פגע אתמול לפני הצהריים במסוף הנפט הראשי של כוויית, אל אחמדי, כנראה כתגמול על התקפה אמריקאית על מיתקני נפט איראניים לפני שלושה ימים. כוויית מסרה כי הטיל שוגר מחצי־האי פאו שבידיה עיראק, שאותו כבשו האיראנים.

מסוף הנפט הנמצא על אי קטן, ושהיכו עובר כשליש מיצוא הנפט של כוויית, ניזוק קשה ושלושה עובדים נפצעו. דוברים של כוויית מסרו כי הדליקה העיקרית כובתה כעבור שעתיים. מקור ספנות אמר: "זה קלקל ביזיון באמצע המסוף".

כוויית ביקשה היום להרגיע את לקוחות הנפט שלה ברחבי העולם, כי ההתקפה לא תגרום לביטול משלוחי נפט. אולם אנשי נפט במפרץ אמרו כי הפגיעה עשויה לגרום לשוק קצר. לצמצום יצוא הנפט של כוויית. בסיכות זו מייצאת כיום כ־1.2 מיליון חביות נפט ליום, והיא עשויה, לדעת מומחים, להפסיד עד 30 אחוז מהכנסותיה, אם לא תצליח לתקן במהירות את המסוף או למצוא נתיב יצוא חלופי. התקיפה האיראנית עשויה לעלות לה 180 מיליון דולר לחודש.

הודעה מצרית תקיפה

שר ההגנה הסעודי הודיע לעמיתו הכוויתי, כי צבא סעודיה מוכן להושיט עזרה לצבא כוויית. דובר של נשיא מצרים הכריז בקהיר, כי מצרים מוקיעה את ההתקפה על מסוף הנפט אל אחמדי. בהודעה

(סוף בעמוד 9)

רייגן מנסה להחזיר האמון בכלכלת ארצות־הברית

וול־סטריט טרם התייצב; המדד ירד ב־77 נקודות

חברות גדולות תרמו להרגשת היציבות כאשר רכשו כמויות גדולות של מניותיהן, אך מנגד ניסו סוחרים לממש רווחי היומיים האחרונים • מפולת נוספת בלונדון, התאוששות באסיה

מאת שלמה שמיר

סופר "הארץ" בניו יורק

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ"). הבורסה בניו יורק ננעלה אמש כאשר מדד דאו־ג'ונס מראה על ירידה של 77 נקודות, בהשוואה לשלשום. בסוף יום של תנודות חדות ועצבניות, הגיע המדד ל־1950 נקודות. בולטים המכירות והקניות במשך כל היום, וקרוב ל־400 מיליון מניות נסחרו. שערי 336 מניות עלו אתמול — ושערי 1548 ירדו.

אירועי אתמול בוול־סטריט המחישו, כי היציבות עדיין רחוקה, ומומחי־כספים הרגישו אמש, כי מוטב לגלות זהירות ואיפוק בהשקעות בבניות.

הנשיא רייגן עמד להופיע לפנות בוקר במסיבת עתונאים. כשבוושינגטון התכונן לנסות ולהחזיר את האמון בכלכלת ארה"ב.

נראה כי הערכות על צעדים הצפויים מצד הממשל לבלימת משבר אפשרי בשוק הכספים השפיעו במקצת על הרוכשים הקטנים ועל החברות הגדולות, ויצרו מה שהוגדר "כאווירה מרוסנת".

אחד מראשי חברת מריל־לינץ' אמר אמש, כי להערכתו המשבר עבר ולדבריו "הבורסה יצאה מחדר טיפול נמרץ" והיא בדרך לשיקום מלא.

במניות גדולות של מניות חברות גדולות רכשו אתמול כמויות גדולות של מניותיהן, ותרמו בכך להרגשת היציבות. גם משקיעים קטנים ניצלו מחירים נמוכים של מניות רבות ורכשו מהן כמויות ניכרות. מנגד ניסו סוחרים למכור מניות כדי לממש רווחי היומיים האחרונים.

(סוף בעמוד 9)

פרשנות / נחמיה שטרסלר, ניו־יורק

המשבר עדיין לא חלף

אם יצליח רייגן לשכנע את הציבור כי יקצץ בתקציב — אולי יתייצב שוק המניות

שוק המניות בניו־יורק לא נרגע עדיין ואתמול היו תנודות חריפות בשני הכיוונים עם מגמת ירידה, ואמנם השוק נסגר לבסוף בירידת שערים, לאחר יומיים של עליות.

בניו־יורק עקבו אתמול בחרדה אחרי המסחר בבורסות של טוקיו ולונדון. בטוקיו היתה בתחילה עליית שערים אך לקראת סיום המסחר הוחלה תנועה של ירידה. בלונדון הודיעו בתחילת המסחר על ירידת מכירה של מניה אי־בי־אם הנסחרת גם בניו־יורק וגם בלונדון וזה הספיק לשוק הרגיש והגיע בניו־יורק. ירידות השערים — אמנם לא חריפות במיוחד — החלו מיד עם פתיחת הבורסה.

(סוף בעמוד 9)

עצבנות רבה בבורסה בת"א; מדד המניות עלה ב־4.4%

המדד הכללי ללא בנקים עדיין נמוך בכ־13% מרמתו יום לפני המפולת • הערכה בבורסה: הציבור לא ימהר לחזור לשוק • חשש שירידות היום בארה"ב ימנעו המשך מגמת השיפור בארץ

מאת יהודה שרוני

סופר "הארץ" לענייני כלכלה

העצבנות הרבה בשוק המניות בבורסה נמשכה גם אתמול, למרות שבסיכום המסחר עלה מדד המניות הכללי ללא בנקים ב־4.4 אחוזים וקיזז במקצת את הפסדי הימים האחרונים. מדד המניות הכללי ללא בנקים, שב ועבר את ה־120 נק', אך הוא עדיין נמוך בכ־13 אחוז מרמתו השבוע יום לפני המפולת. העצבנות בבורסה נבעה נוכח ירידה מסוימת שהסתמנה במדד הדאו ג'ונס בבורסה האמריקאית.

המסחר נפתח בשעות הבוקר המוקדמות, במגמה של עליית שערים שגברה והלכה לקראת שעות הצהריים. לאחר סיבוב אחד של מסחר עלה מדד המניות ב־5.35 אחוזים. בית, לקראת שעות הצהריים גברה מאוד עצבנות הסוחרים, ולקראת סיום המסחר בבורסה הם נסו לספק את הביקושים למניות שונות במהירות וללא שיקול דעת.

אחד מסוחרי הבורסה הותיקים העריך, כי הציבור הרחב — שאותו "השחיטה הגדולה" ספג בימים אחרונים הפסד של 10 אחוזים ואף למעלה מכך על השקעתו — לא ימהר לחזור לשוק, הרכבים אמורים במיוחד לגבי רכישת תעודות השתתפות בקרנות נאמנות. אותו סוחר העריך כי הנזילות בקרנות הנאמנות היא מצומצמת למדי, בצבירת הכספים אתמול בקרנות, הנאמנות ב־5 מיליון, היא בבחינת טיפה בים. להערכתו, מנהלי הקרנות יעשו בימים הקרובים כל מאמץ על מנת לשפר את בילותם, דבר שימנע עליות שערים מהותיות במניות הכבדות.

הבורסה יוצאת היום לפגרת סוף שבוע עד יום א'. סוחרי הבורסה מעריכים כי התנהגות שוק המניות בשבוע הבא תושפע בעיקר מהמתרחש היום בבורסה האמריקאית, שם בערך מסחר רגיל. עצבנות וירידות שערים שם, עלולים להזיק באווירה כל אפשרות להמשך התאוששות הבורסה הישראלית.

בריה"מ: הרבה תלוי בתוצאות פגישת שולץ־גורבצ'וב היום; התקווה גדולה

גראסימוב: אנו אופטימיים; כל הסיכוי שנשלים את החוזה בנושא פירוק הנשק אם המומחים לא יכשילו אותנו • שולץ: ארה"ב תומכת במבקשים לצאת מבריה"מ; איננו שוכחים אותם

מוסקווה (ע"ר). שר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ ועמיתו הסובייטי אדוארד שווארדנדזה מרוחים על התקדמות בשיחות בין שתי מעצמות־העל בעניין הפיקוח החימוש ובעיות אחרות, שהועלו לדיון במוסקווה — על כך מסרו דוברי שני הצדדים.

דובר משרד החוץ האמריקאי צ'ארלס רדמן והדובר משרד החוץ הסובייטי גנאדי גראסימוב ציינו, כי השרים קיימו שני סיבובי־שיחות קונסטרוקטיביים בשעות הבוקר ואחר־הצהרים. בערב הם המשיכו בדיונים בפגישה שלישית ביניהם.

רדמן אמר בתדרוך לעיתונאים, כי שולץ ושווארדנדזה מתקדמים לקראת השלמת חוזה לאיסור שימוש בטילים בינוניים לטווח־בינוני וטווח קצר יותר.

עם זאת, הוסיף ואמר דובר משרד החוץ האמריקאי, כי נותרו עדיין בעיות בעניין מימוש ההסכם ובשאלת להיהרסותם לפירוקו כלי הנשק.

גראסימוב, שהופיע אף הוא באותו תידרוך לעיתונאים, ציין: "אנו אופטימיים". הוא ציטט את שווארדנדזה שאמר בסעודה: "קיימים כל הסיכויים להשלים את החוזה, אם המומחים לא יכשילו אותנו".

בהתייחסו לפגישה שנקבעה לשר החוץ האמריקאי עם המנהיג הסובייטי מיכאיל גורבצ'וב היום, אמר גראסימוב, "התקוות גדולות" והוסיף "הרבה יהיה תלוי בתוצאות הפגישה של שולץ וגורבצ'וב".

8 קבוצות עבודה

רדמן אמר עוד, כי שני השרים

(סוף בעמוד 9)

נבון מקים ועדה לבדוק רשות השידור; פורת: זו "התחמקות מקבלת הכרעות"

העיתונאים משבחים החלטת שר החינוך • אסיפה של כ־400 מהשובתים החליטה להמשיך בשביתה ותקפה את פורת • נבון העביר לממשלה את הצעתו לתוספת לחוק המאפשרת הפסקת השידורים

מאת לילי גלילי

סופרת "הארץ"

אסיפה כללית סוערת, שקיימו אתמול כ־400 מן העיתונאים העובדים של רשות השידור, החליטה פה אחד על המשך השביתה. קטעים ארוכים מן האסיפה צולמו לרשת הטלוויזיה אמריקאית סי־אן־אן, המגלה ענין רב בהשבתת התקשורת הממלכתית בישראל.

העיתונאים החליטו להמשיך בשביתתם, על אף החלטתו של שר החינוך, יצחק נבון, להקים ועדה ציבורית לבדיקת התפקוד של רשות השידור. העובדים תובעים כתנאי את השוואת טבלת השכר לעמיתיהם בעיתונות הכתובה, הסכם ביניים אשר יבטיח להם תוספת שכר של 20—40 שקל לחודש וחצי השנה הקרובה, בנוסף על 75 השקל שמוכן להעניק להם האוצר. השובתים מעתינים גם לראות אם מינויו של ועדי מנהל חדש יאושר בישיבת הממשלה ביום א', בתקווה שהוער זה יעמוד לצד העובדים. ההכרעה הסופית על המשך השביתה תיפול בתום מהלך זה.

נבון הגיע למסקנה, כי רק ועדה בלתי תלויה יכולה לבדוק באופן קטיוות את הקשיים בתפקוד הרשות, ולהציע דרכים לשיקום והבראה אשר יבטיחו לציבור בשלמי האגרה שידורים סדירים ברדיו ובטלוויזיה. הרכב הוועדה טרם נקבע.

במקביל, העביר אתמול נבון למזכירות הממשלה את הצעתו להוסיף לחוק רשות השידור הסמכה לוועד המנהל של רשות השידור להפסיק את השידורים למשך 90 יום, בכפוף לאישור השר הממונה. לפי ההצעה, יהיה הוועד המנהל רשאי להטיל על גוף אחר לקיים שידורים חלופיים בתקופת הביניה.

(סוף בעמוד 9)

הגשם יימשך היום, יתחזק לאחר שבת

מזג האוויר החורפי מתאפיין גם בירידה בטמפרטורות של כ־5 מעלות

מאת מיכאל גרטי

מזג האוויר הגשום יימשך היום. מחר תהיה החלשה בעוצמת הגשמים ויתכנו הפוגות ארוכות יותר בין הממטרים. החזאית התורנית בשירות המטאורולוגי צופה כי ביום א' תחודש זרימת האוויר הקר לאיזורנו והגשמים יתחזקו ויימשכו גם ביום ב'.

מערך הלחצים הברומטריים הורימת האוויר אופייני לגשמי החורף כאשר שקע ברומטרי מצפון לקפריסין הפיק רום שהתפתחו מעליו גורמים לזרימת אוויר קר מברכו אירופה והבלקן אל מזרח הים התיכון. מזג האוויר החורפי מתאפיין אתמול גם בירידה חריפה בטמפרטורות, כאשר הטמפרטורות המקסימום שנמדדו אתמול בצהריים היו נמוכות בכ־5 מעלות לעומת אלה שנמדדו שלשום. בירושלים היתה הטמפרטורות המכסימום אתמול 16 מעלות, בגליל העליון 14 מעלות, במישור החוף 21 מעלות, בבאר שבע 22 ובאילת 28 מעלות.

השקע הברומטרי נע מזרחה באיטיות רבה — כ־10 קמ"ש — ומכאן התחזית לפרק גשם ארוך ולהחלשה הדרגתית ואיטית בעוצמת הגשמים בשבת. על פי מפת התשקיף לתחזית השבוע הבא נראה כי מערך זרימת האוויר הקר לאיזורנו יחזור על עצמו ביום א' והגשמים יתחדשו בעוצמה הדומה לזו של אתמול והיום.

אתמול נמדדו גשמים בכל תחנות המדידה בצפון ובמרכז הארץ. בימבה שהסתיימה אמש בשעה 2000 נמדדו כמויות הגשם הבאות: תל אביב 37 מ"מ, עמק יזרעאל 15 מ"מ, ירושלים 12 מ"מ, באר שבע 5 מ"מ, לוד 16 מ"מ, נצרת 8 מ"מ, שומרון 12 מ"מ ובעזה 19 מ"מ.

ערך את העמוד: בועז שפירא

הבוקר הפסקת חדשות הארץ

מתפרסם היום בעמודים:

חלק א' 9

חלק ג' 1—12

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב'1:

אפוקליפסה לא עכשיו — א. שווייצר

ה"קראש" של הבורסה המדינית — גדעון סאמט

אירופה כסניף של ארה"ב — דניאל דגן

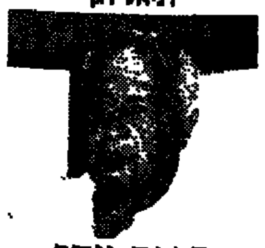

הרבה יותר מטרנספר — דן מרגלית

עמ' ב'2:

מקורות מדיניים — עקיבא אלדר

הקשר האמריקאי — צבי בראל

על שטחים ואנשים — אורי ניר

עמ' ב'3:

5 ק"מ של ציונות — רומן פריסטר

צדיק בסדום — אברהם טל

ראיית הנולד אצל בן־גוריון — יואב גלבר

עמ' ב'4:

מבחר תרגומים מה"שפיגל", ה"צייט" וה"ניוזוויק"

עמ' ב'5:

כתב זר מדור חדש — תום שגב

בספת

עמ' ב'6־7:

תרבות וספרות

עמ' ב'8:

הטלוויזיה (המושבתת) של השבוע — לילי גלילי

שרות הארץ

מזג האוויר

הטמפרטורות:

- ירושלים: 13—8.
- תל־אביב: 20—14.
- חיפה: 19—14
- באר־שבע: 21—11.

הגולן 16—9. צפת 14—8. טבריה 30—12. שומרון 17—11. נתב"ג 19—12. ים המלח 20—16. אילת 25—19.

שערי הדולר

	שער היציג	השינוי
יציג	1.5993	+0.0025
ניו־יורק	1.9009	+0.0030
שוויצר	1.7300	—

שער הסל

יציג	1.6797	+0.0007

בגליון זה 30 עמודים בצירוף 48 עמודי מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

ראיתי שמעתי

מר ימין וגברת הברזל

נורמן פודהורץ, עורך כתב העת "קומנטרי", יהיה מחרתיים בערב אורח אוניברסיטת תל־אביב, במסגרת הרצאה השנתית הראשונה על־שם מרגרט תאצ'ר, ראש ממשלת בריטניה, שהיא גם ד"ר כבוד של אוניברסיטת תל אביב. פודהורץ ידבר על השמרנות החדשה בארה"ב ובעולם. ל"גברת הברזל" תאצ'ר קשרים ארוכי־ימים עם אוניבר־

נורמן פודהורץ: השמרנות החדשה

סיטת תל־אביב, והיא פטרונית אגודת ידידי האוניברסיטה בבריטניה עוד מתקופת היותה שרת החינוך שם. ידידי האוניברסיטה באירופה תרמו כספים כדי לייסד את מוסד ההרצאות השנתיות על שמה ונורמן פודהורץ נבחר לפתוח את הסדרה.

ביטוח צד ג' אצל הספרדים

פורום הביטוח, שאירח אתמול את השר עזר וייצמן, זכה מיד בתחילת ההרצאה בחידוד מפי השר, שאינו מבין בביטוח. "אשתי מטפלת בזה", הסביר. "לעומת זאת סען שדבר אחד הוא יודע: מה זה ביטוח צד ג'. "את זה", סיפר וייצמן, "למדתי מחבר הכנסת צ'רלי ביטון, כשסיפר לי היכרות עם אשתו, בלונדינית יפה. ביטון הסביר לי שלכל המנהיגים הספרדים יש אשה אשכנזית. למה הם צריכים אשה אשכנזית? זה ביטוח צד ג' שלנו. הסביר לי ביטון".

אריה לביא

יצחק קינן מנכ"ל אמנות לעם

אתמול נפל הפור על אחד המינויים שסיקרנו רבים בשטח התרבות בארץ: הנהלת עמותת "אמנות לעם" החליטה למנות את יצחק קינן למנכ"ל "אמנות לעם" במקום יוסי פרוסט שיפרוש מתפקידו ב־31 בדצמבר.

קינן (47), יליד מרוקו, הוא בוגר אוניברסיטת חיפה בהיסטוריה של עם ישראל וספרות. הוא שימש מחנך ומנהל בית־ספר בבית־שאן, ובין השנים 1973–1982 היה יו"ר המועצה המקומית בית שאן. משנת 1983 היה שליח "עליית הנוער" באירופה. הוא יכנס לתפקידו בתוך מספר שבועות ויעבוד בחפיפה עם המנכ"ל היוצא.

יוסי פרוסט (50), שימש כמנכ"ל "אמנות לעם" בתריסר השנים האחרונות, והתפקיד זה זכה להצלחה רבה. עם פרישתו יתחיל לנהל את "החברה לגני הול" שהוקמה לאחרונה ביוזמתו, ומטרתה לשמש גוף מנהל לאירועי אמנות ופסטיבלים מקומיים לאמנות המאור־גנים וממומנים בחלקם על ידי משרד החינוך.

ב.ש.

רצה אחת קיבל שתיים

לאחר חמש שנים של נסיונות ליצור קשר עם להקת הפולקלור הייצוגית של יוגוסלאוויה, "לאדו", קיבל המפיק דני שלום טלפון מהלהקה, שבו התבקש להגיע מיד ליוגוסלאוויה, לשם חתימת הסכם ההופעות בארץ. לאחר שנחתם ההסכם, נשאל שלום אם הוא מעוניין בעוד מופע תרבות יוגוסלאווי. שלום לא היסס וביקש את אנסמבל המיתרים "הסוליסטים מזאגרב", וכך צד שתי ציפורים יוגוסלאוויות במכה אחת.

גם "לאדו" וגם "הסוליסטים מזאגרב" הופיעו בארץ בתחילת שנות השישים, ומאז, בעקבות ניתוק היחסים, לא הופיעה בארץ להקה יוגוסלאווית כל־שהי.

נפטרה מולי בר דוד

השבוע הלכה לעולמה מולי בר דוד (77), גסטרונומית שעשתה רבות למען שימור מאכלי העדות השונות ופיתוח המטבח הישראלי. ילידת קנדה שעלתה ארצה ב־1936, עבדה את המבצר בירושלים, ובעקבותיו כתבה את הספר "הארץ המובטחת לי" שיצא ב־1954 בארה"ב וזכה בהצלחה רבה. בר דוד פעלה בתקופה שבה אפשר היה לקבל חלבונים רק מלקרוח, ואף כתבה חוברת מתכונים בנוסח "100 מתכוני לקרוח". מולי בר דוד, שעבדה גם עבור "אל על" בהרכבת המתכונים לארוחותיה במטוסים, נשלחה לקהילות היהודיות כדי ללמוד את התבשילים של עם ישראל בכל התרבויות. את התוצאות פרסמה ב־1963 בספר "הבישול הפולקלורי" שהוא עד היום הספר המקיף ביותר בנושא.

מולי בר דוד היתה גם טופחת מוכשרת, אשת רעים להתרועע ובין ידידות נפשה היו פולה בן גוריון ורחל ינאית בן צבי.

בשנים האחרונות לא היתה פעילה, אך היא היתה אחת מאלה שהניחו את היסודות למטבח הישראלי.

עסקי נפט ופלדה ולב לילדים

ארוחת ערב חגיגית, אמנים ומכירה פומבית של שלושה חפצי יודאיקה יקרים ביותר, הם גורמי המשיכה שאמורים להביא את ליבותיהם של התורמים לאגודת "יד ביד". הכנסות הערב, שיתקיים מחרתיים במלון הילטון בתל־אביב, מיועדות למימון ניתוחים דחופים לילדים, לוקים להשתלות כבד וכדומה.

את הערב תרם מייק פלידרר באום (36), יליד ישראל שגדל בגרמניה והמתגורר בבריטניה, וכיום הוא תושב לונדון. פלידרר באום הוא בן למשפחת מיליונרים שלהם עסקי נפט, פלדה ומסחר בינלאומי, והם מבלים לסירוגין בישראל, בבריטניה, בגרמניה ובשוויץ.

הערב הוא בחסות שרת הבריאות, שושנה ארבלי אלמוזלינו.

בעריכת עידית רוזנבלום

רמזים בארה"ב: יתכן קיצוץ של כמה עשרות מיליוני דולר בסיוע הצבאי

מקור ההערכות: שיחות מטעם שגרירות ישראל בוואשינגטון עם אנשי ממשל וחברי קונגרס

מאת ראובן פדהצור
סופר הצבאי של "הארץ"

גורמים בטחוניים מוסמכים דיווחו אתמול על רמזים בדבר האפשרות לקיצוץ בסיוע הצבאי האמריקאי לישראל, בעקבות המצב הכלכלי החדש שנוצר עם התמוטטות הבורסה בניו־יורק. הרמזים על הקיצוץ מקורם בהערכות של מקורות בשגרירות ישראל בוואשינגטון, בעקבות שיחות שניהלו בימים האחרונים עם אנשי ממשל וחברי קונגרס.

לפי התרשמויות אלה המדובר הוא ברמזים על קיצוץ של כמה עשרות מיליוני דולרים.

הממשל האמריקאי הבהיר לשר הבטחון, יצחק רבין, ויותר מאוחר גם לראש הממשלה, כי סכום הסיוע לשתי שנות התקציב הבאות יהיה בגובה 1.8 מיליארד דולר לשנה ולא פחות מכך. הבטחה זו ניתנה לישראל בעקבות ביטול פרוייקט הלביא. קשה להבין כי ממשל רייגן יפר הבטחה זו, ולפיכך, בכל מקרה כנראה שלא יהיה מדובר, אם בכלל, על הסיוע הצבאי לשנת 1988/89.

בדיונים, שנערכו לאחרונה במערכת הבטחון, התברר, כי למרות ביטול פרוייקט הלביא, אין רואים בצה"ל אפשרות מלהמנע מקיצוץ נוסף בסדר הכוחות של צה"ל. זאת בעקבות החישובים של עלויות תוכנית העבודה הרב־שנתית המתגבשת. לפי חישובים אלה גם הכספים המתפנים בעקבות ביטול הלביא, והמופנים לצה"ל, לא מספיקים למלא את כל הצרכים.

מנהל בנק "פירסט בוסטון" השוהה בישראל: בידי הממשל לייצב הבורסה

פדרו קוצ'ינסקי שהגיע בראש צוות כלכלנים להכין לממשלה תכנית למכירת חברות ממשלתיות: הוול סטריט יתייצב אם יקצצו את תקציב 1988 בארה"ב באופן משמעותי

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

"הבורסה בניו יורק תסבול בטווח הקרוב מתנודות לשני הכיוונים ואילו מגמת המסחר בחודשים הקרובים תקבע על פי מידת נחישותם של הממשל והקונגרס לקצץ קיצוץ משמעותי בתקציב 1988" — כך סבור פדרו קוצ'ינסקי, האחראי לפעילות הבינלאומית של הבנק ההשקעות האמריקאי "פירסט בוסטון", שהינו אחד ממוסדות הבנקים להשקעות הגדולים ביותר בארה"ב. קוצ'ינסקי שוהה בימים אלה בישראל, בראש צוות של שישה כלכלנים, שיתנו עבור ממשלת ישראל במהלך החודש הקרוב, תכנית למכירת חברות ממשלתיות. את הערכתו על המתרחש בשוק האמריקאי מסר בראיון ל"הארץ".

האם הבנק להשקעות שאתה אחד ממנהליו נפגע כתוצאה מהמפולת?

"קיבלנו מכה כמו שכל הבנקים האחרים קיבלו מכה, ואינני שמח על מה שקורה בבורסה. עם זאת, אני שמח כי בניגוד לרבים ואחרים, "פירסט בוסטון" לא לווה כסף כדי לרכוש מניות".

שמעתי הרבה נימוקים למשבר. מה הסיבה העיקרית לדעתך?

"הסיבה הבסיסית למשבר הוא משבר אמון בסיסי של הציבור על כך שארה"ב אינה שולטת בגורלה הפיננסי. הגרעון התקציבי הנמשך אילץ את הממשלה האמריקאית לייבא הון, ועקב כך להעלות את הריבית. הדבר יצר את ההרגשה שהמדיניות המוניטרית האמריקאית מוכתבת משיקולים חיצוניים, והריבית הגבוהה עוררה את החשש כי המיתון הוא שאלה של זמן".

בכל זאת, מה היתה העילה המיידית למפולת?

"הצהרת שר האוצר האמריקאי ג'יימס בייקר כי ישקול פיחות גדול של הדולר כבר המאריק".

מדוע לפי דעתך גם הבורסה בעולם ובכלל זה הבורסה הישראלית ירדו בעקבות האמריקאית?

"המשק האמריקאי בגלל גודלו משפיע על כל מדינות העולם, ולכך נפילות השערים. עם זאת הירידות התלולות נבעות בעיקר בגלל מניעים פסיכולוגיים".

שבועון באידיש בניו יורק: איל הון יהודי ניסה להתאבד לאחר שהפסיד 21 מיליון דולר

מוסדות יהודיים בניו־יורק חוששים מירידה משמעותית בהיקף התרומות

הירידה מורגשת בעיקר בין מנהלי מוסדות תורניים שמספרם בניו יורק מגיע למאות • מגייסי תרומות למוסדות השכלה ישראליים שוקלים ביטול ארוחות־ערב שנועדו לגיוס כספים

מאת שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו יורק

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ"). החששות כי בעקבות מפולת שערי המניות בבורסה בניו יורק תחול ירידה משמעותית בתרומות ובסיוע כספי שנדבנים יהודים מעניקים לארגונים ולמוסדות יהודים בניו יורק, יצרה חרדה בקרב מנהלי ועסקני מוסדות יהודים בעיר.

מספר לא מבוטל של אנשי עסקים יהודים הפסידו סכומי כסף עצומים כתוצאה מירידת השערים וההערכה בין ראשי הממסד היהודי בניו יורק, כי כתוצאה מכך יפחת זרם התרומות המוענקים לארגונים ומוסדות יהודיים, שרבים מהם מתקיימים ומתפקדים מתרומות של נדבנים יהודים. החרדה מפני השלכות המפולת בבורסה מורגשת בעיקר בין מנהלי ישיבות ומוסדות תורניים, שמספרם בניו יורק מגיע למאות.

קיומן של רבות מהישיבות תלוי בתרומות וסיוע כספי של נדבנים יהודים. גם אוניברסיטאות ומוסדות חינוך בישראל, שבשנים האחרונות נהנו מתרומות ומענקים ממקורות יהודיים בניו יורק, עלולים להיפגע מן ההפסדים שנגרמו ליהודים אמידים בניו יורק.

דחייה או ביטול

אוניברסיטאות ומוסדות השכלה ישראליים הקימו בשנים האחרונות משרדים בניו יורק וארגנו ועדי־ידידים אמריקאים, שעיקר תפקידם איסוף כספים בארצות־הברית.

עסקנים מקומיים של אוניברסיטאות ומוסדות השכלה ישראליים, שוקלים דחיית או ביטול ארוחות־ערב חגיגיות שעמדו להערך בחודשי החורף הקרובים. ארוחות ערב אלה (דינרס) הם אירועים חברתיים מקובלים כאן, ואורחי הכבוד באירועים אלה הם נדבנים יהודים, התורמים סכומי כסף גבוהים.

השבועון בשפה האידיש, "אלגעמיינער זשורנאל" מדווח בגליון השבוע, על איל הון יהודי, שניסה להתאבד לאחר שהפסיד 21 מיליון דולר במפולת הבורסה. האיש, המוגדר כנדבן נדיב, בלע כמות גדולה של גלולות שינה, וניצל ברגע האחרון על ידי אשתו שמצאה אותו חסר הכרה וקראה לעזרה.

צ'יצ'ולינה: לילה ראשון בארץ הקודש

אפילו צלם של לשכת העתונות הממשלתית הצטופף בין הרבים שהמתינו לחברת הפרלמנט האיטלקי, שכינסה אמש מסיבת עיתונאים בתל־אביב, חשפה טפחיים, ליטפה נחש – וגם השמיעה את עיקרי מצעה הפוליטי

אמש בתל־אביב: צ'יצ'ולינה. (צילום: עודי קרן)

מאת רפי קינן

כולם באו, אפילו צלם של לשכת העתונות הממשלתית, חיכו לחברת הפרלמנט האיטלקי צ'יצ'ולינה, שנחתה אמש בישראל וכינסה אמש מסיבת עיתונאים בסינרמה אביב לקראת הופעותיה בארץ.

כמו הציפורים של היצ'קוק התנפלו הצלמים על הנערה ונדרש זמן מה כדי להשיב את האיזון באולם על כנו ולהביא את חברת הפרלמנט אל הבימה הקטנה שהוכנה בעבורה.

יפה, תמימה, שער בלונדי פזור עטור זר פרחים, עיניים תכולות עם איפור חום כבד על הגבות ושמלת פאייטים כסופה הדוקה לגופה החטוב, מהקרסול ועד קצת אחרי המפשעה, הן בתולי בהגלמתו.

רק עלתה על הבימה, ומיד הצמידה הזבן והדדד אל לחייה הימנית וחשפה בנדיבות את שדה השמאלי. אחרי כמה ודדכים גילתה התחשבות באיזון הפרלמנטרי וחשפה גם את הי־מני. כך נשארה זמן מה, מחייכת לכל צלם באופן אישי. אחר כך תיקנה את שמלתה והגישה יד לשלום — ומיד שוב הציגו עופריה לעיתונאים. אז החלו להישמע קריאות: את הנחש! את הנחש!

הנחש, למי שאינו יודע, הוא אחד האביזרים המשמשים אותה באחד מסרטי הפורנו שלה. כמה בחורים חסונים הביאו אל הבימה זוחל חסון באורך של כמה מטרים. היא נטלה את ראשו בין ידיה, שוב קליקים והבזקים, אבל ניאותה רק ללטף אותו ולנשקו נשיקה צנועה.

ההצגה הזאת נמשכה כעשר דקות ומשלא חלה בה התפתחות [...] אחד ה[...] מור[...] מפלגה [...] היא [...] עמר[...] קריא[...] ענוג [...] והאיטלקית מתגננת שתירגמה עידית נעמן.

בעד אהבה, בעד מין, בעד מי־לוי תשוקות, אבל נגד סמים, עוני, אלימות ומלחמה. גם בעד "צ'יצ'ולינה־פרס" שרוצה ועידה בינלאומית ושאותו היתה שמ־חה לפגוש. אחר כך המשיכה להפליג בפרטי עמדותיה לגבי סוגיות בינלאומיות, ותקצר היריעה מלהכיל את כל מה שלצ'יצ'ולינה יש להציע.

שיחת היום / אורית גלילי

עם: יעקב רוזנסקי, מנהל "מנפאואר" בירושלים
על: עבודות זמניות לעיתונאי רשות השידור

אם העתונאים יסכימו להפשיל שרוולים אפשר יהיה לעזור להם

שלושה מפיקים בכירים בטלוויזיה הודיעו כי יתחילו לעבוד כמלצרים בקפה "ימקא" בירושלים, מה דעתך?

הם מאמינים בצדקת מאבקם ולא מוכנים לקבל שום תכתיבים ומשרות עד שתביעותיהם י־מולאו. זה דבר חריג בנוף יחסי העבודה בישראל. הם מוכיחים שחרף היותם קבוצה מקצועית, יהיו מוכנים לעבוד בכל דבר עד שימצא פתרון מתאים לבעייתם.

חברה כשלכם יכולה להציע עבודות ל־800 עתונאי רשות השידור, בהנחה שהשביתה תי־משך?

לחלק נוכל אולי למצוא תעסוקה. החברה שלנו זקוקה לאנשי מקצוע ייחודיים והיא עורכת בחינות אישיות ומקצועיות לכל מועמד. אני מניח שבבחינות האישיות העתונאים יצ־ליחו יפה, אבל מבחינה מקצועית הם לא יוכלו לעמוד בדרישות — למשל להנדסאים, לקלדניות, או לאנשי מחשב. אילו היו השובתים טבחאים היינו יכולים לסייע להם יותר מהר. אנו זקוקים לטב־חים, חדרניות, מלצרים ופקידי־קבלה. אחד העתונאים אכן הגיע אלינו כדי לחפש עבודה והצענו לו להיות חדרן בבית מלון. הוא הודיע שזה לא בשבילו. אם העתונאים ירצו להפשיל שרוו־לים ולעשות כל עבודה, אפשר יהיה לעזור להם.

מה אתה יכול להציע לדליה מזור?

אני בטוח שדליה מזור יודעת לסדר מיטה, לשטוף רצפה ולנגב אבק — אז כמו שהיא עושה את זה בבית היא תעשה את זה בבית מלון אם היא תבוא עם עוד חמש קריייניות ועורכות אנחנו מסדרים להן עבודה כבר מחרתיים.

כמה הם יכולים להשתכר בעבודות אלה?

הם יצטרכו להסתפק בתעריפים שלנו שהם בין 6 ל־8 שקל לשעה.

חשבתם על יצירת משרות חדשות לאנשים שבאים מרקע כזה?

ליצור תחום חדש — זה דורש הכנה וזמן. עד שנטפל בעניין, השביתה עלולה גם להסתיים. אם היא תימשך כמה חודשים, כל עובד שירצה להיקלט בתעשיה, או בתעשיות עתירות ידע יתקבל בברכה ויעבור הכשרה מתאימה. מפעלים רבים בירושלים זקוקים לידיים עובדות ומצב התעסוקה מצויין.

צה"ל יפתח סניף בתעשיה האווירית בנסיון לגייס 500 ממפוטרי הלביא

22 מ־30 נציגי התעשיה האווירית שהוצבו במסגרת הפרוייקט במפעלים בארה"ב כבר הוחזרו

מאת ראובן פדהצור
סופר הצבאי של "הארץ"

אגף כוח אדם של צה"ל יפתח בתחילת נובמבר נציגות בתעשיה האווירית לטיפול בפורשי המפעל. צה"ל מתכוון להציע למפוטרי אגף ההנדסה של התעשיה האווירית 500 מקומות עבודה למהנדסים וטכנאים.

ההצעות למפוטרים יתבססו על שני מסלולי תעסוקה: כאנשי קבע וכאזרחים עובדי צה"ל.

בחילות אחרים בצה"ל מורגש מחסור בכוח אדם מקצועי בתחומי ההנדסה השונים, במיוחד חריפה המצוקה בחיל האוויר, במודיעין ובאגף האפסנאות.

הנהלת משרד הבטחון הבהירה לתעשיה האווירית כי לאחר חודש מארס הקרוב לא יעביר המשרד אפילו "אגורה שחוקה" למימון פעו־לות הקשורות ללביא.

עוד הובהר כי לכשישג תוקף ההצעות לפרישה מרצון, המופנות לעובדי התע"א, יורעו תנאי הפרישה. שתה מוצאים לעובדים תנאי פרישה מועדפים ואחוזי פיצויים גבוהים. לפיכך, אמרו מקורות בטחוניים, מוטב לעובדים "לחטוף" עכשיו את תוכניות הפרישה המוצעות להם.

מרבית הנציגים חזרו

זוהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" לענייני תעשיה, מוסר כי מרבית נציגיה של התעשיה האווירית אשר היו מוצבים במסגרת תוכנית פרוייקט מטוס "הלביא" במפעלים בארה"ב, כבר הוחזרו לישראל המעטים מביניהם שעדיין נותרו שם עומדים לשוב ארצה בימים אלה. אמש נודע, כי מתוך 30 העובדים שהיו מוצבים במפעלים שונים בארה"ב שייצרו למען פרוייקט מטוס "הלביא", נותרו עדיין שמונה עובדים בלבד האמורים לחזור ארצה בקרוב מאוד.

בין השאר מדובר בנציגים ברמת מהנדסים במפעל "גרומן" בארה"ב, מפעל שעסק בפיתוח וייצור הכנ־פיים למטוס "הלביא", שקיבלו הוראה להפסיק את העבודה במקום, לארוז את מטלטליהם ולשוב ארצה.

אחד מהנציגים לדוגמא אמור היה להמשיך ולעבוד על פי חוזה התקשרות שנה אחת נוספת לפחות בארה"ב. התעשיה האווירית תצטרך במסגרת הפסקת עבודתו להמשיך ולממן במשך תקופת מה את שכר הדירה הגבוהה ששכר הנציג לבני משפחתו, למרות שהם כבר לא יגורו בה. הוצאות מסוג זה אינם כלולים בתשלומים הקשורים ישירות בחי־שובי עלות סגירת הפרוייקט כגון תשלום פיצויים לחברות מארה"ב בגין הפרת חוזי התקשרות. הנציג הנוחה להתייצב בראשית החודש הבא להמשך עבודתו במתקני התעשיה האווירית בישראל.

בתוך כך נודע עוד על תסיסה והתמרמרות בקרב עובדים מחטיבת הנדסה והיצור. ההפגנות העקריות מהפסקת פרוייקט מטוס "הלביא", על חלקם הגדול יחסית ברשימת העובדים המועמדים לתוכנית הפרישה מתוך הסכמה הדדית. העובדים עומדים לבקש להפגש עם המנכ"ל משה קרת, ולתבוע ממנו שיתן הנחיה לביצוע פעולת ויסות מאוזנת יותר כשעובדים.

"כולם ישאו בנטל"

מהתעשיה האווירית נמסר אמש בתגובה, כי העובדים שהיו מוצבים במסגרת פרוייקט מטוס "הלביא" במפעלים בארה"ב הוחזרו לישראל בהתאם ללוח זמנים שנקבע. נערכות בדיקות לגבי העלויות הקשורות בהבטים השונים של החזרתם ארצה. התעשיה האווירית תשא בכל ההוצאות הכרוכות בכך. באשר לעמדת העובדים מחטיבת ההנדסה והייצור נמסר בתגובה, כי "החברה עושה את מירב המאמצים, כדי שכל השכבות תשאנה בנטל".

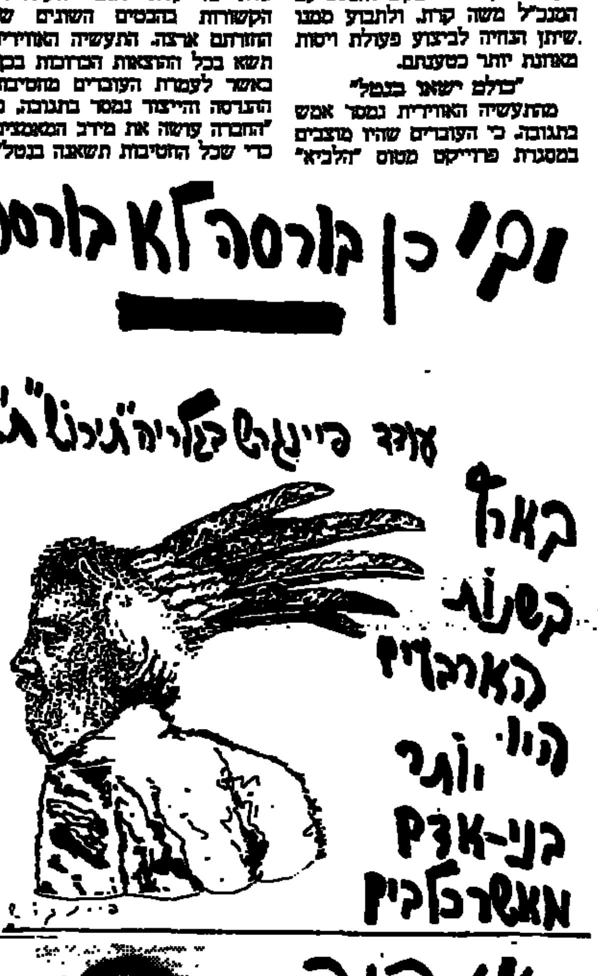

לוניה דבורין בן 70

בשנות הארבעים תל־אביב היתה סוערת ורחוקה משעממת בשנותי הצעירות כשהגיל היה תמים והספורט ערך עממי נכון הייתי לשובב את רוחי ממראה משחקי הכדורגל.

שמות כמו לוניה דבורין, האחים פוליאקוב, בוגדנוב, מזרחי, ויס, מליקה, בצ'קה, יוס־טוב, מייסנר, ורמש, אלי פוקס, יוסף מרימוביץ, פנץ, דוקטור, יצחק שנייטר ומשה מלמוד (חלקם הלכו לעולמם ונבדלו לחיים ארוכים הנותרים) העניקו רוממות גוף ונפש.

מגוון של דמויות שסמל האגודה קימל בהכרותם אהבה והקרבה דור שבנועם צניעותו משך אליו אוהדים רבים ואהדה רבה.

כשם שבשנות הארבעים לגרוש היתה גרושה ולדלת לא היה מפתח. חולי הבצע היה זר לספורט.

אחד מהאנשים היפים הללו הוא לוניה דבורין.

אל על

	מעלות מינימום	מעלות מכסימום		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	10	10	מע.חל	9	14
אתונה	15	21	מע.חל	14	22
בוקרשט	10	13	מע.חל	–	–
בריסל	10	13	מע.חל	5	15
וינה	6	11	גשום	9	11
ז'נבה	10	12	מע.חל	9	13
לונדון	8	14	מע.חל	9	14
ליסבון	13	17	גשם	10	16
מדריד	9	10	גשם	5	14
ניו־יורק	5	7	בהיר	10	15
פאריס	8	12	מע.חל	6	16
פרנקפורט	10	12	גשם	10	13
ציריך	6	8	מעונן	–	–
קהיר	19	25	מע.חל	18	26
קופנהאגן	10	12	מע.חל	10	13
רומא	15	20	גשם	10	23
שטוקהולם	12	13	גשום	7	9

EL AL אל על

[...] יחדשו הערב את ההפגנות – [...]ם לא יפריע; המשטרה נערכת

[...]שכונות החרדיות קוראות לציבור להשתתף ב"מפגן מחאה" הערב ב־9 מול [...] הפעולה למען חופש תרבות בבירה יפעיל הערב 6 מוקדי פעילות תרבות

[...]ש.

החרדים עומ[...] ההפגנות נגד הק[...] בלילות שבת בבירה [...]לות שניתלו בשבו[...] נקרא הציבור ע"י גוף [...] "הוועדה הציבורית המ[...]רגנת" להשתתף ב"מפגן מחאה" שיהיה הערב בשעה 9 מול בית אגרון (בו יוקרן הערב סרט קולנוע).

מודעות דומות פורסמו אתמול בהבלטה רבה גם בבטאוני היהדות החרדית. נאמר בהם בין השאר, כי הפגנת המחאה תתקיים בהוראת הרבנים גדולי התורה. דובר סיעת ש"ס בירושלים אמר, כי בהפגנה ישתתף גם ח"כ יוסי בדשלמה.

המשטרה נענתה לפניית החרדים והעניקה להם רשיון לעריכת עצרת מחאה בה יורשו להשתתף עד 1,000 איש. מהמשטרה נמסר אמש כי היא תהיה ערוכה הערב בכוחות גדולים במרכז ירושלים והיא תמנע כל תקי־פות כל נסיון להפרת הסדר הציבורי.

עם זאת העריכו אמש גורמים בעדה החרדית שהיקף ההפגנה הערב תלוי במידה רבה במזג האוויר. אם מזג האוויר יהיה סגריר וגשום, יש להניח שרק כמה עשרות חרדים ישתתפו בהפגנה.

פעולות תרבות ב־6 מוקדים

מטה הפעולה למען חופש תרבות בבירה יפעיל הערב שישה מוקדים בהם יוקרנו סרטים ויערכו פעולות תרבות. הסרטים יוקרנו בקולנוע אורנע, בבית אגרון, בסינמטק, בבית יצחקי ובמועדון צוותא. בבית שמואל של הרפורמים יתקיים מופע תרבותי.

במשך כמה שבועות (מאז ראש השנה) נמנעו החרדים בבירה מקיום פעולות מחאה נגד פתיחות בתי הקולנוע בגלל החגים. בשבת שעברה הם ביקשו לחדש את ההפגנות, אולם מפכ"ל המשטרה רב ניצב דוד קראוס דחה את בקשתו של ח"כ מנחם פרוש (אגו"י) לרשיון ולכן הסתפקו כמה עשרות חרדים בר־אשות הרב פרוש בהצבת משמרת מחאה מול בית אגרון בשעת הקרנת סרט הקולנוע.

הללויה ל"הבימה" במלאת לה 70

מאת סופר "הארץ"

"הללויה" בפי המקהלה הלאומית הפסקוסית עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית בניצוחו של זובין מהטה היתה רק אחת מהמתנות שהוגשו האמנויות לתיאטרון הלאומי ביום הולדתו ה־70.

הפילהרמונית ביצעה קטעי מוסיקה בעלי גוון תיאטרוני (אגמונט, רומיאו ויוליה והדיבוק) והיו שם גם להקת המחול הקיבוצית, הגבעתרון, תזמורת צה"ל ואורחים רבים.

רגע של התרגשות מיוחדת היה כאשר דבורה ברטונוב ביצעה את מחול הקבצנים מתוך "הדיבוק", אותו רקדה לפני 60 שנה, עת עלתה "הבימה" ארצה.

נשיא המדינה חיים הרצוג הביא ברכה ל"הבימה" ואמר כי בזכותה התחדש התיאטרון העברי.

מנכ"ל התיאטרון שמואל עמר השיב למברכים בדברי תודה, שיועדו גם לקהל שנתן אמונו ב"הבימה" וממלא את האולמות.

סגנו של פיטר הול בתיאטרון הלאומי הבריטי הביא את ברכת התיאטרון האנגלי; הבימאי אנדז'י ויידה ייצג את התיאטרון הפולני והקריאו ברכות של תיאטרונים ואישי תיאטרון ידועים בעולם, כולל ברית המועצות. שחקני התיאטרון הלאומי, בהנחיתו של שלמה בר שביט, שימשו מנחים, קריינים ומארחים ומברכים חליפות.

עדי שלנו
איננו

ההלויה תתקיים היום יום שישי 23.10.87
ל' תשרי תשמ"ח על מקום ושעת ההלויה
אפשר לוודא בטלפון 03־721204־5־6

ההורים: רגינה וולטר נוסבאום
אחיו: רוני נוסבאום ומשפחתו
אחותו: ורדה מרקס ומשפחתה
וכל בני המשפחה

טקס גילוי המצבה של
ליאון קויפמן ז"ל
יתקיים ביום שישי ה־30.10.87 בשעה 10.30
בבית העלמין חולון (השער החדש)

המשפחה

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של יקירנו
לאו פורכהיימר
בדבר פרטים על מועד ההלויה נא לפנות
טלפונית 04־381392, 04־386525

אשתו: בלה פורכהיימר
בנו: מיכאל פירן ומשפחתו
בתו: יהודית שי ומשפחתה

וייצמן: שמיר לא רוצה מו"מ עם רוסים וחושש מגאולה כהן ושרון

"משום כך הוא מתנגד לוועידה בינלאומית ומעכב את מהלך השגת השלום • הגענו למצב ששר החוץ האמריקאי בא לתווך בין ראש הממשלה לשר החוץ שלו • עוד ב־7 ביוני בעת הדיון על הלביא הזהרתי ממשבר כלכלי בארה"ב"

מאת אריה לביא
כתב "הארץ" לענייני מפלגות

"מי שמעכב מהלך לקראת השגת השלום באיזור הוא ראש הממשלה, יצחק שמיר, האשים אתמול השר עזר וייצמן בעת הופעה בפני חברי פורום הכיתות.

וייצמן האשים את ראש הממשלה, ש"אינו רוצה בקיום ועידה בינלאו־מית, כיון שאינו רוצה שהסובייטים ישותפו בה. להוציא את היהודים מברית המועצות הוא רוצה, אך לא לשתף את הרוסים בוועידה. ויצמן הביע דעתו, שראש הממשלה אינו רוצה את הוועידה הבינלאומית, כדי לא להעלות לדיון את עתיד יהודה ושומרון. הוא חושש מגאולה כהן, שמאיימת בהצבעת אי אמון ומהאיו־מים מחו"ל של אריק שרון.

השר וייצמן אמר: הגענו למצב ששר החוץ האמריקאי שולץ מגיע לישראל כדי לתווך בין ראש הממשלה לבין שר החוץ. אנו נמצאים במצב נוחר. יש שגרירים במצרים, הפסקת האש עם סוריה נמשכת 14 שנה בלא שנורה כדור בגולן, בעיות יש עם לבנון בגלל בעיות פנים שם, ויש קצת טרור מבית, אך היו דברים כאלה גם בעבר.

במקום לנסות ולהגיע להסכם עם הערבים, שמספרם יגיע בשנת 2010 ל־100 מיליון, אנחנו לא עושים דבר. תמיד אמרנו שאם רק תהיה לנו הזדמנות לשוחח איתם פנים אל פנים, נוכל להגיע להסדר. אך כאשר יש הזדמנות, אין מנצלים אותה. בסך הכל יש לבצע את הסכם קמפ־דיוויד, עליו חתם מנחם בגין. עוד מעט ימלאו 10 שנים לביקור סאדאת בארץ, אך לא ציינו כלל אירוע זה שהוא לא פחות חשוב מהצהרת בלפור.

וייצמן חשף פרוטוקול של הממשלה מה־7 ביוני 1987 בעת דיון על הלביא, שם הזהיר מהמצב הכלכלי בארה"ב, וטען שארה"ב עברה תהליך של "אירודוריזציה" ללא בסיס כפי שקרה גם בישראל. וייצמן הביע חשש, כי בעקבות מפולת הבורסה בארה"ב, תקטן תמיכת האמריקאים בישראל, הם יקצצו בתקציבים וגם יקטינו את היבוא אל ארצם. נגיע למצב שהם יגידו לנו "שמחנו להכיר אתכם, אך כעת יש לנו בעיות בבית".

בהתייחסו לבואה של אידה נודל אמר וייצמן, כי אין רואים שיהדות בת 6 מיליון הנפש בעולם החפשי מגיעה לארץ, כיוון שישראל אינה אטרקטיבית עבורם. "אנו עם קטן, יהודי מסוגר, ההולך וקטן בגלל שהוא מתבולל, כי הוא מעדיף להיות בחו"ל ולהתחתן עם לא יהו־דים". את דבריו סיים "יש אצלנו משהו עקום להלוטין, ותפקידנו ליישר את העקומות".

אנגליה בקושי מתאוששת מנזקי ההוריקאן

עדיין ארבע רגליים על ארבעה גלגלים — לפחות באולקנברי, אנגליה, לאחר שיובל של הנהר אוז עלה על גדותיו בעקבות הגשמים הכבדים, המשיבים לזרוע אנדלמוסיה בחלקים שונים של בריטניה, המתאוששת אך בקושי מנזקי ההוריקאן של השבוע שעבר. (תצלום אי־פי).

סגן ראש ממשלת הונגריה ישתתף בטקס יהודי לשיקום שני בתי כנסת בבודפשט

מאת שלמה שמיר
כתב "הארץ" בניו יורק

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ"). סגן ראש ממשלת הונגריה, ג'ורג' מארג'י, וראש עיריית בודפשט, פאול איוואני, ישתתפו בארוחת ערב חגי־גית מטעם ארגון יהודי בניו־יורק, האוסף כספים לשיקומם של שני בתי הכנסת העתיקים בבודפשט ולהקמת אנדרטה לזכרם של יהודי הונגריה שניספו בשואה. יושב ראש האירוע החגיגי, שייערך במלון היאט בניו יורק באמצע נובמבר, הוא כוכב הקולנוע טוני קרטיס, שהוא ממוצא הונגרי, ויסד את קרן עמנואל, על שם אביו, לעידוד ושיקום תרבות הונגריה. אורח הכבוד באירוע יהיה איל ההון אדגר ברונפמן, נשיא הקונגרס היהודי העולמי, תואם הכבוד שגריר ארצות הברית בהונגריה, מרק פלמר.

זאת הפעם הראשונה שאישי ממשלה בכירים ממדינה מזרח אירו־פית מסכימים להשתתף רשמית באירוע יהודי אמריקאי בניו יורק.

עובדה זאת התפרשה כחלק מן המאמץ של שליטי הונגריה ליצור אהדה בדעת הקהל האמריקאית.

ערכה את העמוד: עדה ארשפיז

בעקבות דחיית הצעת הפשרה של שחל

זיכיון חברת החשמל במזרח י"ם יועבר לישראל בינואר

אם מועצת המנהלים של החברה המזרח־ירושלמית לא תחדש עד אז מגעיה עם משרד האנרגיה • יו"ר ועד העובדים: נאבק בכל מזימה להשתלט על החברה, תוך התעלמות מיחסי הכוחות בין הכובש לבינינו

מאת אורי ניר
סופר "הארץ"

חודשיים לפני המועד בו אמור לפוג הזיכיון של חברת החשמל המזרח־ירושלמית, נקלעו המגעים בין הנהלת החברה לבין משרד האנרגיה למבוי סתום. זאת, לאחר שמועצת המנהלים של החברה, החליטה השבוע לדחות את הצעת הפשרה של שר האנרגיה, משה שחל, שאושרה בממשלה לפני כשלושה חודשים.

לפי מצב העניינים הנוכחי, נראה כי חברת החשמל המזרח־ירושלמית, תגיע אל סוף דרכה בעוד כחודשיים, וחברת החשמל לישראל תוסמך לספק חשמל לכל האיזור, שבתחום הזיכיון.

ממלא מקומו של דובר משרד האנרגיה, ירדן רן, אמר אתמול, כי אם מועצת המנהלים של החברה לא תחדש את המגעים עם משרד האנר־גיה, הרי שב־1 בינואר 1988, עם סיום תקופת הזכיון של החברה, יסופק חשמל לאיזורים שבתחום זכיונה בידי חברת החשמל לישראל. לדבריו, אחרי שהממשלה אישרה את הצעת הפשרה של משרד האנר־גיה, הכדור נתון בידי הנהלת החברה המזרח־ירושלמית, ואם זו לא תחדש את המגעים עם משרד האנרגיה, היא לא תוכל להמשיך ולתפקד.

יו"ר מועצת המנהלים של החברה, חנא נאצר, אמר אתמול ל"הארץ" כי החלטת מועצת המנהלים לדחות את תוכנית שחל התקבלה לאחר עיון מעמיק וממושך. "בדקנו את ההצעה, ובסופו של דבר הגענו למסקנה שאין היא תואמת את עמדתה של מועצת המנהלים", אמר נאצר. לדבריו, להחלטת מועצת המנהלים אין כל קשר עם עמדתה של ירדן בעניין זה. בתשובה לשאלה אם משמעות החלטתה של מועצת המנהלים אינה מכת־מוות לחברה, אמר נאצר: "לא אנו האש־מים בכך".

החלטה זו של מועצת המנהלים של החברה מהווה שינוי בעמדתה הקודמת, ששיקפה נכונות לגמישות ולוויתור על חלקים מאיזור הזיכיון. ככל הנראה, נכנעו חברי מועצת המנהלים ללחצים מצד ועד העוב־דים של החברה.

ראש ועד העובדים, גביל אל־עזה, בירך על השינוי בעמדת מועצת המנהלים, ואמר: "אנו נאבק בכל מזימה להשתלט על החברה או על חלק ממנה או להביא לסיום הזיכיון שלה, בכל אמצעי העומד לרשותנו, תוך התעלמות מיחסי הכוחות בין הכובש לבינינו, הסובלים מעול הכיבוש". בראיון לעיתון המזרח־יר־ושלמי "אל־פג'ר", אמר אל־עזה כי מועצת המנהלים עומדת בקשר הדוק עם ועד העובדים, וכי הוועד אף סייע להנהלה כמה הצעות, כיצד להכשיל את "המזימה להשתלט על החברה".

כזכור, החליטה הממשלה לאשר את הצעת הפשרה של השר שחל, לצמצם איזור הזכיון של החברה, להפקיע מתחומו את ריכוזי האוכלו־סיה היהודיים, לקנות את זכות החברה המזרח־ירושלמית לחברת החשמל הישראלית תמורת רכוש שיעבור לידי החברה הישראלית, ולהאריך את תקופת הזכיון של החברה המזרח־ירושלמית בעוד עשר שנים.

עובדי התעופה הבטיחו שקט תעשייתי בלוד במשך המו"מ

ההתחייבות היא לתקופה של שבועיים

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תעופה

עובדי רשות שדות התעופה התחייבו לשקט תעשייתי בנמל התעופה בן גוריון בלוד לתקופה של שבועיים, עד תחילת המשא ומתן ביניהם, וגם במהלכו. כך סוכם אתמול בפגישה עם מנכ"ל הרשות, צבי גוב ארי.

ההתחייבות באה לאחר שהוגשו לעובדים הצעות שיש בהן בכל הנראה, היענות מה לדרישותיהם.

משרד האוצר הנחה את רשות שדות התעופה שלא לנהל את המגעים עם העובדים ללא תאום. הצדדים "כתבו" איפוא את ההצעות וישובו ויפגשו בעוד שבועיים.

לילה קודם לכן ואתמול לפנות בוקר עוד נגרמו עיכובים במועדי יציאתם מטוסים לחו"ל, בשל צעדי השבתה של העובדים. המשטרה נאלצה להתערב כדי למנוע החלפת מהלומות בין נוסעים נזעמים לסב־לים. היא נאלצה גם למנוע מנוסעים לעבור דרך מעבר המטוס אל מחוץ לאולם הנוסעים הנכנסים, כדי לה־סות ולקחת את מזוודותיהם שהתע־כבו מלהגיע.

בין דרישות השכר העיקריות המקוריות של עובדי רשות שדות התעופה היה: תוספת של 30 אחוז לשכר המשולב; שינוי בסיס חישוב אחוזי התוספת למשמרות וגילום לשבתות וחגים, דירוג מחדש ושכר עידוד לכל עובדי הרשות.

70%־90% ממסיימי ביה"ס לרפואה לא קיבלו הכשרה מספקת לטיפולי החייאה

קובע סקר בגיליון האחרון של "הרפואה"

מאת עדנה ארידור
סופרת "הארץ"

70%־90% מבוגרי בית ספר לרפואה אינם יודעים לבצע פעולות החייאה בסיסיות, מאחר שלא הודרכו כלל, או שהדרכתם בנושא מיון וקדימויות טיפול בפצועים קשה ובפעולות חרום דחופות, היתה בלתי מספקת. כך עולה מסקר שפורסם בגליון האחרון של "הרפואה". את הסקר ערכו ארבעה רופאים במחלקה הכירורגית של בית חולים רוקח בתל־אביב, בר אשות פרופ' רון רוזין. מחברי הסקר בדקו שלושה היבטים: רמת ההדרכה, ניצול ידע לפתרון בעיות ברפואת חרום ונסיון מעשי בהחייאה וטיפול בפצועים.

כמחצית מהמרואיינים בסקר ציינו, שהם אינם מסוגלים להתמודד בביטחון בטיפול בפצוע עם בעיות נשימה מצוקתית, בהחיאה ובטיפול בהלם קשה. שליש מהנשאלים לא התקין עירוי בווריד מרכזי, 60% מעולם לא קבעו שבר בעצם הירך. 25% לא ביצעו ולו פעם אחת החדרת צינור לקנה נשימה, או עיסוי לב סגור. 75% מהם לא ביצעו הנשמה מפה לפה. 82% לא ביצעו ו־70% לא ראו כיצד עוצרים דימום מפצע. 90% הודו, כי לא הודרכו בארגון טיפול בפיגוע המוני.

שני סקרים נערכו בנושא על ידי הצוות, אחד ב־1982 והשני ב־1985. ראיינו כ־150 בוגרים. החוקרים מציינים, כי למרות שהתריעו על המצב לפני חמש שנים, לא נמצא כל שינוי במצב בין שני הסקרים. הם קובעים, כי תוצאות הסקר מצביעות בבירור, כי תוכניות הלי־מודים בבתי ספר לרפואה אינן מכינות רופא ביסודיות בנושא של רפואת חרום. הבוגר לא הודרך מספיק לקראת תפקידים צבאיים. ובולט חוסר הנסיון והמיומנות בפ־עולות מעשיות. יצויין כי בסוף חודש נובמבר עומד להתקיים בירו־שלים כנס שיעסוק בהוראת הטראומטולוגיה. בבית חולים אסף הרופא יוקם בתוך שנתיים מכון לאומי לטראומטולוגיה שיעסוק גם במחקר והוראת רפואת חרום, בעיקר ברפואת חרום צבאית.

שמיר: יגיע גם הזמן לשקול מינוי מילוא כשר המשפטים

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

ראש הממשלה, יצחק שמיר, אמר אתמול כי יגיע גם הזמן לשקול את מינויו של סגן השר רוני מילוא כשר המשפטים בממשלה. שמיר אמר זאת לקבוצה של כ־30 נציגים מסניפי תנועת החרות בארץ, בר־אשותו של יו"ר צעירי חרות, מיכאל רצון, שביקשו מראש הממשלה לי־טול את תפקיד שר המשפטים מהשר אברהם שריר ולהעבירו לידי רוני מילוא.

נציגי הסניפים טענו כלפי שמיר כי למפלגה הליברלית נציגות במ־משלה מבחינת תפקידי השרים מעל ומעבר למה שמסוכם בין חרות לליברלים ויש להחזיר לאלתר את היחס הנכון. הם הדגישו כי הדבר יכול לבוא לידי פתרון על ידי מינויו של מילוא כשר המשפטים.

שמיר ששיבח את פעילותו של מילוא אמר כי אין זה הזמן עכשיו לעסוק במינויים פרסונלים בתוך הממשלה וכשיבוא הזמן ישקול זאת. "חשוב להתחיל עכשיו לשנס מת־נים לקראת מה שיהיה בעוד שנה, לקראת מערכת הבחירות והמאבק שלנו מול מפלגת העבודה. מה שאנשי מפלגת העבודה ומחנה השמאל מציגים מבחינה המדינית זו סכנה למדינת ישראל", אמר ראש הממשלה.

ראשי הקונגרס היהודי עומדים לצאת לבריה"מ לדון בטיסות ישירות

תיאמו עמדות עם שמיר ופרס

מאת נדב שרגאי

ראשי הקונגרס היהודי העולמי — אדגר ברונפמן וישראל זינגר — עומדים לצאת בעוד מספר שבועות לבריה"מ, כדי לחדש עם ראשי השלטון שם, את הדיונים על אפשרות של טיסות ישירות של יהודים לישראל. מנכ"ל הקונגרס ישראל זינגר אישר אתמול עובדה זו ל"הארץ". זינגר וברונפמן נועדו בשבועות האחרונים מספר פעמים עם ראש הממשלה יצחק שמיר ועם מ"מ שמעון פרס, ותאמו עמם עמדות.

זינגר אמר, כי בביקור הקודם של ראשי הקונגרס בבריה"מ, הסכימו למעשה הסובייטים לטיסות ישירות, אולם הפרסומים הרבים פגעו בעניין. לדבריו, אם יוכחו הסובייטים הפעם, כי תצמח עבורם תועלת מהסכמה לטיסות ישירות כאלה — הרי, האפשרות שהדבר ייצא אל הפועל, הינה ריאלית.

זינגר אומר עוד, כי בשיחות הפעם, יושם דגש מיוחד על הדרישה לאפשר ליהודים בבריה"מ מסגרות עצמאיות של חינוך יהודי וחיי קהילה מאורגנים.

שרותי אחיות פרטיות וחובשים
כח אדם מקצועי ומנוסה
של אחיות וסטודנטים לרפואה
מכל הארץ
לשרות מהיר בכל הארץ
053-342676
Privat nurses service

Select 1600
פיג'ו 305
חדשה ומפוארת

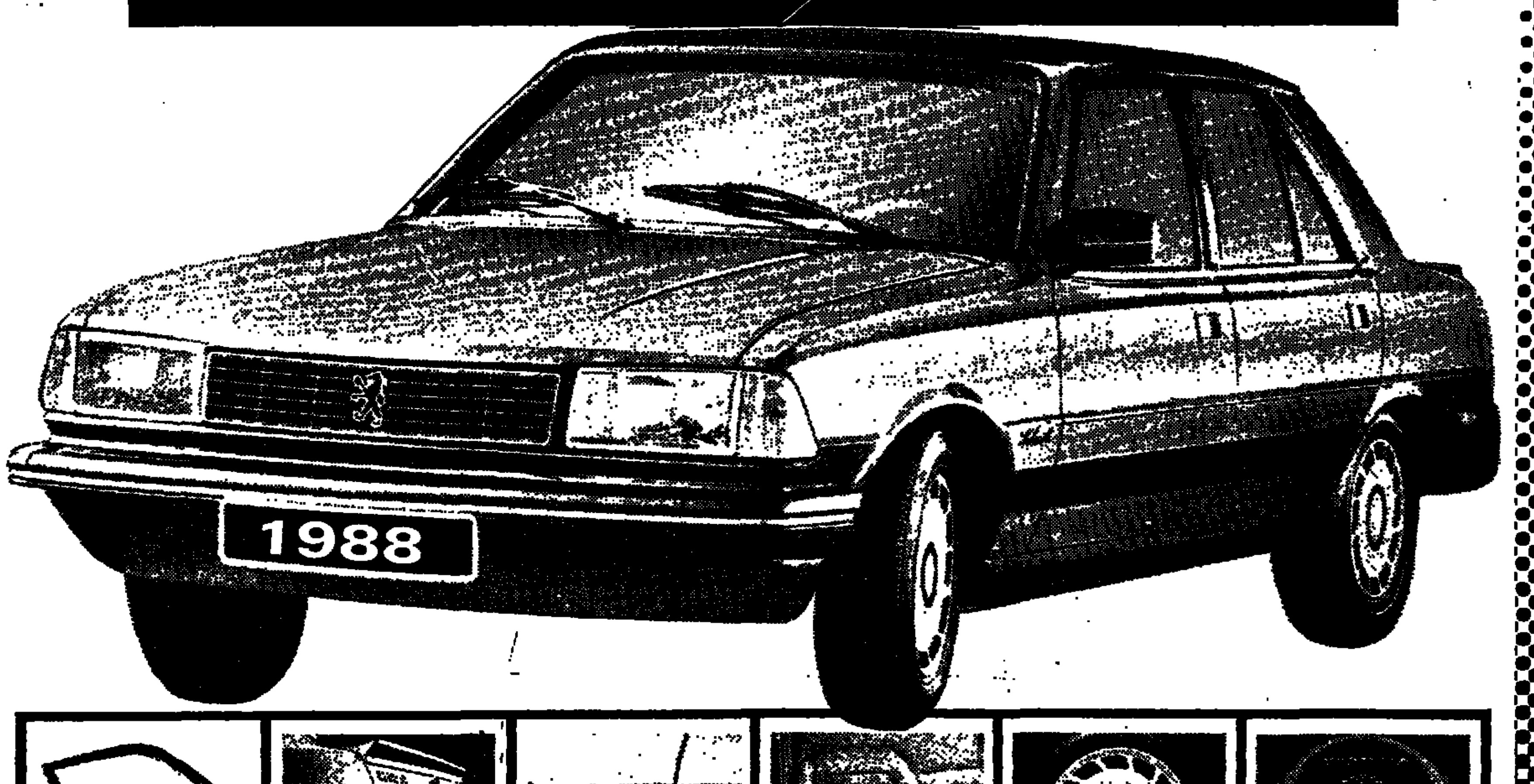

לאורך כל דרכה שמרה פיג'ו 305 על אופי יוקרתי ייחודי. זו אחת הסיבות לכך שמספר הולך וגדל של נהגים נמשך לצירוף הבלתי ניתן לחיקוי של נוחות, בטיחות ואיכות ברמה הגבוהה ביותר.

הנסיעה ב־305 SELECT מקבלת משמעות חדשה־הודות למושבי הכורסה הארגונומטריים המרופדים באלגנטיות בריפוד קטיפה יוקרתי, למתלים הנפרדים של ארבעת הגלגלים ולהגה כח קל להפעלה.

גימור האביזרים המושלם, עיצוב הפנים המעודן והשקט הפנימי יוצרים אוירה סלונית מרגיעה. מזגן האויר המקורי והשטיח המפואר המצפה את כל הרצפה הופכים כל נסיעה, ארוכה כקצרה, לתענוג של ממש.

נפח מנוע 1580 סמ"ק • 5 הילוכים קדמיים • 80 כ"ס דין •

כאופציה: תיבת הילוכים אוטומטית חדישה בעלת 4 הילוכים קדמיים ומנוע בעל הספק 94 כ"ס דין המאפשרים לך תמרון מעולה, תאוצה מצויינת וצריכת דלק נמוכה.

במחיר 32,814 ש"ח
כולל: הגה כוח, מזגן מקורי ומע"מ (ללא הפקדה)

אפשרות לאשראי עד 70% מערך המכונית
(בתשלומים עד 12 חודשים) ללא מע"מ והפקדה
לפי מחירון מס' 1/88 מיום 1.9.87

פרטים בסוכנויות

עוד ארי שבתחבורה

דוד לובינסקי בע"מ
יבואן בלעדי למכוניות פיג'ו־טלבו־סיטרואן בישראל
תל־אביב, שונצינו 16, טל' 333214 (03) ■ בני ברק, כהנמן (השומר) 101, טל' 7550755(03)
■ ירושלים, המלך דוד 24, טל' 9־8־224467 (02)

87/5־9

שערי המניות 22.10.87

שם החברה	השער אתמול		המחזור ש"ח לנ'	השינוי נקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש ש"ח לנ'
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אגודת ש	21275		15	+500	+2.4	+15
הטפחות 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
הטפחות א 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
כללי לא בהסדר	15548		211	+550	+3.7	+486
מ.ב.ה. 0.5	8390	תב	4592	+400	+5	+12433
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה						
אדיבי רג 100.0	102300		1307	+1350	+1.3	+2836
אדיבי ב 100.0	102500		104	+3260	+3.3	+435
אדיבי בב א	621000		2	+20000	+3.3	+34
אגוד 0.1	76150		215	+700	+0.9	+947
דיסקונט ב	130294		42	+3500	+2.8	+473
דיסקונט א	130800		232	+1300	+1	+293
דיסקונט שה ב	15660		81	+600	+4	+80
המזרחי ש	42100		1839	+300	+0.7	+3528
המזרחי מ	41830		50	+260	+0.6	+1126
הפועלים בבב	92502					
הפועלים ש	69250		1807	+700	+1	+6814
הפועלים מ	69100		49	+300	+0.4	+923
בל"ל א 1.0	175850		101	+1650	+1	+683
בל"ל שה 7	8400		100			
בל"ל 0.1	44050		2236	+300	+0.7	+5581
בל"ל שה 11	16400		195	+378	+2.4	+657
מימון ומסחר 1.0	58400			+1300	+2.3	+226
מימון ומסחר 5.0	29850		57	+1000	+3.5	+592
בנקים למשכנתאות						
אדנים 0.1	25250		19	+250	+1	+9
לאומישכן ש	8920	תב	325	+520	+6.2	+945
לאומישכן ב	9025	שב				
כרמל ש	5965	בו	62	-60	-1	-48
כרמל שה 1	4170		42	+120	+3	+518
בנין ב' 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
פת בבב ש	2301	תב	4709	+121	+5.6	+10703
משכן ב ש	3405		940	+135	+4.1	+2455
עצמאות 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
משכנות בבב ש	20790	תב	14	+1890	+10	+29
משכנות רג ש	19062		161			-112
משכנות שה 1	10279	שב				
משכנות שה 2	5350					+22
יעקב 1.0	3500		975			-545
יעקב 5.0	2723		2198			+1847
בינב 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
מוסדות מימון						
שלמן אש	880		8654	+40	+4.8	+19811
חקלאות בבב א	200000	לב				
חקלאות בבב ג	194000	לב				
לאומי תעש' א ש	12530		103	+550	+4.6	+183
פתוח תעש' בבב	140759	לב				
פת תעש' בב ג	482522	לב				
פת תעש' בב גג	287315	לב				
פת תעש' בב גגג	291800	לב				
פת תעש' בב ד	282206	לב				
פת תעש' בב דד	67129	לב				
מרכז קבלנים 5.0	1128		5252			-595
תיירות בב	220000	לב				
כלל ליסינג 0.1א	20709	תב	90	+1500	+7.8	+268
כלל ליסינג 0.5ב	18000	תב	193	+1080	+5.9	+326
כלל ליסינג אגח	17350		16	+800	+4.8	+111
ביטוח						
אילון	121.5		13664	+5	+3.9	+28681
איתן	135		3102	+5	+4.3	+32714
ארדים 0.1	985	בו	522	+90	+10.1	+6467
ארדים א 0.5	784	תב	2821	+60	+8.3	+4311
בטוח משנה 0.1	375		931	+1	+0.3	+365
בטוח משנה 0.5	202	תב	6580	+10	+5.2	+14181
מבטח אפ	256		3000	+9	+5.6	+6500
מנבה הס	104		11429	+2	+2	+156300
הדר 1.0	180	תב	19745	+10	+5.9	+68171
הדר 5.0	150.5		25231	+5	+0.5	+6307
הדר אפ סר 2	168	תב	6080	+17	+11.3	+54500
הפניקס 0.1	774		8979	+34	+4.6	+8429
הפניקס 0.5	594	תב	4880	+54	+10	+5016
המשמר-הראל 1.0	5635		27	+200	+3.7	+77
המשמר-הראל 5.0	4214		1306	+150	+3.7	+2163
מנורה 1.0	1965		218			-84
מנורה 5.0	1399		140	+50	+3.7	+1140
סהר ג 1.0	365		12001	+18	+5.2	+29367
סקורינום 0.1	1140		513	+50	+4.6	+547
צור ש	285		6692	+12	+4.4	+10351
ציון השקעות 1.0	5621		2			-2
ציון השקעות 5.0	1511		142			+8
מסחר						
אינטר גאמא 1 ש	907	תב	3961	+55	+6.5	+5684
אינטר גאמא 5 ש	528	תב	8202	+28	+6.6	+30665
מגור עזרא 1.0	900		5305			-325
מגור עזרא אפ	560		4085	+28	+5.3	+5197
כלל אפ 4	325		21599	+14	+4.5	+31600
כלל אגח 2	146.5		14762			-8270
קריסטל 1.0	798	תב	3050	+53	+7.1	+8178
רפק 0.1	22000		4.5	-190	-0.9	-5
רפק 0.5	20000	בו	21	+1500	+8.1	+33
שופרסל א 2.0	12300		2231	+600	+5.1	+5533
שופרסל אפ	6172	תב	2512	+567	+10.1	+11910
שופרסל אגח	108.5		122350	+1	+0.9	+133750
שירותים						
אמגא	398	תב	15779	+23	+6.1	+56744
סנמת הספקה 0.1	850		3994			
סנמת הספקה 0.5	280	תב	30796	+14	+5.3	+57268
קרור 0.1	1035	תב	3354	+85	+9	+10975
קרור 1.0	260	תב	27764	+15	+6.1	+65608
מגוד עזוה 0.1	1910	בו	330	+136	+7.7	+335
מגוד עזוה 0.5	1010	תב	2798	+55	+5.8	+5849
מלונות ושירותי תיירות						
גלי זהר 1.0	2916	לב				
גלי זהר 5.0	2095	לב				
מלונות דן 1.0	1400		350	+43	+3.2	+450
מלונות דן 5.0	1090	תב	1161	+61	+5.9	+2308
חוף האלמוג 1.0	6447		5			-34
כנס כר 1 ש	3000	תב	250	+169	+6	+404
מלונות הירדן	2670	תב	80	+231	+9.5	+875
מחשבים ושירותי מחשבים						
איכות מחשבים	608		3344	+25	+4.4	+1165
ת.ל.ל. 1.0	257		11522	+10	+4.1	+16332
יענא 1.0	6900	תב	336	+550	+8.7	+466
מ.ל.ל. 1.0	13450		150	-350	-2.5	-136
מ.ל.ל. 5.0	2850	תב	100	+150	+5.6	+205
ניקוב מחשבים 1	991	תב	3187	+70	+7.6	+5710
ניקוב מחש' 5	372	תב	11010	+30	+8.8	+18517
ניקוב אפ סר 2	830		8492	+95	+12.6	+16901
תים מחשבים 1.0	630		17120	+5	+0.8	+17870
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אורן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אורן 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
אזורים אפ	720	תב	10887	+64	+9.8	+19519
אזורים אגח	149.5		18230	+6	+4.2	+42738
אילון 1.0	329	תב	11400	+30	+10	+49183
אל-רוב 1.0	285	קב		+14	+5.2	+83414
אפריקה 0.1	46407		308	+2200	+5	+443
אפריקה אפ	29357		35	+1500	+5.4	+155
ארזים	4320	תב	50	+220	+5.4	+98
אירון 0.1	3410	תב	779	+310	+10	+1453
אירון 0.5	2530	תב	2169	+230	+10	+2869
ביבשין 1.0	2750	תב	516	+145	+5.6	+1271
ביבשין 5.0	2350	תב	200	+150	+6.8	+755
דנקנר 1.0	5800		314			+66
דניה 0.1	160	בו	5995	+4.5	+10	+22995
דניה 0.5	126	בו	3415	+1.5	+10	+16235
הכשלול 1.0	883		294	-1	-0.1	-228
הכשלול 5.0	490	בו	373	+11	+2.3	+967
חלב. 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
חלב. 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
חברה לירושלים	291		7641	+12	+4.5	+20834
ירושלים אפ	110		35400	+9	+8.9	+127181
כנים 0.1	4400	תב	2807	+389	+9.7	+6878
כנים 0.5	3589	תב	1097	+240	+7.2	+1885
ישפרו 0.1	3344	תב	738	+304	+10	+2897
ישראלום 1.0	1183	תב	503	+107	+9.9	+7054
יפים 10.0	18508	תב	609	+1683	+10	+1190
כנן פיתוח 1.0	9600	בו	30	+803	+9.1	+147
לנדר 1.0	4529	תב	341	+368	+8.8	+1823
לנדר 5.0	1979	תב	225	+137	+7.4	+5210
מתם. 1.0	361	לב				
מתם. אפ 2	217	לב				
מתם. אגח	113	לב				
מאגרי בניה 1.0	597	לב				+595
מישנאל 5.0	305		1600			+255
מישנאל אפ	139	תב	15343	+14	+11.2	+36667
מנרב 5.0	1468	תב	485	+100	+7.3	+770
מנילו 1.0	1342	קב		+64	+5	+14991
לזינבבה 1.0	451		550	+20	+4.6	+1350
לזינבבה 5.0	172		25277	+1	+0.6	+5528
ליפמן 1.0	392	תב	25541	+24	+6.5	+51636
ליפמן 5.0	262		14811	+11	+4.4	+20005
ליפמן אפ 1	170		14000	+7	+4.3	+13630
ליפמן אגח	104		50653	+2	+2	+99078
נאות אביב 0.5	3890	תב	1452	+315	+8.8	+1610
נכסי אזורים	307		400	+3	+1	+7
נכסי החוטה 1.0	750		100	+32	+4.5	+1600
נתיו 1.0	6250	תב	287	+550	+9.7	+535
עמר הלע סר 1 ש			—	הפסקת	מסחר	—
קיסריה 0.1	3067		350			-110
קיסריה 0.5	1396		700	+66	+5	+3445
רונבן 1.0	380		6603			-1372
רונבן 5.0	185		14590			-1340

שם החברה	השער אתמול		המחזור ש"ח לנ'	השינוי נקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש ש"ח לנ'
רוטבן אפ'	1830	בו	1010	+50	+5.1	+1002
רוטבן אג"ח	124		47000	+2	+1.6	+57000
חקלאות						
מטעי הדר 0.1	2765		100			
מטעי הדר 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
מהדרין 0.1	6280		1436	+200	+3.3	+2060
מהדרין אפ'	3601	שב				
נכסי הדרים 1.0	1985	תב	1984	+85	+5.7	+7052
פריאור 0.5	2360	תב	740	+160	+7.3	+1490
מזון וטבק						
אסם	1800		501			
גולדפרוסט 1.0	1572		138	+57	+3.8	+203
גולדפרוסט 5.0	800		237	-5	-0.6	-32
דובק מב ש	5150		2101	+120	+2.4	+1978
דובק מב מ	5150		1430	+110	+2.2	+1430
תלכל 1.0	461	תב	6308	+32	+7.5	+6795
תלכל 5.0	538	שב				
תלכל אגח	102.5		80000	-5	-1.4	-134034
טמפו בירה 1.0	32400	בו	57	+1500	+4.2	+67
טמפו בירה 5.0	24700		77	+1200	+5.1	+236
יצהר 1.0	1100		425			
יצהר א 5.0	670		3400			
יצהר אפ 2	420		250	+1	+0.2	+250
מן 1.0	529	קב		+25	+5	+9898
מן 5.0	427		1000	-10	-2.5	-1000
סנפרוסט 1.0	15900		178	+600	+3.9	+1183
עסיס ב 0.5	387	תב	3925	+35	+9.9	+8439
אגבל שקל 1	2657	בו	325	+242	+10	+1891
שמן מבב א	1800		1012	+70	+4.1	+1034
טכסטיל והלבשה						
ארגמן מר 1 ש	535	תב	6079	+33	+6.6	+20065
ארגמן אפ	354	תב	3860	+26	+7.9	+3167
ארגמן אגח	108		18500	+4	+3.9	+79601
אופים 1.0	666	תב	1170	+50	+8.1	+2291
אופנת ברוך 1.0	445	תב	6236	-49	-9.9	-10536
אופנת ברוך 5.0	300	בו	5031	-33	-9.9	-11772
אונ א	374		413	+5	+1.4	+867
איגמן רג ש	11500	תב	215	+900	+8.5	+647
דלתא-גליל 1.0	2610		5383	+110	+4.4	+9039
דלתא-גליל א 5.0	2233		1494	+60	+2.8	+2449
מטוויות כאחוד 1	1440		112	+20	+1.4	+7.2
מטוויות כאחוד 5	804	תב	280	+73	+10	+680
ויסלם 1.0	314	תב	4350	+26	+9	+8450
ויסלם 5.0	235	תב	9771	+21	+9.8	+11486
ורדינון 1.0	4906	שב				
זיקית 1.0	2000	תב	1099	+100	+5.3	+2757
זיקית 5.0	1668		3225	+70	+4.3	+10860
זיקית אפ	911		300	+30	+3.4	+1200
טפר	254	בו	11837	+23	+10	+26994
טפר אפ	159		4942	+15	+10.4	+20892
לודזיה 0.1	957		325	+20	+2.1	+277
לודזיה 0.4	760	תב	1676	+40	+5.6	+2586
ליבת 1.0	268		12505	+11	+4.3	+19034
מקס 0.1	4945	בו	280	+50	+1	+341
מקס 0.5	2915		50	-30	-1	-127
עיט 1.0	448	בו	7199	+41	+10.1	+22674
עיט 5.0	242	בו	10811	+22	+10	+34970
עיט אפ	216	תב	4290	+15	+7.5	+10932
עיט אגח	117		23019	+5	+4.5	+83665
עמק סדרה 1 ש'	297	בו	11244	+27	+10	+32437
עמק אפ	170		9748	+5	+3	+13588
פולגת א	1404		5799	+40	+2.9	+6559
שלינה א 0.5	10300	תב	239	+900	+9.6	+837
פרוטר	795		482			-450
גיבור סבריה	8250	תב	237	+742	+9.9	+829
תעש רוגוזין 1.0	2350	תב	72	+145	+6.6	+1448

כלל
ניהול תיקי השקעות. ניהול קרנות נאמנות וניהול קופות גמל.

שם החברה	השער אתמול		המחזור ש"ח לנ'	השינוי נקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש ש"ח לנ'
מתכת ומוצריה						
אורדן 0.1	8663		145			-108
אורדן 0.5	6835		142			+83
אלומית 1.0	7455	שב				
אלומית 5.0	5391	שב				
כבלים ש	375		1709	+8	+2.2	+2883
כבלים אגח	101		100627	+5	+4.5	+390727
התכוף 1.0	370		795	-27	-4.5	-795
התכוף 5.0	360		1630	-15	-4	-1738
התכוף אפ	3300	שב				
דיקה 1.0	3228	תב	60	+238	+8	+67
דיקה 5.0	1535	תב	1154	+129	+9.2	+454
קופסאות פח 5.0	3900	תב	1311	+200	+5.4	+3394
כבלי ציון 1.0	2680	תב	1630	+157	+6.2	+4255
כבלי ציון 5.0	1290	תב	3460	+90	+7.5	+4370
כבלי ציון אפ	325	בו	7598	+50	+18.2	+30160
מורגן 1.0	696	לב				+398
קרמני 1.0	248		4150	+9	+3.8	+4220
קרמני 5.0	128.5	קב		+6	+4.9	+93385
מושנן 0.1	34624		20	+1648	+5	+35
מושנן 0.5	12750		108			
מכר פלדה 1.0	2468		3815	+100	+4.2	+5047
קינג 1.0	877	תב	766	+50	+6.1	+2285
קינג 5.0	495	תב	2296	+25	+5.3	+3796
קליל 1.0	2250	תב	1265	+130	+6.1	+1478
קליל 5.0	1825		190	+75	+4.3	+2218
קליל אפ	870	תב	2211	+58	+7.1	+11531
קליל אגח	114.5		5000	+4	+3.6	+86000
שלודת 5.0	6345	תב	880	+310	+5.1	+964
תעשיות לכיש 1.0	975		421	+20	+2.1	+421
תעשיות לכיש 5.0	511		156			-156
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלבים 3.0	345200		89	+10000	+3	+157
אלקו 0.1	6218		62			
אלקו 0.25 ש	4300		34	+180	+2.4	+34
אלקו 0.25 מ	4599			-8	-0.2	-20
אלקטרה 0.1	1941	קב		+92	+5	+19436
אלקטרה א 0.5	1520		4476	+60	+4.1	+4479
אפ 5	1085		6244	+95	+9.6	+11185
אגח 3	151.5		39400	+3	+2	+48787
אריה 1.0	20200		277	+600	+3.1	+423
כלל תעש אלק	2210		4444	+50	+2.3	+7769
ספקטרוניקס 1.0	1350		1578	+41	+3.1	+3448
ספקטרוניקס 5.0	1000		4908	+40	+4.2	+14395
פיכסנר 1.0	513		1160			+5
פיכסנר 5.0	411		1300	+1	+0.2	+300
ציקלון 1.0	1690	תב	372	+153	+10	+996
ציקלון 5.0	860		560	+5	+0.6	+714
קבוצת אלקו 1.	5522		36	+200	+3.8	+135
קבוצת אלקו 5.	2695			+10	+0.4	+200
ת.א.ת. 1.0	1050	תב	2842	+81	+8.4	+4169
ת.א.ת. 5.0	521		10547	+21	+4.2	+18005
ת.א.ת. אפ 1	14800	שב				
תדיראן	725		6744	+85	+6.1	+9314
מוצרי בניה						
א.ב. תעשיה 1	177		27188	+5	+3.2	+83806
א.ב. אפ	610		4906	+50	+8.9	+12474
א.ב. אגח	131		1530	+3	+2.3	+114550
אקרשטיין 1.0	576		2511	+24	+4.4	+3875
אקרשטיין 5.0	394		481	+10	+2.6	+2415
אקרשטיין אפ	561		760	+40	+7.7	+3271
אקרשטיין אגח	134		15000	+5	+3.5	+86000
אבן בלוס	156	תב	20360	+5	+3.8	+53771
בלוס אפ	97.5		31790	+6	+6.6	+49531
בר-סן 1.0	1168		836			+603
בר-סן 5.0	638	מק		+30	+4.9	+5586
פרומוכבוס 1.0	6000		10	+125	+2.1	+28
פרומוכבוס 5.0	2850	תב	69	+150	+5.6	+640
מ.ל.ב. 1.0	793	קב		+38	+5	+3989
מ.ל.ב. 5.0	635		50	-14	-2.2	-400
פורול השק קונס	568	תב	2820	+28	+5.2	+3185
מוזאיקה ולפמן 1	20943	לב				
מוזאיקה ולפמן 5	14000	שב				
נגב קרמיקה	418		2491			-1038
נגב קרמיקה אפ	204		8050	+4	+2	+9105
כימיה, גומי ופלסטיק						
אגן 5.0	1900		2173			
אליאנס ב	2025		130			-130
גל תעשיות 1.0	610		2730	+10	+1.7	+2897
גל תעשיות 5.0	430		56			-56
גל אפ	239		3708			+2735
גל אגח	101.5		50000	+1	+1	+45000
דשנים 0.1	3500		224	-15	-0.4	-80
דשנים 0.5	1545		166	+10	+0.7	+166
חיפה כמי 10.0	910		24063	+36	+4.1	+52917
ליפסקי 1.0	2170		300			-256
מקסימה 1.0	6342		206	+200	+3.3	+206
מקסימה 5.0	4453			+70	+1.6	+200
סנו 1.0	24093		20			-17
סנו 5.0	19800		10	+400	+2.1	+6
פריקלאס	501	תב	19081	+36	+7.7	+43807
פריקלאס אפ	173		8585	+3	+1.8	+8265
קים כימיקל 1.0	4717		410	+200	+4.4	+2010
קים אפ	2691		350	+150	+5.9	+390
קים אגח	108		35000	+1	+0.9	+52500
תיא 5.0	3505	תב	651	+220	+6.7	+1034
פרוטארום 10.0	52165		374			+257
תעד א 5.0	8583		50			-36
עץ, נייר ודפוס						
כתר	215		17453	+5	+2.4	+19083

שם החברה	השער אתמול		המחזור ש"ח לנ'	השינוי נקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש ש"ח לנ'
דפרון 1.0	8500		1	+115	+1.4	+40
דפרון 5.0	5825			+220	+5.9	+20
הגבן 1.0	10450	בו	644	+950	+10	+1680
יאיר 1.0	1627		667	+16	+1	+14
לבידי אשקלון 1	571		1358	+13	+2.3	+1096
מלט ב 0.5	41760	תב	32	+3080	+7.7	+49
סקאבורה 1.0	2900	תב	150	+202	+7.5	+250
רים 0.1	428		1147	+39	+10	+3647
רים 0.4	236	בו	5069	+14	+6.3	+14084
תעל ב 0.2	17700		337	+700	+4.1	+466
תעשיות שונות						
אבריך 1.0	365		2132			-1700
אבריך 5.0	160		11982	+6	+3.9	+12566
המישה יהד	3010		100	+22	+0.7	+159
הגנסלק 1.0	1460	תב	761	+130	+9.8	+1165
הגנסלק 5.0	1242		1908			-453
השקעות בתעשיה						
כור כב ש	6405		995.2	+186	+3	+02.3
תעשיות אפ	160.5		73688	+5	+3.6	+124297
תעשיות אגח	111		35730	+3	+2.8	+255223
חברות השקעה						
אמקר ש	6600		95	+302	+4.8	+95
אינקובה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
אלבר ש	1220	תב	2800	+94	+8.4	+5021
						-2500
אמיק 1.0	361	לב				
אמיק 5.0	236	לב				
גולת 1.0	1036	תב		+85	+8.9	+1079
גולת אפ	820		30	+36	+4.6	+570
גולת אגח	105.5		3900	+5	+0.5	+18849
דנבאר 1.0	578	תב	1573	+53	+10.1	+3610
דנבאר 5.0	396	תב	1650	+36	+10	+3691
חברה לישראל 5.0	3885	קב		+185	+5	+25220
וולפסון 0.1	116500		0.2	+1500	+1.3	+2
וולפסון 1.0 ש	22200	תב	102	+1100	+5.2	+66
						-9
אמפא א 0.5	22900		50			
פועלים השק' ש	849	תב	20836	+62	+7.9	+51445
דיסקונט השק אפ	1200		20675			-12059
דיסקונט השק אגח	112		48017	+4	+3.7	+128017
מזרחי השק ש	29500		17			+31
מר השק.גזהדם	12659	שב				
חירון 1.0	1908		376	+53	+2.9	+262
חירון 5.0	1193		1400	+45	+3.9	+858
יצוא ש	12600		125	+500	+4.1	+100
ירדן א 0.1	1466	בו	1319	+133	+10	+1887
כלל 50.0	1190	תב	4389	+108	+10	+10530
מנור 0.1	433	תב	2815	+28	+6.9	+6409
מנור א 0.5	406		1490	+15	+3.8	+4410
מנור אפ	214		2111	+1	+0.5	+961
אגח 1	119		15000			-15000
פז השק ש	2413		3180	+70	+3	+2925
פמה א 0.1	7689	בו	116	+76	+1	+24
פמה 0.5	5830		381	+160	+2.8	+506
פריון ב 2.5	13500	תב	529	+677	+5.3	+814
קדרן 1.0	97.5	קב		+5	+5.4	+50630
קדרן 5.0	67.5		16863			-7083
קדרן אפ	49		86900	+3	+6.5	+122252
קדרן אגח	108.5		12520	+5	+0.5	+26480
סחורות במט"ח						
בית מ			—	הפסקת	מסחר	—

רשימה מקבילה

שם החברה	השער אתמול		המחזור ש"ח לנ'	השינוי נקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש ש"ח לנ'
מסחר שרותים מלוואות מחשבים						
הראל 1.0	1470	קב		+70	+5	+57
יסקל	265		5225	+13	+5.2	+10482
קנודיסים 0.1	919	בו	893	+84	+10.1	+2490
קנודיסים 0.5	437		2350	+5	+1.2	+4350
קנודיסים אפ	150.5		8500	+9	+6.4	+23500
קופל 1.0	699		289			-179
תבל	283	תב	948	+16	+6	+542
גני הדר	142		23506			
גני הדר אפ 1	112		12608			+6408
החוה הישראלית	73.5		21450	+5	+3.5	+19863
דנה מיכון 1.0	5410		258			+508
כלל מחשבים 1.0	7500		67	+326	+4.5	+74
משב מחשבים 1.0	383	תב		+22	+6.1	+7628
משב אפ	257		988			-988
רשף	565		454			-346
נדל"ן בינוי חקלאות						
אמגנים 1.0	1311		2052			-876
בן-יקר גת 1.0	4284		100			
דוקר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
דוקר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
עור 3.0	1833		1000	-1	-0.1	-1025
רסקו מבנל	2308	לב				-133
רסקו רג	1928	שב				
שבר 5.0	1970	תב	1052	+110	+5.9	+1615
שבר אפ	808		1602	+90	+12.7	+2909
תעשייה						
מים גליקו	374	לב				
אקסמון 5.0	1396	לב				
מתכת סדום 1.0	75		21799	+3	+4.3	+16829
מתכת סדום אפ	35.5		75485	+5	+4.7	+80755
אלקל	160	תב	11476	+12	+8.1	+27927
אלקל אפ 2	70.5		4616	+5	+6.8	+22704
דקסטר 1.0	2500	תב	40	+160	+7.5	+40
נקה כמיקל 1.0	4400	בו	63	-200	-4.4	-135
ת.ג.ל. 1.0	1615		234			-84
ת.ג.ל. 5.0	1690	תב	50	+90	+5.6	+108
אורדע פרינט	761	תב	10805	+69	+10	+23101
מלון	565		12357	+20	+3.7	+16560
פז תן	385		1648			+8548
מאגרי טכנולוגיה	146.5	תב	32439	+8.5	+10.2	+41989
השקעה						
איתם	500	תב	3250	+40	+8.7	+3050
איתם אפ	148.5		11880	+22	+17.4	+26000
אמישר כב'	1451	תב	136	+74	+5.4	+467
ישום השקעות	171		14882			-10501
ישום אגח-אפ	110.5		20750			+24000
לנדקו 0.1	1572	לב				+327
לנדקו 0.5	588	לב				+153
עו השק ב 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
עו השק ג 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
חיפושי נפט						
דלק נפט 1	4158	תב	829	+378	+10	+1276
דלק נפט 5	2278	תב	730	+150	+6.1	+883
דלק חיפ' אפ 2	1422		757			-19
פז חיפושי נפט	24700		173	+1100	+4.7	+162
יו.אג.ל 5.0	560		30792	+27	+5.1	+49323
יו.אג.ל אפ	150		120562	+11	+7.9	+222562
מ.נ.נ. 1.0	5239	קב		+250	+5	+2026
מ.נ.נ. 5.0	2617		715			+327
פראיל ב 0.5	6701		60	+150	+2.3	+49
נפטא ש	2669500		1			+1

משתנים

שם נייר ערך	כלל מחזור ש"ח נקוב	שער קונים מתואם בנקודות	שער מ.ר.צ. בנקודות	שינוי יומי % כללי	מס' עסק' בשערים
בנק בינלאומי 85	4343	7466	7485	5.25	1
ונכה ש	41732	249	249	6.41	6
כלל סחר	74852	383	383	5.8	20
שופרסל ב 10.0	1642	9498	9493	4.5	4
דלק ג ש	12317	2353	2353	4.48	16
אפריקה 1.0	196	37218	37210	4.25	2
אזורים 1.0	29788	905	905	4.99	19
גבסים ובנין	5447	2868	2868	4.75	8
הכשרת הישוב	728	64565	64565	6	23
כלל נדלן	45261	654	654	6	14
עלית	2115	14756	14756	5	6
פולגת ב 4	7250	857	857	3.75	9
קופסאות פח 1.0	6148	3935	3935	5.5	10
אלרן 5.0	24	256396	251417	1	4
מכש ש	4752	10320	10320	6	22
ים המלח	29922	2601	2601	3.26	23
פרומדיקים 10.0	58656	805	805	7.85	26
מפעלי נייר 10.0	163	323648	323648	5.25	21
מרכזת ב 0.1	499	12156	12156	5.5	5
כלל תעש' 1.0	484839	218	218	6.86	75
אידיבי פתוח 2.0	4211	8289	8209	5	20
אלרן ש	15090	1018	1018	6.26	9
חברה לישראל 1.0	17603	4057	4057	6.99	44
דיסקונט השק ש	27558	2356	2356	5.75	39
כלל 10.0	85130	1125	1125	7.04	52

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

זקוק דחוף למודעה?
מודזפון

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

עליות במסחר עצבני

אחד משבועות המסחר העצבניים ביותר שידעה הבורסה הישראלית, הגיע אתמול לקיצו. את עליות השערים מאתמול ניתן להגדיר "כתיקון טכני", אולם מקרים מסוימים בעבר הוכיחו כי תיקון טכני התברר בהמשך כתחילתו של גל נוסף של עליות שערים. בבורסה, על כל פנים, לא היו מוכנים להתנבא מה תהיה מגמת המסחר בשבוע הבא.

אחד הדברים הברורים הוא שלפי שעה לא ניתן לנתק את המתרחש בבורסה האמריקאית לעומת המתרחש בבורסה הישראלית, וכל זעזוע נוסף שם, עלול לזעזע את הבורסה הישראלית. סיכום ביניים של נזקי השבוע האחרון: מדד המניות הכללי ללא בנקים ירד ב–11.66 אחוזים, והוא עומד כיום על 121.28 נקודות. ללא תיקון רמת המחירים מאתמול, המצב עלול היה להיות חמור עוד יותר. נקדים ונאמר כי מחזור המסחר במניות חופשיות בשני ימי ירידות השערים, הסתכם ב–20 מיליון דולר בלבד. כך שניתן לומר כי היקף הנזקים שנגרם היה מצומצם יחסית. ההפסדים של אלה שלא מכרו הם על הנייר בלבד.

עם זאת, המפסיד הגדול הוא הציבור הרחב שפדה בשני ימי הירידות קרנות נאמנות בהיקף של 90 מיליון דולר, תוך ירידות שערים של 10 אחוזים ואף למעלה מכך. קרנות נאמנות צברו אמנם אתמול כ–5 מיליון דולר, ברם שיעור גילותם הוא אפסי, והם ימהרו ויספקו כל ביקוש, בעליות שערים מתונות. אם יש סיכוי לעליות שערים, הרי ההסתברות שאלה יתרחשו בניירות הערך דלי הסחירות היא גבוהה הרבה יותר. ואמנם, אתמול סיפקו הקרנות את הביקושים לכבורות בעליות מתונות, וכך היה לדוגמה במניות ים המלח, דלתא גליל, שופרסל, פולגת ורבות אחרות. לעומת זאת, התנודות כלפי מעלה בדלי הסחירות היו חדות יותר, וב–11 מתוכם נרשם שער קונים בלבד. מחזור המסחר במניות החופשיות ירד במקצת לעומת שלשום, והסתכם ב–19.9 מיליון שקל.

מדד		שינוי יומי ב%
מדד מניות כללי	121.77	+2.40
כללי ללא בנקים	121.28	+4.43
מדד אג"ח כללי	120.76	+0.30
אג"ח צמוד מדד	120.68	+0.31
אג"ח צמוד מט"ח	118.73	+0.34

עליות בבנקאיות

ביקושים בהיקפים בינוניים למניות הבנקים שבהסדר, סופקו אתמול בעליות שערים של כאחוז אחד. הביקושים הורמו בעיקר על ידי אחת מחברות הברוקרים הפרטיות, שם סבורים כי רמת המחירים נוחה לרכישה. מחזור המסחר הצטמצם מאוד, והסתכם ב–5.3 מיליון שקל. בבורסה ממתינים כעת לרישומם למסחר של המניות אשר נמחקו השבוע, ואשר ייסחרו במסגרת נפרדת.

	תשואה שנתית דולרית ב%
בל"ל 0.1	13.19
הפועלים ש	13.30
אי.די.בי. רג	12.90
דיסקונט א	12.71
המזרחי ש	12.92

פעילות ערה במשתנים

פעילות ערה, שלוותה במחזורי מסחר גדולים הורגשה אתמול במסגרת המסחר במשתנים. אתמול בפעם הראשונה, היה במשתנים סיבוב מסחר אחד, שארך כשעתיים וחצי. האווירה האופטימית שהורגשה במהלך המסחר, הביאה לעליה של 5.55 אחוזים במדד המשתנים. קרנות נאמנות המלאות בסחורה, מנעו עליות שערים חדות בכל ניירות הערך. כך למשל, "לאומי פיא" שקלטה בימים הקשים את מניית ים המלח בירידה מתונה, סיפקה את הביקושים למנייה בעלייה של 3.5 אחוזים. מחזורים גדולים במיוחד נרשמו למניות כלל תעשיות וכלל ישראל, המוחזקות בעיקר על ידי קרנות הנאמנות.

מ.ר.צ. נמרץ

טבעי היה שאחרי מסחר כה נמרץ במשתנים, יופיעו במסחר במ.ר.צ. ביקושים גדולים עוד יותר. ואולם, העצבנות הרבה בבורסה עוררה את הסוחרים לספק את הביקושים בכהירות וללא שינוי שער, וכך קרה שעליות השערים התלולות, היו בעיקר בניירות הערך הקלילות יותר, שיש סביבם התפתחויות עיסקיות. במניית מרלו נרשם קונים בלבד. מניית ניקוב 1, שם קיימות שמועות עקשניות על מאבקי שליטה, עלתה ב–7.6 אחוזים נוספים. מניית אסותא הנאספת זה תקופה ארוכה באמצעות בנק דיסקונט עלתה ב–6.1 אחוזים. מניית ארגמן, שם מורגשת פעילות העצישת באמצעות חברת הברוקרים "בי סוהר", עלתה ב–6.6 אחוזים.

בנק ישראל גייס 25 מיליון שקל

בנק ישראל גייס אתמול סכום של 25 מיליון שקל באמצעות איגרות חוב מסוג שגיא, שהונפקה במיוחד עבור חברות הביטוח. בשוק האג"ח נרשמו בדרך כלל עליות שערים, כשהעליות החדות במיוחד נרשמו באיגרות הצמודות חלקית למדד. ברמות התשואה לפדיון בכלות קצרי המועד, לא חל אתמול שינוי מהותי.

הסידרה	ימים לפדיון	שער	תשואה שנתית
1047	5	99.78	17.05
1117	12	99.49	17.00
1127	19	99.21	16.40
1137	26	98.95	15.90
1147	33	98.67	15.95
1217	40	98.46	15.20
1227	47	98.18	15.30
1237	54	97.93	15.20

הודעות בורסה

● בנק עצמאות הרוויח בתשעת החודשים המסתיימים בספטמבר 1987 1.1 מיליארד שקל לעומת 718 מיליון שקל בתקופה המקבילה אשתקד.

● בנק מזרחי הרוויח בתשעה החודשים שהסתיימו בספטמבר 1987 2.1 מיליארד שקל לעומת רווח של 1.9 מיליארד שקל בתקופה המקבילה אשתקד.

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי היומי אחוזים
אב	5478.13	5402.83	109.33	2.07
אבוקה	485.84	483.49	17.04	3.65
אבון	255.11	253.55	1.47	0.58
אדיר	1697.45	1685.74	12.69	0.76
אדם	2500.93	2483.98	77.88	3.24
אופיר	1994.21	1980.98	5.02	0.25
אור	435.55	432.04	4.14	0.97
אוריון	143.68	142.70	1.17	0.83
אוריאל	284.20	282.12	1.92	0.69
אורן	798.55	793.34	9.65	1.23
אייל	4070.32	3991.49	26.31	0.66
אירים	5477.16	5359.09	53.58	1.01
איתן	759.39	753.93	5.23	0.70
אלון	618.17	613.44	2.65	0.43
אלמוג	670.90	666.33	2.96	0.45
אנליסט	101.20	98.88	1.07	1.09
ארז	345.43	343.10	13.34	4.05
אש	162.40	158.88	6.72	4.42
אשל	186.57	185.23	0.67	0.36
אתרוג	253.35	251.74	2.64	1.06
ברולה	2410.48	2394.86	47.14	2.01
ברוש	537.75	534.26	11.20	2.14
ברק	514.68	511.13	7.67	1.52
ברקת	310.31	308.89	2.77	0.90
גביש	1553.66	1543.53	15.57	1.02
גבע	112.73	111.06	0.72	0.65
גורן	441.90	439.22	3.59	0.82
גיא	102.09	100.57	0.95	0.95
גיל	3410.19	3345.60	42.85	1.30
גלית	632.38	625.21	2.71	0.44
דובדבן	384.65	381.99	10.49	2.82
דוכיפת	503.52	500.04	8.79	1.79
דולב	244.20	242.30	2.45	1.02
דורון	1549.12	1520.91	4.24	0.28
דונג	266.85	261.74	2.10	0.81
דליה	589.84	580.16	4.15	0.72
דרור	351.71	345.38	11.33	3.39
דקל	411.38	408.71	17.07	4.36
הדס	410.81	407.09	8.77	2.20
הדר	545.41	536.63	1.59	0.30
הזית	2756.04	2702.00	-1.16	-0.04
זוהר	106.22	104.64	0.70	0.67
זיו	131.38	129.46	0.84	0.65
זמיר	504.52	501.06	19.78	4.11
חוחית	161.90	160.78	1.49	0.94
חליפין	138.92	138.60	0.73	0.53
חלמיש	214.97	214.13	0.53	0.25
חן	146.54	146.25	0.64	0.44
טופז	1468.79	1455.69	12.08	0.84
טל	6336.13	6266.40	22.89	0.37
יובל	445.43	442.59	3.10	0.71
יהלום	2396.24	2380.23	69.78	3.02
יסודות	390.70	387.49	6.05	1.59
יערה	441.21	438.46	2.42	0.55
כוכב	340.34	338.05	12.75	3.92
כחל	134.02	133.10	1.49	1.13
כלנית	650.21	639.47	4.99	0.79
כספית	258.93	257.69	3.06	1.20
כרמל	150.06	148.23	0.47	0.32
כתר	1219.34	1205.02	11.86	0.99
לחם	4881.68	4788.59	47.99	1.01
למשקיע	124.25	122.88	0.23	0.19
למיד	407.12	399.14	13.23	3.43
לקס	1866.01	1852.15	-9.40	-0.51
לשם	360.99	359.56	1.06	0.30
מכמר	1304.12	1295.66	6.64	0.52
מכמש	3842.07	3817.32	24.62	0.65
מגן	254.52	252.85	2.01	0.80
מגוון	3695.72	3672.71	45.20	1.25
מצל	406.06	403.56	3.85	0.96
מור	1838.48	1826.36	69.25	3.94
מורן	900.91	892.63	13.87	1.58
מטה	25933.11	25538.64	233.11	0.92
מיתר	996.17	989.84	7.69	0.78
מנוף	4660.26	4630.01	84.71	1.86
מעיין	758.54	754.09	3.63	0.48
מקשת	367.06	365.56	0.63	0.17
מרגלית	1405.20	1395.83	34.66	2.55
מרווה	121.24	120.76	0.76	[illegible]
מרום	1297.02	1288.72	7.82	0.61
נווה	145.14	142.99	1.62	[illegible]
נטף	311.19	309.86	13.13	4.42
נטע	506.68	500.29	8.69	1.77
נילי	158.35	156.07	6.15	4.10
סביון	669.53	658.12	9.87	1.52
סגולה	138.09	137.10	0.88	0.65
סלע	357.97	356.38	1.00	0.28
סנונית	515.66	512.15	3.43	0.67
סער	396.63	394.36	6.91	1.78
ספיר	179.44	179.43	1.55	0.87
עוף	378.27	375.99	8.79	2.39
עידית	798.85	795.51	28.87	3.77
עידן	487.81	480.81	4.78	1.00
ענבר	1269.19	1259.35	7.37	0.59
ענת	2562.18	2542.41	51.38	2.06
ערמוני	484.61	481.35	2.58	0.54
ערמון	135.69	134.90	0.38	0.28
פרא	1677.03	1665.57	30.55	1.87
צבר	560.29	556.30	5.57	1.01
צופית	488.70	485.31	9.80	2.06
צוק	124.35	124.35	0.25	0.20
צמיר	1090.86	1082.64	7.56	0.70
צמיחה	545.96	537.95	10.74	2.04
צמרת	1877.58	1865.68	16.54	0.89
קלע	2307.70	2303.03	41.31	1.83
קשת	101.80	101.14	0.44	0.44
רנית	18938.61	18787.94	348.76	1.89
רימון	130.51	130.30	0.55	0.42
רקפת	796.24	782.65	12.09	1.57
רשף	413.49	410.17	3.09	0.76
שביט	439.21	436.34	2.46	0.57
שחם	340.71	338.28	2.06	0.61
שירן	462.15	459.42	5.95	1.31
שמיר	395.26	392.53	2.40	0.62
שנהב	796.08	784.89	26.76	3.53
שסק	863.24	842.43	36.35	4.51
שיפר	185.31	184.86	0.55	0.30
תאומה	257.16	255.61	5.90	2.36
תדהר	554.98	553.87	17.79	3.32
תירוש	535.98	529.80	2.01	0.38
תמנע	102.25	101.83	0.66	0.65
תפוז	237.05	235.66	0.56	0.24
[illegible]	194.30	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1480.54	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	527.13	[illegible]	[illegible]	[illegible]

שערי אגרות החוב

סדרה	שער	שינוי
3624	9278	+103
3625	8570	+3
3626	7744	+3
3627	7184	+3
3628	6692	+80
3629	6273	+76
3630	6050	+74
3631	5535	+2
3632	5213	+2
3633	4927	+2
3634	4309	+2
3635	4076	+2
3636	3926	+1
3637	3688	+1
3638	3455	+2
3639	3145	+1
3640	2592	-15
3641	2247	-13
3642	2055	-17
3643	1784	-15
3644	1585	+1
3645	1429	--
4.25% גליל		
3701	1209	-41
3702	931.7	-8
3703	811.9	+6.7
3704	695.6	+5.8
3751	377.7	+5.6
3752	148	+2.8
3753	142	+2.6
3901	136.7	+1.7
3902	130.2	+1.5
3903	133.1	+1.6
3904	131	+1.6
3754	130.8	+0.5
3755	126	+0.2
3756	121.7	+0.3
3757	119.4	+0.3
3758	117.5	+0.4
3759	117.1	+0.4
3760	115.6	+0.4
3761	113.1	+0.4
3762	110	+0.3
3763	109.8	+0.4
3764	108.3	+0.6
3765	105.8	+0.7
3766	104.5	+0.6
3791	111.2	+0.7
3792	109.3	+0.8
3826	131.4	+0.8
3827	129	+0.8
3828	124.6	+0.8
3829	122.3	+0.8

סדרה	שער	שינוי ב%
שגיא 4.25%		
4101	395	+2.6
4102	153.4	+0.6
4103	147.3	+0.5
4104	142.7	+0.5
4301	142.7	+0.5
4302	135.9	+0.2
4303	138.9	+0.3
4304	136.8	+0.3
4105	119.7	+0.1
4106	116.6	--
4107	116.2	+0.1
4108	114.2	--
4109	110.9	+0.1
4110	109.6	--
4201	137.6	--
4204	128.3	+0.1
4205	126	+0.1
4206	122.8	--
4207	122.6	+0.1
4208	121	+0.1
4209	118.4	--
4210	115.3	--
4211	114.9	--
4212	114.5	+1
4213	111.8	+1
3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)		
3601	41437	+397
3602	38214	+368
3603	35551	+352
3604	32110	+338
3605	29314	+315
3606	28165	+306
3607	26185	+295
3608	24781	+284
3609	23607	+277
3610	21061	-73
3611	20345	-73
3612	19750	-75
3613	18582	+8
3614	17998	+263
3615	16678	+7
3616	15129	+113
3617	14220	+10
3618	13779	+32
3619	12817	+5
3620	11978	+14
3621	11571	+118
3622	10525	+109
3623	9888	+158

סדרה	שער	שינוי
3830	119.8	+0.5
3831	119.5	+0.5
3832	117.9	+0.5
3833	115.4	+0.5
3834	112.3	+0.4
4%, 6%, 7% פיתוח (הצמדה 80%)		
3502	193000	--
3503	174000	--
3504	171310	--
3505	164600	--
3521	164750	--
3522	158200	--
3523	149700	--
3524	148300	+100
3525	146100	--
3526	146000	--
3527	143200	--
3528	140750	--
3529	139400	--
3530	135910	--
3531	135200	--
3532	131400	--
3533	151300	+200
3534	125600	+2067
3535	123900	+120
3536	124300	+100
3537	123800	+200
3538	116870	+5
3539	117600	-703
3540	123500	--
3541	118500	+449
3542	118200	--
3543	112100	+700
3544	172380	+340
3545	110800	+1100
3546	109451	--
3547	109400	--
3548	109200	--
3549	108000	+1000
3550	103300	+50
3551	103000	--
3552	94801	--
3553	94400	--
3554	94500	+99
3555	94500	+300
3556	90000	+70
3557	98700	+500
3558	90000	--
3559	86700	+199
3560	82100	+300
3561	81800	+200
3571	81700	--
3572	82400	+99
3573	82100	+300
3574	75700	+90

סדרה	שער	שינוי
3575	75825	+237
3576	70675	+238
3579	69986	+238
3577	76008	+30
3578	70266	+27
3580	68353	+573
3581	99500	+340
3582	57312	+324
3583	54101	+1321
3584	51539	+1307
3585	48965	+1288
3586	44009	+695
3588	43995	+717
3589	40176	+655
3587	43865	+17
3591	40022	+15
3592	39991	+15
3593	39945	+15
3590	40436	+1063
3595	38606	+1050
3594	38257	+571
5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)		
2001	162000	--
2002	160300	--
2003	157000	--
2004	155900	--
2005	149100	+3000
2006	147200	--
2007	145000	--
2008	146100	+1200
2009	143300	--
2010	143900	--
2011	140400	--
2012	139500	--
2013	142200	+2000
2014	137300	--
2015	136200	--
2016	139200	--
2017	134300	--
2018	134000	--
2019	133200	--
2020	130700	--
2021	129700	--
2022	121700	-1200
2023	122000	--
2024	115000	--
2025	116688	--
2026	116088	--
2027	115700	--
2028	116000	--
2029	110620	+2800
2030	108500	--
2031	107400	--
2032	108500	+2800
2033	100091	--

סדרה	שער	שינוי
2034	102588	--
2035	98300	--
2036	93100	--
2037	89095	--
2038	87300	--
2039	85400	--
2040	85399	+1399
2041	88740	--
2051	78800	-1000
2052	76000	--
2053	79903	+22
2055	74118	+20
2054	70032	-1957
2056	64917	-1898
2057	66116	+22
2059	60253	+20
2058	64859	+22
2060	61878	+14
2061	44806	+817
2062	40517	+769
2063	38731	+761
צמודות זהב		
5 יר	182	-2
ארמון		
2508	114.1	--
רמון		
7006	196.8	+0.5
7007	184.7	-1.4
7008	175.5	-1.4
7009	169.8	-0.6
7010	160.4	-0.9
7011	150	+0.5
7012	149.1	+0.2
7013	141.1	+0.5
7014	123.1	+0.2
7015	102.1	+0.2
7016	101.3	+0.1
7017	103.7	+0.2
7018	103.5	+0.2
7019	103.9	+0.2
7020	103.7	+0.2
7021	102.7	+0.1
7201	101.5	+0.2
גלבוע		
6101	13601	+49
6102	8340	+97
6103	7454	+12
6104	6901	+5
6105	6542	+5
6106	6289	--
6107	6061	-1
6108	4447	+127
6109	4230	+122
6110	4158	+120
6111	3393	+6

סדרה	שער	שינוי
6112	3391	-1
6113	2206	+8
6151	865.1	+3
6152	829.3	+3.9
6155	720.2	+1.2
6154	707.2	+1.1
6155	459.7	+1.6
6156	376.9	+1.5
6157	277.4	+1.4
6158	262.8	+1.3
6159	224.6	+0.3
6160	211	-0.1
6161	204.2	-0.1
6162	187.4	+5.4
6163	170.8	+1.2
6164	164.4	+1.5
6165	156.3	+0.8
6166	145.9	+1.2
6167	142.6	+0.8
6168	140.4	+0.8
6169	133.4	+0.8
6170	124.6	+0.4
6171	89	+0.5
6172	87.8	+0.3
6801	94.9	--
100% מט"ח		
אל אופ	1418	-3
אלביט	217.5	-1.5
אלונא	1072	--
אלסינט	2202	-22
סאיטקס	946	+5
תודר 84	101.1	--
תודר 85	391	--
זהב הים	254.6	+7.4
דים הש	196.2	--
כור	167.2	+1.2
כלל	465.7	--
מצש ד	198	--
מצש מ	276	--
מצש י	316	--
רן	131	-2
מל בנ	190.5	--
תיעוש	232.7	+4.3
מדד/מט"ח		
בלת.	145	-1.2
דים הש	157	--
כור	139	+0.2
כלל	193.5	--
מג דים	132.8	+0.1
משא מו	145.5	+0.7
משא מו	140.5	--
משא מו	120.9	--
לאומי	138	+1.4

מה מתבשל?

תמונות

מזון ומטבח

קראו החודש ב־מזון ומטבח

כתב העת לענייני מזון, אחות ותזונה.

עכשיו! ניתן להשיג את "מזון ומטבח" גם בקיוסקים ובחנויות העיתונים.

המחיר: 2.80 ש"ח בלבד

קראו החודש: ★ ג'וני ממשיך לצעוד... – ויסקי ג'וני ווקר ★ רעיונות הונה חדשים בהייט ריג'נסי - ירושלים ★ לאכול בעיניים - תבנגול ההדו לראווה ★ מרכיבי מזון - חומצה טרטרית או חומצת היין ★ השיטות העיקריות הנהוגות בבישול בשר ★ על טעם ועל ריח - כובע הנזיר ★ מיקרוגל - פלאי הטכנולוגיה? ★ מוצרים חדשים ★ ועוד ועוד...

הפצה ע"י: "נד" – חברה להפצה.

מזון ומטבח מקבוצת דפי זהב, טל. למנויים: 03-7532345

פרס נובל לספרות 1987 מוענק למשורר היהודי יוסף ברודסקי

ברודסקי בן ה־47 הוא יליד בריה"מ שנשלח בעבר למחנה עבודה על ש"העמיד פני משורר ללא אסמכתאות" ● ב־1972 גורש מבריה"מ והיגר לארה"ב, ועתה הוא מוגדר כאמריקאי התשיעי הזוכה בפרס ● האקדמיה השוודית לספרות: יצירתו הספרותית בעלת היקף בלתי רגיל, רוויה חריפות אינטלקטואלית ועוצמה פואטית

שטוקהולם, (ע"צ וע"ד). יוסף ברודסקי, המשורר היהודי יליד רוסיה, הוא זוכה פרס נובל לספרות לשנת 1987 — על כך נמסר אתמול. ברודסקי (47) היה בעבר בגלות פנימית בבריה"מ, וכיום הוא אזרח אמריקאי.

ברודסקי מקבל את הפרס בסך 340 אלף דולר על "יצירה ספרותית בעלת היקף בלתי רגיל, רוויה חריפות אינטלקטואלית ועוצמה פואטית", נאמר בהודעה של האקדמיה השוודית לספרות.

ברודסקי, יליד לנינגרד הגר כיום בניו־יורק, הוא האמריקאי התשיעי הזוכה בפרס נובל לספרות, והוא אחד הצעירים מביניהם, מאז נוסד פרס זה ב־1901. יצירתו תורגמה לתריסר שפות, והוא עצמו מתרגם את שיריו מרוסית לאנגלית.

פרס הספרות הוא האחרון מסידרת פרסי נובל 1987. ברודסקי יקבל את הפרס ב־10 בדצמבר, בטקס חגיגי באולם הקונצרטים בשטוקהולם.

ברודסקי נחשב כתלמידה הרוחני של המשוררת אנה אחמטובה.

יוסף ברודסקי מחייך בלונדון לאחר ההודעה על זכייתו בפרס נובל לספרות לשנה זו. (תצלום אי־פי).

רבים ניחשו כי ברודסקי יקבל השנה את הפרס, לאחר שכבר הופיע מספר שנים ברשימת בעלי הסיכויים. הוא הסופר הראשון בשפה הרוסית הזוכה בפרס מאז אלכסנדר סולז'ניצין ב־1970.

האקדמיה ציינה, כי הרקע הספרותי המזרחי־המערבי של ברודסקי השפיע רבות על כתיבתו.

אם כי שיריו תורגמו לשפות רבות, הרי עוצמתה באה לידי הביטוי הטוב ביותר במקור הרוסי, הדרות למיקצבים ושילובי־מילים בלתי רגילים.

ברודסקי נולד למשפחה יהודית בלנינגרד ובילה 18 חודשים במחנה עבודה סובייטי באזור הארקטי, על ש"העמיד פני משורר ללא אסמכתאות אקדמאיות נאותות".

הוא גורש מבריה"מ ב־1972 וחי כיום בניו־יורק.

שיריו של ברודסקי עברו מיד ליד בבריה"מ וגם זכו לתפוצה בחו"ל, כאשר עדיין היה בארצו.

מאז 1901 קיבלו 83 סופרים את פרס נובל לספרות. שניים מהם רחו אותו: בוריס פסטרנק מבריה"מ ב־1958 וז'אן־פול סארטר מצרפת ב־1964. רק שש נשים זכו בפרס.

ברודסקי, שהוגדר בזמנו כ"טפיל סוציאלי" בבריה"מ, "שמח שמחה גדולה" על קבלת פרס נובל לספרות, ואין להניח שהפרס ישפיע על החלטתו לא לשוב למולדתו — אמר אתמול המו"ל שלו.

ברודסקי נמצא עתה בלונדון כדי לעבוד על קובץ שירים חדש העומד לראות אור בפברואר.

הוא אמר לכתב רויטר בלונדון, בהתייחסו למדיניות ה"גלאסנוסט": "אני רואה סיבה לאופטימיות. אך לא הייתי ממריץ אנשים להמר על כך".

ברודסקי, הדובר אנגלית טובה עם היגוי רוסי קל, הוסיף: "הופתעתי מאד כאשר ידיד שלי בישר לי את הבשורה".

ז'נווה אסרה על מארי לה־פן לנאום החודש בתחום הקנטון

הוזמן לסעודה בעיר על ידי החוג הבינלאומי ללימודים כלכליים ומדיניים

ז'נווה 22 (עסט"א). שלטונות קנטון ז'נווה אסרו על ז'אן מארי לה־פן, מי שעומד בראש "החזית הלאומית" הצרפתית, לנאום ב־26 בנובמבר בקנטון זה.

לה־פן אמור היה להופיע בסעודה העומדת להיערך על ידי החוג הבינלאומי ללימודים כלכליים ומדיניים במלון "אינטרקונטיננטל". השלטונות הודיעו כי נוכחותו עלולה לסכן את הסדר הציבורי.

מקור מקומי אמר, כי כ־200 עד 250 אורחים הוזמנו לסעודה, מרביתם אנשי־עסקים. זו הפעם השניה שהשלטונות אוסרים על לה־פן לנאום בז'נווה. בפעם הקודמת בינואר 1986, לא הותר למנהיג "החזית הלאומית" להופיע בטלוויזיה השווייצית, לאחר שהוזמן על ידה.

כחמישה צרפתים — בארכיון לפושעי המלחמה של האו"ם

פורסם בניו יורק בעקבות סירוב צרפת להסרת הסודיות מארכיון האו"ם

מאת שלמה שמיר

סופר "הארץ" בניו יורק

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ"). לפי חות לחמישה צרפתים יש תיקים בארכיון פושעי המלחמה של האו"ם, דבר המפריך את טענותיהם של פקידים צרפתיים, כי בארכיון האו"ם אין תיקים לאזרחים צרפתיים. כמו כן, צרפת מתנגדת בתקיפות להסרת הסודיות מארכיון האו"ם, ועמדתה מעכבת את החלטת המזכיר הכללי של האו"ם לפתיחות הארכיון לציבור.

לסופר "הארץ" הגיע העתק של חלק מרשימת התיקים של פושעי מלחמה ומשתפי פעולה שברשות ארכיון האו"ם, וברשימה מופיעים שמותיהם של חמישה אזרחים צרפתיים, ששיתפו פעולה עם הנאצים ונאשמים ברצח ובביצוע מעשי אכזריות. לכל אחד מהחמישה יש תיק בארכיון האו"ם, וברשימה מצויין מספר התיק.

הג'האד המוסלמי:

אלפי "מתאבדים" מוכנים לתקוף ציי המערב במפרץ

במערב ביירות נחטף אתמול המיליונר הפלשתיני באדר אל־פאהום

ביירות (אי־פי). שוביהם של האמריקאי והצרפתי בלבנון פרסמו אתמול הודעה ובה נאמר, כי אלפי "מתאבדים" מוכנים לתקוף מטרות של הצי האמריקאי ושל הכוחות האירופים במפרץ הפרסי.

ההודעה מטעם הג'יהאד המוסלמי, כתובה בערבית במכונת כתיבה, נמסרה לשלוש סוכנויות ידיעות מערביות בבירות. להודעה צורפו תצלומים בשחור לבן של השבוי האמריקאי טרי אנדרסון ושל הצרפתי ז'אן־פול קאופמן.

גם אנדרסון וגם קאופמן נראו בתצלומים עם שפם עבות ועם זקן, בניגוד לתמונות קודמות שפורסמו על ידי שוביהם. היה זה התצלום הראשון של קאופמן שפורסם על ידי הג'יהאד המוסלמי שלא מתוך תמונת וידיאו.

מיליונר פלשתינאי נחטף בביירות המערבית.

אנשים חמושים חטפו אתמול את המיליונר הפלשתיני, איש העסקים באדר אל פאהום, בביירות המערבית — נאמר בהודעת המשטרה.

המשטרה מוסרת, כי שבעה אנשים חמושים באקדחים פרצו למשרדו בחברת הביטוח הערבית, שבראשה הוא עומד. "הם גררו אותו למכונית שהמתינה ברחוב", ציין קצין משטרה.

לפי שעה לא ידוע מה הרקע להטיפה זו. לפי הסיכום האחרון נעדרים בלבנון כ־27 אורחים זרים שנחטפו.

פאהום, בשנות ה־60 של חייו, הוא איש עסקים מצליח ובנקאי, שעסקיו משתרעים על ענפים רבים, אך הוא לא ידוע כבעל השתייכות לגוף פוליטי כל שהוא.

ערכה את העמוד: עדה ארשפיז

חברה שוודית גילתה מתקן סובייטי עם ציוד לייזר לחלל

שטוקהולם, (ע"ד). חברה שוודית לחקר החלל הודיעה אתמול, כי בידיה צילומים המראים מתקן סובייטי, המצויד במכשירי לייזר רבי־עוצמה להפעלה בחלל.

מומחי נשק מערביים הביעו את החשש, שמכשירים אלה נועדו לשתק לוויינים אמריקאים, שנשלחו לחלל כדי לאתר בעוד־מועד מפני התקפה גרעינית המתמשמשת ובאה.

הצילומים מראים ארבעה בניינים דמויי־כיפה, שבהם ליזורים, המוצבים בפסגת הר נורק, בגובה 2,300 מטר במרחק כ־100 ק"מ מגבול אפגניסטן.

לדברי החברה השוודית כיפות הלייזר, בקוטר של 10 מטר כל אחת, וטלסקופים גדולים בקרבת מקום, מהווים חלק מתשלובת חדשה שהוקמה לאחרונה, הקשורה לתחנת התצפית הדו־רוחנית הלא־עוצמה ברפובליקה הסובייטית טאג'יקיסטאן.

"מומחי מולכות למטעות שבידי הסובייטים מתקן מעידוה", אמר המומחה לכלי־נשק להפעלה בחלל, בופנדרת ג'אסאני, איש המכון ללימודי הגנה של בריטניה.

הצילומים נתקבלו מהלוויין הצרפתי "ספוט" ועובדו בעזרת מחשב, על ידי סוכנות החלל של ממשלת שוודיה.

שישה נדונו ל־3–7 חודשי מאסר בפרשת הונאה פיננסית ביוגוסלביה

זאגרב, (ע"צ וע"ד). בית משפט במרכז יוגוסלביה גזר שלושה עד שבעה חודשי מאסר על 6 אנשים שהיו מעורבים בשערוריה הפיננסית הגדולה ביותר בתולדות יוגוסלביה הקומוניסטית — מסרה אתמול סוכנות הידיעות היוגוסלבית.

בידיעה נאמר, כי 6 מנהלים של חברת אגרוקומרק הורשעו בחתימה על שטרות ללא כיסוי שהם הוציאו בשם התשלובת.

ה־6 נדונו בעיר קלאדושה ברפובליקה בוסניה־הרצגובינה, שם נמצא המשרד הראשי של החברה. בידיעות בעתונות היוגוסלבית נמסר, כי ה־6 הם מן הדמויות הפחות חשובות בשערוריה הפיננסית הגדולה, שהסתכמה בתרמית כוללת של 900 מיליון דולר.

בין הנידונים ביום רביעי גם ראסים פיקוראוק, אחיו של מי שהיה סגן נשיא יוגוסלביה, המקיף פיקוראוק. האחרון נאלץ להתפטר בספטמבר לאחר שנתגלה כי הוא מעורב בשערוריה.

מוסקווה משותקת מחמת ערפל כבד

מחוסר מידע ממשיכים אנשים לזרום לנמלי תעופה סגורים

כ־35 אלף נוסעים רעבים וחסרי שינה תקועים בשדות התעופה ● שיא במספר תאונות דרכים ● המיניסטריון לתעופה אזרחית: זהו הערפל הכבד ביותר מאז החלו לשמור את רשומות מזג האוויר לפני 107 שנה

ננסי רייגן, עם בעלה הנשיא, מרגימה צעד של ריקוד עם שובה אתמול לבית הלבן לאחר שעברה ניתוח בריאות שד, עקב גידול סרטני שנתגלה בו. מתבונן בהם ראש הצוות של הבית הלבן, הווארד בייקר. (תצלום אי־פי).

מוסקווה, (ע"צ וע"ד). שיתוק במעט מוחלט של התנועה האווירית, אלפי נוסעים תקועים בנמלי התעופה, ומספר שיא של תאונות דרכים — אלה חלק מהתוצאות של הערפל הכבד ביותר הפוקד את מוסקווה מאז החלו לשמור את רשומות מזג האוויר לפני 107 שנה.

נמלי התעופה בבירת בריה"מ היו סגורים ביום אתמול, וזה היום החמישי ברציפות שורר תוהו ובוהו במסופים, בהם נמצאים אלפי נוסעים רעבים וחסרי שינה.

"לפי ספירה שלנו, כ־35 אלף נוסעים תקועים בנמלי התעופה של עיר הבירה", אמר לב אילצ'וק מהמיניסטריון לתעופה אזרחית.

בנמל התעופה דומודדובו, בעיבוריה הדרומיים־מערביים של מוסקווה, ישנו נוסעים על ספסלים, מדרגות, רצפות ובאולם המזוודות. שתי רכבות, ובהן קרונות־שינה הובאו למקום כדי להקל על המצוקה.

כתוצאה משיתוק התנועה האווירית, נוצרו תורים לנסיעה ברכבות להלסינקי וללנינגרד.

בתוך מסופי שדות התעופה, ניצבו תורים ענקיים של אנשים שביקשו לקבל בחזרה את כספם, כדי לנסות להשיג מקום ברכבת. דוברים אמרו כי חברת התעופה הסובייטית "אירופלוט" תישא במימון האש"ל של הנוסעים שעוכבו בשל הערפל.

מספר נשים עם ילדים קטנים זכו למקלט במתנות של הנוער הקומוניסטי באזור מוסקווה. בנמלי התעופה דאגו לחלוקת סנדוויצ'ים ומשקאות חמים.

השלטונות מסרו, כי מספר תאונות הדרכים בכבישי מוסקווה עלה תלולות מאז החל הערפל.

אחד העיתונים כתב, כי שלטונות התחבורה בעיר אינם מצליחים להתגבר על הבעיות, וכי היתר אפשרו לנוסעים לצאת באוטובוסים לנמלי התעופה, בלי לומר להם שהללו סגורים.

המצב אילץ את שר החוץ האמריקאי, ג'ורג' שולץ, לנסוע ברכבת מהלסינקי למוסקווה, לשם הגיע אתמול אחרי מסע בן 13 שעות.

חברת התעופה "אירופלוט" כבר הפסידה חצי מיליון רובל (750 אלף דולר) כתוצאה מהחזרת כספים תמורת כרטיסי הטיסה.

"שרשים" מרכז לימודים יהודיים | משרד החינוך והתרבות האגף לתרבות ואמנות

"האנטישמיות החדשה"

(על תהליך עליתה וצמיחתה של האנטישמיות המודרנית, על סיבותיה ומניעיה)

מה הופך את "שנאת ישראל" הישנה לאנטישמיות המודרנית? מה הופך את השנאה התיאולוגית של הכנסיה הנוצרית לשנאה ביולוגית כלפי מי שבעורקיו דם יהודי? מה המביא את המדינה המודרנית הצועדת לקראת ליברליזם, הומניות ומיזוג עמים, לדחות מקרבה את הגזע היהודי?

גורמים כלכליים? סיבות סוציאליות? מניעים פוליטיים?

צוות הסטוריונים שרוכז במיוחד לנושא זה ינתח את התופעה, ויחד ננסה להבין גם את התהליכים הנוכחיים היום (1987) ואולי גם להעריך את העתיד והשלכותיו, הן לגבי מדינת ישראל והן לגבי יהודי העולם לתפוצותיהם.

המרצים בסמינר:

פרופ' מישל אביטבול – החוג ליהדות זמננו, האונ' העברית.

ד"ר סטיבן אשהיים – החוג להסטוריה כללית, האונ' העברית.

פרופ' צבי בכרך – החוג להסטוריה כללית, אונ' בר־אילן.

פרופ' רוברט ויסטריך – החוג להסטוריה כללית והסטוריה של עם ישראל בעת החדשה, האונ' העברית.

פרופ' דוד קרצמר – החוג למשפטים, האונ' העברית.

ד"ר יורי שטרן – דובר המרכז למידע, מחקר והסברה בענייני יהדות בריה"מ.

המקום: מלון "ניר עציון".

המועד: שישי־שבת, 13־14.11.87.

פרטים והרשמה: אגודת "שרשים", טל' 02/280873, 02/286749.

★ הסמינר כולל הסעה הלוך ושוב

נפתחה ההרשמה לסמינר "החרדים", שיערך במלון "טבריה", טבריה, ב־27־28.11.87.

שני תאומות מחוברות בראשיהן הופרדו באינדונזיה

בניתוח השתתפו 41 רופאים

ג'קרטה (ע"ה). שתי תאומות סיאמיות באינדונזיה, שהיו מחוברות בראשיהן הופרדו בניתוח של 11 שעות, בו נטלו חלק 41 רופאים בבית חולים בג'קרטה — נמסר אתמול.

"התאומות הן במצב מצויין", אמר ד"ר איסקנדר וואהידיאט, מנהל מחלקת הילדים בבית־החולים סיפטו מאנגונקוסומו, שם בוצע הניתוח ביום רביעי.

אביהן של שתי הילדות אמר: "התפללנו והודינו לאלוהים כאשר הרופאים אמרו לנו שהבנות שלנו הופרדו".

רעידת אדמה בינונית זיעזעה את סן־פרנציסקו

סן פרנציסקו (ע"ה). רעידת אדמה בינונית זיעזעה את איזור סן פרנציסקו בלילה שבין יום רביעי לחמישי, אולם לא הגיעו בינתיים דיווחים על נפגעים או נזקים לרכוש — מסרה המשטרה.

תחנות סייסמוגרפיות של אוניברסיטאות קליפורניה וברקלי מסרו, כי הרעש נרשם בעוצמה של 4.1 בסולם ריכטר והוא אירע בשעה 8.48 בערב.

בתחילת אוקטובר אירע רעש בעוצמה של 6.1 בסולם ריכטר באיזור לוס אנג'לס, שגרם למותם של 6 בני־אדם והבריח אלפים מבתיהם.

ברעש זה נגרם נזק לרכוש בלוס אנג'לס שהוערך ב־10 מיליון דולר.

למישל ודן סגיד

ברכות לבביות לנישואיכם

הארץ

אודית ודוני בן־צור

שמחים להודיע על

הולדת התאומים — בת ובן

ב־20/10/87

אחים לטל, יובל ועומר

נכדים לשושנה בן־צור

ולחסידה ואלדד אביעד

5 שנים שהרזנה

הערב: זמר אורח

"מבנה 5"

פתוח 7 ערבים בשבוע

★ אווירה אינטימית ★ מוסיקת רקע ★

מיזוג אוויר ★ ארוחות ערב

★ בר משקאות מגוון

ב־19 זמר בערב יום ג'

טל' 813563 נמל יפו

יופי של שבוע בריאות במלון מצפה הימים...

★ חוות הבריאות של מלון מצפה הימים תעניק לך שבוע של הרזיה בריאות ויופי.

תוכנית דיאטה בפיקוח רפואי צמוד

[illegible]

אוכל צמחוני

שפע פעילויות מגוונות

★ התעמלות ★ יוגה ★ רפלקסולוגיה ★ פלדנקרייז

★ מסג' ★ קוסמטיקה ★ אמבטיות צמחים ★ מניקור ★ פדיקור

★ טיול קבוצתי ממונע בליווי מדריך מוסמך.

במקום: בריכת שחיה, סאונה, ג'קוזי וחדר כושר

חדרים מרווחים וידאו וטלויזיה בכל חדר

[illegible]

פרטים בטלפון: 06-937013/4

הקניה הטובה ביותר היום

למה נתניה?

מיקום — מרכז הארץ, 25 דקות מת"א 45 דקות מחיפה. גישה נוחה.

תעסוקה — מלונאות, יהלומים, מסחר, תעשיה – אפשרויות עסקיות רבות ביותר.

חנוך — רמה גבוהה ואפשרויות רבות – גני ילדים ובתי ספר וחוגים מכל הסוגים.

תרבות ובלוי — היכל התרבות, בתי קולנוע, בתי קפה, מסעדות חוף ים. אפשרויות מגוונות.

נהול העיר — ראש עיר דינמי עם סדר עדיפויות נכון ויכולת בצוע מרשימה.

דיור — במה רבה של דירות קוטג'ים ופנטהאוזים באיכות ובמחירים מפתיעים.

מסקנות עד כאן – נתניה מקום שטוב לגור בו בגלל המקום המעולה, הפוטנציאל התעסוקתי שלה ואפשרויות החנוך והתרבות. לכן – כשאתה חושב על קנית דירה בת"א או ברמת השרון או שאתה חולם על וילה ברעננה וזה מעבר לאפשרויותיך, כדאי לך לבדוק בנתניה כי בה, אולי, תוכל לממש את חלומותיך.

למה ברח' ברוך רם?

ממש על צוקי הים מוקם רחוב יוצא דופן של בתים מדורגים עם דירות גן, גג ודופלקסים בתכנון מיוחד ובגמר מהודר.

כל הדירות משקיפות לים. אין בארץ עוד מקום כזה. אידיאלי לאלה שאוהבים דברים מיוחדים ואת הים. אחד מהבתים הללו מוקם ע"י משה שנידר בע"מ.

למה בנווה איתמר?

במבואות המזרחיים של נתניה על גבול עמק חפר שוכנת שכונת נוה איתמר. בשכונה כ־150 משפחות הנהנות בו זמנית מאיכות חיים של כפר ומכל היתרונות של העיר הגדולה. בשכונה מבצעת חברת מ. שנידר בע"מ וילות יפהפיות בקומה אחת על 600 מ"ר.

אדמה פרטית וכ־195 מ"ר בנויים.

למה משה שנידר בע"מ?

למשה שנידר בע"מ מוניטין של כיובל שנים ואלפי דיירים מרוצים. כשאתה קונה בית אצל משה שנידר בע"מ אתה מקבל נסיון, ידע מקצועי, אמינות, יחס אישי והתאמה אישית בתכנון ובסדורים הכספיים. אם הגעת בקריאתך עד כאן הרי המסקנה ברורה אל תקנה בית או דירה לפני שתבדוק בנתניה. זה יכול להיות מענין מאד ומשתלם מאד.

עכשיו, יותר מתמיד, כי הדירות הגלות ומכוות במבצע של 10%.

פרטים: משה שנידר בע"מ, שדרות הימים 5 נתניה

טל. 349828, 330356, 053-334358

משרד האוצר

יום עיון לזכר הנופלים

גד בונה הי"ד — מיכה גלעד הי"ד

בארי חזק הי"ד — עמוס מילר הי"ד

עובדי אגף התקציבים שנפלו במלחמת יום הכיפורים

יום העיון יתקיים ביום רביעי, ה' בחשון התשמ"ח (28.10.87), בין השעות 08.00־14.00, באולם ויז, קמפוס האוניברסיטה העברית בגבעת־רם, ירושלים

בנושא: "בטחון וכלכלה במשק הישראלי"

מרצים: שר האוצר: מר משה נסים; אלוף (מיל') אהרן יריב; אלוף דן יתום; פרופ' ראובן גרונאו

בהשתתפות: מר עדי אמוראי, מר משה ארנס, מר דוד עברי, מר שלום שר שידן ובהנחיית מר דוד בועז – הממונה על התקציבים.

هكذا من الاصل

صكا من الاجل

מרכיב משקפיים, לאחר שהתמונה התחברשת מעינו שנתתה, הנראיין אתמול ראש הממשלה, יצחק שמיר, לפרופ' קוסמורה (משמאל), מהעיתון היפאני "יומיאורי שימבון". שמיר הגדיר "סילוף" כל מה שפורסם שלשום ואתמול בעניין גבולות של ישראל לחבות משותפת סוביטית־אמריקאית לשיחות בין ישראל וירדן (תצלום מגי אילון/לע"מ).

מפרק "אהליבה" לעו"ד נאמן: אינך דובר אמת, ידעת שמאות נפלו בפח

המפרק, עו"ד זינגל, מייצג 800 משפחות שהשקיעו מיליוני דולרים ברכישת קרקעות מ"אהליבה" באיזור אלקנה ד', וכספן ירד לטמיון ● עו"ד ד"ר יעקב נאמן עסק בשעתו בהקמת "אהליבה" וייעץ לה בענייני מיסוי ● נאמן השיב להאשמות המפרק: "אתה זה שאינו דובר אמת; לא אני, ולא מישהו ממשרדי, עסק במכירת או בקניית מגרשים"

מאת צבי הראל
סופר "הארץ" בבית המשפט

בהאשמות חמורות יצא אתמול המפרק הזמני של החברות "אהליבה" ו"רגל", עו"ד משה זינגל, נגד עו"ד ד"ר יעקב נאמן, שעסק בשעתו בהקמת "אהליבה" וייעץ לה בענייני מיסוי.

האשמות נגד עו"ד נאמן הוטחו כלפיו כאשר נחקר אתמול על דוכן העדים, תחת אזהרה, בידי עו"ד זינגל. זה האחרון טען כי נאמן ידע כי לחברת "אהליבה" (חברה נרה מליבריה) לא היו אישורים למכור מגרשים ביהודה ושומרון, וכי נאמן לא עצר את המשך מכירת המגרשים למאות רוכשים. נאמן השיב לו כי לא הוא — ולא מישהו ממשרדו — כלל לא עסקו במכירת או בקניית המגרשים.

בחקירתו של נאמן היו בין השניים חילופי דברים חריפים. כאשר אמר עו"ד זינגל כי נאמן אינו אומר את האמת, השיב לו נאמן, כי הוא (זינגל) אינו אומר את האמת.

החברות "אהליבה" ו"רגל" מכרו מגרשים ל־1200 ישראלים, וגבו, בשנים 1981—5, שמונה מיליון דולר, חלק מהתשלום הכולל של עלות הפרוייקט. היישוב היה אמור לקום באזור הנקרא אלקנה ד', אך לא הוקם מעולם.

עורכי־הדין משה זינגל וארנון גרפי, המייצגים 800 משפחות, מונו בידי בית־המשפט למפרקים זמניים, ובמסגרת זו קיבלו הרשאה מבית המשפט להתחקות לאן נעלמו שמונת מיליון הדולרים שהשקיעו הרוכשים.

חקירתם של שני המפרקים הזמניים גילתה כי הוקמה גם חברה "אהליבה" ירדנית, שהיתה חברה־בת של "אהליבה" הליברית. עוד התברר כי משרד "הרצוג, פוקס נאמן" החזיק מניה מיוחדת בחברה הירדנית, לפי דרישת משרד הביטחון, וזאת כדי למנוע מצב של מכירת קרקעות לגורמים עוינים ביהודה ושומרון (עד למינויו של עו"ד חיים הרצוג לנשיא המדינה, היה אחד משלושת השותפים הבכירים במשרד).

עו"ד נאמן חזר וטען כי בנושא מכירת הקרקעות עסקו עורכי־דין מחוץ למשרדו. הוא הזכיר, בין היתר, בעניין זה, את עורכי־הדין ישי גלעדי ודב פישלר.

כאשר נשאל במה עסק משרדו, השיב נאמן: "אנחנו טיפלנו בהקמת החברה, ולאחר שנוסדה והתפנתה לקבל רישיון לרכישת מקרקעין, נתקלה בקושי, פנתה אלינו".

עו"ד זינגל שאל מדוע לא הוזהרו את מאות הרוכשים מהשקעות בחברה, לאחר ש־720 רוכשים כבר נפלו בפח, כשהתברר להם כי ל"אהליבה" אין אישורים מתאימים למכור את המגרשים. על כך השיב נאמן: "לא ידעתי שמשפחות נפלו בפח".

חקירתו של נאמן הופסקה אתמול בידי השופט ישי לויט, מטעמי ייעול. הנימוק של השופט היה כי לצורך חקירה יעילה המפרק הזמני צריך להצטייד במסמכים שימסרו לו נאמן ופרקליטות מחוז המרכז, הבודקת היבטים שונים בפרשת "אהליבה".

המשך חקירתו של נאמן בדווה לאמצע דצמבר.

סרן פרשי — לקבורה באבו־סנאן

(ע). אלפי דרוזים מכפרי הגליל והכרמל, חברי קיבוצים וחיילי יחידת המיעוטים ובני משפחה, ליוו אתמול אחר הצהרים למנוחת עולמים, את סרן אחמד פרשי מאבו סנאן שבגליל המערבי, אשר ניספה בראשית השבוע, בעת שניסה לחלץ חיילים שנלכדו בשיטפון שהיה בדרום.

אלוף פיקוד דרום העלה את הקצין לאחר מותו לדרגת רב סרן.

רצח שני השנה בכלא איילון: אסיר עולם דקר חברו למוות

הנרצח — סלימן סלמן אבו־מדיגם, בן 31, משבט אל־הזייל ● החשוד ברצח, איברהים ג'אברין מחיפה השתמש בזוקן מאולתר

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

זו פעם שניה השנה, נרצח אתמול אסיר פלילי בכלא איילון שברמלה.

הנרצח — סלימן סלמן אבו־מדיגם, בן 31, משבט אל־הזייל בנגב, אסיר עולם, נדקר בזוקן מאולתר במסדרון אגף ההפרדה של הכלא, בצהרי היום. החשוד ברצח הוא אסיר אחר באגף — אברהים עלי ג'אברין מחיפה, השפוט למאסר עולם על רצח סוחר התכשיטים, יוסף שעיה, ב־1985 בחיפה, בדקירות סכין.

באגף ההפרדה בכלא איילון מוחזקים אסירים מסוכנים ובעייתיים במיוחד, ובהם טעוני הגנה בגלל יריבויות וסכסוכים עם אסירים ועבריינים אחרים.

בשירות בתי הסוהר אמרו אתמול כי לא היה ידוע על סכסוך כלשהו בין הנרצח לבין החשוד ברצח, והם אף נהגו לצאת ביחד לטיולים בחצר האגף. גם הסיבה לרצח עדיין אינה ברורה.

אתמול בשעה 2.30 בצהרים היו שני האסירים במסדרון האגף. לפתע שלף החשוד זוקן מאולתר ודקר את אבו־מדיגם כמה פעמים בחזה. סוהרים שהגיעו למקום הצליחו לתפוס את הזוקן הקטלני. לכלא הוזעקה המשטרה, ונפתח תיק חקירה.

ועדת חקירה

נציב שרות בתי הסוהר דוד מימון הגיע מיד לכלא והורה על הקמת ועדת חקירה. כמקובל במקרים כאלה. הנרצח אבו־מדיגם היה שפוט למאסר עולם כפול שניים, לאחר שהורשע בשני מקרי רצח. בשנת 1977 הוא רצח סוכן תחנת דלק בחולון, ובשנת 1982, בעודו יושב בכלא, רצח אסיר בכלא באר שבע. אבו מדיגם נחשב לאסיר מסוכן, בעייתי וחסר מעצורים. *בשנת 1983 התפרסם כאחד משלושת הבורחים מכלא באר שבע הוא שהה בחוץ כחודש עש שנתפס ונכלא שוב.*

לפני כמה חודשים נרצח באכזריות בתאו, בכלא איילון, האסיר הפלילי דוד כהן. הוא נדקר בסכין ונרגם שוקה, מלבדו בתא היו עוד חמישה אסירים. אחד או שניים מהם ביצעו את הרצח, על פי תיכנון מראש. עד היום לא הצליחה המשטרה לאסוף ראיות להגשת כתב אישום נגד הרוצחים, אף שלמשטרה ידוע מי החשוד המרכזי ברצח ומה המניע לרצח, ואף ברור שמישהו מיושבי התא ביצע את הרצח שהיה בשעת לילה מאוחרת כאשר התא היה נעול. האסירים סרבו לשתף פעולה עם חוקרי המשטרה וטענו בעקשנות כי אינם יודעים מה קרה בליל הרצח בתאם.

רוצחו של נהג ערבי שובת רעב בדרישה לתנאי מאסר כמו לאסירי המחתרת

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

אסיר עולם, גיל פוקס, בן 22, שהורשע בסיוע לרצח נהג המונית הערבי במעלה אדומים לפני כשלוש שנים, הודיע שלשום להנהלת כלא תל מונד כי הוא פותח בשביתת רעב. זאת במחאה על שאין משווים את תנאי מאסרו לתנאי המאסר המשופרים של אסירי העולם מהמחתרת היהודית.

גיל פוקס הורשע על רצח נהג המונית, עם דני אייזנמן ומיכל הלל. גם שני האחרים נדונו למאסר עולם. הם טענו כי פעלו ממניעים לאומיים.

זה כשנה מנהלים גיל פוקס ובני משפחתו מאבק לשיפור תנאי מאסרו. פוקס מוחזק בתא ניפרד וקטן באגף המשתלבים של כלא תל מונד. חוץ משעתיים ביום שבהן הוא מורשה לצאת לטיול בחצר, הוא סגור בתאו.

גנב פומלות ב־700 ש"ח — ונידון למאסר

מאת איתן רבין

שופט בית־המשפט השלום בבאר שבע גזר אתמול חצי שנת מאסר בפועל, שנתיים מאסר על תנאי וקנס בסכום של 250 ש"ח, על תושב עזה, שהורשע בגניבת 3 שקים של פרי הדר בסוג פומלות, בערך כולל של כ־700 שקל.

בכתב האישום נאמר, כי ב־1.3.87, גנב הנאשם את השקים מפרדס השייך לקיבוץ בארי. הוא הורשע על פי הודאתו.

השופט, יצחק זלצמן, כתב בגזר הדין כי גניבות חקלאיות נהפכו למכת המדינה, ואין לדרוש מחקלאי שיישב בשדרתיו יומם ולילה. ובית המשפט לא ימלא את תפקידו אם לא יגיב בדרך שתרתיע.

עורך את העמוד: משה ריינפלד

יקירתנו
צילה לוריא
איננה

הלויה תצא היום, יום שישי, ל' בתשרי תשמ"ה, 23.10.87, בשעה 10 בבוקר, מבית הלויות סנהדריה בירושלים, להר המנוחות

בנותיה: עדה, תמי ויעל
ומשפחות: זיו, ליבר וגרינברג

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו
פרופ' **אברהם גאגין** ז"ל

נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום שני ג' בחשון תשמ"ח 26.10.87 בשעה 13.00 בחלקת הר תמיד בהר המנוחות בגבעת שאול בירושלים

המשפחה

ביום שני ג' חשון, תשמ"ח (26.10.87)
תתקיים אזכרה
לזכר הורינו היקרים
ר' **שאול וסימה קרמרמן** ז"ל

נפגשים בבית העלמין בנחלת־יצחק בשעה 15.30

המשפחה

גילוי המצבה של יקירנו
גבי שמואלי (שמואלוף) ז"ל

יתקיים ביום ראשון ב' חשון תשמ"ח 25.10.87
נפגשים בשעה 16.00 בשער בית העלמין
ברמת השרון (כניסה מצומת מורשה)

המשפחה

לגבריאל שביט

נדהמנו ממותו הפתאומי של אחיך
שלמה שביט ז"ל

אתך באבלך

מרכז חינוך ליאו באק

לפרץ גבע

משתתפים בצערך במות אביך
גרינברג חיים ז"ל

"דלק" — השקעות ונכסים

משתתפים בצער
על מותה של יקירתנו
צילה לוריא

אוסקר גרינברג
ומשפחתו

לשמעון אייזנטל

משתתפים בצערך על מות
האם

עובדי מיטב
והנהלת בארג'ם השכרת רכב

למשפחת אוסטרוב

משתתפים באבלכם הכבד במות
בנימין אוסטרוב ז"ל

ה' ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד.

אברהם שפירא
ותשלובת שטיחי כרמל.

במלאת שנה לפטירת יקירתנו
חרמונה בר ציון ע"ה

נעלה לקברה לאזכרה ביום שני, ג' בחשון תשמ"ח (26.10.87) בשעה 14.45 בבית העלמין, גבעת שאול, ירושלים, בחלקת הר תמיד (פניה ימינה לפני רחבת האוטובוסים בהר המנוחות).

מיד לאחר האזכרה, בשעה 16.00, יתקיים ערב לימוד/הרצאה לזכרה במועדון ההתנדבות לגימלאים, רחוב גת 23, קרית משה, ירושלים.

מוקירי זכרה מוזמנים.

בעלה: אריה בר ציון
בתה: פנינה שור (בר ציון) וב"ב
בניה: אבי בר ציון וב"ב
ברי בר ציון

אנו מודיעים בצער על פטירת ראש משפחתנו היקר
חיים גרינשטיין

אשתו:	מרים		בני ומימי שריג
ילדיה:	חוה ודוד לזר	נכדיה:	להד, אביתר, אוהד ודניאל
	עדיה גרינשטיין	אחותו:	גיסותיו וגיסיו

ייטמן בחלקת ותיקי ההגנה

הלויה תתקיים ביום ו', ל' בתשרי תשמ"ח (23.10.87) בשעה 10.30 בבית העלמין הישן חוף הכרמל.

אוטובוס יצא בשעה 9.45 מרח' ארלוזורוב 66 ובשעה 10.00 משד' הנשיא 106.
יושבים שבעה בשד' הנשיא 106, חיפה.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, בני, אבינו, אחינו וסבנו היקר
שלמה שואף

ההלויה תתקיים היום יום שישי ל' תשרי תשמ"ח 23.10.87
בשעה 11.00 לפני הצהריים בבית העלמין בקרית שאול
נפגשים ליד השער

אבלים:	אשתו:	אסתר
	בנו וכלתו:	יוסף ודינה שואף
	בתו וחתנה:	דפנה ואברהם מלמד
	אביו:	יוסף שואף
	אחיו וגיסתו:	אברהם וקורין שואף
	אחותו וגיסה:	רחל ויצחק רביד
		נכדיו וכל בני המשפחה

טכס אזכרה וגילוי מצבה ליקירנו
פרופ' **שמואל נדיב** ז"ל

יערך ביום ראשון, ב' בחשון תשמ"ח (25.10.87), בשעה 3.30 אחה"צ בבית העלמין במזכרת בתיה.

אוטובוס יצא בשעה 1.30 מקרית־הטכניון, רחבת הכניסה של המחלקה להנדסת חומרים ויתעכב ליד בית המנות, ברחוב חניתה 68, נוה־שאנן, חיפה

המשפחה האבלה

במלאת חמש שנים לפטירתו של יקירנו
דוד שיפמן ז"ל
ח"כ וסגן שר התחבורה

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו
ביום ראשון ב' חשון תשמ"ח (25.10.87) בשעה 3.00 אחה"צ
בבית העלמין בקרית שאול.

המשפחה

אהובנו
טוביה הופמן
נלקח מאתנו

ההלויה תתקיים היום יום שישי ל' בתשרי תשמ"ח 23.10.87
בשעה 11.00 בבוקר בבית העלמין בהרצליה ברחוב פינסקר.

האבלים:	בנו וכלתו:	יבי וויוי הופמן
	בתו וחתנה:	נירה ואל ורמוט
	נכדיה:	שלי, תמי, יונתן, רון, דני וארי
	אחותו:	בלה ברנשובה — הופמן וב"ב
	ומשפחות:	יהודית ומשה כץ
		וירה ויעקב וולינסקי
		קידרון, כץ, ברסלר, מנגל וקאר

השבעה בבית הופמן ברחוב אח"י דקר 33 הרצליה

קבלת מודעות אבל
24 שעות ביממה
מודפון
03־38 38 38

טקס קריאת ביהס התעשייתי
"אורט - כימיקלים לישראל"
על־שם
יוסקה לוי ז"ל
יערך ביום שני
י' בחשון תשמ"ח (2.11.87) בשעה 15.00
בפריקלאס ים־המלח שבמישור רותם

חבריו, ידידיו ומוקיריו זכות מוזמנים
לקבלת פרטים נוספים על הטקס וארגון ההסעה, נא לפנות לאילנה טלפון 03-5614477

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

יימשכו שיבושי מערכת הבריאות: רופאים, אחיות, קלינאי תקשורת

רופאי בתי־החולים של קופת חולים ישביתו ביום ראשון את ביה"ח "מאיר" בכפר סבא ובתיה"ח הגריאטריים בית רבקה בפתח תקוה והרצפלד בגדרה • אין מגעים עם הקופה • האחיות יעברו לשבוע עבודה של 36 שעות • קלינאי התקשורת – לאסיפות הסברה

מאת עדנה אירדר
סופרת "הארץ"

רופאי בתי החולים של קופת חו־לים, האחיות וקלינאי התקשורת, מאיימים להמשיך ולשבש את מערכת הבריאות בשבוע הבא.

רופאי בתי החולים של קופת חו־לים החליטו להמשיך ולשבש גם בשבוע הבא את העבודה בהשבתת 2 — 3 בתי חולים בכל יום. ביום ראשון ישבתו בית החולים "מאיר" בכפר סבא ובתי החולים הגריאטר־יים, בית רבקה בפתח תקוה והר־צפלד בגדרה.

ביום שני ישבתו בתי החולים "כרמל" בחיפה ו"העמק" בעפולה, ובית החולים הפסיכיאטרי טלביה בירושלים. ביום שלישי ישבתו בית חולים "קפלן" ברחובות, ובית לוינשטיין ברעננה.

אין כל מגעים בין הנהלת הקופה לרופאים. הרופאים מקווים להתערבותו של מזכיר ההסתדרות בתביעותיהם.

אחיות בתי החולים, מאיימות להתחיל לעבוד בשבוע הבא 36 שעות בשבוע, במקום 40 כעת. הן "צמצמו תחילה את העבודה במחל־קות הפנימיות, והרחיבו גם בחדרי ניתוח, מחלקות אשפוז יום, מרפאות חוץ, מרפאות ויחידות של בתי החו־לים. בכינוס של מזכירות האחיות הד־אחים של בתי החולים, שהתקיים אתמול בבית חולים תל השומר, הו־דיעה יו"ר המזכירות, אילנה כהן, כי עדיין לא מאוחר להגיש לאחיות הצעות קונקרטיות שימנעו את העיצומים.

עיצומים של קלינאי התקשורת

כ־60 קלינאי התקשורת בבתי החולים הממשלתיים, פותחים החל מיום ראשון בעיצומים. נציגת ארגון קלינאי התקשורת, דנה קושניר, אמרה ל"הארץ" כי ההחלטה לפתוח בעיצומים, נובעת מסירוב חלק מהנהלות בתי החולים הממשלתיים, לבצע את ההסכם שהושג לפני חודש עם הנהלת משרד הבריאות, ולפיו יקבלו תוספת שעות נוספות ותוספת ניידות רכב.

הנהלות בתי החולים דורשות ממשרד הבריאות, תוספת תקציבית לסימון ההסכם. לדבריה, השיבושים יורגשו, בעיקר, בבתי החולים תל השומר ואסף הרופא בצריפין. בבתי חולים אלו יתקיימו מיום ראשון, אסיפות הסברה. בשעת האסיפות ייסגרו המכונים ויידחו טיפולים בחולים.

רב־בוחן הולצמן זוכה מאשמת קבלת שוחד מתלמידי נהיגה

(ע). אברהם הולצמן, פקיד בכיר במשרד הרישוי בירושלים זוכה השבוע מכל אשמה מ־2 עבירות של לקיחת שוחד.

פרקליטות המדינה האשימה את הולצמן כי בשתי הזדמנויות, לפני כשנתיים, קיבל ממורה לנ־היגה בירושלים, אברהם סיאם, שוחד: קופסת ממתקים ששוויה 60 ש"ח, וקילוגרם קפה, כדי שיעביר את תלמידיו של סיאם במבחני הנהיגה המעשיים.

סיאם הפך ל"עד מדינה" נגד הולצמן, ולא הועמד לדין בפרשה.

השופט ד"ר יעקב צמח קבע בפסק הדין, כי קיימות סתירות מהותיות ביותר, בין עדותו של סיאם בבית המשפט לבין עדוי־תיהם של שני התלמידים שהו־לצמן האשם שקיבל מהם שוחד, תמורת העברתם בבחינת הנהיגה המעשית.

החקלאים יקימו "אוהל מחאה" מול משרד האוצר לתבוע מימוש הסיוע

ראשי הארגונים החקלאים: העיכוב בביצוע הסדר הסיוע מביאי לידי חיסול האגודות החקלאיות, משיכת כספים ורכישת נכסים מחוץ למושבים, ובהם חנויות ודירות

מאת אבי גנאור
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מטה המאבק של תנועות ההתיישבות, החקלאים וההסתדרות יקימו "אוהל מחאה" בגן הוורדים מול משרד האוצר בירושלים, למחות על הסחבת בהפעלת הסדר הסיוע למושבים ולחקלאים שב־מצוקה, ועל מדיניות הממשלה בנושא הקצאת התעריפים לייצוא החקלאי.

האוהל יוקם ביום א', ויאוכלס כל השבוע בעשרות ראשי הארגונים, המזכירויות וחברי מושבים וקיבוצים.

רייזמן הצביע על ירידת הייצוא החקלאי, והזהיר כי נשקפת סכנת חיסול לענף כולו.

העיכוב בביצוע ההסדר, טוענים ראשי הארגונים החקלאים, מביאים לידי חיסול האגודות, משיכת כספים ורכישת נכסים מחוץ למושבים, ובהם חנויות ודירות.

רבים מהחקלאים שבמצוקה החלו לשווק את תוצרתם בכוחות עצמם, ואת התמורה הם מפקידים בחשבונות הבנקים של קרובי משפחה, מחשש לעיקולים.

הסתערות על מכשירי וידיאו בדרום עקב שביתת הטלוויזיה

עשרות תחנות טלוויזיה בכבלים הוקמו בימים שחלפו באיזור

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

היקף מכירות גדול נרשם אתמול, ובשבועיים שחלפו, בחנויות, וברשתות השיווק למוצרי חשמל, בכל איזור הדרום.

מבדיקה של "הארץ", מתברר כי עקב שביתת רשות השידור נמכרו מאות מכשירי וידיאו בשבוע.

אבי איזיקוב, בעל חנות למוצרי חשמל בבאר שבע, סיפר כי מאז השביתה ברשות השידור גדלו אצלו המכירות פי 10. ביום רגיל הוא מוכר בממוצע מכשיר וידיאו אחד ליום. עתה הוא מוכר 5 — 10.

"אנשים באים לחנות, מבקשים מכשיר וידאו, משלמים במזומן ולוקחים מייד את המכשיר הביתה", אמר.

בעל חנות אחרת בעיר באר שבע, סיפר כי אינו יכול לעמוד במירוץ ההזמנות. החנויות למוצרי חשמל פתוחות עד שעות הערב המאוחרות, נוכח הביקוש הרב לוידיאו.

גם ברשתות השיווק הגדולות, כגון השקם, יש התעניינות בוידיאו.

תחנות הטלוויזיה בכבלים בבאר שבע, באשדוד ובאילת, עושות אף הן עסקים טובים, ומאז השביתה הוקמו עשרות תחנות חדשות.

המחיר למנוי חודשי: 25 שקל לחודש. התחנות משדרות עד 2.00 בלילה.

גם בחנויות למנויי קלטות וידאו יש תנועה ערה של קונים, וכמעט בכל חנות כזאת קשה למצוא סרטים.

מקור משטרתי אמר ל"הארץ": ידוע לנו על הקמת תחנות הכב־לים, אך אין לנו מספיק כוח אדם למבצעים ותפיסות.

חורף בירושלים

12 מילימטרים גשם ירדו אתמול בירושלים (תצלום אליהו הראתי)

נהג אמבולנס נהרג בתאונה; הוביל פצועים מתאונה אחרת

האמבולנס התנגש חזיתית במשאית ליד מצודת יואב שבדרום

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

בתאונת דרכים שאירעה אתמול ב־16.30 אחר הצהריים נהרג נהג אמבולנס, ראובן רוזניצקי, בן 57, תושב קרית גת, אב ל־4, שעבד 25 שנה במגן דוד אדום.

הנהג שהיה איתו, יצחק אהובה, נפצע פצעים בינוניים.

האמבולנס פינה פצועים בתאונת דרכים משולשת, שאירעה 10 ק"מ מדרום לקרית גת.

לאחר שהפצועים, ובהם תינוקת, הועלו לאמבולנס, יצא בדרכו לבית החולים ברזילי באשקלון.

ליד מצודת יואב, התנגש האמבו־לנס בסמיטריילר שבא מולו.

שלושת הפצועים שהיו באמבו־לנס, מהתאונה הקודמת, נפצעו שוב. כל הפצועים הועברו באמבולנס אחר לבית החולים באשקלון.

בת 12 נספתה בדליקה במטבח; אימה ו־2 אנשים נפגעו מעשן

ההרוגה: מיכל האוזי, מרמלה • האש התפשטה מהדירה לקומה העליונה • הדיירים הונחו להתקרב לחלונות לשאוף אוויר

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" ברמלה

מיכל האוזי, בת 12 מרמלה, נספתה אתמול בדליקה שפרצה במ־טבח בביתה. אמה, ושני אנשים אחרים נפגעו מעשן ששאפו לריאו־תיהם. מיכל האוזי נכוותה ונחנקה מהעשן. כל הנסיונות להצילה עלו בתוהו, והיא נפטרה בבית החולים אסף הרופא.

בני משפחת האוזי מתגוררים בקומה הראשונה בבניין של שמונה קומות, ברחוב ההסתדרות ברמלה. במטבח שהו אותה שעה האם, מלכה, והבת, מיכל. ככל הנראה, פרצה האש בעת בישול, הציתה במהירות את המטבח והתפשטה בכל הדירה.

מנהלת בית ספר סמוך, זהבה בן ישי, הודיעה על השריפה לתחנת המשטרה, והם הזעיקו את מכבי האש ואמבולנסים של מגן דוד אדום.

שכן בבניין, ניסים דנינו, ועובר אורח, נחמן זגו, חדרו לדירה אפופת העשן כדי לחלץ את האם והבת הלכודות.

האש החלה להתפשט גם אל הקומה העליונה, והעשן הסמיך אפף את הבניין. אנשי שירותי ההצלה הינחו את הדיירים המבוהלים שהיו אותה שעה בבית, להתקרב אל חלונות דירותיהם כדי לשאוף אוויר נקי, ובכך למנוע סכנת חנק.

ההודעה על האסון נמסרה לאבי המשפחה, עמוס, במקום עבודתו במפעל המלט נשר.

למיכל ז"ל אחות תאומה ואח, ששהו אותה שעה בבית הספר.

הילדה שנספתה, סבלה מפיגור והמתינה לסידור במוסד.

תביעת מפרקי פיט נגד חברת הפניקס תידון בפברואר '88

נדחתה בקשת נציגי "הפניקס" ובעליה, בני משפחת חכמי למחוק התביעה על הסף • התובעים פטורים מאגרה של 2.4 מיליון ד'

מאת יהודה שרוני

שופטת בית המשפט המחוזי בת"א, חנה אבנור, קבעה אתמול כי משפט התביעה של מפרקי "פיט", נגד חברת הפניקס ובעליה דוד ויוסף חכמי, יתחיל בפברואר 1988.

במשפט תתברר תביעה של מפרקי "פיט" בסך 120 מיליון דולר מ"הפניקס" ומבעליה, בטענה שכס־פים אלה הוצאו בגניבה ובדרכי מרמה. בכך דחתה השופטת את בקשת נציגי הפניקס למחוק את התביעה על הסף, וקבעה כי דוד חכמי, יוסף חכמי וחברת הפניקס יד־פיעו בכתב התביעה.

השופטת אבנור גם דחתה את בקשת נציגי הפניקס ובעלי מניותיה, כי הדיון ייערך כתביעה אזרחית רגילה, וקבעה כי מדובר בתביעה מעין־פלילית. לדבריה, עשויה תוצאת המשפט להיות אזרחית, אך אם יוכחו סעיפי האשמה המופיעים שבכתב התביעה, יכולה להיות לכך גם תוצאה פלילית.

השופטת גם קיבלה את עמדת מפרקי "פיט", עורכי הדין מיכאל שפיגלמן ויוסף שגב, ופטרה אותם מתשלום מיידי של אגרה לבית המשפט בסך 2.4 מיליון דולר.

לדבריה, מפרקי "פיט" פטורים מתשלום האגרה מכיון שמדובר, לפי שעה, בהליך מיקדמי. אבנור קבעה כי תשלום האגרה ייעשה רק לאחר שתוכח תכולתם של הפניקס ובעלי השליטה בה לתשלום החוב.

השופטת גם דחתה את בקשת נציגי הפניקס לקבל את מסמכי התביעה נגדם, בטענה שמדובר בתביעה מעין־פלילית.

"כור" ביקשה מחריש לפעול להסרת החסינות מח"כ שמאי

מתכוונת להגיש קובלנה פלילית נגדו על לשון הרע • האשים את מנכ"ל כור, ישעיהו גביש, "בניצול לרעה של מעמדו הבכיר ושל כספי הקונצרן כדי לסייע למקורבים אישיים"

מאת יהודה שרוני

חברת כור ומנהלה ישעיהו גביש, מבקשים מהיועץ המשפטי לממשלה לפעול להסרת חסינותו של ח"כ יעקב שמאי, לצורך הגשת קובלנה פלילית נגדו בהסתמך על חוק לשון הרע. באי הכוח של כור, עורכי הדין רם כספי והרצל כספי מבקשים לתבוע את שמאי על האשמתו במ־סיבת עיתונאים את מנכ"ל כור "בניצול לרעה של מעמדו הבכיר וכספי הקונצרן כדי לסייע למקור־בים אישיים".

באי הכוח של כור טוענים כי לדברי שמאי לא היה כל שחר, ומטרתם היתה לפגוע אישית במנכ"ל כור ולהסמיך את דרך הניהול של הקונצרן. הפרקליטים טוענים בבקשתם כי גם מבחינת האינטרס הציבורי הגיע העת לקבוע סייגים מה מותר ומה אסור לחבר בכנסת, שעה שהוא עוסק בענייני הפרט. ומה זכויותיו של אותו פרט להגן על שמו הטוב בפני אלה המתנכלים לו תוך כדי ניסיון לחסות תחת מטריית החסינות.

ח"כ שמאי מכהן כיו"ר סיעת הלי־כוד בהסתדרות. לא מכבר הביע הוא עצמו הסכמה עקרונית להסרת החסינות, במקרה של בקשה כזו.

עורך את העמוד: משה ריינפלד

אנו גאים להציג את מקרר היוקרה WESTPOINT

קריסטל טרופיקל

הטכנולוגיה היחידה המתאימה למקרר באקלים הישראלי

הרשות להגנת הצרכן קובעת:

"המקררים הביתיים מיועדים לפעול בתנאי אקלים מסוימים ויש להבדיל בין שני סוגים:

מקררים מסומנים באות "N" - מיועדים לפעול באיזורי אקלים קרים או בחדר ממוזג, עד +32 מעלות צלזיוס אויר סביבתי.

מקררים מסומנים באות Ⓣ - מיועדים לפעול באיזור אקלים טרופי כמו בישראל, כלומר +43 מעלות צלזיוס אויר סביבתי.

המקררים מסוג Ⓣ מצויידים ביחידת קרור מוגברת, וגם שכבת הבידוד התרמי בין דפנות המקרר טובה ועילה יותר מזו שבמקררי "N".

הפעלת מקרר מסוג "N" באיזור טרופי מחייבת להפעילו בעומס מעל המתוכנן, דבר המקצר את אורך החיים של יחידת הקרור, צורך חשמל מעל לנדרש ולא משיג את הביצועים הדרושים. אזורינו מדורג כאזור טרופי Ⓣ

* מתוך חוברת ייעוץ בקניות-מקררים, של הרשות להגנת הצרכן.

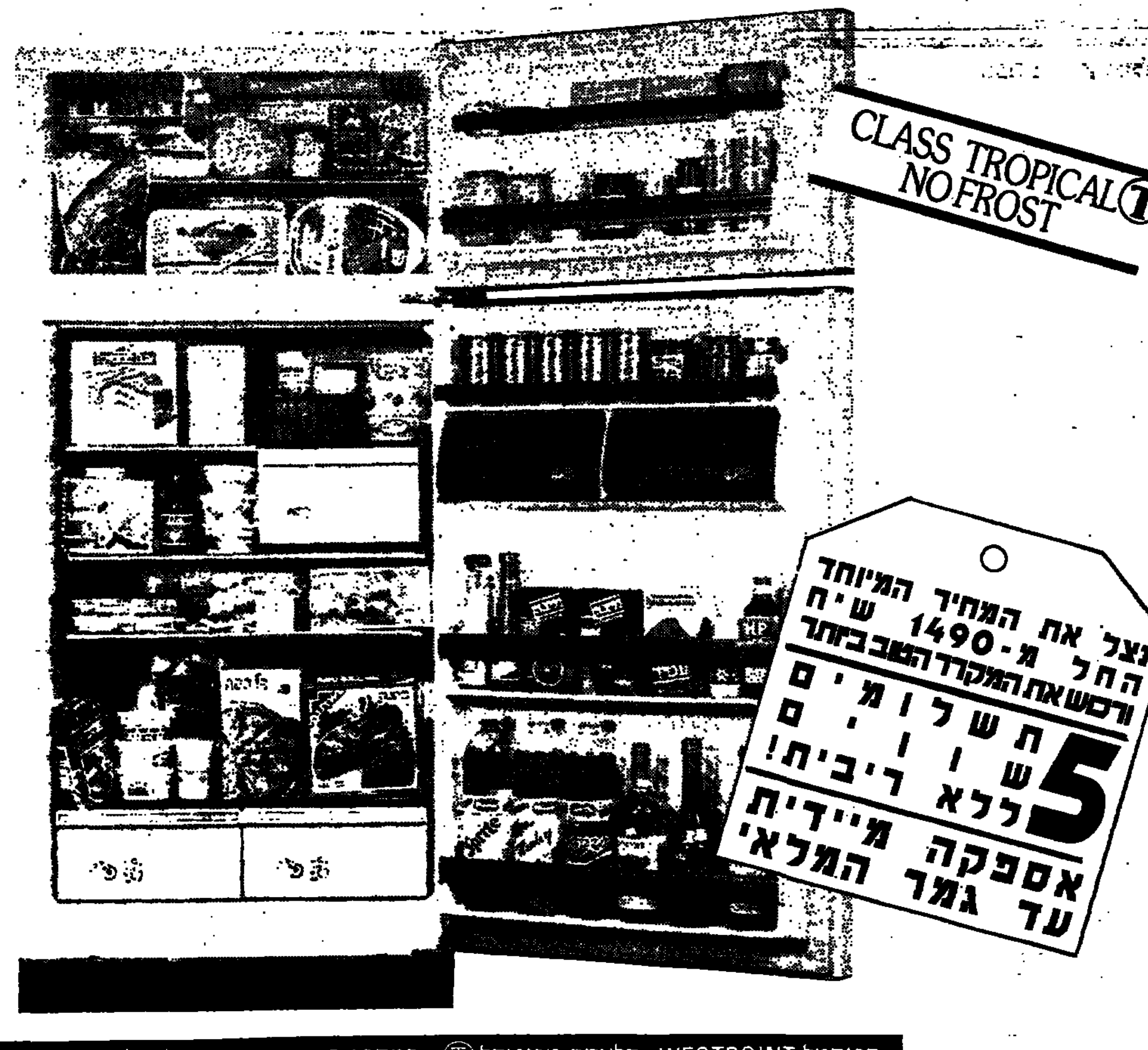

קריסטל WESTPOINT - קלאסה טרופיקל Ⓣ - המקרר המתאים במיוחד לאקלים הישראלי!

* מיוצר מפלדה עבה במיוחד.
* צבוע בצבע אפוקסי חזק.
* מיוצר מפוליאוריתן מוקצף ויצוק בשיטה חדישה ביותר.
* בעל מחיצת הפרדה מיוחדת בין התאים למניעת מעבר קור.
* מיוצר בשיטה חדשנית המביאה לחיסכון ניכר בחשמל ע"י ניצול חום המדחס.
* לבחירתך: קריסטל WESTPOINT בשני דגמים: (435 ליטר, 250 ליטר) ובשני צבעים מרהיבים: לבן וקרם.

אין מה לדבר קריסטל הטוב ביותר!

מתצרי קריסטל ומידע מפורט ואמין, להשיג רק אצל הסוחרים המורשים: [illegible]

ארדמן

هكذا من الأصل

صكدا من الاحل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

לאחר ניצחון 72–69 אמש בבלגיה

גם אליצור נתניה ברבע הגמר האירופי

גביע קוראץ'

אוסטנד (שירות "ספורט הארץ"). גם אליצור נתניה ברבע גמר גביע קוראץ'. אתמול גבר אליצור על סטייר אוסטנד בבלגיה, הפעם 72–69, והבטיח את עלייתו לשלב רבע הגמר הבכור. כן תיוצג ישראל גם על־ידי הפועל ת"א. במישחק הראשון בנתניה ניצח אליצור 77–66.

אליצור הציג במהלך כל 40 הדקות מישחק טאקטי, תוך נסיון להאט את הקצב המשחק. רוב הזמן פעלה התכנית כהלכה. דווקא אוסטנד היתה זו שפתחה היטב. בדקה ה־9 היתה התוצאה 12–19 לבלגים, אך אז ניכנס אליצור לתמונה. סלים רצופים של פיל לוקט וסטיב מאלוביק היקנו לנתניה יתרון 19–24. עד למחצית נשמר פער זה (37–42).

בפתיחות המחצית השניה עוד הד־ליך אליצור 48–39, אך אז חזרו ונטלו כדורסלני אוסטנד את היוזמה וצימצמו בדקה ה־27 ל־51–50. שני סלי שלוש נקודות של אור גורן העלו את אליצור ליתרון 68–61, אשר לא נשמט מידיהם עד לסיום. אליצור האט את קצב המישחק והצ־ליח במשימה.

לוקט היה הבולט בנתניה, עם מאזן מצויין של של 16 נקודות ו־17 ריבאונדים. גם סטיב מאלוביק היה בכושר מעולה, ועבודה יעלה עשה גם יואב קרמן. הוזה וייסמן שיחק פצוע והשתדל מאד, אך הפציעה הגבילה את תנועותיו. האולם באוס־טנד היה מלא ב־3,000 צופים.

● לאליצור קלעו: לוקט 16, גורן 15, וייסמן 14, מאלוביק 13, ברכה 5, נורסון 5, קרמן 4.
● הירבו לקלוע לאוסטנד: וליג 20, בראון 13.

מכבי ר"ג נקנס ב־1,500 ש"ח על אי הופעה לגביע

ועדת המשמעת של איגוד הכדורסל קנסה את מכבי ר"ג ב־1,500 ש"ח, על אי הופעתו למישחק בסיבוב הראשון של הגביע נגד הפועל בקעת בית־שאן. הקנס גדול פי חמישה מזה המוטל על אי הופעה למישחק ליגה. הסיבה: החומרה בה התייחסה ועדת המשמעת לאי הופעה של ר"ג.

בית"ר ת"א נקנס ב־500 ש"ח, בעיקבות דו"ח השופטים על המישחק מול הפועל ת"א, שהופסק בשבת שעברה בעוד. השופטים התלוננו על כך שאוהדים זרקו חול ובוץ לחדר ההלבשה שלהם.

כדורגלן ריאל מאדריד, טנריו (משמאל), נאבק עם יריב מפורטו במיפגש הפורטו על גביע אירופה לאלופות. בו ניצחו הספרדים שלשום בלילה בואלנסיה את האלופה האירופית מפורטוגל 2–1. ריאל סיגרה תשע דקות לסיום 1–0, אבל לא ברור אם יספיק לה היתרון הדחוק במישחק הגומלין שיהיה ב־4 בנובמבר בפורטו. (צילום איי־פי).

קונורס נכנע בסיבוב השני בטוקיו לאוסטרלי פיצג'ראלד

טניס

טוקיו (איי־פי). הטניסאי האמריקאי ג'ימי קונורס, שדורג רביעי בטורניר המקומי, נוצח בסיבוב השני על ידי האוסטרלי ג'ון פיצג'ראלד 6–1, 6–3.

קונורס אמר כי בכוונתו ליטול עתה שלושה חודשי חופשה, כדי לשהות יותר במחיצת בני משפחתו. כן יעבור ניתוח קל בכף רגלו, בגלל שברים בשתי אצבעות מהם הוא סובל זמן רב.

לעומתו, העפילו לסיבוב השלישי המדורגים הבכירים האחרים. איוואן לנדל ניצח את רוברט סגוסו (ארה"ב) 6–2, 6–0 לעיני 8,000 צופים. המדורג שני בעולם ובטורניר, השוודי שטפאן אדברג, נזקק ל־59 דקות בלבד כדי לגבור על בן־ארצו יוהאן קארלסון 6–0, 6–2. בוריס בקר ממערב־גרמניה, המדורג שלישי בטורניר ורביעי בעולם, ניצח את בן ארצו דאמיר קרטייך 6–2, 6–3.

יתר תוצאות הסיבוב השני: ז'יוויונביץ' (יוגוסלוויה) — מו (ניגריה) 6–2, 6–3; פרנפורס (שוודיה) — סאמי ג'יאמאלווה ג'וניור (ארה"ב) 6–3, 6–2; אנאקון (ארה"ב) — קאהיל (אוסטרליה) 6–4, 6–2; ילן (מערב גרמניה) — דייק (אוסטרליה) 3–6, 6–3, 6–2.

אוסטרלי — מאמנו החודש של בקר

האמבורג (איי־פי וע"ר). האוסטרלי בוב ברט, בן 38, יהיה המאמן החודש של הטניסאי המערב גרמני בוריס בקר, שזכה בעבר פעמיים באליפות וימבלדון — מסר "הבילד".

ברט יחל בעבודתו באופן רשמי במהלך האליפות הפתוחה של אוסטרליה, שתהיה בינואר.

לנדל — הראשון שעלה ל"מאסטרס" בניו יורק

ניו יורק (ע"ר). איוואן לנדל, אלוף ה"מאסטרס" ב־1982, 1983, 1985 ו־1986, הוא הראשון שהבטיח את עלייתו לגמר הטורניר היוקרתי שיחל ב־2 בדצמבר ויסתיים ב־7 בו, בהשתתפות שמונת הטניסאים הטובים בעולם בדירוג ה"פרס הגדול".

קאלי — פניארול 2–0

קאלי, קולומביה (ע"ר). קבוצת אמריקה קאלי מקולומביה ניצחה במגרשה את פניארול ממונטווידאו 0–2 במישחק הגמר הראשון בגביע דרום אמריקה, לעיני 43 אלף צופים.

כדורמים

6 קבוצות מחו"ל בטורניר הנפתח היום בגבעת חיים

מאת סופר "ספורט הארץ"

בבריכת מכון וינגייט יחל היום טורניר הים התיכון המסורתי בכדורמים לקבוצות, שיימשך עד יום ראשון.

שש קבוצות הגיעו מחו"ל, שתיים מהן מיוגוסלוויה: סולארס (מקום שני בליגה) ופוסק, שזכתה בטורניר בשנה שעברה ביוגוסלוויה, לאחר שגברה על הפועל גבעת־חיים.

מספרד תבוא קבוצת מנרסה; מאיטליה — וולטרנה; את צרפת תייצג ניס, ומיוון תבוא פאנאתינאיקוס אתונה. את ישראל תייצג האלופה גבעת־חיים, זו הפעם הרביעית ברציפות.

לחובבי הכדורמים צפויה תחרות ברמה גבוהה, מהטובות שנראו בענף זה בישראל. בכל יום יהיו שני מישחקים, האחד ב־10.30 והאחר ב־15.30.

הקבוצות יחולקו לשני בתים, אחד בן ארבע קבוצות ואחד של שלוש.

אלופת אירופה מגיעה לשני משיחקים

מיבחן ליוון הערב בחיפה לפני העימות עם ישראל

כדורסל

מאת אברהם ציבין, סופר "ספורט הארץ" בחיפה

אלופת אירופה בכדורסל, נבחרת יוון, אמורה להגיע היום מאתונה וכבר מחר בערב תערוך את מישחקה הראשון בארץ, נגד נבחרת חיפה (20.30 באולם רוממה). ביום א' בערב תתמודד יוון עם נבחרת ישראל ביד־אליהו. במשחק פרידה למיקי ברקוביץ' ומוטי ארואסטי.

המישחק במוצאי שבת יהיה במסגרת טקס הענקת ספורטאי השנה של העיתון "כלבו". נבחרת חיפה תורכב מכדורסלני מכבי והפועל חיפה. את הקבוצה יאמנו יוסי הררי ויריב ורשיצקי. נבחרת יוון תגיע בהרכבה המלא, כולל כל הכוכבים שזכו באליפות אירופה בפיראוס. השחקן הבולט בה הוא, כמובן, ניקי גאליס. לנבחרת נוספו שני שחקנים שלא השתתפו באליפות אירופה: קוסטאס פאטאקאס והמתאזרח דייויד נלסון־סטאראבאקוס.

יתר שחקני סגל נבחרת יוון: יאנאקיס, פאסולאס, סטאורופולוס, איואנו, כריסטודולו, פיליפו, קאמבורים, אנדריצוס והואניידיס. המאמן הוא קוסטאס פוליטיס.

המישחקים בארץ ישמשו הכנה ליוונים לקראת אליפות אירופה. יוון תשחק ביום חמישי הבא נגד אנגליה.

בנות גבעת־חיים הודחו ביוגוסלוויה

שיבניק (שירות "ספורט הארץ"). כדורסלניות הפועל גבעת חיים הודחו מגביע רונקטי, לאחר שנוצחו כאן על־ידי שיבניק 58–96 (30–58). ההישג היחיד נעוץ בעובדה, שהקבוצה הישראלית נוצחה בפער נמוך יותר מאשר במישחק הראשון בארץ (43–97). אלונה גורן קלעה הפעם 39 נקודות לגבעת־חיים.

שיבניק עלתה לרבע הגמר.

אורתז ניצחה את הטורקים גם באיזמיר

איזמיר (ע"ר). אלופת צרפת אורתז הבטיחה את עלייתה לבית הגמר לאלופות, לאחר שגברה כאן על אלופת טורקיה קארסיקאיה איזמיר 88–85 (43–50). במישחק הראשון בצרפת ניצחה אורתז 124–82.

התעמלות

לוי ושרון כבר הבטיחו הופעתם במישחקי סיאול

מאת סופר "ספורט הארץ"

המתעמלים הישראלים יעקב לוי ורוזיטל שרון הבטיחו השתתפותם במישחקים האולימפיים, שיהיו בשנה הבאה בסיאול.

באליפות העולם שנערכת ברוטרדאם דורגה רוזיטל שרון במקום ה־94, לאחר שצברה בקרב שמונה 73.90 נקודות. יעקב לוי צבר בקרב שניים־עשר 110.05 נקודות. שניהם נכללים בין 96 הראשונים בדירוג לגברים ונשים, ועל סמך החלטת ההתאחדות הבין־לאומית להתעמלות הבטיחו בזה את השתתפותם במישחקים האולימפיים.

הישראלית פרנסין גארס צברה 72.35 נקודות ומיכל ארטן 71.05 נקודות. נבחרת הנשים סיימה במקום ה־22 מ־31 מדינות.

נוער

יוגוסלוויה הדיחה את ברזיל (1–2) מאליפות העולם

סנטיאגו (איי־פי). אלופת העולם היוצאת לנוער בכדורגל, ברזיל, הודחה כאן בשלב רבע הגמר של האליפות כשנוצחה 1–2 על ידי יוגוסלוויה, משער שנכבש בדקה האחרונה.

במישחקים האחרים ברבע הגמר: מזרח גרמניה — בולגריה 0–2, מערב גרמניה — סקוטלנד 1–1 לאחר הארכה (3–4 בבעיטות 11 מ'), צ'ילי — איטליה 1–0.

בחצי הגמר תשחק היום צ'ילי נגד מערב גרמניה ומזרח גרמניה תתמודד עם יוגוסלוויה.

ליגה אנגלית

ליוורפול חוזרת מחר ללוטון עם זכרונות מרים

לונדון (איי־פי). ליוורפול הבלתי מנוצחת תופיע השבת על מישטח הדשא הפלאסטי בלוטון. בדיוק שנה אחת אחרי שנוצחה שם 1–4 בליגה, ומאוחר יותר 0–3 בגביע. הפעם יש לליוורפול כמה סיבות טובות שלא להפסיד שוב. בעיקר אחרי שחזרה לראש הדירוג וניצחה בשמונה מתשעה מישחקיה האחרונים, עם מאזן־שערים מעורר קנאה של 28–6.

ואם לא הספיק למנהל ליוורפול קני דאלגליש מסע הרכש המאסיבי, צירף השבוע לכוחותיו גם את ריי הוטון, הקשר הבינלאומי של הרפובליקה האירית, תמורתו קיבלה אוכספורד יונייטד 800 אלף לי"ש — למרות שהשחקן עצמו עלול לשבת בינתיים על ספסל המילואים.

ליוורפול, אף שקיימה שני מישחקים פחות מיריבותיה, מובילה את הטבלה עם 25 נקודות ומקדימה בהפרש שערים את קווינס פארק ריינג'רס, המארחת השבת את פורטסמות.

אבל לא רק ק.פ.ר. עשויה לעלות לפיסגה — במקרה שליוורפול תיכשל בלוטון — אלא גם שלוש קבוצות אחרות, שלזכותן 23 נקודות: ארסנל שתארח את דרבי, נוטינגהאם המתמודדת עם טוטנהאם ומנצ'סטר יונייטד, אשר תתארח ביום א' אצל ווסטהאם בלונדון, במישחק שמהלכו יוקרן בשידור ישיר בטלוויזיה.

יתר המישחקים: קובנטרי — ניוקאסל, אוורטון — וטפורד, שפילד ונסדיי — נוריץ', סאותהמפטון — צ'לסי.

גביע גרמני

המוקד: גלדבך נגד באיירן

מאת יהושע שגיא, שליח "הארץ" לגרמניה

קלן (מיוחד ל"ספורט הארץ"). הבונדסליגה מפנה בסוף השבוע מקומה לסיבוב השני של הגביע הגרמני, בו יהיו רק שני מישחקים שיפגישו קבוצות מהליגה הגרמנית הראשונה.

היום יהיו שלושה מישחקי גביע. הבולט שבהם בין מחזיקת הגביע האמבורג לחובבי ברמן. קייזרסלאוטרן תתמודד עם בלאו־וייס ברלין.

עדיין לא ברור מה יהיה גורל המישחק בו חייבים לארח חובבי וולפסבורג את מוליכת הבונדסליגה, ורדר ברמן (ראה ידיעה נפרדת), המתקשה להגיע למישחקה בגביע אופ"א במוסקווה. קארלסרוהה מהבונדסליגה תארח מחר את נירנברג.

אבל המישחק הבולט של מחזור הגביע השני יהיה ביום ראשון בערב, לעיני 35 אלף צופים שימלאו עד אפס מקום את איצטדיון בוקלברג, בו תארח הרביעית בטבלה בורוסיה מנשנגלאדבך את האלופה באיירן מינכן. במיפגש הליגה האחרון בין השתיים ניצחה בורוסיה.

החידוש הגדול בדרבי נגד הפועל: בית"ר ת"א בצמרת

מאת אילן פיש, סופר "ספורט הארץ"

המחזור השביעי בליגה הלאומית בכדורגל מציע מחר כמה מוקדים. עיניים רבות יופנו לאיצטדיון ר"ג, שם ישחקו מכבי ת"א ומכבי חיפה, המצוי במשבר ממושך. רבים יגיעו גם לאיצטדיון בפ"ת, כדי לראות מה יעשה האלוף מירושלים נגד הפועל המקומי.

אולם המישחק המרכזי יהיה ככל הנראה באיצטדיון בלומפילד. ללא כותרות רעשניות וללא קידום מלווה בסיפורי־צבע, יאבקו בדרבי תל־אביבי הפועל ובית"ר. למנהל המקצועי של בית"ר, ארצי בריקבה, יש הסבר מדוע מיפגש צמרת זה רחוק — שלא בצדק — מהמוקד: "כנראה שלא רגילים לראות את בית"ר ת"א בצמרת".

לשתי הקבוצות מאזן דומה — שלושה ניצחונות, שלוש תוצאות תיקו וטור הפסדים נקי. בית"ר (מקום 3) מקדים את הפועל בהפרש שערים בלבד ואת שניהם, בגלל אותה סיבה, מקדים מכבי ת"א.

לשני היריבים חשוב המישחק להמשך הדרכם. בית"ר מהווה הפתעה נעימה בשלב זה של העונה. מודרכים על ידי המאמן יצחק שום, סיגלו לעצמם שחקני בית"ר מישחק בעל אופי התקפי ונראה כי לראשונה זה שנים, יאבק בית"ר בחולקה העליון של הטבלה. הפועל, לעומתו, החל את העונה בבליטה והפגין כדורגל פושר, שאילץ את המאמן יצחק שניאור לבצע שינויים בהרכב. בשני המחזורים האחרונים חזרה הקבוצה להפגין כושר נאה וזכתה בשני ניצחונות.

מהרכב בית"ר ייעדר הקשר ניסן כהן, שנפגע באמצע השבוע במישחק אימון עם נבחרת ישראל (0–3). כן מוטל בספק שיתופו של החלוץ ירון כהן, הסובל מפציעה מהמחזור הקודם. מהרכב הפועל ייעדרו שניים: אליאור ברגס, ששבר את רגלו בשבוע שעבר ודוד הרשליקוביץ', שנשפט לשבועיים מחבוש בצבא.

נתניה: להצדיק המוניטין חולון: דרוש גם קצת מזל

התחזית שלהם

מאת משה הר־געש

תוצאות המחזור הקודם

● מכבי נתניה — הפ. לוד 1–6
● מ. ת"א — ב.ת"א 1–1
● הפ. ת"א — הפ. פ"ת 0–2
● באר־שבע — מ. חיפה 0–1
● בית"ר י־ם — ב. יהודה 1–1
● צפ. חולון — כפר־סבא 1–1
● שמשון — הפ. פ"ת 1–1

טבלת הליגה הלאומית

.1	מכ. נתניה	6	6–14	15
.2	מכבי ת"א	6	7–14	12
.3	בית"ר ת"א	6	4–10	12
.4	הפועל ת"א	6	2–6	12
.5	בית"ר י־ם	6	10–11	8
.6	כפר־סבא	6	5–6	8
.7	הפועל פ"ת	6	6–6	8
.8	באר־שבע	6	4–4	8
.9	שמשון	6	6–5	6
.10	צפ. חולון	6	5–4	6
.11	מכבי פ"ת	6	8–5	6
.12	בני־יהודה	6	6–4	4
.13	מכבי חיפה	6	6–2	2
.14	הפועל לוד	6	19–3	2

מכבי נתניה — הפועל צפרירים חולון (האיצטדיון בנתניה: 15.00)

● יצחק גואטה, נתניה: אחרי הניצחון 6–1 בלוד נשאף להצדיק את המוניטין. אני יודע שנתניה תהווה אתגר לחולון, אך אין כל סיבה שלא ננצח כי הכל תלוי בנו.

● גיל זינגר, חולון: אם יהיה לנו מזל רב יותר מאשר במחזורים קודמים — ננצח. אמנם לנתניה חוליות הקישור וההתקפה הטובות בארץ, אך ההגנה קצת חלשה ואפשר להפתיעה.

מכבי תל־אביב — מכבי חיפה (איצטדיון רמת־גן: 16.00)

● משה מרמוס, שוער מכבי ת"א: אנחנו משחקים מול קבוצה חזקה מאד עם שחקנים מעולים. שקרו לה העונה כל מיני מקרים, ושבפנינו שתילחם על חייה. עלינו להיזהר, כי אחרת לא נהיה במצב טוב.

● בני גינצבורג, שוער חיפה: כמובן שזה מישחק חשוב מאד, כי המצב שלנו לא טוב. אני מקוה לתוצאה טובה. גם לא להפסיד זו תוצאה טובה, כי אין ספק שמכבי ת"א פייבוריט.

הפועל תל־אביב — בית"ר תל־אביב (איצטדיון בלומפילד: 15.00)

● אלי כהן, הפועל ת"א: המטרה שלנו תהיה כדורגל אטרקטיבי. כדי שהקהל יהנה. יחסי הכוחות שקולים. תיקו לא ישביע רצון הקבוצות, וכיוון שישאפו לנצח יהיה מישחק מעניין.

● ניסן כהן, בית"ר: יש לנו קבוצה טובה הבנויה היטב. ואנו מתכוננים למאבק רציני. המטרה שלנו לנצח, אך אנחנו מודעים ליכולת היריב. ינצח מי שיהיה טוב יותר.

הפועל פתח־תקוה — בית"ר ירושלים (האיצטדיון בפ"ת: 15.00)

● דורון רבינזון, הפועל: אנחנו כתמודדים עם אחת משתי הקבוצות הטובות בארץ, שבתקופה האחרונה חזרה לעצמה. אני מקוה שנתמודד כשווים ואולי אף נפתיע.

● חנן אזולאי, קפטן בית"ר: חסרות לנו נקודות שאיבדנו במחזורי הפתיחה. המטרה שלנו להשלים זאת במחזורים הבאים. הקהל שלנו בא רק אם מנצחים, ולא מותיר לנו ברירה אחרת.

הפועל באר־שבע — שמשון תל־אביב (האיצטדיון בב"ש: 15.00)

● שמעון ביטון, באר־שבע: פחות מניצחון יהיה אכזבה מבחינתי, כי אנחנו חייבים להמשיך ולצבור נקודות. הפסד עלול לדרדר אותנו לתחתית. שמשון קבוצה מסוכנת וצריך להיזהר ממנה.

● אבי חדד, שוער שמשון: אנחנו הולכים לנצח בבאר־שבע. אמנם הם יודעים כקבוצה ביתית מוכחת, אך אצל שמשון אין הבדל רב בין מישחקי בית לחוץ, ולכן חושבים רק על ניצחון.

בני־יהודה — הפועל לוד (איצטדיון וינטר: 15.00)

● יעקב אסייאג, שוער בני־יהודה: זה עוד מיבחן קשה. אחרי ששיחקנו היטב נגד בית"ר ירושלים, ולא ניצחנו, אנחנו חייבים לנצח סוף סוף אחרי שישה מחזורים, למרות שאיני מזלזל בלוד.

● יעקב אסקמלה, מאמן לוד: לאט־לאט אנו מתחילים להתייצב. עם שובם של הפצועים והאחרים. המטרה הראשונית: לבלום את התבוסות. תיקו יהיה הישג נכבד.

הפועל כפר־סבא — מכבי פתח־תקוה (האיצטדיון בכ"ס: 15.00)

● יצחק מיימוני, כפר־סבא: אנחנו פייבוריטים בגלל הביתיות, וגם מפני שהם איבדו קצת את הביטחון. אמנם אין סיבה שלא ננצח, אך אם צעירי באר־שבע ניצחו בחיפה הכל אפשרי. ● יעקב אדזבל, פ"ת: אנחנו מצויים על פרשת דרכים. הפסד נוסף יכניס את כולנו ללחץ. ניצחון יחזיר לכולם את הביטחון. כל תוצאה, מלבד הפסד, תתאים לנו.

חדשות חוץ

ג'פנה ביום ב' השבוע. ב־10 באוקטובר החלו החיילים ההודיים במתקפה בג'פנה למיגור "הנמרים הטאמיליים", קבוצת המורדים המיליטנטית ביותר, המתנגדת לביצוע הסכם השלום בסרי לנקה. (תצלום איי־פי).

ישראל הציעה למדינות ערב לדון בצמצום הנשק במזה"ת

במסגרת הוועדה הראשונה של האו"ם לפירוק נשק

מאת שלמה שמיר, סופר "הארץ" בניו יורק

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ"). ישראל הציעה אמש למדינות ערביות לדון במשותף על הסכם לצמצום הדדי ומאוזן של נשק קונוונציונאלי במזרח התיכון. בנאום בוועדה הראשונה של האו"ם לפירוק נשק אמר נציג ישראל, עמנואל ציפורי, כי דיון על הסכם כזה אינו מחייב פתרון פוליטי מוקדם, והוא יכול לשמש כגורם של יצירת אימון בין ישראל לשכנותיה.

נציג ישראל אמר, כי בקרוב יגיש את הצעת ישראל להכרזת המזרח התיכון כאיזור מפורז מנשק גרעיני. בנאומו התייחס ציפורי לסכנת הנשק הכימי, וציין כי סוריה אוגרת כמויות גדולות של נשק כזה. ציפורי, מנהל המחלקה לפירוק נשק במשרד החוץ, הציע שבהסכמי הגבלת הנשק הכימי תהיה התייחסות מפורשת למזרח התיכון, שתכלול איסורים ברורים על השימוש בו במזרח התיכון.

נציג ירדן תקף בנאומו מחדש את ישראל על שיתוף הפעולה הגרעיני שלה עם דרום אפריקה והתייחס בדבריו לפרשת ואנונו.

מחקר סקוטי: אנשים מרכלים במשך 7 שעות ביממה

לונדון (ע"ר). לאחר מחקר של 6 שנים לגבי מהותו של אחד העיסוקים הפופולאריים ביותר בעולם כולו, הגיע הפסיכולוג ד"ר ניקולאס הלמר מאוניברסיטת דאנדי בסקוטלנד למסקנה, כי הרכילות טובה לבריאות.

"זהו השמן המפעיל את גלגלי החברה", טען אלמר בדו"ח שפירסם אתמול בנושא הרכילות.

הלמר הופתע לגלות, כי אנשים עוסקים ברכילות במשך 7 שעות ביממה.

הוא מכניס לתוך הגדרת הרכילות שיחות וחילופי שמועות, עם הוצאת דיבה או בלעדיה, וקובע, כי זהו דחף טבעי, המסייע לבני אדם להבין את השינויים ביחסי־אנוש וללמוד על חולשותיהם ועוצמתם של אחרים.

"הרכילות היא תופעה מועילה מאד. כל מה שאנו עושים בחיים תלוי בהבנת מהות החברה בתוכה אנו חיים", הוא אומר במסקנות מחקרו. הוא הוסיף, כי שיחות רכילות בין אנשים היא פעילות מטבעת, ויתכן והיא הסיבה לגודל המוח האנושי.

ד"ר הלמר הפריך את האגדה, שנשים מרכלות יותר מגברים. "גברים מרכלים לא פחות מנשים, אבל הם קוראים לה פוליטיקה", אמר.

מצרים לא תוציא יותר רשיונות לרקדניות בטן

קהיר (איי־פי). ממשלת מצרים החליטה לא להוציא יותר רשיונות עבודה לרקדניות בטן, המוגדרות כ"נשים המתפתלות והמתנועעות למחייתן".

"הבעיה היא רק מספרית", אמר פארוק סאלם, מנהל מחלקת הפיקוח על האמנות במשרד התרבות של מצרים. "כרגע יש יותר מדי רקדניות בטן".

שלד דינוזאור הגדול ביותר באסיה נתגלה במדבר גובי בסין

מדענים סיניים וקנדיים: החיה היתה באורך כ־30 מטר, מזונה היה צמחוני והיתה טפשה כנראה כמו התרנגולת המודרנית

פקין (ע"ר). מדענים סיניים וקנדיים חשפו שרידי שלד של הדינוזאור הגדול ביותר שנתגלה עד כה באסיה, במדבר גובי — מסרו חברי המשלחת המשותפת שחזרו מן המדבר.

במסיבת עיתונאים שקיימו אתמול חברי המשלחת בפקין הם אמרו, כי החיה העתיקה היתה באורך של 30 מטר בערך, מזונה היה צמחוני וכנראה היתה טיפשה כמו התרנגולת המודרנית.

הדינוזאור מסוג זה שנתגלה נדד על פני הג'ונגלים והביצות של צפון מערב סין, איזור שהוא עתה מדבר וציה, לפני 160 מיליון שנים — אמר דונג זימינג, מן המכון הסיני לפלאונטולוגיה של בעלי החוליות.

דינוזאור זה, ששמו ניתן לו שם, הוא ממצא נדיר ויקר ערך ונתגלה בסיור משותף של חודשים בו השתתפו מדענים סיניים וקנדיים, אשר חקרו את הקבלה בין שרידים מאובנים של דינוזאורים באסיה לבין אלה של צפון אמריקה, יבשות שהיו מחוברות לפני מיליוני שנים.

אנשי המשלחת מסרו, כי הם חשפו "אתר קבורה עשיר באורח יוצא מגדר הרגיל של דינוזאורים" בשטח מדברי שאותו כך סופר עליו, כי מהלכות בו רוחות רפאים. באותו איזור גם הושמד צבא הקיסרות הסינית לפני אלפיים שנה, אמר המדען הקנדי דייל ראסל.

המשלחת גילתה חוליות מאובנות במצב כמעט מושלם של רגלי דינוזאור אחר, סורון, שחיה לראשונה ב־1983 וניתן לו השם ג'יאנגג'ונגאזאורוס, על שם הגנרל הסיני, חסר המזל, שעמד בראש הצבא שהושמד, אמר המדען הסיני דונג זימינג.

קליפות ביצי דינוזאור, יער מאובן, עקבות עתיקים ביותר של רגלי דינוזאורים ושיניים נתגלו גם כן באגן יונגאר במדבר גובי בסיור אחר של המשלחת בליבה של מונגוליה.

דונג אמר, כי המחקר של הדינוזאורים הוא עדיין בתחילתו בסין, אך ציין כי מדינה זו היא אחד המאגרים העשירים ביותר של שרידים מאובנים של חיה עתיקת־יומין זו.

ראסל אמר, כי קיימות עדויות רבות, כי זוחלים במדבר גובי, בדומה לדינוזאורים אחרים, הושמדו לאחר שכוכב שביט התנגש עם כדור הארץ ויצר שינויים אקלימיים שבעלי חיים אלה לא יכלו לעמוד בהם.

דבר מוזר קרה לשחקני ברמן בדרך למוסקווה

מאת יהושע שגיא, שליח "הארץ" לגרמניה

קלן (מיוחד ל"ספורט הארץ"). עדיין לא ברור מתי ייערך המישחק על גביע אופ"א בין מוליכת הבונדסליגה ורדר ברמן לבין הראשונה בליגה הרוסית, ספרטק מוסקווה, שאי־קיומו שלשום עורר שערוריה גדולה בגרמניה.

שחקני ברמן עמדו לצאת למוסקווה, למישחק שנועד לשלשום, בשני מטוסים; אך בגלל מזג אויר קשה בבריה"מ יצאו במטוס אחד. בו היו גם אנשי התקשורת. בעוד מטוס האוהדים נשאר בגרמניה. אולם התברר כי הגרמנים אינם יכולים לנחות במוסקווה, האפופה ערפל כבד ועטופה שלג. המטוס לא קיבל אישור נחיתה ובסופו של דבר נחת בווילנה, מרחק כמה מאות ק"מ ממוסקווה.

בווילנה לא ידע איש על בוא הכדורגלנים מגרמניה. הם נותרו באולם הנוסעים בשדה התעופה יותר מ־20 שעות. "כל הלילה שכבנו על הריצפה, וקפאנו מקור; זו היתה קאטסטרופה. זה הזכיר את הימים של אחרי המלחמה", סיפר מאמן ורדר ברמן אוטו ראהגל בשידור בטלוויזיה הגרמנית. בתשובה לשאלה מה אכלו הכדורגלנים, אמר המאמן: "מי בכלל חשב על אוכל? בקושי נתנו לנו מים מעופשים". כעבור שעות רבות של אי־וודאות החליטו ראשי הקבוצה לחזור לגרמניה, בלי שיצרו קשר עם המועדון המוסקבאי.

בינתיים דורשים הרוסים לקיים את המישחק בשבת (מחר), אבל מנהל ברמן וילי למקה אמר אתמול כי יסכים לצאת למוסקווה רק אם יתמלאו כמה תנאים: אפשרות לנחות במוסקווה; מלון טוב; ביטול הצורך לקבל אשרות כניסה חדשות לבריה"מ, מאחר שפג תוקף האשרות הקודמות.

בינתיים חלה תסבוכת קלה, כאשר חובבי וולפסבורג דורשים לקיים בשבת (מחר) את מישחק הגביע הגרמני נגד ברמן לפי התכנית. ההכרעה הועברה להתאחדות הגרמנית.

הפועל ירושלים והכח ר"ג בעימות חזיתי על הבכורה

ליגה ארצית

מאת אילן פיש

מוקד הליגה הארצית מחר יהיה במגרש ימק"א בבירה, שם יתמודדו בקרב־צמרת הפועל ירושלים והכח רמת־גן, שרק הפרש שערים מפריד עתה ביניהם ומקנה להכח את הבכורה.

אחרי ששתי הקבוצות נוצחו בשבוע שעבר, לראשונה העונה, תשתדל כל אחת מהן להימנע מנסיגה נוספת. צפויות שתי מגמות: המגר הדדי על כל הקופה ומישחק בעל אופי התקפי. או מערכים עודפים סגורים והתגוננות.

לשלוש קבוצות עניין רב בתוצאת המישחק בירושלים. המדורג שלישי עם נקודה פחות, הפועל טבריה, עשוי לכבוש את הפיסגה אם ינצח בחוץ את מכבי רמת־עמידר (10). למכבי יבנה (4) והפועל חיפה (5) 11 נקודות והם משחקים בבית. יבנה עם קבוצת התחתית, בית"ר נתניה (13) וחיפה עם המדורג שביעי, הפועל חדרה (היום בקרית־חיים).

מאבק תחתית יהיה מחר בבלומפילד (13.00) בין הפועל בת־ים (12) להפועל עכו (14). הפועל יהוד (9) ומכבי יפו (8), המאכלסים ממקומם במרכז הטבלה, ישחקו ביהוד. הפועל רמת־גן (9) יארח את מכבי שעריים (11).

השעה הראשית למישחקים 15.00.

טבלת הליגה הארצית

.1	הכח ר"ג	6	3–9	13
.2	הפועל י־ם	6	7–10	13
.3	הפ. טבריה	6	11–10	12
.4	מכבי יבנה	6	5–8	11
.5	הפו. חיפה	6	5–6	11
.6	הפועל ר"ג	6	8–8	9
.7	הפו. חדרה	6	10–12	8
.8	מכבי יפו	6	2–3	7
.9	הפו. יהוד	6	9–9	7
.10	רמת־עמידר	6	8–7	6
.11	מ. שעריים	6	9–8	5
.12	הפ. בת־ים	6	6–3	5
.13	בי. נתניה	6	9–5	4
.14	הפועל עכו	6	10–4	2

אינטרדקו — 15 שנות שיווק מבני פלדה בישראל

אינטרדקו חברת המסחר לתעשיות בע"מ משווקת ומקימה מבני פלדה מתוצרת "בהלך" ארה"ב מאז 1972, שנה שבה נבנה ע"י החברה מבנה הפלדה הראשון בישראל עבור "אגרסקו" בנתב"ג.

"בהלך" הינו מבנה מודולרי מפח פלדה קונסטרוקטיבי אשר פותח בארה"ב במשך שנים רבות של מחקר, תכנון וניסוי.

המבנה מיוצר כולו בארה"ב בצורת אלמנטים שלמים של קירות ותקרות כאשר בארץ נעשית ההרכבה בשיטת הלגו. קירות מעטפת המבנה הינם קירות משאים, הגג הינו כפול ומורכב מתקרה ומגג. התקרה והגג משמשים כאלמנטים קונסטרוקטיביים כאשר ביניהם קיים חלל בו נמצאים מסבכי הגג, הבידוד הטרמי ומערכת התעלות למיזוג אוויר, אינסטלציה חשמלית, צנרת וכו'. חלל הגג מאוורר באוורור טבעי וניתן להיכנס לתוכו לצורך אחזקת המערכות.

שיטת "בהלך" מאפשרת בניית מפתחים עד 100 מטר ללא עמודים כאשר אורך המבנה אינו מוגבל. המבנה כולו מגולוון וקירותיו החיצוניים צבועים בנוסף לגלוון בסיליקון פוליאסטר אפוי בתנור בגוון לפי דרישת המזמין.

המבנה מצטיין באיכות גבוהה, משך זמן קצר להקמה במחיר סביר. להקמת מבנים אלו, אין צורך בציוד כבד: ניתן להקים בשיטה זו אולמות ספורט, מבנים לתעשייה, ובכלל זה "תעשייה נקייה", תעשיית אחסנה, חדרי קירור, מבנים לתעשיות מזון וכן מבנים הדורשים בקרת אקלים.

השיטה הקונסטרוקטיבית

מבנה בעל גג כפול כאשר בחלל הגג נמצאים שורות מסבכים מפח מכופף מגולוון במרחק של 1.04 מטר בין מסבך למסבך.

מעטפת הגג העליונה והתקרה משמשים אלמנטים קונסטרוקטיביים. הגג נשען על הקירות שאף הן מפח פלדה (בעובי 1.25 מ"מ). עומסי הגג נמסרים לכל אורך הקיר ללא עומסים מרוכזים.

כל החיבורים של אלמנטי הגג והקירות נעשים באמצעות ברגים ואומים מגלוונים כאשר בחיבורים בין הפחים נלחץ אטם המבטיח אטימות מוחלטת של המבנה.

הקירות מתחברים לרצפה באמצעות עוגנים המבוטנים מראש בזמן יציקת הרצפה. המבנים מחושבים לעמידה בעומסים לפי דרישות התקנים הישראליים והאמריקאיים. הגג מתוכנן לשאת נוסף לעומסים הקיימים גם עומסים של מערכות צנרת ותעלות אוורור שיעברו בחלל הגג כך שחלל המבנה נשאר חפשי. ניתן להשתמש בחלל הגג כמאגר לאנרגיה סולרית. פיזור העומסים במבנה "בהלך" מאפשר חיסכון ניכר בביסוס המבנה יחסית לשיטות הבנייה האחרות.

זמן ההקמה

בגלל אופיו המיוחד של המבנה ושיטות חיבורי האלמנטים קצב הקמה של מבני "בהלך" מהירים בהשוואה לקצב הבנייה של מבנים בכל שיטה אחרת.

מבני "בהלך" מוקמים תוך שבועות ספורים בקצב הקמה של מבנה טרומי, באיכות של מבנה בטון.

דרישות ארכיטקטוניות

ניתן לגמור את המבנה על ידי שילוב האלמנטים מפלדה בחומרים אחרים או על ידי ציפוי דקורטיבי באבן, לבנים, התזת בטון, ציפוי עץ או כל חומר אחר.

הצורה והעיצוב של המבנה מונחים בידי האדריכל המתכנן. גמישות המתכנן אינה מוגבלת. בנוסף לכך, קיימת אפשרות להניח בחלל הגג את כל מערכות תעלות מיזוג אוויר, הסקה, צנרת וכו' כך שחלל המבנה נשאר חפשי.

בטיחות

כל אלמנטי המבנה קונסטרוקטיביים ומעבירי עומסים, והתוצאה — העומס על כל אלמנט של המבנה הינו קטן, ובמקרה של פגיעה בחלק של המבנה רק עומסים קטנים ביחס יועברו לחלקים הסמוכים לה.

לא קיימים במבנה אלמנטים מרכזיים כגון, מסגרות או עמודים המקבלים עומסים מרוכזים כך שבמקרה של פגיעה באחד מחלקי המבנה, לא ייגרם נזק הרסני למבנה כולו.

עמידות בשריפה

הפלדה מאבדת כ־50% מחוזקה בטמפרטורה של 400 מעלות צלסיוס. דבר העלול לגרום לכשל באלמנט הנושא עומסים מרוכזים כגון, עמוד, קורה, מסגרת.

לעומת זאת במבני "בהלך" לא קיימים עומסים מרוכזים ולכן שריפה מקומית לא תפגע ביציבות המבנה אלא תגרום נזק מקומי בלבד.

הוצאות אחזקה

המבנה מסופק כשהוא מגולוון וצבוע בצבע חיצוני. קיימת אפשרות להזמינו צבוע גם מצדו הפנימי.

הגלוון והצבע שומרים עליו מפגעי מזג אוויר ואין צורך בשום אחזקה מונעת. אין צורך בצביעה חוזרת למשך שנים רבות.

במקרה ואחד החלקים של המבנה נפגע ניתן להחליף את החלק הכל ללא בעיה מיוחדת והאלמנטים מחוברים זה לזה בברגים וללא שום ריתוכים.

הגדלה בעתיד

את מבנה "בהלך" ניתן להגדיל ולהרחיב בקלות רבה. ההוצאות הכרוכות בחיבור מבנה חדש למבנה קיים הן מינימאליות. מאחר והמבנה מחובר כולו בברגים, אפשרויות פירוק קיר לצורכי הגדלה, אולם ייצור לדוגמא, הינן פשוטות ביותר, נעשות במהירות ובהוצאה נמוכה יחסית.

המבנה כולו ניתן לפירוק במידת הצורך והעברתו למקום אחר מבשית ותוך חיסכון ניכר בכסף ובזמן הקמה.

שירות

חברת אינטרדקו נותנת שירות בייעוץ ובתיקונים לכל מבנה ברחבי הארץ. צוות החברה יתכנן ויתן פתרון הנדסי וארכיטקטוני בהתאם לדרישות המיוחדות של כל מזמין. המחלקה ההנדסית של אינטרדקו מעמידה את שירותיה בעזרה ותכנון ללא כל תשלום.

בידוד טרמי

אטימותו המוחלטת של המבנה (המבנה עומד בדרישות התקן האמריקאי לאטימות נגד גשם) מקטינה את הוצאות מיזוג האוויר. אופיו המיוחד של המבנה, היינו חלל הגג, גורם להפחתה ניכרת בכמות האוויר החיצוני הבא במגע עם שטחי אולמות הייצור, והאוויר מעולה למבנה כולו.

ע"י הנחת מזרוני צמר סלעים בחלל הגג על תקרת המבנה מתקבל מקדם התנגדות למעבר חום שהוא גדול פי 5 מזה של בלוק חלול מבטון בעובי 20 ס"מ. בידוד הקירות נעשה אף הוא באמצעות מזרוני צמר סלעים המונחים בין קירות המבנה לבין הציפוי הפנימי הנעשה ע"י לוחות גבס או לוחות פח בהתאם לצורך. יש לציין שאין צורך לצפות את קירות המבנה אלא רק במידה והדבר נדרש במיוחד ע"י המזמין.

בידוד אקוסטי

במפעלים תעשיתיים בעלי ציוד רועש נדרש בדרך כלל פתרון אקוסטי שיפחית את כמות הרעש. הפתרונות המתקבלים הינם תקרות אקוסטיות הבולמות רעשים. במבנה "בהלך" מאחר וקיימת תקרה, ניתן להתיז שכבת בידוד אקוסטית על התקרה הקיימת כאשר העלות הינה נמוכה ביותר בהשוואה לכל תקרה אקוסטית אחרת.

חברת אינטרדקו עוסקת בתחומי פעילות רבים אחרים, ובין היתר באספקת ציוד לכל תחומי התעשייה — לתעשיית הטקסטיל, לתעשיית הכימיה והמתצבים, מנועי דיזל, ציוד תברואה ואקולוגיה, מיכון לאריזה ושינוע ציוד לייצור מזון, ציוד לטיפול טרמי במיקרואלקטרוניקה ועוד בתחומים רבים.

אינטרדקו מייצגת בישראל חברות מן הגדולות בעולם בתחומן, ובין היתר את קונצרן "אלגר" משווייץ. לאינטרדקו משרדים בחיפה ותל־אביב.

אינטרדקו, חברת המסחר לתעשיות בע"מ 03–386231

שר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ (משמאל) ושר החוץ הסובייטי שוורדנדזה בפגישתם אתמול במוסקווה. (תצלום אי־פי)

פגישת שולץ־גורבצ'וב היום

(סוף מעמוד 1)

רנו בבעיית זכויות האדם בשעות הבוקר ובנושאים המתייחסים לסי־לים הגרעיניים בשעות אחר־הצהרים. בפגישה בשעות הערב אמורים שני השרים לטפל בבעיות איזוריות של העולם, גילה הדובר.

שני הצדדים הקימו 8 קבוצות־עבודה המורכבות ממומחים. קבוצות־עבודה אלה עוסקות בכלי־נשק לטווח בינוני, במחסני הנשק האיסטרטגי, בכוחות הקונבנציונ־אליים, בלי־נשק כימיים, בעיות דו־צדדיות, בעיות אזוריות, זכויות האדם וניסויים גרעיניים, אמר הדובר.

המומחים המטפלים בכלי־נשק לטווח בינוני, בטילים איסטרטגיים ובכוחות הקונבנציונליים התבקשו להתכונן לעבודה במשך כל שעות הלילה.

כמו כן, מצפים שהנשיא רונאלד רייגן והמנהיג בריה"מ מיכאיל גור־בצ'וב יחתמו על חוזה שיאסור על השימוש שיביא לחיסול הטילים הגרעיניים לטווח־בינוני ולטווח קצר יותר, בוועידת פיסגה שיקיימו עוד במהלך שנה זו.

תמיכה ביהודים

מוסקווה (ע"ר). שר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ חזר והודיע אתמול, כי ארה"ב תומכת ביהודים ובאזרחים סובייטים אחרים, המבקשים להתיישב מחוץ לגבולות בריה"מ.

"תהיו בטוחים שלא נשכח אתכם", אמר שולץ לחברי קבוצה, שכללה יהודים הממתינים להיתרי יציאה ואזרחים סובייטים אחרים המבקשים להתאחד עם בני־משפחותיהם בארה"ב.

ג'ורג' שולץ קיים פגישה בלתי רשמית עם חברי הקבוצה באתר השגרירות האמריקאית במוסקווה, במהלך הפסקה קצרה בין פגישתו השניה והשלישית עם שר החוץ הסובייטי־אדואנד שוורדנדזה.

בין אלה שבאו לפגוש את שולץ היו המתמטיקאי היהודי נחום מימן, שנימנה עם חברי קבוצה של מתנגדי־המשטר, שביקשה לעקוב אחר קיום הסכמי הלסינקי להבטחת זכויות האדם על ידי בריה"מ. הוא מנסה להגר מאז 1975.

רעייתו אינה קיבלה רשות לצאת לארה"ב, כדי לקבל טיפול לאחר שלקתה בסרטן, אך המחלה היתה בשלב כה מתקדם, שהיא מתה חודש לאחר בואה לארה"ב.

הקבוצה כללה גם את אייב סטולר, מי שנולד בשיקאגו ב־1911 ושהובא על ידי הוריו האמריקאים לבריה"מ ב־1931. הוא ניסה ללא הצלחה לצאת את גבולות בריה"מ ביחד עם בנו מייקל ועם כלתו של מייקל גוליה, ילידת בריה"מ.

שולץ ידווח לשמיר על תגובת שווארדנדזה להצעה בדבר שיחות ישירות

מאת עקיבא אלדר
סופרו המדיני של "הארץ"

שר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ ידווח לראש הממשלה ולממלא מקומו על תגובתו של שר החוץ הסובייטי אדוארד שווארדנדזה להצעה החדשה בדבר שיחות ישירות בין ישראל למשלחת ירדנית־פלשתינאית בחסות שתי המעצמות. מקורות מדיניים בירושלים אמרו אתמול, כי הביקורת, שמתח שולץ על רעיון הוועידה הבינ"ל ערב נסיעתו למוסקווה, נועדה להכשיר את הקרקע לשיחות עם הסובייטים על הנוסחה החדשה המצמצמת את תפקידה של בריה"מ בתהליך השלום במזרח התיכון.

עוזרו של שר החוץ האמריקאי ריצ'רד מרפי שיווח לשמיר ולפרס על שיחתו של שולץ עם המלך חוסיין בלונדון ולפני כן עם הנשיא מובארק, יצא מירושלים לקאהיר לדווח למובארק על התקדמות המהלך החדש. בינתיים מרבים הסובייטים להתבטא בכלי התקשורת הערביים בזכות כינון יחסים דיפלומטיים עם ישראל בעת ובעונה אחת עם כינוס הוועידה הבינ"ל.

מלשכת ראש הממשלה נמסר אתמול בתגובה לפרסומים בארץ ובחו"ל בעניין החלופות לוועידה הבינ"ל כי "מדובר בדיסאינפורמציה".

פרשנות: המשבר טרם חלף

(סוף מעמוד 1)

התוצאה היא שאחרי יומיים של התאוששות שב השוק והוכיח שהמשבר עדיין לא חלף, ורמת אי הוודאות עדיין גבוהה.

לפני יומיים מנינו כאן את הסיבות לכך שהבורסה נפלה דווקא השבוע ואמנם נראה שהסיבה המרכזית היתה העליה המתמשכת והחדה בשערי הריבית מאז ספטמבר ובעיקר בשבוע האחרון. עליית שערי הריבית הקיפה את כל הארצות התעשייתיות המובילות: ארה"ב, יפאן וגרמניה.

כתוצאה מכך החל הציבור לחשוש בארצות אלו מהתחדשות האינפלציה והרי הכל יודעים שכאשר רוצים להילחם באינפלציה צריך לבצע מדיניות מצמצמת כלומר להוריד הוצאות בתקציב ולבצע מדיניות מוניטארית חריפה. פירושו של דבר כניסה למיתון מסויים ובמצב שכזה יורדים רווחי החברות ולכן גם המחירים בבורסה צריכים לרדת.

ואמנם שיחת היום בניו־יורק בחוגים כלכליים היא איך לשנות את מגמת שערי הריבית. לשם כך הודיע הבנק הפדראלי שהוא יזרים כסף חדש למשק והתגובה היתה מהירה. לפני שלושה ימים הורידו שני בנקים את הריבית בחצי אחוז ואתמול הורידו עוד שני בנקים את הריבית ברבע אחוז נוסף לרמה של 9 אחוז לשנה. גם הנשיא רייגן מכיר בחשיבות נושא הריבית והוא נאם אתמול הבוקר יום שישי בשעה 2 בבוקר לפי שעון ישראל, אחרי 4 חודשים שלא נשא את דבריו לציבור בטלוויזיה.

אם יצליח הנשיא לשכנע את הציבור האמריקאי שהוא יקצץ ברצינות בתקציב ואולי אפילו בביטחון, פירושו של דבר שצפויה הקטנה בגרעון התקציבי, כלומר לממשל יהיה דרוש פחות כסף ללוות מהציבור ואז ימשיכו שערי הריבית וירדו. מצב כזה פירושו עתיד כלכלי נוח יותר לחברות בבורסה וזה יוכל לייצב שוק המניות.

יחד עם זאת אסור לשכוח את מה שכתבנו כאן לפני יומיים. השוק עמד בתחילת אוקטובר על רמת מחירים של 2700 נקודות וזו רמה גבוהה מדי לפי כל קנה מידה כלכלי. המחירים היו מנופחים כך שהנפילה היתה בלתי נמנעת. מטרתו של נשיא ארה"ב היא להביא לסיום המשבר בבורסה אך בכל מקרה אין בכוחו להביא לכך שהבורסה תעלה לרמתה הקודמת.

נשק לדרום אפריקה

(סוף מעמוד 1)

הוועדה. בראשותו של שגריר גיניאה באו"ם קבעת, כי סעיפי ההחלטות מאפשרים מרחב תימרון ואפשרויות רבות לעקוף את ההגבלות על הקשרים עם משטר האפרטהייד. בין השאר מצויין בדו"ח, כי החלטת הממשלה מחודש מארס אינה מזכירה את מועד סיומם של החוזים הבטחוניים הישנים המאפשרים לישראל להמשיך בקשרים הבטחוניים עם ממשלת פרטוריה.

בירושלים הביעו אכזבה בעיקר מחוסר האמון של הוועדה בהכחשות הישראליות בעניין הקשרים עם דרא"פ בתחום הגרעיני. הדו"ח מסתמך על סמינרים שונים ומפגין בכך חוסר אמון בתגובה הרשמית של ישראל.

בניגוד לדו"חות הקודמים, נוקט הדו"ח בלשון מתונה כלפי ישראל.

שר החוץ שמעון פרס נועד בסוף החודש שעבר בניו יורק עם השגריר הניגרי באו"ם העומד בראש הוועדה נגד האפרטהייד. השגריר גרבה הב־טיח לפרס שהוועדה תתייחס בהר חבה להחלטת הממשלה בדבר הצע־דים נגד דרא"פ.

נבון מקים וועדה

(סוף מעמוד 1)

האיגוד הארצי של העיתונאים קיבל בברכה את החלטת נבון להקים את הוועדה. כמו כן, הציג האיגוד את הקמת הוועדה בפגישה שקיים השבוע עם השר. בניגוד לעמדה זו, הביע מנכ"ל הרשות, אורי פורת, מורת רוח מדרך קבלת ההחלטה על ידי נבון, שנעשתה לדבריו על פי הצעת השובתים וללא תאום והתייעצות עם הנהלת רשות השידור. פורת תוקף את נבון באומרו כי "הקמת הוועדה היא התמקמות מקבלת הכרעות ודחיקת הקץ", וטוען כי הליך קבלת ההחלטה היה בניגוד לסדרי המינהל התקין.

גם העימות בין פורת לעובדים השובתים הגיע אתמול לשיא חדש, לאחר שהמנכ"ל היה הנושא המרכזי להתקפות שהושמעו במהלך האסיפה הכללית של השובתים. למעשה, קראו העובדים להתפטרות המנכ"ל, כשקיבלו במחיאות כפיים סוערות ציטוט מדברי ח"כ בני שליטא, שמעל בימת הכנסת קרא לפורת "לעוף".

בהודעה שפירסם אתמול המנכ"ל, מגנה פורת את פירסום של עיתונאי הרשות לפוליטיקאים בקריאה לעזור להם במאבקם וכינה אותה "שערורייה הנוגדת את האתיקה". פורת הודיע גם, כי אין בכוונתו לחזור בו מן ההחלטה לא לחדש את השידורים, כל עוד לא יובטח לציבור שידור מלא וסדיר.

וול־סטריט

(סוף מעמוד 1)

בצד נימה מעודדת שנשמעה אתמול מפי כלכלנים, פורסמו הערכות פסימיות על ההשלכות שכבר מורגשות בענפי מסחר בניו יורק כתוצאה מן המפולת של יום שני ובאלה שתוצאותיהן יורגשו בשבועות ובחודשים הקרובים: אתמול נמשכה האטה בתנועת הקונים בענפים שונים. פקידים בכירים בעירית ניו יורק הביעו אמש חששות מפני מיתון כלכלי בעיר ודאגה מגידול באבטלה. צויין, כי רבע מיליון בני אדם מוצאים פרנסתם בעבודות ושירותים הקשורים בשוק המניות, ורבים מהם עלולים לאבד את מקומות עבודתם.

לאחר נעילת הבורסה אמש, נמסרה הודעה, כי ביום שישי וביום שני תסגר הבורסה בשעה שתיים בצהרים, כדי להשיג את הפיגור בעריכת סיכומים שנוצר כתוצאה מן הפעילות חסרת התקדים של הבורסה במשך השבוע.

צעדים בחשאי

פקידים בכירים במשרד האוצר הפדרלי ובפדרל־רזרו נקטו בחשאי צעדים שונים במטרה לשקם את שערי המניות בבורסה בניו יורק ולהגביר את האמינות של שוק הכספים, מוסר הניו יורק פוסט בידיעה בלעדית. העתון אומר, כי פקידי ממשל בכירים בשיתוף פעולה עם חברי קונגרס ואחרים מראשי קהילית הפיננסים הפעילו לחצים על ראשי חברות ענק לרכוש בכמויות מאסיביות את המניות המונפקות על ידן, כדי למנוע מפלה נוספת של שוק המניות. על ראשי הבורסה בניו יורק מופעלים לחצים לערוך ארגון מחדש של מערכת רכישת וקניית מניות בבורסה, ולבטל לגמרי, או לשחות לעצמם את רכישת וקניית מניות באמצעות מחשבים. ההערכה היא, כי אחת הסיבות לנפילת השערים הגדולה של יום שני, היא שמרבית פעולות הבורסה נעשו באמצעות הוראות באמצעות מחשבים, דבר המאיץ את פעולות המכירה והקניה וגורם לפרסום מהיר של השערים.

ראשי חברות ברוקרים גדולות בוול־סטריט השמיעו ביקורת על התגובה האיטית של הבית הלבן למפולת שערי המניות, והמבוכה שניכרה בתגובה זאת. לדבריהם, האיטיות בה הגיב הבית הלבן על הירידה החדה של השערים ביום שני, היתה מן הגורמים המרכזיים לבהלה ולבולמוס המכירה. פקידים בכירים בבית הלבן מודים, כי לא הגיבו במהירות על המשבר בבורסה. "היינו נבוכים, כמו כולם", אמרו. ביקורת נשמעה גם על ראש הפדרל־רזרו, אלן גרינספן, על שלא נקט מיד ובמהירות בצעדים לארגעת המשקיעים הקטנים.

מפולת נוספת בלונדון

שאול צוקר, מוסר "הארץ" בבר־יטניה, מוסר כי בבורסה של לונדון חלה אתמול מפולת מניות נוספת בסיומו של יום אשר אופיין בעצבנות רבה ובתהפוכות חדות ונשנות. למרות ההתאוששות הניכרת של שלשום, איבדו המניות 30 מליארד ליש"ט מערכן, סך הכל ירידה של 110.7 נקודות.

בבוקר גילתה הבורסה יציבות מה, אולם מיד נכנסה לסחרחורות של עליות וירידות בשערים קטנים. כאשר נודע על התקפה האיראנית על מסוף הנפט של כווית, החלה ההדרדרות הגדולה, אשר קיבלה את אישורה כעבור כמה שעות עם פתיחת יום המסחר ב"וול סטריט". חברות למוצרי צריכה גילו התאוששות קלה לפני ערב ותנועה של רוכשים אשר קנו מניות במחירי שפל החלה מסתמנת לקראת סגירתו של יום המסחר.

הממשלה מחזיקה בדעתה שאין להתערב בנעשה ב"סיטי", אולם נראה כי לא יהיה מנוס מדחיית תאריך מכירת חברת הנפט הלאומית לציבור אשר נועדה לשבוע הבא.

גאות בבורסות באסיה

טוקיו (ע"ה). שוקי ניירות הערך ביבשת אסיה שבו גאו אתמול נוכח זרימת ביקושים חזקים שסייעו במ־חיקת חלק ניכר מן ההפסדים שנגרמו למשקיעים כתוצאה מן המכירה ההיסטורית בוול סטריט.

המשקיעים היפאנים שהתעודדו נוכח העליות החזקות בלונדון ובניו־יורק ביום רביעי הזרימו ביקושים לשוק המניות של טוקיו. בסך הכל היה זה יום טוב מאד בבורסה של טוקיו, שהיא כיום הגדולה ביותר בעולם.

הסוחרים הראו כי ערך השוק בטוקיו בשעת הסגירה אתמול היה רק 7 אחוז פחות מן הערך של השוק בתחילת שבוע, לפני ההתמוטטות.

"שוק המניות של טוקיו ירד פחות מכל אחד מ־4 שוקי המניות הגדולים בעולם והתאושש מהר יותר ובצורה משכנעת יותר מכל שוק אחר", אמר ברוקר בחברה הגדולה לניירות ערך "ניקו".

מגמה דומה היתה גם בסידני, אם כי בסוף המסחר היה שם מימוש רוו־חים. בסידני עלה ערך המניות ב־10 אחוז אבל אחר כך הגיעו הצעים של אנשים שביקשו לממש רווחים, אמרו הברוקרים. בסיומו של יום המסחר הגיע המדד ל־1,627.6 עליה של 59.4 נקודות.

"אנו צועדים לאותו כיוון בו צוע־דות ארה"ב ובריטניה, שם החזיר שוק המניות לעצמו את מחצית ההפסדים תוך 24 שעות", אמר הבר־וקר אלאן סמית מסידני.

בהונג קונג עדיין סגור

השוק החשוב באזור באסיה, הונג קונג לא נטל גם הפעם חלק במסע ההתאוששות מאחר ומנהלי הבורסה שם החליטו להפסיק את המסחר עד יום שני הבא בעקבות ההתמוטטות הגדולה של 805 נקודות בבורסה של ניו־יורק ביום שני.

הברוקרים בבורסה של הונג קונג החלו להפעיל לחצים על הנהלת הבורסה כי תחדש את המסחר כבר היום ולא ביום שני.

מסוף הנפט של כוויית

(סוף מעמוד 1)

ששודרה אמש בכל כלי התקשורת המצריים שלשם כך הפסיקו את שידוריהם, קרא נשיא מצרים למ־דינות הערביות לפעול על פי חוב־תיהן, כולן יחד וכל אחת לחוד.

"ההסלמה הגיעה למימדים שאין להשלים עמם, או להתעלם מהם, לאור ההשלכות החמורות שיש לה לגבי הבטחון הערבי ועצם קיומה ועתידה של האומה הערבית", הצהיר מובארק.

הוא הטעים כי מצרים מוכנה לפעול בהתאם לאחריות הלאומית המוטלת עליה כלפי כוויית, והיא תובעת שכל מדינות ערב תנהגנה כמותה.

70 טילי סטינגר לבחריין

הממשל האמריקאי מתכוון למכור 70 טילי סטינגר לבחריין כאמצעי הגנה נגד התקפות איראניות אפשר־יות. דוברת מחלקת המדינה פיליס אוקלי אמרה אתמול כי טילים אלה עשויים לשמש כמערכת הגנה יעילה נוכח ההתפתחויות האחרונות במפרץ. אשר להתקפה האיראנית על מסוף הנפט של כוויית, נמנעה מלומר כיצד יגיב הממשל, אך ציינה כי מתקיימות התייעצויות עם הנסיות.

מניעת טכנולוגיה מסין

מקורות בממשל שללו לפי שעה את האפשרות שארה"ב תגיב באופן צבאי על התקפה זאת שכן לדבריהם תפקידה של כוויית להגן על שט־חיה וכל מעורבות אמריקאית עלו־לה להציג את ארה"ב כמי שמעורבת ישירות במלחמת איראן עיראק.

בצעד מדיני החליטה ארה"ב למנוע המשך העברת טכנולוגיה מתקדמת לסין בשל העובדה שסין העבירה לאיראן טילי סילקוורם. לדברי דוברת מחלקת המדינה ימשיך הממשל לבדוק מקרוב את כל נושא העברת הטכנולוגיה לסין למרות שהוסכמים על כך הושגו בת־חילת השנה. הממשל מתכוון להגיש לקונגרס בקשה לאישור מכירת טילי סטינגר לבחריין כבר בשבוע הבא ונראה כי יתקל בהתנגדות מועטה לבקשה זו.

הודק הפיקוח בניו יורק

האפ־בי־איי בניו יורק תיגבר את היחידה ללוחמה בטרור והידק את הפיקוח על אורחים ומשתלמים ממוצא איראני, בעקבות חששות שטהרן מתכננת פיגועים בתוככי ארצות הברית כתגמול להפצצה האמריקאית על מגדל הקידוח האיראני במפרץ הפרסי. לראשי משרד האפ־בי־איי בניו יורק הגיע מידע כי סוכנים איראנים מנסים לגייס סטודנטים איראנים המשתל־מים באוניברסיטאות ומוסדות הש־כלה גבוהים בניו יורק.

מספר הסוכנים ביחידה ללוחמה בטרור 400, ובאחרונה תוגברה הי־חידה ונוספו לה סוכנים ואמצעים מתוחכמים המאפשרים הגברת הפי־קוח על איראנים השוהים בארצות הברית.

בחודש שעבר נעצר בניו יורק משתלם, אורח לבנוני, מוחמד באראפידיני, הנאשם כמי שמקיים קשרים הדוקים עם ארגוני טרור במזרח התיכון. התובע הכללי של מחוז סופלוק, שם נעצר, אמר כי הוא משוכנע, על סמך הוכחות, שבאראפידיני קשור בצורה פעילה ביותר עם ארגון הטרור חיזבאללה בלבנון.

כ־7000 איראנים מקבלים מדי שנה אשרות כניסה לארצות הברית, רובם הגדול לצרכי לימודים והש־תלמות. דובר של משלחת איראן לאו"ם, הכחיש בתוקף את הידיעות על נסיונות לגיוס סטודנטים איר־אנים בניו יורק, ואמר כי "איראן מגנה טרור".

הג'יהאד האיסלמי מאיים

האירגון הפרו־איראני "הג'יהאד האיסלמי", המחזיק בידיו בני־ערובה מערביים בלבנון, איים אתמול על ארה"ב ובעלות־בריתה האירופיות המחזיקות כוחות ימיים במפרץ.

בהודעה שנתקבלה בסוכנות י־דיעות מערבית בביירות, בליווי צי־לומים של בני הערובה קופמן הצרפתי ואנדרסון האמריקאי, הכריז האירגון המחתרתי כי "בימים קרו־בים ייחשף משקלה האמיתי של ארה"ב, שאינה מסוגלת לעמוד מול רצונם של לוחמי האיסלם. לא נחוס על האירופיים, בעלי בריתה ועוזריה של ארה"ב". נאמר בהודעה שפור־סמה לרגל יום השנה הרביעי לפיצוצי המטות של הכוחות האמ־ריקאי והצרפתי של הכוח הרב־לאומי בביירות, ב־23 באוקטובר 1983. בפיצוצים שהג'יהאד האיס־למי קיבל עליהם את האחריות, נהרגו כ־300 אמריקאים וצרפתים. ההודעה הזהירה מפני "התקפות" התאבדות במדינות מוסלמיות אח־רות.

נציגויות ארה"ב במפרץ ובמקו־מות אחרים בעולם הועמדו בכוננות גבוהה מחשש לתגמול איראני על ההתקפה על מתקן הקידוח האיראני במפרץ ביום ב'.

זכו בפיס

ב"דילה + חלוד" זכה המספר 144800 בסך 10,000.00 ש"ח זכו המספרים: 080028; 245617; 261604; 264797; 310263; 468686; 742655; 764884.

בסך 1,000.00 ש"ח זכו המספרים: 002627; 008093; 047663; 050485; 092867; 092872; 104194; 105290; 116651; 121585; 121636; 122559; 147499; 194288; 219456; 222454; 252966; 255537; 263553; 267437; 271938; 282119; 295378; 304582; 304942; 333018; 343485; 349908; 379142; 384564; 390360; 390696; 392212; 405444; 463370; 466199; 485637; 489128; 489454; 500480; 506344; 517726; 530198; 534401; 544509; 577155; 592238; 653965; 676920; 690539; 738769; 767983; 774963; 776724; 781565; 786442; 800296; 808346; 809518; 820031; 844783; 860505; 864946; 870990.

בסך 200.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 2998; 3734; 4312; 5233.

בסך 100.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 165; 351.

בסך 25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 163; 550; 701; 792.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 3, 7, 9, זכו בסך של 2.50 ש"ח.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

הלוח הארצי

לתעשייה הצבאית באזור המרכז
דרושים/ות
01/62 עובדי ייצור בלתי מקצועיים לעבודה במשמרות:
דרישות המשרה:
1) 10 שנות לימוד לפחות
2) לאחר שירות צבאי
3) בריאות תקינה (פרופיל 72 ומעלה)
01/62 עובדות ייצור:
דרישות המשרה:
1) 10 שנות לימוד לפחות
2) בריאות תקינה
מועמדים העונים לדרישות המשרה מתבקשים לפנות ליחידת התעסוקה של התעשייה הצבאית רחוב הארבעה 16 תל־אביב בימים א־ה בשעה 08:00 בבוקר
נא להביא תעודת זהות פנקס מילואים ותעודת שבי"ו או תעודת פטור.
על כל עובד/ת יהיה להצטייד במועד מאוחר יותר בטופס שליחה של שירות התעסוקה במקום מגוריו.
(הסעות למפעל וחזרה מבנימינה בצפון עד אשדוד בדרום).
התעשייה הצבאית

לעסק סיטונאי בתחום הצמחים באזור המרכז דרוש
איש שיווק
• בעל נסיון במכירות
• רשיון נהיגה ב' – הכרחי
תנאים טובים
טל: 03-347854

דרושה:
בפתח־תקוה
מעבדת תמלילים
מנוסה
עברית אנגלית
לחצי משרה
5 ימים בשבוע
03-9223343
בערב 03-915441

בתל־אביב
דרושים
מורים לאנגלית
למשרה חלקית בהוראת מבוגרים
יתקבלו מורים מנוסים בלבד
שכר גבוה למתאימים
טל' 03-909870
03-903215

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לע־בודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה
העבריינים צפויים לעונש עלפי החוק.

לחברה צעירה ומתפתחת בשיווק ישיר
דרושים
נציגי מכירות
* עבודה בשעות הפנאי — לשכירים שבנכם עבודה נוספת בשעות הערב עם הכנסה נאה.
* חייל משתחרר ובוודאי למשוחררים שבנכם הצעה מיוחדת מסלול קידום מהיר שכר גבוה אפשרות ליום עבודה מלא למצליחים והמתמידים שבנכם כרטיס טיסה לאירופה.
סניף רחובות 08-475148 | שלוחה פתח תקוה 03-9330590
סניף ראשל"צ 03-959170 | סניף אשקלון 051-24360
סניף ר"ג 03-724308-5 | 051-27484
סניף אשדוד 08-551619-3

חוני את נגר חברה קבלנית לבניין בע"מ
דרוש
תיקונצ'יק ואחראי לבנין משותף בפ"ת
עם נסיון בעבודות נגר 03-906205 03-911878 לאבי

נוה עיר
מרכז גריאטרי צבורי אזורי
למרכז חדש ומודרני בביה"ח תל השומר
דרושים/ות
★ אחיות מוסמכות
★ אחיות מעשיות
★ כוחות עזר / מטפלות
למתאימים תנתן הכשרה במקום
הקורס הראשון יחל ב־1/11/87
נא לפנות בשעות היום טל: 03-349859
לבתיה/שושנה/יהודית

למוסד חינוכי בירושלים
דרוש
עובד משק — אינסטלטור מעולה
בשעות אחה"צ מ־13.00 עד 21.00
5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות למר רובינשטיין
טל' 02-222291

לשבועון חדשות
דרושים
רוכשי מודעות
★ רכב – חובה
★ רקע בפרסום – יתרון
למתאימים מובטח שכר בסיסי עמלות ותנאים סוציאליים
להתקשר לטלפון: 03-336702 שלוחה 272

לירחון "מוניטין"
דרושה
מגיהה
משרה מלאה
03-253211 – רדיטל

לעיתון יומי
דרושים
1. מנהל מכירות
בעל כושר ניהול מו"מ עם לקוחות שאפתנות ויוזמות
יועדפו בעלי נסיון בניהול מכירות ובעלי רכב.
2. מינהלן
אשר יפקח על מערך משרדי ויתפעל צוות עובדים
רצוי רקע מנהלי שלישותי או קצין ניהול
שתי המשרות בתל־אביב
שעות העבודה – בלתי מקובלות
המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 32330 ת"א ויצרפו פרטים מלאים וקורות חיים
סודיות מובטחת

למפעל כימי גדול בתחום הכימיה האורגנית בדרום הארץ
דרוש
מהנדס מיכשור ובקרה בכיר
תנאים מועדפים למועמד המתאים
מועמדים יפנו בכתב יד ובצירוף קורות חיים וניסיון קודם לת.ד. 1736 ת"א, עבור "מהנדס מיכשור".

לחברה ארצית דרוש:
מנהל סניף
כישורים נדרשים:
★ כושר ניהול, יחסי אנוש מעולים
★ נכונות לעבודה מאומצת, שעות נוספות
★ ידע בסיסי בחוקי עבודה, תנאים סוציאליים וכו'
★ רצוי שנן שרות מילואים
★ בעל רכב פרטי
★ תושב רמלה - חובה
לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 6946 אשדוד מיקוד 77166

ART DIRECTOR
אם יש לך נסיון רב במשרד פרסום
יש לנו מקום בשבילך!
03.235828

מילת
דרושים
מקדמי/ות מכירות
תנאי העסקה:
• 5 ימים בשבוע • יום עבודה מקוצר • שכר קבוע וגבוה • תמריצי שכר מפתים • אפשרויות קידום בחברה גדולה
• כרטיס טיסה לחו"ל לאחר כ־6 חודשים
הכישורים הנדרשים:
• לאחר שרות צבאי • עד גיל – 27 • בעל/ת כושר התבטאות • הופעה נאה, דינמי/ת. • התמדה ונכונות לעבודה בלתי שגרתית
למתאימים/ות הכשרה מיוחדת
ת"א – 03-812193 חיפה – 04-660575 י־ם – 02-244279 ב"ש – 057-74051

אל על מטענים לכל השערים

שערי מטבע חוץ 22.10.87

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	מכירה	העברות והמחאות קניה	מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	מכירה	העברות והמחאות קניה	מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	מכירה	העברות והמחאות קניה	מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.55	1.62	1.5881	1.6079	1.56	1.63	1.5896	1.6094	1.56	1.63	1.5901	1.6101	1.5993	0.0025
1 לישט	2.55	2.67	2.6243	2.6571	2.58	2.71	2.6287	2.6615	2.58	2.71	2.6291	2.6622	2.6407	0.0012
1 מארק גרמני	0.85	0.89	0.8760	0.8869	0.86	0.90	0.8773	0.8883	0.86	0.90	0.8770	0.8880	0.8819	−0.0007
1 פרנק צרפתי	0.25	0.27	0.2624	0.2656	0.25	0.27	0.2627	0.2660	0.25	0.27	0.2625	0.2658	0.2640	−0.0006
1 גולדן הולנדי	0.76	0.79	0.7787	0.7884	0.76	0.80	0.7781	0.7878	0.76	0.80	0.7788	0.7886	0.7836	−0.0012
1 פרנק שווייצרי	1.03	1.07	1.0535	1.0666	1.04	1.09	1.0569	1.0701	1.03	1.09	1.0565	1.0698	1.0620	−0.0024
1 כתר שוודי	0.24	0.25	0.2489	0.2520	0.24	0.26	0.2489	0.2520	0.24	0.26	0.2491	0.2522	0.2505	−0.0003
1 כתר נורבגי	0.23	0.24	0.2390	0.2420	0.23	0.25	0.2388	0.2418	0.23	0.25	0.2391	0.2421	0.2405	−0.0005
1 כתר דני	0.22	0.23	0.2282	0.2310	0.22	0.23	0.2282	0.2311	0.22	0.23	0.2283	0.2312	0.2297	−0.0002
1 מרק פיני	0.35	0.37	0.3632	0.3677	0.35	0.37	0.3638	0.3683	0.35	0.38	0.3638	0.3684	0.3660	0.0001
1 דולר קנדי	1.18	1.23	1.2100	1.2251	1.19	1.25	1.2121	1.2272	1.19	1.25	1.2119	1.2271	1.2190	0.0044
1 דולר אוסטרלי	1.07	1.18	1.1371	1.1513	1.10	1.18	1.1393	1.1535	1.11	1.19	1.1408	1.1552	1.1463	0.0056
1 ראנד דרא"פ	0.50	0.60	0.7702	0.7798	0.46	0.78	0.7728	0.7824	0.49	0.68	0.7738	0.7836	0.7770	−0.0012
10 פרנק בלגיים	–	–	0.4205	0.4257	–	–	0.4213	0.4266	–	–	0.4209	0.4262	0.4231	−0.0014
10 שילינג אוסטריים	1.21	1.27	1.2435	1.2590	1.22	1.28	1.2450	1.2606	1.22	1.28	1.2454	1.2610	1.2526	−0.0018
1000 לירות איטלקיות	1.18	1.25	1.2141	1.2293	1.19	1.27	1.2161	1.2313	1.19	1.28	1.2161	1.2314	1.2217	−0.0015
100 ינים יפאניים	1.07	1.12	1.0994	1.1131	1.08	1.14	1.1033	1.1170	1.08	1.13	1.1030	1.1169	1.1080	−0.0036

190 אנשי "אל על מטענים" בסניפי החברה בעולם – יטפלו אישית במטעני היצוא והיבוא שלך.
אל על EL AL

هكذا من الاصل

חדשות כלכלה

משרד האוצר יפסיק לשלם שכר ל־42 פקחי מחירים

נציבות שירות המדינה: שרון מעסיק אותם בלי אישור תקציבי • יש חשש שיקבלו קביעות • כמה מהפקחים — פעילים ב"חרות"

מאת יהודה צבי

נציבות שירות המדינה מתכוונת להורות בקרוב לאוצר להפסיק את תשלום המשכורות ל־42 פקחי מחירים במשרד התעשייה והמסחר, מקצתם פעילים בתנועת החרות, המועסקים בלא אישור תקציבי. הד־ משך העסקתם עומד בניגוד חמור לדעתו של שר האוצר, משה נסים.

נציב שירות המדינה, מאיר גבאי, אמר אתמול כי משרדו עומד על הפסקת ההעסקה של הפקחים הללו, היות שמשרד התעשייה חורג ממכסת תקן העובדים. העסקת הפקחים אינה תקינה וסותרת את חוק יסודות התקציב.

גבאי אמר כי המשך עבודתם של הפקחים עלול להקנות להם, בסופו של דבר, מעמד של עובדים קבועים, מאחר שהם מועסקים במשרד התעשייה זה 3 שנים. הדבר אינו עולה בקנה אחד עם הסיכום שהושג בעבר בעניין זה עם המשרד.

הנציג המיוחד לענייני סחר במשמל, קלייטון יוטר (מימין) בתום פגישתו אתמול בוואשינגטון עם שר התעשייה והמסחר, אריאל שרון. (תצלום איפי)

ההשקעה במשק במחצית ’87 — ב־8% יותר מבמחצית הקודמת

הגידול הרב ביותר — בהשקעה במכונות וציוד: 11% • באפריל — יוני גדלו ההשקעות ב־2% • משרדי הכלכלה: סימן לצמיחה

מאת צבי זרחיה

במשרדים הכלכליים בירושלים מגיבים בשביעות רצון על הנתונים כי ההשקעה במשק גדלה בחודשים שחלפו, ואומרים כי הדבר ישפיע על הצמיחה.

בחודשים אפריל — יוני ’87, נרשם גידול של 2% בהשקעות בנכסים קבועים, בבניינים, בעבודות בנייה אחרות, בציוד, ובכלי תחבורה, חוץ מאוניות ומטוסים. זהו שיעור גידול שנתי של 8%.

הגידול בהשקעות ברבע השני של ’87, בא אחרי גידול של 8% ברבע הראשון.

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, היתה ההשקעה במשק במחצית הראשונה של ’87, גבוהה ב־8%, לעומת המחצית האחרונה של ’86.

במחצית הראשונה של ’87 גדלו ההשקעות בבתי מגורים ב־7%, וסך ההשקעה במשק, חוץ מהשקעה בבתי מגורים, גדלה בתקופה זו ב־9% — 8%.

הגידול בהשקעה נבע בעיקר מגידול של 11% בהשקעה במכונות ובציוד, המסתכמת בכ־63% מסך ההשקעה במשק.

ההשקעות בכלי תחבורה יבשתיים, שהן כ־13% מההשקעה במשק, גדלו ב־9%. גידול מועט יחסית, של כ־1% נרשם בתקופה זו בהשקעות במבנים ובעבודות בנייה אחרות, חוץ מבתי מגורים.

אמוראי: יש סימנים שרוב הכסף מפדיון מניות הבנקים — ימוחזר

"פדיון המניות במלואן ובמועדן יתרום להגברת אמון הציבור וישכנע אותו להצטרף לתוכניות חיסכון" • מזכיר: הקבינט הכלכלי סירב להטיל מס על נכסים פיננסיים

מאת צבי זרחיה

סגן שר האוצר, עדי אמוראי, אמר כי יש חשש שחלק מכספי המניות הבנקאיות שבהסדר, שייפדו בסוף החודש ולא ימוחזר, יגדיל את בסיס הכסף ואת האשראי, שגם בלא פדיון המניות גדל מאוד ב־1987.

גידול זה עלול להיות מופנה, בסופו של דבר, לצריכה. לאחר בדיקה מדוקדקת של היקף הבעיה יפעלו האוצר ובנק ישראל ככל שניתן להקטנת בסיס הכסף, בלי לגרום לעליית עלות המימון.

אמוראי אמר כי במידע המגיע לאוצר מהבנקים יש סימנים מעודדים לכך שרוב סכומי הפדיון ימוחזרו. פדיון המניות הבנקאיות במלואן ובמועדן יתרום להגברת אמון הציבור וישכנע המשקיעים הפוטנציאלים להצטרף לתוכניות חיסכון. לצער זה תתרום העובדה שהקבינט הכלכלי לא קיבל את הצעת המומחים, ערב הנהגת התוכנית הכלכלית, להטיל מס על הנכסים הפיננסים.

לקראת פריון המניות הבנקאיות ביום שישי הבא:

הבנקים שוקלים עוד שיפור בהטבות בתוכניות החיסכון

מאת אריה לביא

ראשי מערכת הבנקאות שוקלים להכניס שיפור נוסף בתנאי אפיקי ההשקעה המוצעים לציבור, לקראת מועד פריון המניות הבנקאיות ב־30 באוקטובר.

המבצע יהיה מיועד למי שביקשו לפרוע מניות, אך נמצעו מלתת לבנקים הוראות להפקיד את הכספים באחד מאפיקי ההשקעה שמציעים הבנקים. להערכת חוגים בנקאיים הסכו־מים שלגביהם לא ניתנו עדיין הוראות להעבירם לאפיקי השקעה אחרים, מגיעים ל־250—300 מיליון שקל.

כבר כעת ברור שחלק ניכר מכספים אלה יופנו לצריכה. בכוונת הבנקים להגביר את מסעי הפירסום בשבוע הבא, וכי אמור נשקלת גם אפשרות לשפר במקצת את התנאים, בניסיון להעביר עוד כסף לנכסים פיננסיים.

רשמית, הבנקים נמנעים מלאשר שאכן הם מתכוונים לשפר את התנאים של אפיקי ההשקעה או חלקם. מנהלי הבנקים אומרים שהם הגיעו ל"קו האדום" בכל הקשור למתן הטבות לחוסכים, ויותר מכך לא יכלו להציע.

עם זאת אומרים בנקאים שאם אחד הבנקים יחליט על שיפור באחת מתכניות החיסכון ייתכן שלא יהיה מנוס מללכת בעקבותיו. לבנקים אין עניין בשלב זה לפרסם שצפוי שיפור שכן הדבר יביא לבלימת ההצטרפות לתכניות מתוך כוונה "להמתין ולראות מה עוד יציעו הבנקים".

ועדת ששינסקי תמליץ לבטל קצבת הילדים ולתת במקומה זיכוי ממס

נטיה להטיל מס על יתר הקצבאות לאחר שיגולמו במשכורת • יוצע ביטול מסיווי של פטורים ממס • חילוקי דעות בעניין הטלת מסים על קרנות השתלמות ועל רווחי הון

מאת צבי זרחיה

ועדת ששינסקי נוטה להמליץ לבטל את קצבאות הילדים, מטעם המוסד לביטוח לאומי, למשפחות שיש להן מעל לילד אחד. בקרב חברי הוועדה מסתמן רוב לביטול הקיצבה, ולהענקת זיכוי לנישום בתלוש המשכורת, בגין ילדיו. נישום שיש לו ילדים יקבל נקודת זיכוי על כל ילד, הסכום שיקבל בשיטת הזיכויים לא יפחת מערך הקצבאות שמקבל כעת; לא יוטל מס על זיכוי זה.

הוועדה מתכוונת להמליץ לגלם במשכורות את קצבאות הבגדות, גפ־געי עבודה ואלמנות מלחמה ול־חייבם בשיעור המס השולי של הנישום, המקבל קצבאות אלה. עם זאת, טרם התקבלה ההחלטה באשר למיסוי קצבאות הזיקנה.

הוועדה מתכוונת להציע ביטול פטורים מסיווי, ובכלל זה הפטורים הניתנים לחיילים משוחררים, לעו־לים חדשים ולעבודה במשמרות. דעות חברי הוועדה חלוקות באשר למיסוי קרנות ההשתלמות, ועדיין אין בהירות לגבי ההצעה להטיל מס על רווחי הון, בעיקר בשל הקשיים בגבייתו.

כמו כן יש נטיה בוועדה לחייב הגשת דו"ח אישי על הכנסת הנישום, ואולם טרם התקבלה ההחלטה סופית בעניין בשל הקשיים המינהליים בביצוע הדו"ח.

גורמים בוועדה העריכו אמש כי הוועדה תסיים בסוף החודש הבא את דיוניה, ובסוף דצמבר תוכל להגיש את הדו"ח הסופי לשר האוצר.

משרד השיכון והבנקים למשכנתאות אינם יכולים לאמת הצהרות זכאים

נציבות מס־רכוש אינה מסוגלת לדווח אם למבקשי סיוע לדיור — כבר יש דירה • הדבר מאפשר לבעלי דירות לקבל במירמה משכנתאות מסובסדות • ועדת הכספים אישרה ערבות מדינה ל"רבינטקס" אף שוועדת משנה שהיתה אמורה לבדוק את הנושא — לא עשתה כן

מאת צבי זרחיה

בוועדת הכספים התברר אתמול שנציבות מס רכוש אינה מסוגלת להעניק אישורים לבנקים למשכנתאות על הימצאות של דירות בבעלות אזרחים. פירוש הדבר שאין כעת אפשרות לבדוק אם למי שמבקש סיוע ממשלתי ממשרד השיכון, או מהבנקים למשכנתאות, יש דירה, ולפיכך אינו זכאי לסיוע.

ח"כ דדי צוקר (רצ) אמר כי חוסר האפשרות להעניק מידע על רכושם של מבקשי הסיוע פותח פתח גדול לרמאויות והונאה. הבנקים למשכנתאות אינם יכולים לבחון את הצהרות הזכאים לסיוע מטעם משרד השיכון, ואמינותן אינן ניתנות לבדיקה.

ערבות לרבינטקס

ועדת הכספים החליטה אתמול לתת ערבות מדינה של 600 אלף דולר למפעל "רבינטקס" בבית שאן. לפני 8 חודשים, כשביקשו נציגי המיפעל מהוועדה ערבות מדינה, החליטה להקים ועדת מישנה שתבדוק תחילה את מצב המפעל. הוועדה לא הוקמה. חברי הליכוד בוועדה תבעו אתמול לאשר את הערבות גם בלי נתוני ועדת המישנה.

ח"כ דדי צוקר אמר כי הדיון בוועדת הכספים צריך להתמקד בשאלה מדוע לא הוקמה ועדת המישנה בעניין "רבינטקס", ולא בשאלת מתן הערבות למפעל.

הוועדה החליטה, בסופו של דבר, לאשר את הערבות למפעל, לאחר שנציג "רבינטקס" מסר כי המפעל חתם על חוזה עבודה בהיקף 7.5 מי־ליון דולר עם צבא ארה"ב.

הוועדה גם אישרה הפעלת ביטוח נגד סיכוני מלחמה לסרטים זרים המופקים בישראל. הביטוח יבוצע בידי החשב הכללי באוצר, והיקפו — עד 50 מיליון דולר.

מחירים נאים לאשכוליות מישראל באירופה

מאת אבי גנאור

קטיף האשכוליות הבכירות מסתיים בימים אלה בבקעה, בעמקים ובגליל העליון, והמועצה לשיווק פרי הדר מדווחים על מחירים נאים בשוקי אירופה.

הכנסות היצואנים גדלו משום שעקב פיחות הדולר לעומת המארק הגרמני בימים שחלפו, ויציבות השקל, היצוא החקלאי מישראל שנמכר במארקים הומר בסכום גדול יותר בדולרים בעת ההתחשבנות בארץ.

קטיף האשכוליות הראשון החל השנה ב־22 בספטמבר, ועונת אשכוליות הבכירות תסתיים רשמית ב־26 באוקטובר.

בסך הכל תניב עונת הבכירות כ־1.1 מיליון תיבות. כ־900,000 מהן כבר קלטה המועצה. 300,000 תיבות אשכוליות בכירות כבר נמכרו בשוקי אירופה בכ־11.5 דולר התיבה.

ערך את העמוד: משה ריינפלד

מישל בלום   דן סגיב

נשואים

החופה נערכה בחוג המשפחה

ירושלים, 22 באוקטובר 1987

ה.כ. ייצור אצות בע"מ

הזמנה להצעות לרכישת נכסים

מועצת המנהלים של ה.כ. ייצור אצות בע"מ (להלן - ה.כ.) הורתה לחתום מטה לקבל הצעות לרכישת נכסי החברה הנ"ל, במצבם הטכני ובמקום המצאם, כעסק ממשיך, או אחר פרוק לשם הוצאתם ע"י הקונה ממקום המצאם.

א. תנאים מיוחדים

1. ה.כ. אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה אחרת, ותוכל להחליט שלא למכור את הנכסים או חלק כלשהו מהם.
2. ה.כ. שומרת לעצמה את הזכות לדחות את כל ההצעות שתתייחסנה לחלק מהפריטים הכלולים ברשימת הנכסים הנמכרים.
3. ההצעה אינה מתייחסת למכירת או חכירת קרקע, אלא אך ורק לאותן זכויות שימוש מוגבלות ומוגדרות, כפי שהן בבעלות ה.כ.
4. **לבעלי המניות של ה.כ. ניתנה זכות סרוב ראשונית לרכוש את הנכסים במחיר השווה למחיר הגבוה ביותר שיוצע ע"י כל מציע אחר.**
בהגשת ההצעה, המציע מדרש לאשר כי הוא מסכים ויהיה כפוף לכל התנאים המיוחדים הנ"ל.

ב. הנכסים נמצאים באיזור אילת ומורכבים כדלקמן:

	מחיר מינימלי בעסק ממשיך	מחיר מינימלי בפרוק
בריכות גידול	$ 150,000	-
מבנים	$ 120,000	$ 65,000
מכונות וציוד	$ 275,000	$ 125,000
	$ 545,000	$ 190,000

ג. ניתן לראות את הנכסים הנ"ל ולקבל רשימות מפורטות לאחר תיאום עם החתום מטה.
הודעה זו אינה מהווה הצעה למכירת הנכסים. אך הינה הזמנה לקבלת הצעות לרכישה, וניתן יהיה לחזור ממנה ללא הודעה מוקדמת בין אם נתקבלה הצעה כלשהי ובין אם לא נתקבלה.
את ההצעות יש להגיש תוך 15 יום מיום פרסום ההודעה.

בפקודת מועצת המנהלים של ה.כ. ייצור אצות בע"מ

קוסט, לב־ארי את פורר
רואי חשבון

הערה:
כל ההצעות והפניות אל:
מר יצחק פורר, רואה חשבון
קוסט, לב־ארי את פורר רח' בן יהודה 29,
תל־אביב 63807 טלפון 03-664561

איך להצליח בעסקים... במשרד משותף!
חברת פרסום ושיווק, קשרי עבודה עם ארה"ב, מעוניינת לשכור 2-3 חדרים במסגרת משרד נאה קיים (או בהקמה) בתל־אביב וסביבותיה.
☐ **אפשרות השתתפות כספית בשרותי המשרד ושיתוף — פעולה עסקי.**
נא להתקשר לטל' 03-221083, 03-244315

אלהמברה כריסטיאן
בניחוח צרפתי
מגיע לך מגיע לך
להנות
אצל כריסטיאן
שד' ירושלים 30 יפו טל' 834453, 822748

סטריאו פלוס
לדור שרגיל בסטריאו
מבצע
על כל קנית מערכת מושלמת של KENWOOD פטיפון (הנעת רצועה, חצי אוטומטי) חינם.
KENWOOD
2x55W - KRA70
2x55W - KVR55A כולל שלט רחוק.
2x75W - KVR90A כולל שלט רחוק.
2x125W - KVR125A כולל שלט רחוק.
מערכת Spectrum 35
מגבר - 2x30W R.M.S
טיונר - דיגיטלי AM. FM. 16 תחנות קבועות.
טייפ - דבל קסט. דולבי. הקלטה במהירות כפולה.
פטיפון - הנעה ישירה, חצי אוטומטי.
טיימר - דיגיטלי. תכנות להפעלה וכיבוי המערכת.
רמקולים - 2x60W R.M.S WESTRA
ללא ריבית ללא הצמדה.
433 X 6 ש"ח ללא ריבית ללא הצמדה
KENWOOD
WESTRA
• מודל Sx-6 75W 2x6½" 600 ש"ח.
• מודל Sx-400 2x10" 100W 3 way 900 ש"ח.
• מודל Sx-500 2x10" 150W 3 way 1400 ש"ח.
אולם התצוגה הגדול ביותר בארץ.
המבחר הגדול ביותר בארץ.
רחוב אידלסון 7, פינת בן־יהודה 9, תל־אביב, 63906. טלפון: 656027

אפריים קסטיאל ובניו

SLATES, ARDOISE, SCHIEFER
ציפחה
ריצוף פנים וחוץ וציפוי קירות
יבואן: א. קסטיאל ובניו
טלפון: 836334, 824624, 825815, 03-812527

לארכיטקטים, ליצרני עבודות אלומיניום ולרוכשי בנייה
עידן חדש בענף האלומיניום
קומפלט + הדרכה + מידע = הכל תחת גג אחד
1 קומפלט — קיימים במרוכז - פרופילים, אביזרים, אטמים, מבלטים, קטלוגים ותצוגת דגמים בבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.
2 הדרכה — קליל הקימה 4 מרכזים לייעוץ טכני והדרכה - תצוגה במקום, אפשרות לייצור דגם, חופשי - ללא תשלום. הביקור בתיאום מראש.
איזור המרכז — ארפל 805320, 03-808734 | איזור ירושלים — אלמיר 02-854468 | איזור הדרום — רפל 33124/5, 057-73124 | איזור הצפון — קליל 710957, 04-700424
3 מידע — קטלוגים הכוללים שרטוטי הרכבה, פרופילים, אביזרים, אטמים ומבלטים ניתן לקבל במפעלנו, במרכזי ההדרכה, ובבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.
מוצר איכות נוסף של קליל
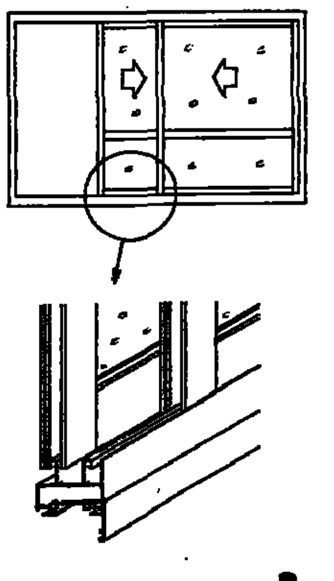
פתרון חדשני לבנייה יוקרתית
קליל 7000
דלת/חלון הזזה 2–3 נתיבים
דלת/חלון הזזה לכיס
קליל 7000 מתאפיין ב:
• איכות, יציבות וחוזק מירביים
• אטימות ונוחיות בתפעול לאורך שנים
• פירזול חדשני
• קל לייצור ולהרכבה
החלונות עמדו בבדיקות התאמה של מכון התקנים הישראלי לדרישות ת"י 1068 "חלונות אלומיניום"
פרופילי קליל 7000 מוגנים כמדגמים רשומים
סימן הזיהוי הבלעדי של פרופילי קליל ≡ 3 פסים
קליל פרופילי אלומיניום
קליל תעשיות בע"מ • ת.ד. 210 קרית מוצקין 26114 • טל: 700424, 710957 (04) • טלקס 471537 KLIL IL • פקס: 711160 (04)

לדרום אמריקה עם מדריכי נאות הככר

לגלות עולם נסתר
עם מדריכי
נאות הככר
המסלול הדרומי המקיף מפרו ובוליביה לפטגוניה וארץ האש עם סיום בקרנבל בברזיל. 37 יום.
המסלול הקלאסי (א') סיום בקרנבל. 34 יום.
המסלול הקלאסי (ב') פתיחה בקרנבל. 34 יום.
3 קרנבלים בברזיל מהאמזונאס למפגי האיגוואסו. 18 יום.
פולקלור בברזיל בין ימנז'ה לקרנבל. 20 יום.
המסלול האטלנטי הקצר מהקרנבל בריו לקרחוני פטגוניה. 22 יום.
המסלול האטלנטי המקיף מבהייה לקרחוני פטגוניה. 33 יום.
מרכז אמריקה טבע ופולקלור בין שני האוקיינוסים. 31 יום.
לקבלת חוברת מפורטת והרשמה: **ירושלים** — קרן היסוד 36, טל. 699385, 02-636494 **תל־אביב** — הירקון 252, טל. 03-5463111, **חיפה** — הרצל 61, טל. 673028, 04-672605

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל: 03-371261
המחיר למלה
ביום שישי וערבי חג
10 ש"ח כולל מע"מ

הלוח הארצי
הארץ חדשות

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון

הלוח הבטוח

הלוח הארצי כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

קבלנים מציעים

וילות ובתים

קוטג'ים

פנטהאוזים

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

דירות מרוהטות

דירות בדמ"פ

דירות בשכ"ח

ביקוש דירות

מתקבלות הזמנות
ללוח כל העיר
02-247118
לבעלי כרטיס אשראי ויזה וישראכרט

מכוניות

מכוניות כללי

אודי

אופל

אלפא

אמריקאיות

אוטוביאנקי

ב.מ.וו.

מרצדס

משאיות

מיני-מיינור

סובארו

פיז'ו

פיאט

סוסיתא

רנו

סיאט

סיטרואן

סימקה

פולקסוואגן

דייהטסו

וולבו

טלבוט

פורד

טנדרים

טרקטורים

מסחריות

אופנועים

הצעות עבודה

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים ______ לעונש על-פי החוק.

רמזים בארה"ב: יתכן קיצוץ של כמה עשרות מיליוני דולר בסיוע הצבאי

מקור ההערכות: שיחות מטעם שגרירות ישראל בוואשינגטון עם אנשי ממשל וחברי קונגרס

מאת ראובן פדהצור, סופר הצבאי של "הארץ"

גורמים בטחוניים מוסמכים דיווחו אתמול על רמזים בדבר האפשרות לקיצוץ בסיוע הצבאי האמריקאי לישראל, בעקבות המצב הכלכלי החדש שנוצר עם התמוטטות הבורסה בניו־יורק. הרמזים על הקיצוץ מקורם בהערכות של מקורות בשגרירות ישראל בוואשינגטון, בעקבות שיחות שני הלו בימים האחרונים עם אנשי ממשל וחברי קונגרס.

לפי התרשמויות אלה המדובר הוא ברמזים על קיצוץ של כמה עשרות מיליוני דולרים.

הממשל האמריקאי הבהיר לשר הבטחון, יצחק רבין, ויותר מאוחר גם לראש הממשלה, כי סכום הסיוע לשתי שנות התקציב הבאות יהיה בגובה 1.8 מיליארד דולר לשנה ולא פחות מכך. הבטחה זו ניתנה לישראל בעקבות ביטול פרויקט הלביא. קשה להבין כי ממשל רייגן יפר הבטחה זו, ולפיכך, בכל מקרה כנראה שלא יהיה מדובר, אם בכלל, על הסיוע הצבאי לשנת 1988/89.

בדיונים, שנערכו לאחרונה במערכת הבטחון, התברר, כי למרות ביטול פרויקט הלביא, אין רואים בצה"ל אפשרות מלהמנע מקיצוץ נוסף בסדר הכוחות של צה"ל. זאת בעקבות החישובים של עלויות תו־כנית העבודה הרב־שנתית המתגבשת. לפי חישובים אלה גם הכספים המתפנים בעקבות ביטול הלביא, והמופנים לצה"ל, לא מספיקים למלא את כל הצרכים.

שיחת היום / אורית גלילי

עם: יעקב רוזנסקי, מנהל "מנפאואר" בירושלים
על: עבודות זמניות לעיתונאי רשות השידור

אם העתונאים יסכימו להפשיל שרוולים אפשר יהיה לעזור להם

שלושה מפיקים בכירים בטלוויזיה הודיעו כי יתחילו לעבוד כמלצרים בקפה בירושלים. מה דעתך?

הם מאמינים בצדקת מאבקם ולא מוכנים לקבל שום תכתיבים ומשרות עד שתביעותיהם י־מולאו. זהו דבר חריג בנוף יחסי העבודה בישראל. הם מוכיחים שחוץ היותם קבוצה מקצועית, יהיו מוכנים לעבוד בכל דבר עד שימצא פתרון מתאים לבעייתם.

חברה כשלכם יכולה להציע עבודות ל־800 עתונאי רשות השידור, בהנחה שהשביתה תי־משך?

לחלק נוכל אולי למצוא תעסוקה. החברה שלנו זקוקה לאנשי מקצוע יחודיים והיא עורכת בחינות אישיות ומקצועיות לכל מועמד. אני מניח שבבחינות האישיות העתונאים יצליחו יפה, אבל מבחינה מקצועית הם לא יוכלו לעמוד בדרישות — למשל להנדסאים, לקלדניות, או לאנשי מחשב. אילו היו השובתים טכנאים היינו יכולים לסייע להם יותר מהר. אנו זקוקים לטכנאים, ותדניות, מלצרים ופקידי־קבלה. אחד העתונאים אכן הגיע אלינו כדי לחפש עבודה והצענו לו להיות הדרן בבית מלון. הוא חייך ואמר שזה לא בשבילו. אם העתונאים ירצו להפשיל שרוולים ולעשות כל עבודה, אפשר יהיה לעזור להם.

מה אתה יכול להציע לדליה מזור?

אני בטוח שדליה מזור יודעת לסדר מיטה, לשטוף רצפה ולנגב אבק — אז כמו שהיא עושה את זה בבית היא תעשה את זה בבית מלון. אם היא תבוא עם עוד חמש קרייניות ועורכות אנחנו מסדרים להן עבודה כבר מחרתיים.

כמה הם יכולים להשתכר בעבודות אלה?

הם יצטרכו להסתפק בתעריפים שלנו שהם בין 6 ל־8 שקל לשעה.

חשבתם על יצירת משרות חדשות לאנשים שבאים מרקע כזה?

ליצור תחום חדש — זה דורש הכנה וזמן. עד שנטפל בעניין, השביתה עלולה גם להסתיים. אם היא תימשך כמה חודשים, כל עובד שירצה להיקלט בתעשייה, או בתעשיות עתירות ידע יתקבל בברכה ויעבור הכשרה מתאימה. מפעלים רבים בירושלים זקוקים לידיים עובדות ומצב ההזמנות לתעסוקה מצויין.

צה"ל יפתח סניף בתעשיה האווירית בנסיון לגייס 500 ממפוטרי הלביא

22 מ־30 נציגי התעשיה האווירית שהוצבו במסגרת הפרוייקט במפעלים בארה"ב כבר הוחזרו

מאת ראובן פדהצור, סופר הצבאי של "הארץ"

אגף כוח אדם של צה"ל יפתח בתחילת נובמבר נציגות בתעשיה האווירית לטיפול במפוטרי המפעל. צה"ל מתכוון להציע למפוטרי אגף ההנדסה של התעשיה האווירית 500 מקומות עבודה למהנדסים וטכנאים.

ההצעות למפוטרים יתבססו על שני מסלולי תעסוקה: כאנשי קבע וכאזרחים עובדי צה"ל.

בחילות אחרים בצה"ל מורגש מחסור בכוח אדם מקצועי בתחומי ההנדסה השונים. במיוחד חריפה המצוקה בחיל האוויר, במודיעין ובאגף האפסנאות.

הנהלת משרד הבטחון הבהירה לתעשיה האווירית כי לאחר חודש מארס הקרוב לא יעביר המשרד אפילו "אגורה שחוקה" למימון פעולות הקשורות ללביא.

עוד הובהר כי לכשישגו תוקף הצעות לפרישה מרצון, המופנות לעובדי התע"א, יורעו תנאי הפרישה. עתה מוצעים לעובדים תנאי פרישה מועדפים ואחוזי פיצויים גבוהים. לפיכך, אמרו מקורות בטחוניים, מוטב לעובדים "לחטוף" עכשיו את תוכניות הפרישה המוצעות להם.

מרבית הנציגים חזרו

זהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" לענייני תעופה, מוסר כי מרבית נציגיה של התעשיה האווירית אשר היו מוצבים במסגרת תוכנית פרוייקט מטוס "הלביא" במפעלים בארה"ב, כבר הוחזרו לישראל. המעטים מביניהם שעדיין נותרו שם עומדים לשוב ארצה בימים אלה. אמש נודע, כי מתוך 30 העובדים שהיו מוצבים במפעלים שונים בארה"ב שייצרו למען פרוייקט מטוס "הלביא", נותרו עדיין שמונה עובדים בלבד ואמורים לחזור ארצה בקרוב מאד.

בין השאר מדובר בנציגים ברמת מהנדסים במפעל "גרומן" בארה"ב, מפעל שעסק בפיתוח וייצור הכנפיים למטוס "הלביא", שקיבלו הוראה להפסיק את העבודה במקום, לארוז את מטלטליהם ולשוב ארצה.

אחד מהנציגים לדוגמא אמור היה להמשיך ולעבוד על פי חוזה התקשרות שנה אחת נוספת לפחות בארה"ב. התעשיה האווירית תצטרך במסגרת הפסקת עבודתו להמשיך ולממן במשך תקופת מה את שכר הדירה הגבוהה ששכר הנציג לבני משפחתו, למרות שהם כבר לא יגורו בה. הוצאות מסוג זה אינם כלולים בתשלומים הקשורים ישירות בחישובי עלות סגירת הפרוייקט כגון תשלום פיצויים לחברות מארה"ב בגין הפרת חוזי התקשרות. הנציג הנוהה להתייצב בראשית החודש הבא להמשך עבודתו במתקני התעשיה האווירית בישראל.

בתוך כך נודע עוד על תסיסה והתמרמרות בקרב עובדים מחטיבת הנדסה והיצור. הפגנות העקרית מהפסקת פרוייקט מטוס "הלביא", על חלקם הגדול יחסית ברשימת העובדים המועמדים לתוכנית הפרישה מתוך הסכמה הדדית. העובדים עומדים לבקש להפגש עם המנכ"ל משה קרת, ולתבוע ממנו שיתן הנחיה לביצוע פעולת ויסות מאוזנת יותר כשמעתם.

"כולם ישאו בנטל"

מהתעשיה האווירית נמסר אמש בתגובה, כי העובדים שהיו מוצבים במסגרת פרוייקט מטוס "הלביא" במפעלים בארה"ב הוחזרו לישראל בהתאם ללוח זמנים שנקבע. נעשות בדיקות לגבי העלויות הקשורות בהבטים השונים של החזרתם ארצה. התעשיה האווירית תשא בכל ההוצאות הכרוכות בכך. באשר לעמדת העובדים מחטיבת ההנדסה והייצור נמסר בתגובה, כי "החברה עושה את מירב המאמצים, כדי שכל החטיבות תשאנה בנטל".

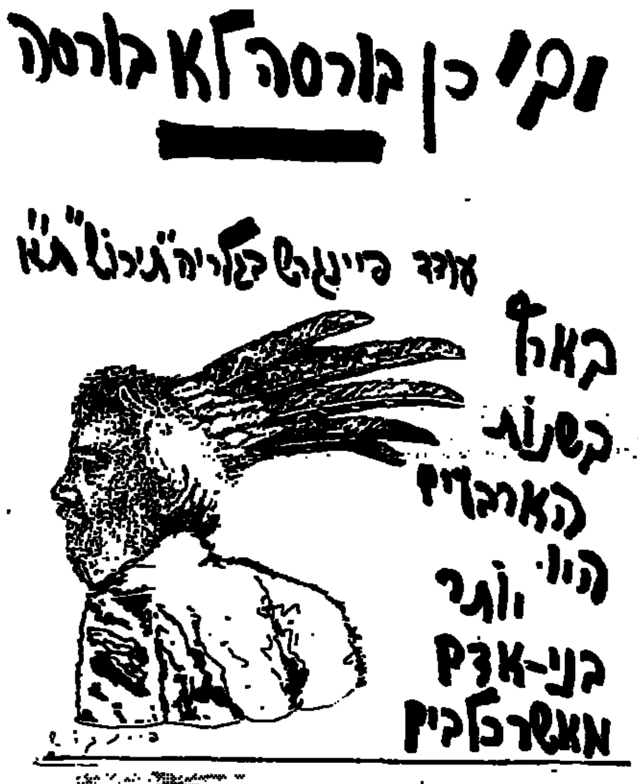

לוניה דבורין בן 70

בשנות הארבעים תל־אביב היתה סוערת ורחוקה משעמום בשנותי הצעירות כשהגיל היה תמים והספורט ערך עממי נכון הייתי לשובב את רוחי ממראה משחקי הכדורגל.

שמות כמו לוניה דבורין, האחים פוליאקוב, בוגדנוב, מזרחי, ויס, מליקה, בתצ'קה, יוסי־טוב, מייסנר, ורמש, אלי פוקס, יוסף מרימוביץ, פנץ, דוקטור, יצחק שנייאור ומשה מלמוד (חלקם הלכו לעולמם ונבדלו לחיים ארוכים הנותרים) העניקו רוממות גוף ונפש.

מגוון של דמויות שסמל האגודה קימל בהכרותו אהבה והקרבה דור שבנועם צניעותו משך אליו אוהדים רבים ואהדה רבה.

כשם שבשנות הארבעים לגרש היתה נקישה ולדלת לא היה מפתח. חולי הבצע היה זר לספורט.

אחד מהאנשים היפים הללו הוא לוניה דבורין.

אל על

	מינימום	מכסימום	מזג אוויר	טמפרטורות אתמול (1)	טמפרטורות אתמול (2)
אמסטרדם	10	10	מע.חל	9	14
אתונה	15	21	מע.חל	14	22
בוקרשט	10	13	מע.חל	—	—
ברלין	10	13	מע.חל	5	15
וינה	6	11	גשום	9	11
ז'נבה	10	12	מע.חל	9	13
לונדון	8	14	מע.חל	9	14
ליסבון	13	17	גשם	10	16
מדריד	9	10	גשם	5	14
ניו־יורק	5	7	בהיר	10	15
פאריס	8	12	מע.חל	6	16
פרנקפורט	10	12	גשם	10	13
ציריך	6	8	מעונן	—	—
קהיר	19	25	מע.חל	18	26
קופנהאגן	10	12	מע.חל	10	13
רומא	15	20	גשם	10	23
שטוקהולם	12	13	גשום	7	9

EL AL

מנהל בנק "פירסט בוסטון" השוהה בישראל: בידי הממשל לייצב הבורסה

פדרו קוצ'ינסקי שהגיע בראש צוות כלכלנים להכין לממשלה תכנית למכירת חברות ממשלתיות: הוול סטריט יתייצב אם יקצצו את תקציב 1988 בארה"ב באופן משמעותי

מאת יהודה שרוני, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

"הבורסה בניו יורק תסבול בטווח הקרוב מתנודות לשני הכיוונים ואילו מגמת המסחר בחודשים הקרובים תקבע על פי מידת נחישותם של הממשל והקונגרס לקצץ קיצוץ משמעותי בתקציב 1988" — כך סבור פדרו קוצ'ינסקי, האחראי לפעילות הבין־לאומית של בנק ההשקעות האמריקאי "פירסט בוסטון", שהינו אחד מחמשת הבנקים להשקעות הגדולים ביותר בארה"ב. קוצ'ינסקי שוהה בימים אלה בישראל, בראש צוות של שישה כלכלנים, שיתנו עבור ממשלת ישראל במהלך השנה הקרובה, תכנית למכירת חברות ממשלתיות. את הערכתו על המתרחש בשוק האמריקאי מסר בראיון ל"הארץ".

האם הבנק להשקעות שאתה אחד ממנהליו נפגע כתוצאה מהמפולת?

"קיבלנו מכה כמו שכל הבנקים האחרים קיבלו מכה, ואינני שמח על מה שקורה בבורסה. עם זאת, אני שמח כי בניגוד לרבים האחרים, "פירסט בוסטון" לא לווה כסף כדי לרכוש מניות".

שמעתי הרבה נימוקים למשבר. מה הסיבה העיקרית לדעתך?

"הסיבה הבסיסית למשבר הוא משבר אמון בסיסי של הציבור על כך שארה"ב אינה שולטת בגורלה הפיננסי. הגרעון התקציבי הנמשך אילץ את הממשלה האמריקאית לייבא הון, ועקב כך להעלות את הריבית. הדבר יצר את ההרגשה שהמדיניות המוניטרית האמריקאית מוכתבת משיקולים חיצוניים, והריבית הגבוהה עוררה את החשש כי המיתון הוא שאלה של זמן".

בכל זאת, מה היתה העילה המיידית למפולת?

"הצהרת שר האוצר האמריקאי ג'יימס בייקר כי ישקול פיחות גדול של הדולר כבר המאריק".

מדוע לפי דעתך גם הבורסה בעולם ובכלל זה הבורסה הישראלית ירדו בעקבות האמריקאית?

"המשק האמריקאי בגלל גודלו משפיע על כל מדינות העולם, ולכך נפילות השערים. עם זאת הירידות התלולות נובעות בעיקר בגלל מניעים פסיכולוגיים".

שבועון באידיש בניו יורק: איל הון יהודי ניסה להתאבד לאחר שהפסיד 21 מיליון דולר

מוסדות יהודיים בניו־יורק חוששים מירידה משמעותית בהיקף התרומות

הירידה מורגשת בעיקר בין מנהלי מוסדות תורניים שמספרם בניו יורק מגיע למאות ● מגייסי תרומות למוסדות השכלה ישראליים שוקלים ביטול ארוחות־ערב שנועדו לגיוס כספים

מאת שלמה שמיר, סופר "הארץ" בניו יורק

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ"). החששות כי בעקבות מפולת שערי המניות בבורסה בניו יורק תחול ירידה משמעותית בתרומות ובסיוע כספי שנדבנים יהודים מעניקים לארגונים ולמוסדות יהודים בניו יורק, יצרה חרדה בקרב מנהלי ועסקני מוסדות יהודים בעיר.

מספר לא מבוטל של אנשי עסקים יהודים הפסידו סכומי כסף עצומים כתוצאה מירידת השערים וההערכה בין ראשי הממסד היהודי בניו יורק, כי כתוצאה מכך יפחת זרם התרומות והמענקים לארגונים ומוסדות יהודיים, שרבים מהם מתקיימים ומתפקדים מתרומות של נדבנים יהודים. החרדה מפני השלכות המפולת בבורסה מורגשת בעיקר בין מנהלי ישיבות ומוסדות תורניים, שמספרם בניו יורק מגיע למאות.

קיומן של רבות מהישיבות תלוי בתרומות וסיוע כספי של נדבנים יהודים. גם אוניברסיטאות ומוסדות חינוך בישראל, שבשנים האחרונות נהנו מתרומות ומענקים ממקורות יהודים בניו יורק, עלולים להיפגע מן ההפסדים שנגרמו ליהודים אמידים בניו יורק.

דחייה או ביטול

אוניברסיטאות ומוסדות השכלה ישראליים הקימו בשנים האחרונות משרדים בניו יורק וארגנו ועדי־ידידים אמריקאים, שעיקר תפקידם איסוף כספים בארצות־הברית.

עסקנים מקומיים של אוניברסיטאות ומוסדות השכלה ישראליים, שוקלים דחייה או ביטול ארוחות־ערב וחגיגות שעמדו להערך בחודשי החורף הקרובים. ארוחות ערב אלה (דינרס) הם אירועים חברתיים מקובלים כאן, ואורחי הכבוד באירועים אלה הם נדבנים יהודים, התורמים סכומי כסף גבוהים.

השבועון בשפה האידיש, "אלגעמיינער ז'ורנאל" מדווח בגליון השבוע, על איל הון יהודי, שניסה להתאבד לאחר שהפסיד 21 מיליון דולר במפולת הבורסה. האיש, המוגדר כרבן נודע, בלע כמות גדולה של גלולות שינה, וניצל ברגע האחרון על ידי אשתו שמצאה אותו חסר הכרה וקראה לעזרה.

צ'יצ'ולינה: לילה ראשון בארץ הקודש

אפילו צלם של לשכת העתונות הממשלתית הצטופף בין הרבים שהמתינו לחברת הפרלמנט האיטלקי, שכינסה אמש מסיבת עיתונאים בתל־אביב, חשפה טפחיים, ליטפה נחש — וגם השמיעה את עיקרי מצעה הפוליטי

אמש בתל־אביב: צ'יצ'ולינה. (צילום: עודי קרן)

מאת רפי קינן

כלם באו, אפילו צלם של לשכת העתונות הממשלתית. חזים לחברת הפרלמנט האיטלקי צ'יצ'ולינה, שנחתה אמש בישראל וכינסה אמש מסיבת עיתונאים בסינרמה אביב לקראת הופעותיה בארץ.

כמו הציפיים של הציקוק התנפלו הצלמים על הגברת ונודע זמן מה כדי להשיב את האיזון באולם על כנו ולהביא את חברת הפרלמנט אל הבימה הקטנה שהוכנה בעבורה.

יפה, תמירה, שער בלונדי פזור עטור זר פרחים, עיניים תכולות עם איפור חום כבר על הגבות ושמלת פאייטים כסופה הדוקה לגופה החטוב, מתקרזל ועד קצת אחרי המטמנות, הן בתולי בהגלמתו.

רק עלתה על הבימה, ומיד הצמידה רובן וחדדו אל לחייה היפניות וחשפה בדיבות את שדה השמאלי. אחרי כמה ודוכים גילתה התרגשות באיזון הפרלמנטרי וחשפה גם את הדמני. כך נשארה זמן מה, מחייכת לכל צלם באופן אישי. אחר כך תיקנה את שימלתה והניפה יד לשלום — ומיד שוב הציגה עופריה לעיתונאים. אז החלו להישמע קריאות: את הנחש! את הנחש!

הנחש, למי שאינו יודע, הוא אחד האביזרים המשמשים אותה באחד מסרטי הפורנו שלה. כמה בוחרים הסתנים הביאו אל הבימה זוחל חסון באורך של כמה מטרים. היא נטלה את ראשו בין ידיה, שוב קליקים והבזקים, אבל נראותה רק ללטף אותו ולנשקו נשיקה צנועה.

ההצגה הזאת נמשכה כעשר דקות ומשלא חלה בה התפתחות...

והאיטלקית מתגננת שתירגמה עדית נעמן. בעד אהבה, בעד מין, בעד מילוי תשוקות, אבל נגד סמים, עוני, אלימות ומלחמה. גם בעד "צ'יצ'ולינו־פרים" שרוצה ועידה בין־לאומית ושאותו היתה שמחה לפגוש. אחר כך המשיכה להפליג בפרטי עמדותיה לגבי סוגיות בין־לאומיות, ותקצר היריעה מלהכיל את כל מה שלצ'יצ'ולינה יש להציע.

יחדשו הערב את ההפגנות — ...ם לא יפריע; המשטרה נערכת

...שכונות החרדיות קוראות לציבור להשתתף ב"מפגן מחאה" הערב ב־9 מול ... הפעולה למען חופש תרבות בבירה יפעיל הערב 6 מוקדי פעילות תרבות

...ש. החרדים עוד הפגנות נגד הק... בלילות שבת בבירה ...לות שניתלו בשבו... נקרא הציבור ע"י גוף ... "הוועדה הציבורית ה...רגנת" להשתתף ב"מפגן מחאה" שיהיה הערב בשעה 9 מול בית אגרון (בו יוקרן הערב סרט קולנוע).

מודעות דומות פורסמו אתמול בהבלטה רבה גם בבטאוני היהדות החרדית. נאמר בהם בין השאר, כי הפגנת המחאה תתקיים בהוראת הרבנים גדולי התורה. דובר סיעת ש"ס בירושלים אמר, כי בהפגנה ישתתף גם ח"כ יוסף בן־שלמה.

המשטרה נענתה לפניית החרדים והעניקה להם רשיון לעריכת עצרת מחאה בה יורשו להשתתף עד 1,000 איש. מהמשטרה נמסר אמש כי היא תהיה ערוכה הערב בכוחות גדולים במרכז ירושלים והיא תמנע כל תקיפות כל נסיון להפרת הסדר הציבורי. עם זאת העריכו אמש גורמים בעירה החרדית שהיקף ההפגנה הערב תלוי במידה רבה במזג האוויר. אם מזג האוויר יהיה סגריר וגשום, יש להניח שרק כמה עשרות חרדים ישתתפו בהפגנה.

פעולות תרבות ב־6 מוקדים

מטה הפעולה למען חופש תרבות בבירה יפעיל הערב ששה מוקדים בהם יוקרנו סרטים ויערכו פעולות תרבות. הסרטים יוקרנו בקולנוע אורנע, בבית אגרון, בסינמטק, בבית יצחקי ובמועדון צוותא. בבית שמואל של הרפורמים יתקיים מופע תרבותי.

במשך כמה שבועות (מאז ראש השנה) נמנעו החרדים בבירה מקיום פעולות מחאה נגד פתיחת בתי הקולנוע בגלל החגים. בשבת שעברה הם ביקשו לחדש את ההפגנות, אולם מפכ"ל המשטרה רב ניצב דוד קראוס דחה את בקשתו של ח"כ מנחם פרוש (אגו"י) לרשיון ולכן הסתפקו כמה עשרות חרדים בראשות הרב פרוש בהצבת משמרת מחאה מול בית אגרון בשעת הקרנת סרט הקולנוע.

הללויה ל"הבימה" במלאת לה 70

מאת סופר "הארץ"

"הללויה" מפי המקהלה הלאומית הסקוטית עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית בניצוחו של זובין מהטה היתה רק אחת מהמתנות שהגישו האמנויות לתיאטרון הלאומי ביום הולדתו ה־70.

הפילהרמונית ביצעה קטעי מוסיקה בעלי גוון תיאטרוני (אגמונט, רומיאו ויוליה והדיבוק) והיו שם גם להקת המחול הקיבוצית, הגבעתרון, תזמורת צה"ל ואורחים רבים.

רגע של התרגשות מיוחדת היה כאשר דבורה ברטונוב ביצעה את מחול הקבצנים מתוך "הדיבוק", אותו רקדה לפני 60 שנה, עת עלתה "הבימה" ארצה.

נשיא המדינה חיים הרצוג הביא ברכה ל"הבימה" ואמר כי בזכותה התחדש התיאטרון העברי.

מנכ"ל התיאטרון שמואל עומר השיב למברכים בדברי תודה, שיועדו גם לקהל שנתן אמונו ב"הבימה" וממלא את האולמות.

סגנו של פיטר הול בתיאטרון הלאומי הבריטי הביא את ברכת התיאטרון האנגלי; הבימאי אנדז'י וידה ייצג את התיאטרון הפולני והוקראו ברכות של תיאטרונים ואישי תיאטרון ידועים בעולם, כולל ברית המועצות. שחקני התיאטרון הלאומי, בהנחיתו של שלמה בר שביט, שימשו מנחים, קריינים ומארחים ומברכים חליפות.

ראיתי שמעתי

מר ימין וגברת הברזל

נורמן פודהורץ, עורך כתב העת "קומנטרי", יהיה מחרתיים בערב אורח אוניברסיטת תל־אביב, במסגרת ההרצאה השנתית הראשונה על־שם מרגרט תאצ'ר, ראש ממשלת בריטניה, שהיא גם ד"ר כבוד של אוניברסיטת תל אביב. פודהורץ ידבר על השמרנות החדשה בארה"ב ובעולם. ל"גברת הברזל" תאצ'ר קשרים ארוכי־ימים עם אוניברסיטת תל־אביב, והיא פטרונית אגודת ידידי האוניברסיטה בבריטניה עוד מתקופת היותה שרת החינוך שם. ידידי האוניברסיטה באירופה תרמו כספים כדי לייסד את מוסד ההרצאות השנתיות על שמה ונורמן פודהורץ נבחר לפתוח את הסדרה.

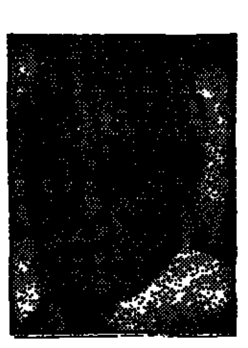

נורמן פודהורץ: השמרנות החדשה

ביטוח צד ג' אצל הספרדים

פורום הביטוח, שאירח אתמול את השר עזר וייצמן, זכה מיד בתחילת ההרצאה בוידוי מפי השר, שאינו מבין בביטוח. "אשתי מטפלת בזה", הסביר. לעומת זאת טען שדבר אחד הוא יודע: מה זה ביטוח צד ג'. "את זה", סיפר וייצמן, "למדתי מחבר הכנסת צ'לי בימון, כשסיפר לי היכרות עם אשתו, בלתורנית יפה. בימון הסביר לי שלכל המנהיגים הספרדים יש אשה אשכנזית. למה הם צריכים אשה אשכנזית? זה ביטוח צד ג' שלנו. הסביר לי בימון".

אריה לביא

יצחק קינן מנכ"ל אמנות לעם

אתמול נפל הפור על אחד המינויים שסיקרנו רבים בשטח התרבות בארץ: הנהלת עמותת "אמנות לעם" החליטה למנות את יצחק קינן למנכ"ל "אמנות לעם" במקום יוסי פרוסט שיפרוש מתפקידו ב־31 בדצמבר.

קינן (47), יליד מרוקו, הוא בוגר אוניברסיטת חיפה בהיסטוריה של עם ישראל וספרות. הוא שימש מחנך ומנהל בית־ספר בבית־שאן, ובין השנים 1973—1982 היה יו"ר המועצה המקומית בית שאן. משנת 1983 היה שליח "עליית הנוער" באירופה. הוא יכנס לתפקידו בתוך מספר שבועות ויעבוד בחפיפה עם המנכ"ל היוצא.

יוסי פרוסט (50), שימש כמנכ"ל "אמנות לעם" בתריסר השנים האחרונות, ובתפקידו זה זכה להצלחה רבה. עם פרישתו יתחיל לנהל את "הסוכה לנר־הול" שהוקמה לאחרונה ביוזמתו, ומטרתה לשמש גוף מנהל לאירועי אמנות ופסטיבלים מקומיים לאמנות המאור־גנים וממומנים בחלקם על־ידי משרד החינוך.

ב.ש.

רצה אחת קיבל שתיים

לאחר חמש שנים של נסיונות ליצור קשר עם להקת הפולקלור הייצוגית של יוגוסלאויה, "לאדו", קיבל המפיק דני שלם טלפון מהלהקה, שבו התבקש להגיע מיד ליוגוסלאויה, לשם חתימת הסכם ההופעות בארץ. לאחר שנחתם הסכם, נשאל שלם אם הוא מעוניין בעוד מופע תרבות יוגוסלאווי. שלם לא היסס וביקש את אנסמבל המיתרים "הסוליסטים מזאגרב", וכך צד שתי ציפורים יוגוסלאוויות במכה אחת.

גם "לאדו" וגם "הסוליסטים מזאגרב" הופיעו בארץ בתחילת שנות השישים, ומאז, בעקבות ניתוק היחסים, לא הופיעה בארץ להקה יוגוסלאווית כלשהי.

נפטרה מולי בר דוד

השבוע הלכה לעולמה מולי בר דוד (77), גסטרונומית שעשתה רבות למען שימור מאכלי העדות השונות ופיתוח המטבח הישראלי. ילידת קנדה שעלתה ארצה ב־1936, עבדה את המבנה בירושלים, ובעקבותיו כתבה את הספר "הארץ המובטחת לי" שיצא ב־1954 בארה"ב וזכה בהצלחה רבה. בר דוד פעלה בתקופה שבה אפשר היה לקבל חלבונים רק מלקרוח, ואף כתבה חוברת מתכונים בנוסח "100 מתכוני לקרוח". מולי בר דוד, שעבדה גם עבור "אל על" בהרכבת המתכונים לארוחותיה במטוסים, נשלחה לקהילות היהודיות כדי ללמוד את התבשילים של עם ישראל בכל התרבויות. את התוצאות פרסמה ב־1963 בספר הבישול הפולקלורי שהוא עד היום הספר המקיף ביותר בנושא.

מולי בר דוד היתה גם סופרת מוכשרת, אשת רעים להתרועע ובין ידידות נפשה היו פולה בן גוריון ורחל ינאית בן צבי. בשנים האחרונות לא היתה פעילה, אך היא היתה אחת מאלה שהניחו את היסודות למטבח הישראלי.

עסקי נפט ופלדה ולב לילדים

ארוחת ערב חגיגית, אמנים ומכירה פומבית של שלושה חפצי יודאיקה יקרים ביותר, הם גורמי המשיכה שאמורים להגדיל את תרומותיהם של התורמים לאגודת "יד ביד". הכנסות הערב, שיתקיים מחרתיים במלון הילטון בתל־אביב, מיועדות למימון ניתוחים דחופים לילדים, לזקוקים להשתלות כבד וכליה.

את הערב תרם מייק פלידרבאום (36), יליד ישראל שגדל בגרמניה והתעשר בבריטניה, וכיום הוא חושב לחזור. פלידרבאום הוא בן למשפחת מיליונרים שלהם עסקי נפט, פלדה ומסחר בין־לאומי, והם מבלים לסירוגין בישראל, בגרמניה, בבריטניה ובשוויץ.

הערב הוא בחסות שרת הבריאות, שושנה ארבלי אלמוזלינו.

בעריכת עידית רוזנבלום

ע ד י שלנו

א י נ נ ו

ההלוויה תתקיים היום יום שישי 23.10.87
ל' תשרי תשמ"ח על מקום ושעת ההלוויה
אפשר לוודא בטלפון 03־721204־5־6

ההורים: רגינה וולטר נוסבאום
אחיו: רוני נוסבאום ומשפחתו
אחותו: ורדה מרקס ומשפחתה
וכל בני המשפחה

טקס גילוי המצבה של

ליאון קויפמן ז"ל

יתקיים ביום שישי ה־30.10.87 בשעה 10.30
בבית העלמין חולון (השער החדש)

המשפחה

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של יקירנו

לאו פורכהיימר

בדבר פרטים על מועד ההלוויה נא לפנות
טלפונית 04־381392, 04־386525

אשתו: בלה פורכהיימר
בנו: מיכאל פירן ומשפחתו
בתו: יהודית שי ומשפחתה

הכוח הארצי העיר צומת השרון תל אביב גוש דן והשרון

דירות למכירה

● 3 גדולה, מטבח + ארונות ק"ג (בלי) 17432301 08"225881

דירות נופש

וילות ובתים

● בהרצליה פתוח בצפה 7 חדרים קרוב לים "אלון" 052"351717 16092128

פנטהאוז

דירות גג

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

4 חדרים ויותר

1—1.5 חדרים

קבלנים מציעים

"בני בר" סוכנות לתיווך 03"370365

"פימקו" בורדכי 19 טל 414333 רמת־אביב

בנות אביבים, 4 ענקית בראנג 150 מ"ר 185,000 195.000

ברמות צהלה, בדרקוטגי, 4 יפהפיה, שקטה, מחסן 150,000

בשכ"ח באלנבי ובבן יהודה משרדים מפוארים 100"200 מ"ר.

באפקה בית שקט 150 מ"ר. מגרש חצי דונם.

בנות אביבים וליד האוניברסיטה 3(1/2) 97 מ"ר. 120,000.

מגוון נכסים והשקעות טל 03"449614 5463926

לירות גג מפוארות ביותר בפרויקט "לבריוחשילד" (קרוב לחביבה). דירות יוקרתיות בעיצוב מיוחד, נוף משקיף לים, רמת גימור מעולה, ציפוי שיש, סלויזיה במעגל סגור, מעליות + חניה. תכנון הנדסה וביצוע: י. קירשנר - ש. גלמן בע"מ פרטים נוספים במשרד המכירות: מגוון נכסים והשקעות אבן גבירול 169 תל־אביב 03"449614

טוביה לשם רח' הקהילה סלוניקי 1 ת"א 03"483387

בסביון – למכירה וילות מפוארות, 5 דונם – 8 חדרים.

בסביון למכירה וילות מפוארות, 5 חדרים, מגרשים 1500–2000 מ"ר

בני ציונה – למכירה נחלה, 20 דונם מטעים ובית

בשיכון הצנחנים למכירה, בית בודד – 4 חדרים, מגרש 439 – 240.000 דולר

בתל־אביב, בדוד המלך, להשכרה 4 חדרים – חדשה, ק"א, מעלית, חניה. 900 דולר.

בתל־אביב, בסטודיו – להשכרה, 2 חדרים מרוהטת, מעלית, חניה 600 דולר

בשיכון דן – תל־ברוך – צהלה – אפקה, למכירה וי"לות, 5"6 חדרים, קרקע פרטית.

בתל־אביב – רחוב יוסף – רמת החייל, להשכרה משרדים, 100"1200 מ"ר מיידי.

בטבריה – למכירה באזור מלון כינרות, מגרשים לבנייה 136"32 דירות. תרכז מסחרי.

בנתניה־מנשה, למכירה בית 28 דונם, חדרים, אטרקטים.

תיווך גבי את רפי סירקין 19 גבעתיים 03"722238

● בגבעתיים דירות גג מפואר יוקרתי ושקט. נוף משגע

● ברמ"ג דרמשפחתי שקט יוקרתי מירב השיכלולים

● מציאה! בגבעתיים 3 שקט, ק"ג $69.000

● 3, 4, 5 + גג במקומות יוקרה בגבעתיים־ר"ג

● מגרש + בית בשכ' הלל בר"ג לבניה 2 קוטגים

תל אביב

בתי כפר ומשקים

גוש דן

איזור השרון

ריצפו: 53 כפר־סבא 052"32343 85

בכפר סבא קוטג' 7 חדרים 220 מטר בנוי + 300 מטר אדמה אזור כפרי $185,000

למכירה בכפר סבא 4 חדרים בבנין חדש כניסה מיידית $85,000

בהזדמנות דירת קוטג' מפוארת 6 חדרים 210 מטר בנוי בבנין של 6 דיירים בכפר סבא $145,000

בכפר סבא 5 חדרים $97,000 קומה ד' בנין של 9 דיירים

בכפר סבא ברחוב גורדון 5 חדרים+ מרפסת גג כניסה בטרץ 88

היום! מחייבים אותך רק ב 1988 ללוח העיר 293648 290697 לא מכרת לא שלמת

תיווך הבנה רש"י 7 רמת־גן 7517074, 7523521

2 – אבא הלל ר"ג עורפית לאסף ק"ב 46,000 מיידית. לא בשבת.

3 – ממאריים בר"ג, רש"י, + מעלית, פינוי גמיש, תוספות 77,000 לא בשבת.

4 – ממאריים, ר"ג, רש"י, + מעלית כ־125 מ"ר, 120,000 לא בשבת.

פנטהאוז 5 ממאריים רמת אילוף כ־250 מ"ר 240,000 לא בשבת.

9 דונם חקלאי בפ"ת ליד מגרש הפועל (טאבו) לא בשבת.

3 – ממאריים מול עירית בני־ברק כחודשים + המון תוספות, 67,000

ברמת גן בביאליק חנות 28 מ"ר + גלריה + טלפונים 52,000 (טאבו) עורפית דולר

נפתח תקוה: בקרית מטלון לבניה 2 קוטגים 630 מ"ר. פינוי 120.000 דולר (לא בשבת)

ברמת־גן 1/2 2 + 1/2 בטנקולוב ק"א כחושה + חניה + מזגנים פינוי ל־14 חודש 63.000 דולר (לא בשבת)

ברמת־גן 2 + 1/2 מפוארים, (אבא הילל) ק"ג עורפית ושקטה + מזגנים + ארונות 48.000 דולר פינוי מיידי (לא בשבת)

חולון ובת"ים

קונים זהב ויהלומים גדולים יהודה הלוי 43 ת"א טל 03"235924 ZAMLER

נתניה

דירות בשכ"ח

ראשל"צ

מרצפות שנהב מרצפות שיש צפוי קירות מדרגות מרצפים בשיש טבעי! טל: 03-9221663 רח' המרץ 3 קרית אריה פ"ת

הלוח הארצי

הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

מכוניות

אאודי

דירות בדמ"פ

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

ביקוש דירות

דירות מרוהטות

אוטוביאנקי

אמריקאיות

חדש
בדיזנגוף סנטר
קבלת מודעות
ללוח הארצי
בתנאים מיוחדים
"אטרקציה"
בשער מס' 2
טל' 202830

אוסטין

אופל

ב.מ.וו.

אינוצנטי

אלפא רומאו

פרסום ב"בי"
לא מכרת
לא שילמת!
קבלת מודעות
ללוח הארצי
באמצעות
כרטיסי אשראי
או באבן גבירול
66 ת"א
(ליד קולנוע גת)
03-219149 טל'
03-218713
נשמח
להישמע

ג'יפים

דייהטסו

טלבוט

לנציה

מוריס

מיני מיינור

מרצדס

דלהה

נ.ס.או.

סובארו

וולוו

חדש
בדיזנגוף סנטר
רשיונות
נהיגה
עם תמונה
★ ביצוע מיידי
קבלת קהל
ב"קיוסק הלאומי"
בשער מס' 2

למכירה
וולוו 83' ג'י.אל 240
יד ראשונה
טסט לשנה
מזגן, הגה כוח, כוח,
נעילה חשמלית
160,000 ק"מ
טל' בעבודה:
03-703105 למוסי

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

סימקה-קרייזלר

פולקסוואגן

לידיעת המפרסמים ב"לוח העיר"
מודעה באחריות / לא מכרת – לא שילמת
כללי פרסום

● "חודש פרסום" משמעו פרסום אותה מודעה 8 פעמים בתשלום בארבעה שבועות.

● המבצע חל על פרסום מודעות מילים (לא שטח) בלוח העיר בלבד ולגבי נכס או שירות. (להלן: נכס) המוצעים באזור ת"א, גוש דן והשרון בלבד.

● אם בתום חודש פרסום ועד להגשת הבקשה להחזר כספי כאמור להלן לא נמכר הנכס בדרך כלשהיא זכאי המפרסם להחזר התשלום עבור המודעה או לפרסום חודש נוסף במקום ההחזר.

● מודעה בה הוצעו יותר מפריט אחד, ונמכר אחד מהם, לא יהא המפרסם זכאי להחזר.

● בקשות להחזר כספי או לפרסום חודש נוסף יתקבלו במשרדי הלוח שירות (לא באמצעות משרדי פרסום) רח' הנגב 4 ת"א טל' 03-371261 בימים א'-ד' בין השעות 8.00-15.00 ולא יאוחר משבועיים מתום חודש.

קבלת מודעות
ללוח הארצי
פרסום
מסלול
03-613845
03-614374
לבעלי כרטיסי אשראי

קבלת מודעות
אשראי★
מיוחד
עד 1988
פרסום פלוס
735588/9

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

מסחריות

משאיות

טרקטורים

אופנועים

בתי-ספר לנהיגה

חלפי רכב

מודעה באחריות
לא מכרת
לא שילמת
רק בלוח העיר
379-379

לא מכרת-
לא שלמת!
03-380644

הצעות עבודה

לקליטה
בקיבוץ
מתארגנת קבוצת
רווקים/ות
ומשפחות צעירות
בעלי השכלה
ומקצוע
בגילאי 22-32.
בשישי שבת בערב
057-83260 וביתר
ימות השבוע
03-262521
03-435450

ש.ת.ל
שרותי כח-אדם
052-455542

אחיות

גזירה ותפירה

יהלומים

דוגמניות צילום

מכונאים/הנדסאים

חשמל/אלקטרוניקה

חרטים/מסגרים

הנהלת חשבונות

דפוס

מוכרים/ות

מזכירות

סוכנים/ות

נגרים

נהגים

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

صكنا من الاحل

הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

ספרים/יות

עובדי מתכת

שרטטים וגרפיקאים

רפואת שיניים

סוכנות ונגנות

עובדי סעד

בית הורים ויצ"ו
שד' דוד המלך 40
ת"א
דרוש
כח
עזר
למחלקה סיעודית
לפנות: 03-219131

שוחרות ומטפלות

פועלים/ות

פקידים/ות

שמירה ואבטחה

שונים

ביקוש עבודה

מקדמי מכירות

שליחים/ות

עסקים

מפעל לייצור
אופנת נשים מחפש
חנויות בזיכיון
חנויות מפעל
(ללא השקעה)

חנויות

משרדים

אולמות

בתי מלאכה

מחסנים

הלוואות

חקלאות

שאול וינברג

● בצפון ת"א קומת משרדים, 900 מ"ר מפוארת + חניה

● במרכז משרד 500 מ"ר קרוב לתביעה, מפואר + חניה

● בלב ת"א 200 מ"ר בבנין חדש, 6 קווים

● בכיכר דיזינגוף חנות 90 מ"ר להשכרה לכל מטרה

● ברוך אלגבי גבוה בדמ"פ במצב מצוין בהזדמנות לרציניים

מבני תעשיה

בתי אבות

מציעים

מגרשים

ריפוי והרזיה

ציוד והאזנה

בריאות

ניקוי ופוליש

חיטוי והדברה

נופש וקייט

מכירות
ושירותים

שיפוצים

אותיות דביקות

קופות רושמות

מוצרי חשמל

צילום

הלבשה והנעלה

תכשיטים וכלי כסף

מקרר

ספרים

מערכת סטריאו

רהיטים

רהיטי-חנים
ברמת-גן המתולל:
נפתח אולם התצוגה החדש

כלי נגינה

● ציוד מקצועי חדש: MTX-1 SEQUENCER, YAMAHA DX-7, ROKAND 707/727, /MIDIVERB TACAM 246, -6, KORG, MIDIFEX JUPITER

"דודי עתיקות"
ברמת השרון

באולם התצוגה החדש מבחר רהיטים עתיקים מאנגליה עם עיטורים ונולפים מקסימים שולחנות, כסאות, מזנונים, מכתבות ושידות, שמורים היטב ובמצב מעולה. חפצי אומנות ויודאיקה, פורצלן, נחושת וכסף, שעונים, אגרטלים מנורות.

מחירי מבצע לרגל הפתיחה!!
קונים עתיקות במצב טוב ומבצעים תיקונים
רמת השרון
אזור התעשיה
נווה - מגן
(המשך "הראשונים")
שעות הפתיחה
14.00 - 10.00
19.00 - 16.00
03-471528 ובמוצ"ש

זקוק דחוף למודעה?
מודפון
לשירותך 24 שעות ביממה
03-38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

מועדון אשראי ארצי
הלוואות לשכירים
הלוואות לרכישת רכב
כפ"ס: בן גוריון 20, הוד השרון 052-455753 אחה"צ
נתניה: שטמפפר 7 טל. 053-616633
פ"ת: מונטיפיורי 41 טל. 03-904913
ת"א: נחמני 9 טל. 03-291940
רחובות: הרצל 176 בחצר קומה ב' טל. 08-587361, 08-454117

הת"א גוש דן והשרון

אמנות

קופות ומשקלים

אסטרולוגיה

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות תפירה

מכונות סריגה

רוצים לקנות

מזגני אויר

מדיחי כלים

וידאו

סירות

שידוכים

צופי אמבטיות

הודעות לציבור

חימום והסקה

שיעור

חוגים

קח תו חצי חינם

הלוות הבטוח

חיפה והצפון

ביקוש דירות

דירות למכירה

וילות ובתים

5 חדרים ויותר

4–4.5 חדרים

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

דירות בשכ"ח

קריות

וילות ובתים

גליל

עסקים

חנויות ועסקים

מגרשים

מכוניות

אאודי

אלפא רומאו

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

וולוו

מרצדס

סובארו

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

פולקסווגן

פורד

פיאט

מחירון המכוניות

אוטו

דגם	'87 מחיר שוק	'87 מחיר מומלץ	'86 מחיר שוק	'86 מחיר מומלץ	'85 מחיר שוק	'85 מחיר מומלץ	'84 מחיר שוק	'84 מחיר מומלץ	'83 מחיר שוק	'83 מחיר מומלץ	'82 מחיר שוק	'82 מחיר מומלץ	'81 מחיר שוק	'81 מחיר מומלץ	'80 מחיר שוק	'80 מחיר מומלץ	'79 מחיר שוק	'79 מחיר מומלץ
קטנות																		
אוטוביאנקי	18	18.5	16.2	16.5	13.5	13	11.5	11.5	10.5	10	9.5	9	8.3	8	74.	7	6.3	6
פולקסווגן פולו	26	24.5	21.5	21	20	19	17.5	17.5	16	16	13.7	14.5	12	11	10.5	10	8.3	9
פורד פיאסטה	23.5	21	19	18	17	16.5	16	14.5	13	11	11.5	9.5	10	8	9	7	8	6
פיאט 127	16	–	15	–	14	13	12.5	12	12.1	11	11	9	9.5	7.5	8.5	6.5	7.4	6
פיאט פנדה	–	–	–	–	–	–	10	13	9	12	8.2	11	–	–	–	–	–	–
פיאט אונו 55/60	21.5	22.5	20.5	21	17.5	19	15.3	17	14	15	–	–	–	–	–	–	–	–
פיאט אונו 70	23.5	24	21.5	22	19.5	20.5	17.1	19	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פיז'ו 104	–	–	–	–	–	–	13.4	13.5	11.5	12	10.5	10.5	8.6	9.5	7	8	6	7
פיז'ו 205 1.1	24	24.5	20	21.5	17	18	16.6	16.5	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
רנו 4	–	–	–	–	13.5	14	11	12.5	10	11	8.5	9.5	7.8	8.5	6.5	7	6	6
רנו 5	22.2	22	19.1	19.5	17.5	15	14.2	13.5	13	12	11.6	11	10	10	9	9	8.2	8
קומפקטיות																		
אופל קדט 1.3	33.2	30	29.5	28	26.5	22.5	22	17	19.5	15	17.3	13.5	13	12	11.2	11	9	6.6
אלפא־סוד 1.2	–	–	–	–	–	–	–	–	14	16.5	12.3	14.5	9.5	13	8.2	11.5	7	10
סיאט רונדה 1.2	–	–	16	17	15	14.5	13.5	10.5	12	9	–	–	–	–	–	–	–	–
סיטרואן דיאן	16.5	18.5	14.5	16	13	14	11.5	12.5	10	11.5	8	10	7	8.5	6.5	7	4.5	6
סיטרואן GSA	–	–	–	–	18.5	20.5	16	18.5	14.5	16.5	12	14	10.5	12.5	7	10	6	8.8
סימקה 1100	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	8.5	7	6.6	6.6	4.8	4.6
פולקסווגן חיפושית	–	–	–	–	21.5	19	19.5	17	17	14	15.2	12	13.2	10	11.5	9	10.5	8
פולקסווגן גולף 1.3	34	34	27.5	28.5	23.5	26.5	21.5	23	21	19	18.5	16.5	15.5	14.5	13.8	13	11.5	11.5
פולקסווגן גולף 1.6 אוטו'	38	37	33.5	32.5	31	29	27.5	26.5	24.5	21	21	18.5	17	16.5	16	15	14.4	13.5
פורד אסקורט 1.3	28.4	26	25.4	20	22.4	17.5	20.5	20	18.5	17	17	14.5	15.2	12.5	10.2	7	8.7	6
פיאט 128	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	9.2	11	8.3	10	7.3	9	6.4	8
פיאט 124	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	9.3	9.5	7.3	8.5	6.5	7.5
פיאט ריטמו 60	–	–	20.3	19	17.2	16.5	15.2	13	13.5	12	12.3	11	11	10	9.2	9	8	8
רנו 12 1.3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	9.7	9	9.1	7.5
רנו 14	–	–	–	–	–	–	–	–	14.1	15	11.4	13	8.5	11	7.5	9.5	6.4	8
רנו 11 1.1	26.1	23	22.1	20	17.8	17.5	15.6	15	13.5	13	–	–	–	–	–	–	–	–
רנו 11 1.4	28	24	25.2	21	22.1	18.5	20.4	16	17.5	14	–	–	–	–	–	–	–	–
משפחתיות																		
אודי 80 1.3	–	–	31.4	28.5	28	24	24	20	22	17	18.5	14.5	16	12.5	12.5	11	11.1	9.5
אודי 80 1.6	42.3	40	40	33	36.7	28.5	33.8	24.5	27.5	21	23.1	18	20.4	15	16.5	13	13.7	11
אופל אסקונה 1.3S	32.3	30.5	27.5	26.5	25.8	23.5	23	20	20.2	17	17.5	14.5	–	–	–	–	–	–
אופל אסקונה 1.8 אוטו'	38.5	36	35	31	31	27	28.1	23	25	20	23	17	18.2	11	15.8	10	12.7	8.5
ב.מ.וו 316	48	47	47	44	44	38	38	33	34.5	30	26.8	23.5	22.7	20	18.8	17	16.1	15
ב.מ.וו 318i אוטו'	62	57.5	55	49	49	44	45	37	40	33	27.5	26	26	22	22.8	19	18	17
דייהטסו שארמנט 1.3	26.8	25	22.4	20	18.8	16	16.4	13.5	14.5	11.5	12.3	10	–	–	–	–	–	–
סובארו 1.4/1.3	24.5	23.5	23.1	20.5	20.5	18.5	16.5	14.5	14.5	13	13.5	11.5	12.5	10.5	11.7	9.5	8.4	7.5
סובארו 1.6 אוטו'	27.2	27	25.7	23.5	24	21	23.4	16.5	19.6	15	16.9	13.5	14.5	12.5	12.4	11	9.8	9.5
סיטרואן BX16 אוטו'	32.5	33	30	30.5	27	27.5	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פולקסווגן ג'טה 1.3	35.2	33	30	28.5	26	24	22.1	20.5	18.6	15.5	16.5	13.5	14.3	12	12	10	10.5	9
פולקסווגן פאסאט 1.6	41	39	36	32.5	32.2	27	28.5	23	24.5	19	21.8	18	18	13.5	15.5	11.5	12	10
פורד קורטינה	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	16.5	12.5	14.5	11	12.5	10	9	9
פורד סיירה 1.6	34.5	36	33.5	31.5	31	27	27.2	23	24.2	19.5	–	–	–	–	–	–	–	–
פורד סיירה 1.8 אוטו'	46	48	43	41	40	35	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פיאט 131 1.3	–	–	–	–	–	–	18	19	16.5	15	14	13	12.5	11.5	11	10.5	8.5	9
פיאט סופרמירפיורי	–	–	–	–	–	–	24	23	21.5	19	18.1	16	15.6	14	13	12	9	10.5
פיאט רגאטה 70	27.5	27	24	22	21.5	18	18.5	15	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פיז'ו 305 1.3	27	28	24	24.5	22.1	21	17.8	18	15.3	15	13	13.5	10.9	12	10	10.5	8	9.5
פיז'ו 305 1.6	38	36	33	31	29	27	24.5	23	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
רנו 9 1.1	23	22.5	21	18.5	17.6	15.5	15.1	13	13.2	11	11.5	9.5	–	–	–	–	–	–
רנו 9 1.4	26.6	25.5	25.5	21	23.5	17	19.5	15	16.6	13	14	11	–	–	–	–	–	–
רנו 18 TX	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4.5	9.5
רנו 18 1.4	–	–	–	–	–	–	24.9	17	20.2	15	15	13	12.1	11	9.9	9.5	9	8
רנו 18 1.6	–	–	–	–	31.3	23	25.2	19	21	16.5	17.2	15	13	13.5	11.8	11.5	11	10
סאלון																		
אודי 100 1.6 אוטו'	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	20.5	18.6	18	13.5	16.7	12	15	10.5
אודי 100 1.8 אוטו'	71	65	65	65.5	64	47	48	40	41	35	–	–	–	–	–	–	–	–
אודי 100 2.2 אוטו'	110	102	95	87	87	79	74	61	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
אופל רקורד 1.8 אוטו'	–	–	36	33	31	26	25.8	20	20.8	16.5	19	14	14.5	12	13	10.5	11	9
אלפסא 1.6	–	–	–	–	–	–	22.5	27	20	23	16	20	12	17.5	10.3	15	9.3	13
ב.מ.וו 518 אוטו'	58	55	53	47	48	40	41.5	33.5	36.5	28.5	31	24.5	26.5	20.5	22	17.6	18	15
ב.מ.וו 728i אוטו'	–	–	112	110	98	93	88	77	66	66	55	53	46	42	38	33	28	25
וולבו 240 1.8 אוטו'	–	–	50	42	43.5	36.5	36	30	30.5	26.5	27	23	22.5	19	20.5	15	–	–
וולבו 240 2.0 אוטו'	71	79	63	65	57	53	48	44	41	35	34.5	29	30.5	24	25	20	22.4	16
וולבו 760 אוטו'	150	133	122	110	103	90	82	73	70	60	–	–	–	–	–	–	–	–
מרצדס 190E אוטו'	111	113	109	96	9:	82	80	70	66	59	–	–	–	–	–	–	–	–
מרצדס 200 אוטו'	121	521	111	108	93	95	83	65	66	53	53	44	43	36	38	29	30	23
מרצדס 280S אוטו'	–	–	153	148	136	130	129	112	114	106	110	88	86	63	70	56	60	46
פיאט 132 אוטו'	–	–	–	–	–	–	–	–	23	20	20	17	16	14.5	10.2	11	8.4	8
פיז'ו 504 1.8 אוטו'	–	–	43	38	40	30	34	25	28.5	21	25.1	18.5	21.5	15.5	17.5	13.5	13.5	12
פיז'ו 505 1.8 אוטו'	48.2	46	45	40	43	34	36.5	29	29.5	24	25.1	20	22	17	18.5	15	–	–
פיז'ו 505 2.0 אוטו'	63	56	56	48	53	45	47	39	38	33	31	27.5	27	23	21.5	20	–	–

صحكا من الاهل

הלוח הארצי

המשך חיפה

● פולקסוואגן גולף 3/1100 1978, 124.000 ק"מ. שניה 04-912730 04-916848 לא בשבת
● פולקסוואגן גולף 1979 במצב מצוין + רדיו 04-925112 04-822959 בערב
● פולקסוואגן פאסט 1600, 1979 + תוספות במצב טוב בהזדמנות 04-372204 יבוא אישי
● הגל קרינה 1983 2000 במצב מצוין 84.000 ק"מ 04-671634 04-336170
● היונדאי 1300 מודל 74, טסט לשנה 227474
● למכירה/החלפה פיאט 131 סופר מירפיורי + טסט, שניה 384927 (30) 571104
● ראובה 78' כחולה + מזגן + מערכת. 04-256122 04-720700
● פיאט 5/127 1982 67.000 ק"מ שניה טסט לשנה יבוא 04-239502
● 127 80 1050 סובי חיצוני מצוין מודרן 04-729825
● 8 ספיידר 72 טסט לשנה אבטוחל בגבוים 04-729825
● 127 83 במצב מצוין מודרן מודרן 04-701635
● 131 1600 סיאל. 12181 מזגן 60000 ק"מ במצוינות מודרן 04-710199 (30)

פיז'ו

● 104 ג'יאר. 1124 שניה 82 40,000 ק"מ טלפון 246462.
● מגז' 504 אס.אר. 1984 חלונות חשמליים מזגן מקורי + שמשה 04-225919.
● מגז' 305 1300 1984 יד ראשונה 49,000 ק"מ טלפון 04-246302 (30)
● ביגוז, מגוה, 305 82' שניה במצב בריד + טסט 04-573967 04-570455 (30)
● 305 1300 1984 ראשונה, מצוינת + טסט 42,000 ק"מ + תוספות 04-227488.
● מגז' 504 ג'יאר. 81 אוטומטית מזגן חלונות כחים בהזדמנות טלפון (30) 04-384036
● פיז' 309 87' מזגן צבע מטלי מערכת 338126
● מגז' 504 1981 אוטומטית במצב מצוין 04-865549
● מגז' 504 אוטומטית מזגן 84 גיר אוטומטי 30.000 ק"מ לרציניים בלבד (30) 746511
● 505 אס.אר. 1983 מזגן 2000 אוטומטית + מזגן ראשונה 670781 04 הבית 04-252095
● מגז' 104 / 1124 1982 ראשונה 19.080 ק"מ כחולה טל' 04-722296.
● מגז' 305 סוף 83 ג'י. אל. יד ראשונה 53.000 ק"מ טסט לשנה טל' 04-713414.
● פיז' 305 79 90000 ק"מ שלישית במצב בריד 9000 ש"ח 04-750295
● פיז' 305 83 57.500 ק"מ מצב מצוין יד שניה 04-750295

רנו

● רנו 5, 86' 1100/3 במצב מצוין 523924 255768.
● רנו 9 טיס. 183 יד ראשונה במצוינת 255141 254554 (30)
● 5 1984 1100 5 דלתות 41,500 ק"מ שניה 213063 233022 (30)
● 18 81' 1400 בריה טסט צבע אבירים 5 דלתות 232545
● 9 ספיישל 86' 5 דלתות פטאלי כחולה, 16,000 + תוספות 784351 (30)
● רנו 14, 1982, ראשונה 52,000 ק"מ 04-545648 19.00-22.00 (30)
● רנו 18, 81' 75,000 אוטומטית שלישית 04-936489 (30)
● רנו 12 ספיישל (פרטי) 77/5 במצב מצוין 04 04-707587 789090 לא בשבת (30)
● 5 84 במצב מצוין יד שניה 04-968452 04-702483 בבית עבודה.
● רנו 9 ג'יטיאס 82, יד ראשונה, 85.000 ק"מ (30) 04-706822
● רנו 18 1983 יד שניה 70000 ק"מ מצב מצוין טל' 04-530151
● רנו 5 1308 1978 במצב בריד אחרי צבע 754169 757342
● 5, 1100/5 סיאל. בריה 1982 שניה 04-231035 לא בשבת
● 5/3 1100, 82, 75,000 + טסט, שניה. 04-642225 04-661124 לא בשבת
● בהזדמנות רנו 11 טופ טיב 1250 מודל 1986 + תוספות 230585 (30)
● 9, פרימו, 86, צבע אדום, ראשונה. אחה"צ 04-766246 (30)
● רנו 5, 1985, יפיפיה 33 מפתח במצוינות + רדיו טייפ 823090 04
● רנו 9 טיס. 1985, שניה מצב מצוין מצוין. 04-810725 (30)
● רנו 14, 1982, ראשונה 75.000 ק"מ. מצב מצוין 04-216150

מנדים

● מכונת מנדר 86 1600 מעולה כחולה 759113 בבית 04-786961 בשבת
● מנדר 504 1983 במצב טוב 04-723182 לעבודה הבית 04-381519

מסחריות

● פולקסוואגן אליטי 11. 79 מתחת לטנדרון 229603 (30)
● טרנזיט 79 ל"ב מושבים טסט שמנה חדשים 228588 (30)
● טרנספורטר ריזל מודל 1986 יד ראשונה 255327 84 ב"מ 16.00 04-645079 בעבודה (30)
● דאבל קבינה 83 יד שניה מצב מצוין כבי החיצוני בשיחה 04-653198.
● טרנזיט מסחרי 1983 508 די. בהזדמנות ראשונה 130.000 + טסט (30) 04-847537 04-847200
● רנו טרפיק טולד + תוספת 1987 מו. 3 300 כשקל 2400 בעבודה (30) 212845 665842
● טרנספורטר 86' + חלונות ומושבים 30.000 ק"מ מעולה 04-703239 בעבודה (30) 04-712120
● טרנספורטר 2180, 1987, מסחרי לנוסעים. כחום כחולה. 04-914152 04.
● טרנספורטר טוויס ריזל 1986 כחום מסחר לנוסעים 04-914152.

אופנועים

● ב'אם.וי. 600 1960 + אבזור + גיר + טסט במצב מעולה 337274 541511.

● טופטום בגלי 1981 לאחר טסט וב' מצב מצוין 04-225819.
● הונדה 400 88 כחולה לרציניים בלבד. + חספה ספורט 69 387792 (30)
● קוזוקי ארוח 50 מודל 85' במצב מצוין 04-707411

ב"ס לנהיגה

● סובארו 81' 1800 אוטומטית + מזגן + טסט. סובארו 82' 1300 קופה + מזגן 379834 383030.
● גמשכת הרשמה ללימוד נהיגה בתשלומים. 100 ש"ח לחודש. שעורים בלי הגבלה (30) 524096

הצעות עבודה

● דרושים סבלים / הנדסאים יוצאי צבא בתחום אודיו 04-715510 בקר-יה ביאליק.
● דרושה מוכרת וקופאית לחנות בגדים בקריית מוצקין 04-762284.
● למשרד עורכי-דין בחיפה דרושה מזכירה כתבנית מעולה השולטת בעברית ובאנגלית לפנות (בצרוף תצלום) ת.ד. 33381 חיפה 31333.
● בעצבות / מזכירה למפעל דרושים משרה מלאה / חלקית 04-728989.
● דרושים סבלים ועוזרי טבחים לעבודה קשה ששכרה בצידה (30) 04-721282
● למפעל תעשייתי בנהריה דרוש מהנדס סוג 3 ת.ד. 70 לפנות בצרוף קורות חיים.
● מנהל/ת עצמאית בניהול משרד מאזור הקריות למשרה חלקית (30) 04-723540
● ח. פקידה לניהול משרד במפעל תעשייתי. ידע בהנהלת חשבונות ממוחשבת. סוג 1 לפחות. שעות עבודה 08.00 - 16.00. צבעי תעשייתי למפעל בתכנת. לפנות לבית-חרושת היוצר א. תעשיה קריית-ביאליק 04-703612.
● סוף קובץ
● דרושה עובדת להרשר של בק בתצקין אחרי צבא עבודה משפטית 2 בקרים 04-728399
● לחברת שרותים מנהל עבודה בעלי נסיון לניהול צוות עובדים רישיון נהיגה + טלפון יוצאי צבא קורות חיים ת.ד. 5043 בקריאליק.
● דרוש רוקח צבעות עם תעודה 2. צבר או מנהל עבודה בעסקי אינסטלציה 04-722129 לסיגליה.
● דרושה פקידה מעל 40 למשרה מלאה במפרץ חיפה 04-727381 בין השעות 13.00-15.00 לחליפה.
● למשרד בחיפה בעסקי תיירות ונופש דרושה פקידה לביצוע הזמנות לבתי מלון ומסיר טסט מקצועית יסודית עצמאית ומסוגלת עם נסיון רחוב 04-738945/6
● לחברת עמנויר בקרית אתא דרוש עובד רכב שפטה בכבד פרטים נא לפנות 04-442018/9 מודאג 72 קרית אתא
● דרוש מוסכאי בעל נסיון 761866 04-919670 84
● מנהלת חשבונות עצמאית לחצי משרה באזור שעות גמישות נסיון במחשב 04-245884
● דרוש חשמלאי מוסמך לעבודה אחזקה בתעשיה 642464
● למפעל מסודים במפרץ חיפה דרושים מפעילי מזכירות, בוגרי ב"ס תיכון מקצועי מלא ולאחר שרות צבאי. העבודה במשמרות. מעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 4353 חיפה עבור המספר 2269 (ביקור) (31040)
● לחברת תעשיות פטרוכימיה דרוש מהנדס אריזה. בעל נסיון בתעשיה הפטרוכימית. מי שנרים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף נסיון קודם וקורות חיים לשטור כת.ד. 1780 חיפה 31016.
● מטפלת לילדי ב"ס 12.30 16.30 5 פעמים בשבוע 257077 לא בשבת
● לעזרה דרושה מטפלת לתינוק + עבודות קלות 4 פעמים בשבוע (30) 385738
● לרואה חשבון דרוש/ה מנהל/ת חשבונות עם נסיון במחשב. טלפון 246870
● למשרד שמאים דרוש שמאי אלמנטרי טלפון 644818 673588 (30)
● לקבלן באזור המפרץ דרושה פקידה למשרה מלאה 04-723991 בערב 04-257959
● נהג עם רישיון מעל 15 טון לחברה לעבודות שאיבה 04-723991
● לרייבס קוסמטיקס בחיפה מזכירות מכירות עצמאיות. כושר גמישות, הכנסה גבוהה. (30) 373305
● חשמלאים מוסמכים בתעשיה לעבודה מיידית במפעל מסודר. 674923
● נגר באזור עם נהיה לעבודה במפעל 674923
● זרימים אינסטלטורים 5 שנים נסיון לפחות לעבודה מיידית 674923
● לאחר נהיגה לנהגוניות לעבודה במפעל במשמרות 674923
● מסגרים/רתכים קונאר שיהם ובעלי נסיון לעבודה מיידית 674923
● מכשירנים בעלי נסיון ורקע תעשייתי לעבודה מידי רינה 674924
● מבכאי שלוחים לעבודה מיידית במנה ארצית. 674923
● קלדנית עורך רקע בהנהלת למשרד מטעלים באזור המפרץ. קי-רומי הגליל בע"מ 04-977117 לבחירה.
● למכירות דרוש בחור יוצא צבא לחנות חשמל + רישיון נהיגה 04-520026
● מהנדס סוג 3/מהנדס או נגד ראיית חשבון לתפקיד מנהל חשבונות ראשי משרה רציניה. אפשרויות טובות למתאים מתאים. קרומי הגליל בע"מ 04-977117 לבחירה.
● מהנדס כימיה לעבודה מעניינת עם אפשרויות לקידום מקצועי קרומי הגליל בע"מ 04-977117 לדני
● מזכירות הרשמה עב/או פולקס + תיבעורים (30) 04-712120
● מנהל בטיחות עם רקע בהנדסת לעבודה רצינית קרומי הגליל בע"מ 04-977117 לדני.
● למפעל בנוי גדרים ותיש רתכי מי-ניון בהשעה טלפון 04-725794 04-722525
● דרושה פקידה למשרד של הכרמל. 303591 384615 אפשרות לחצי משרה.
● לנמטיק פים אלגבס דרושה מוכרת נמטה 04-524187

● צייר שלטים בעל נסיון למשרה מלאה בחברה מסחרית טלפון (30) 04-350274
● הנדסאי/מכונאי כימיה לעבודה במעבדה אנליטית במשרה מלאה. נא לפנות לת.ד. 10034 חיפה 26110. או לטל' 04-726952 לגבו' כ"א.
● למספרת 4 העונות בכרמל דרושים רבי פלבים מנוסים 04-338366
● לאופטיקה הגשכיר לצרכן מריה פקירה/ מוכרת למשרה מלאה תרובות מריה פרטים במחלקה (30)
● בחיפה תקריות דרושים מורים אקדמאים בעלי נסיון של חמש שנים לפחות בהוראה כביה"ס התיכוניים המתאימים יכולה להורות בגושא מעניין ומשתלם בשעות הערב 732543 יעקב בשרב
● דרושים/ות מקדמי מכירות בספר סום הכנסה גבוהה למתאימים 625146 (30) 874452
● דרוש/ה מקדם/ת מכירות 800 ש"ח בשבועות בסיסית + אחוזים רצוי בעל/ת רכב 514519 מיום א 1200 - 900
● דרוש טפח מנוסה לעבודות שיפוץ ותחזוקה שכר גבוה למתאים 643919 04
● דרושה כתבנית עב/אנ מנוסה ידע בעבוד תמלילים יתרון 04-641413
● דרוש עובד ייצור בלתי מקצועי לעבודות הרכבה ואריזה 04-667170 (30)
● דרוש מכונאי טלוויזיה בעל נסיון בכבע שכר גבוה למתאים 04-641235 (30)
● אחראית תפ"י אבטחת איכות למפעל תעשייתי 729452 ת.ד. 33997 חיפה (30)
● איש מכירות בעל רכב לאיסוף הזמנות בעסקי הירקות 04-666564
● דרושים סבלים להסקה או שרבר-בים 642803 644045
● לתיק בחיפה דרושים/ות קר-פורים/ות לאחר שרות צבאי לעבודה מפוצלת 04-668072 678516
● מוכרת לחנות מתנות במלון דן כרמל הרובות אנגלית חובה 678308 444595
● מוסרים בניין מנוסה לתכנון קונסטרוקציות ועבודות פיקוח ת.ד. 7734 חיפה (30)
● עובד ייצור רדינג יוצא צבא אפשרות קידום ושכר הולם 663728
● פקידה עב/אנ לעבודה כעצמאית הדפסה חובה לחברה ארצית שכר נאות למתאימה 663725
● לחברה מסחרית גדולה מכונאי רכב לעבודה קבועה ומסודרת נסיון 4-5 שנים יוצא צבא 663728 (30)
● עובד ייצור רשיון נהיגה יוצא צבא למפעל מסודר + ארוחות חמות אפשרות למשמרות רצוי מאזור הקריות 663728
● נגר נסיון מכונה ברוחם מפורר לחברה מסחרית תנאים טובים למתאים (30) 663728
● משחיז נסיון מכונה לשבלונות סכיני הקצעה וערך למשרה קבועה שכר נאות למתאים 663728
● מכושף מה בעל נסיון לעבודה קבועה 663728
● לאחר עבר דרושים חשמלאים מוסמכים או ראשיים 04-913462 בבית (30) 04-923274
● מזכירת בעירה לאחר צבא נבחרת ורוגנית לעבודה מפוצלת 381957 (30) 04-385195
● למשרד ציבורי גדול דרושים: מנהל אחזקה לניהול צוות אחזקה בוגר מהנדס מכונות חשמל כוח ומבעל נסיון של לפחות 5 שנים בעסקי אלקטר מכניק. מהנדס חשמל בעל נסיון של לפחות 5 שנים במערכות חשמל גדולות המשלבות שנאים, גנרטורים, משאבות, לוחות חשמל וכו'. הנדסאי/טכנאי מיזוג אויר בעל נסיון במערכות מיזוג אויר, מתחום בתכנונים ובמורסר-פינג - מכונס/, הנדסאי מכונות לתפקיד מכן מנהל אחזקה בעל נסיון של 5 שנים באחזקה אלקטרו מכניק. שרטט ראשי בעל נסיון במערכות אלקטרוניה לתפקיד ראש צוות שר-ביטים נא לפנות בכתב עם פרטים נסיון קודם וקורות חיים לשטור בת.ד. 9602 חיפה 31096.
● לטכניקה בכרמל (דרושים) פרי-כים/ות במשרה מלאה רצויה הכשרה 04-251141 ביום ראשון
● אנשי מכירות לחברת תקשורת. גיל 36-25 + רכב פרטי תנאים מצ-לים (30) 04-674424
● דרושים לחברה לפרקטים 1 רוכים מסגרים בכל הגודים 2. מכונים לציוד מכבי כבד 761427 04 ביום ראשון
● למשרד אדריכלים דרושה הנד-סאי/ת, שרטט רצוי עם ידע ב"אר-טוקאד" טל' 04-729416.
● דרוש נגר וכוכית למשרה מלאה / חלקית למפעל למתכת ת.ד. 46117 חיפה (30)
● בביאליק כרסום מעך לים מנוסים מנוסים טל' 04-712358. 04-550085 בערב. 718591 ביום (30)
● דרוש/ה איש/ת מכירות לחנות והיסים גדולה בבק סומו 740727 (30) 04-703202
● לקבלן חשמל דרושים חשמלאי תעשיה 04-534902 514807
● בחור דינבי לאחר שרות צבאי בעל יוזמה ומשיכה להצגת הלשים המוכנים לציוד ספק טלפון ת.ד. 1920 חיפה עבור אריה
● פקידה לבית ספר להנהגה חצי משרה 1200 880 737111 722465 04

ביקוש עבודה

● הנדסאי יצור נסיון רב בארגון ונו-הל המהווה שפת אם אנגלית ת.ד. 5283 קביאליק (30)
● מכונאי בעל תעודת הסמכה מזגן ריטרי + בודק מוסכי פתוח להצעות (30) 04-723494

מכירות ושירותים

הלוואות

● ביידי הלוואות סיקליות לא צמו-דות החזר תשלומים סיקלים בחיים לפי יכולת הלקוח (30) 04-666127

מחשבים

● להשכרה בקרבת מחשב עסקי איפכות רחבה + הנה"ח + מעבד תמלילים 04-247568 04-514214 לפנ. (30)
● מחשב קומודור 64 + טייפ במצב ידש 373344.
● מחשב אפל 2 סי + פצרות במצב חדש בכמות הדימוגת 238781 כש"ב (30)

רהיטים

● קונים במחיר הגבה רהיטים, מקררים, מלוויות וחשמלים 665201 (30) 210296 230968

וידאו

● בהזדמנות: וידאו סוני 3 פיטות 950 ש"ח 04-456698 04-711808
● בייק וורנים + מחשב קום חיי + מזגן + טייפ + מרפסת + דיסקים + גו'ים מיקים (30) 04-735399

יד שניה

● ארונית פינתית הגוללת שולחן כתיבה, כונים, מקום למערכת 380 ש"ח 04-243726.
● מחשב אסל 2 סי. ומספת 500 בשמל ב. לשבדיך שישי 17.00 14.00 שבת 10.00-13.00.
● למכירה כמו לתינוק לרכב כחוס 90 ש"ח (30) 04-536289
● למכירה מזגן מעץ טיק + שולחן סלוני. 400 ש"ח 254715.
● מקרר אמקור 13 + תנור אפיה ובישול 600 ש"ח 256592 (30)
● ספה נפתחת אנטיקוית הרשה + 2 כורסאות + תנור 900 ש"ח 241452.
● תנור נפט גרפני לאוכלה עם סיכל 500 ליטר מחיר 780 ש"ח 727814 04
● למכירה פריה כלים קונג בן שני חיים מעולה 600 ש"ח 04-725889
● מזגן ביטני + שידה לתינוק + ריב הוט הורל 850 ש"ח (20) 04-376951
● מזגן ישן במצב מעולה 500 החשמל 2 לשבדיך שישי 1700 1480 שבת 1300 1000
● פריג'יד וארון חצי כמשט חדש 450 ש"ח 212688
● פריג'יד אמקור 15 מצוין 420 ש"ח 524072 512110
● רהיטי נוער כל גיל מציונים 2 מי-טות שולחן, כתיבה, ארונות ומדפים 950 ש"ח 662458 253433 (30)
● מיטה נפתחת + ארון מעצים מכוניה כפולה 5 + 5 דלתות 480 ש"ח 04-707859
● למכירה טלוויזיה סוני 20" צבע וכית ללא שלט 700 ש"ח 04-703942
● מזגן באר "שמות הורל" במצב מצוין 900 ש"ח 04-702772

חיות בית

● גורי כלבי רועים בלגיים חורים אלופים תעודות 5550 382530 242789
● למכירה גורי רועה גרמני גיונים (משפחה לתינוק רווח) טלפון 254462

מכירות

● מכונת פריה + מכונה סקפיג מגוונת 260 קומבינה 128 + מזגן (30) 04-811382
● גאמיה פריה עונת ביסקוויטים סרקם לסוחרים במחיר הימוכות (30) 662997
● רכיבים אלקטרוניים שונים במצב מקורי מצוין, ומחיר מוזל, בכבי הורים מחליפים בלאוסיקה, העגבאות 11, חיפה. 04-664755 14.00-9.00 בבית 04-253308 (30)

עוזרות ומטפלות

● דרושה מטפלת לתינוקת בת 9 חד-שים ברמות-ספיר 237581 242640.
● דרושה סמרבזנית 4 ימים בשבוע להשגחה על ילדה בשחדה 258648.
● מעוזה לטיפול בילדים (7.9) + משק בית + ניקיון. ימים אח 17.00 12.00 04-247672.
● לצפות בבי"ס דרושה מטפלת לילדה בת 6 חדשים 04-229614.
● דרושה אשה זמית למטפלים וסי-פול בקשישה נטיים בזמן, בזמשלום 04-645196.
● עוזרת מסורה למחלקים שלוש בשבוע באזור לשעות הבוקר 535232 04.
● לגינה עוזרת 4 פעמים, 4 שעות + בישול + הכלבות 04-246184.
● בנוצקין אשה לניהול משק בית בתנאים נוחים לילה הבריות 709875 04
● מטפלת בבגיניה לי"ב ילדים בגילם בכ"ס 1500 1200 5 ימים 706849 04

לא מבזבזים
ימי חופשה
20.00 עד 8.00
מכירות
ושירותים
שבועי עולמית

הלוח הארצי
הארץ חדשות
פרסום העיר
הלוח הארצי

מבצע מודעים

03-727630
03-738707

לעמדי פרסום אופקי

פרסום פוץ

הארץ חדשות

יושקו קרמיקה בע"מ
דרושים

סוכנים בכל הארץ להפצת מוצרי פופ גוי חדשניים בסגנון צעיר ומיוחד

העבודה על בסיס עצמאי, רווחים גבוהים למתאימים. רכב חובה
טל' 04-511463

"אימפריה של קולנוע" לאולפן התברה בירושלים
דרוש

מנהל אולפן

כישורים דרושים:
★ רקע טכני נרחב – רצוי טכנאי אלקטרוניקה.
★ הכרה טובה ונסיון קודם בהפעלת ציוד הקלטה מסוגים שונים.
★ כושר אירגוני גבוה ויכולת הפעלה של צוות עובדים.
★ עדיפות למפקדי מעבדה בחיל הקשר או בעלי תפקידים מקבילים.
★ מגורים באזור ירושלים – חובה.
המעוניינים יפנו לטלפונים:
02-224432, 02-224101

Milan Software Ind.
מילן תעשיות תוכנה (1976) בע"מ

דרושים אנשי תכנה לפיתוח ותחזוקה של תכנה ליצוא, EP-tools

* אקדמאים/ות מדעי המחשב או מערכות מידע.
* רצוי נסיון בפיתוח מערכות.
* ידיעה הכרה VMS, שפת C
להתקשר מיום א' לטל' 04-528437

תפרון מפעלי יצוא להלבשה תחתונה
דרושות
★ **תדמנית**
למשרה מלאה
★ **הנדסאית ייצור**
למחלקת פיתוח
5 ימי עבודה
שעות העבודה 16.30 — 7.00
לפנות טלפון 04-708510/1

דלתא DELTA
גליל תעשיות בע"מ
למחלקת אחזקה
דרוש
חשמלאי תעשיה
בעל רשיון
* נסיון של 3 שנים בתעשיה
* ידע באלקטרוניקה תעשייתית
* מגורים בכרמיאל חובה
** אפשרות למתן סיוע בדיור
לפנות טלפונית 04-988870 לבן עזין
דרוש

DEXON דקסון
מפעל לתרופות
סירת הכרמל
דרושים
* **מזכירה אנגלית למנכ"ל**
Mother Tohgve English
Self motivated
Exprience in independent
Correspondence
* **פקידת מכירות**
ידע בהדפסה והפעלת מחשב — יתרון
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
ומס טלפון לת.ד. 2115 חיפה 31020

דרושים
* מכונאי מכונות תפירה
* מכשירן
* מסגר עבודות עדינות
● בוגר ביה"ס מקצועי
● בעל רקע במכניקה עדינה
● עדיפות לבעלי נסיון בעבודה
* פקידה למחלקת כח-אדם
● בעל השכלה תיכונית
● בוגרת צבא
● אחראית ומסודרת
● הדפסה בעברית - חובה.
על המועמדים לפנות למחלקת כח-אדם, טל: 02-715255
בשעות 07:00-16:00.
Triumph
אני מרגישה בטריומף חדשה.

לחברת פייזקום
דרושים
עובדי ייצור להרכבות ו/או תיקונים מעגלים אלקטרוניים
בעלי נסיון קודם
02-825555 לטל'

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על-פי החוק.

דרושים:
רופאי שיניים
סייעות
לטל' 04-713285

"יודוריק" — הפיגוד המקצועי
יצור ושיווק נפלי עבודה
דרושים
★ סוכן מכירות לעבודה באזורים צפון - מרכז
★ גזרן
נא לפנות לטלפון 04-923971

מיקרוקים בע"מ
חברתנו עוסקת בפיתוח וייצור רכיבים ומוצרים אלקטרוניים בתחום המודים הגבוהים בקריית המדע בחיפה
דרושים/ות:
מרכיבים(ות) מיקרואלקטרוניקה
הכשרה תנתן במסגרת העבודה.
נסיון קודם — יתרון
מבקר(ת) איכות
לבקורת רכיבים והרכבות עדינות
+ תנאים טובים למועמדים המתאימים
נא לפנות בכתב לת.ד. 1797 חיפה 31016 או טלפונית 04-534211 ביום א'.

לחברת עמיגור במגדל העמק
דרוש:
מרכז שכונה דינמי
למשרה מלאה
בעל כישורים גבוהים
על המעוניינים לפנות טלפונית
06-541423 06-541375/6
ליצחק נווה לקביעת מועד לראיון

לחברה רצינית
דרושה
מנהלת חשבונות
עצמאית
סוג 3, בעלת נסיון
רצוי ידע במחשב
04-703323

לקיבוץ תגיותה
דרושה
לבית הספר כיתות ה'-ו'
מורה לאנגלית
פרטים: בטל' 04-859668

לעבודה משרדית
בעלת אתגר
בגרות חובה, ידיעת אנגלית ברמה גבוהה ורקע בהנה"ש
04-729452 ת.ד. 33997 חיפה

עירית קרית-מוצקין
המחלקה לחינוך ותרבות
דרושה:
ספרן/ית
בעלת תעודה. לשליש משרה
שעות העבודה אחה"צ
מועמדים בעלי תעודה יפנו למחלקה
04-709709, 04-706435/6 לקביעת ראיון

אדריכל
* נסיון 3 שנים
* ידע בתוכניות עבודה
טל. 04-842730

רשת ומשי בע"מ
דרוש/ה
צייר שלטים מעולה
העבודה בהדר הכרמל
לפנות טלפונית לבן- שאול 04-529223

להצעת מוצר חדש מבית לבית
דרושים
בחורים/ות
אחרי צבא
אפשרות לרווחים נאים
טלפון: 06-577385 מיכאל
04-758879 שמשון

יש חדש בטייסט אוף סצ'ואן
שנים סינים
עם תפריט גדול
מטעמים ומנהגות בסגנון סיני מקורי
מנעמה ידיו של צוות סיני מקורי
תענוג להיך ולעין
מעכשיו בשתי מסעדות יוקרה
טייסט אוף סצ'ואן בכפר שמריהו
מרכז מסחרי כפר שמריהו טל': 052-70448
טייסט אוף סצ'ואן בסקאלה
מרמורק 10 מול היכל התרבות טל': 225007, 246000
כי יש חדש בטייסט אוף סצ'ואן

דרושים

* **נגר מנוסה** קריאת שרטוט חובה
* **נגר מתחיל** שנת נסיון, בוגר קורס
* **מסגר רתך מנוסה** רצוי נסיון בתיקון תבניות בנין
* **מסגר מתחיל** לפחות שנת נסיון

לפרטים: טל' 728549; 04-251954

לבית מלאכה בכרמיאל
דרושים

* תכנת / מפעיל "אמאדה"
* פחח זיווד
* רתך ארגון ו-CO_2
* פועלי ייצור למחלקת פח

לפנות בכתב לת.ד. 1616 חיפה 31015 עבור ראובן גרלמן או בטלפון 04-761967 בימים א' עד ב' בין השעות 15.30-17.30

לחברת גת שירותי אוטובוסים בע"מ
דרושים
נהגים
מאזור נצרת, עפולה וחיפה
בעלי רישיון אוטובוס
04-534888, 04-549898/7/8

מנח — מקרים תעשיות הלפים בע"מ
לרגל התרחבות מפעלם בכרמיאל
דרוש
כלכלן/מהנדס תעשייה וניהול
לתפקיד עוזר החשב
נא לפנות למנהל כח-אדם 04-988301
מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד

לחברת ספנות
דרושה
פקיד/ה
למחלקה המסחרית
ידיעת אנגלית הכרחית
ניסיון קודם בספנות יתרון
התנאים ייקבעו לפי כישוריו של המועמד/ת
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 8005
"פקיד מסחרי"

לחברה ארצית מובילה
בתחום מוצרי מידע ותקשורת
דרושים
אנשי מכירות מעולים ונמרצים
רכב פרטי חובה
למתאימים תנאים מצויינים
לקביעת ראיון נא לפנות לטלפון 03-494444 ליצחק פישר

שובל –
חברה לשיווק מוצרים והפצתם בע"מ
לסניף חיפה דרוש/ה
איש מכירות נמרץ
בעל רשיון נהיגה
נא לפנות בכתב יד למכון לגרפולוגיה מעשית הנה קורן.
חיפה, ת.ד. 7234 עבור "שובל"

לוח
דנאל
החברה לשירותי כח-אדם

ללקוחותינו בחיפה
● חשמלאי תעשיה מנוסה
● אחות מנוסה לקביעת
● עוזרת רוקח / אחות / הובבת לבית מרקחת
● עובד מחסן – ידע בשפה צה חובה
● מזכירה – ידע בהלקי טרקטורים
● מזכיר דיול למשאיות – לקבלת
● קלדנית מנוסה ידע בשפה זרה חובה – לקביעה.
● מנהלת משק בית

ללקוחותינו בנהריה
● מפעילי מכונות לקו ייצור
● חרט קונבנציונלי
● פקח על תהליכי ייצור
● מבקרי איכות
● רתכי ארגון
● מסגר לייצור כלים
● תכנתי C.N.C 2-3 שנות נסיון

● נגר שנתיים נסיון לפחות
● מנהל דיול למלבנות מנוסה

ללקוחותינו בעפולה
● הנדסאי/טכנאי תעשיה ניהול נסיון בתפי
● מכונאי אחזקה ידע בהידראוליקה ופנאומטיקה

ללקוחותינו בעפולה
● תדמנית
● רתכי CO וחשמל לקביעה
● מסגרים – ידע בקריאת תוכניות חובה

ללקוחותינו בכרמיאל
● עובדי/ות ייצור לעבודה קבועה – הסעות + ארוחות
● חרט C.N.C.
● מרכיב אלקטרו מכני
● אחראי מחסן להלקי עבוד טכני – נסיון חובה

למתאימים – תנאי שכר הולמים ותנאים סוציאליים מלאים!
מתאימים מתבקשים לפנות למשרדינו
רח' נורדאו 4 ק.ג. 04-672968

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה
דרוש
פקיד מכירות
בעל נסיון, השולט בעברית ובאנגלית (גרמנית רצויה)
ידע ביבוא — יתרון!
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 4364 חיפה (31043)
עבור "פקיד מכירות"
סודיות מובטחת

RS שרותי כח אדם
לאו.אר.אס. ירושלים
טלפון: 242159, 242162
דרושים:
1. מזכירה כולל קלדנות/הקלדה נמרצת ובעלת יוזמה למשולאה
2. מזכירת לשכה עברית-אנגלית כולל הדפסה לשעות 13.00-9.00, שכר גבוה
3. כתבנית עברית–אנגלית כולל עיבוד תמלילים לשעות 8.00-13.00 שלוש פעמים בשבוע
4. הנדסאי/טכנאי מכונות וחזקת מכונות ידע בפנאומטיקה ושמל ועיבוד בפנאומטיקה שבבי
5. עובד מחסן מנוסה כולל עבודת מחשב ונהיגה בקלרק
6. מבקר טיב מנוסה בתחום הסבת
7. כרסמים קונבנציונאלים וסים, שכר גבוה ותנאים טובים למתאימים
8. בנות לעבודת ייצור ושייה נסיעות וארוחות
9. נגרים מנוסים
10. חווטים/ות לעבודה במפעל עתיר ידע
11. חשמלאי מוסמך לעבודה אחזקה
12. מלווים לנכים לשעות אחה"צ, בעלי ניסיון
13. עובדות ניקיון במפעל ריידני, במשרה מלאה
למשרות זמניות/ממושכות מזכירה עברית ו/או אנגלית כולל הדפסה, כתבניות מעולות מעבדות תמלילים טובות! כל התוכנות – קלדניות מסופים
רח' אבן ישראל 5 (מול קולנוע)
הטובים עובדים קבע OR

לחברה ארצית גדולה
דרושים בתביפות:
★ **איש שיווק**
בסביבות גיל 30 בעל רקע טכני-ניהן עלויות חובה + נסיון טוכה כשר
★ **משחיזן**
לייבור שבלונים + סכיני הקצעה + נסיון טוכה בשטח
★ **מפעיל קו יצור**
+ רשיון נהיגה לשמירות בבמסדר לעבודה קבועה.
שכר הולם, עבודה קבועה ורצופה
לפנות לטלי 04-663728, הממונה מ'

למפעלי תובלה
דרושים:
נהגי סמיטריילים
בעלי וחזק מוכח של שנו
מגורים באזור הקריות ושו
טל: 468252, 168578

מעבדות גלאי בעים ת.ד. 221 כ 10500
מגדל העמק
דרוש/ה
* **שרטט למחלקת**
נסיון של שנתיים לפחות בשרטוט אלקטרוניקה ומכניקה.
בשרטוט הרכבות מסובכות (איזומטר של אלקטרוניקה ומכניקה
ידע בסיסי בתיעוד
* **עוזר/ת**
מחי רכש ומחסן ידע בקריאת שרטוטיים
נסיון טיפול בקבלני משנה
הכרה בסיסית של רכיבים אלקטרוניים
לפנות בצירוף קורות חיים
בכתב יד למח' כח-אדם

לעיתון "כלבר"
דרוש
צלם עיתונות
במשרה מלא
לפרטים טלפון: 4466
לפנות לאתי

LAMBDA
אלקטרוניקה ומכשירים בע"מ
ELECTRONICS LTD.
למפעלנו בכרמיאל למח' הנדסה
דרוש/ה
בוגר/ת בי"ס מקצועי/טכנאי/ת מנות
לתכנון מתקני ד
★ ידיעת השפה האנגלית יתרון
★ נסיון קודם לא הכרחי
תנאי שכר מצויינים לנדיס/ות המתאימים/ות.
המעוניינים/ות יתקשרו/לפנות 04-985255 או בכתב יד 500 כרמיאל לכ"א לקביעת ראיון.

לוח

דנאל
בע"מ

החברה לשרותי כח־אדם

למתאימים שכר גבוה במיוחד ותנאים סוציאליים הכוללים: חופש, הבראה, ימי חג, מתנות, ביגוד ועוד

* מהנדס אזרחי עם יכולת עבודה עצמאית וניסיון 5 שנים בריכוז ופיקוח על עבודות תשתית.
* מהנדס אלקטרוניקה לתכנון מעגלי מחשב, לבעלי ניסיון ויכולת עבודה עצמאית מוכחים בלבד.
* שרטט מכונות ניסיון 5 שנים בבניית מכונות בלבד, תנאים טובים למתאימים.
* הנדסאי מכונות עם רקע בשרטוט טכני סי.אי.די וידע בחשמל.
* הנדסאי מכונות עם רשיון חשמלאי עוזר, 5 שנות נסיון באחזקת ציוד תהליך וניסיון במיזוג אויר.
* כרסמים מנוסים בלבד תנאים מצוינים — דחוף!
* חרטים אפשרי מתחילים להפעלת מכונות מדוייקות.
* מזכירה טובה עברית אנגלית, למפעל 17.00־07.00, 5 ימים בשבוע, תנאים טובים + ארוחות + הסעות.

בדבר פרטים
נא לפנות לסניפינו
ירושלים: רח' בן יהודה 7
טל' 02־242801, 222176/7

גליל תעשיות בע"מ

למפעלינו בכרמיאל
דרוש

מהנדס ייצור

* נסיון קודם בתעשיה הכרחי
* מגוריו בכרמיאל או בסביבה הקרובה חובה

לקביעת ראיון נא לפנות למזכירות המפעל
בטלפון 04־986911

דרושה
לשנת הלימודים תשמ"ח

מורה לביולוגיה

לתיכונים הכנסיים ט' — י"ב במשרה מלאה (או חלקית)
דרישות:
מורה בכיר, בי. אס. + תעודת הוראה
נא לפנות לבית הספר — ...
או למנהל התורה ...

עיריית כפר־סבא

דרוש גנן

דרישות התפקיד: אחריות לטיפוח הדשאים בהיקף נרחב. אחריות להפעלתו של הציוד המכני המיועד לגינון.
הכישורים הדרושים: הכנה ונסיון בטיפול ובאחזקת דשאים בהיקף נרחב. יכולת תיפעול עצמאית של ציוד מכני.
היקף המשרה: מלאה.
דירוג: על פי כישוריו של המועמד.
על המעוניינים להגיש את מועמדותם בכתב למזכיר העיר תוך פירוט תולדות חיים ונסיון קודם בעבודות עם השתקי תעודות, עד לתאריך 6.11.87

יצחק ולד
ראש העיריה

קליל
קליל תעשיות בע"מ

1. עובד למחלקת אחזקה

בעל נסיון בתיקון מלגזות וציוד הידראולי

2. מסגר

בעל נסיון בעבודות אחזקה במפעל תעשייתי.
הכישורים הדרושים:
√ בוגרי ביה"ס מקצועי.
√ גיל — עד 40.
√ יוצאי צבא

תושבי הקריות או עכו העונים על הדרישות הנ"ל יפנו לדורית ישראלי,
טל' 04־711161
סודיות מובטחת

בית גלי חיפה צומת וולקן: רח' ההסתדרות 163

דרושים:
לעבודה אחה"צ
Gali
★ **קופאית מנוסה**
★ **דיילות מכירה מנוסות**

א.דורי
חברה לעבודות הנדסיות בע"מ

ל"מרכז חורב"
באחוזה — חיפה
דרוש

איש אחזקה

כישורים נדרשים:
* בעל רשיון חשמלאי מוסמך
* ידע ונסיון במערכות מיזוג אויר
* ידע ונסיון באחזקת מבנים מורכבים

נא לפנות בכתב יד ולפרט קורות חיים ונסיון קודם ל"עיסקה משותפת ככר חורב" שד' מאפו 13, חיפה 31070.

למכון רפואי ב"ר דרושים

✓ רופא כללי/פנימי/משפחה לעבודה במכון, במשרה חלקית.
✓ פקידה/קלדנית לעבודה בשעות אחה"צ. למשרה חלקית.
✓ בדבר פרטים נא לפנות טל. 251202, 242335

דרוש
מרכז רכב וציוד בע"מ

סוכנות פורד Ford מוסך מורשה
אזור התעשיה קרית־ביאליק
טל. 04־761291
אנו מתרחבים וקולטים אנשי מקצוע

דרוש

מחסנאי בכיר
לחלקי חילוף לרכב
בעל נסיון של 5 שנים בנושא

מועמדים מתאימים יפנו בטלפון ליהודית לקביעת ראיון
ת.ד. 7275 חיפה 31071

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה
דרושה

פקיד/ה

למחלקת יצוא/יבוא
מדרשות:
* שליטה מלאה בשפה האנגלית כולל הפעלת טלקס והדפסה
* יתרון לבעל/ת נסיון בעבודה במחלקת יצוא במפעל תעשייתי
נא לפנות לת.ד. 44432 חיפה (33843)
סודיות מובטחת

דרושים

מנחים/ות

לעבודה חינוכית באזור חיפה והצפון
בתחום החינוך היהודי ציוני הבלתי פורמלי
לסקטור הדתי והכללי
לפנות לטל' 04־668827 (דליה)
או בירושלים טל' 02־716840 (בת־שבע)

אנו מרחיבים את עסקינו לכן דרושים לנו

• מזכירה —
לניהול משרד במשרה מלאה (בחיפה)

• אנשי מכירות —
(בחיפה נהריה והקריות)
בעלי יכולת שכנוע, והופעה נאה לעבודה עם אתגר בצוות צעיר דינאמי (רצוי רכב).
תנאים: בסיס + ארוחים + בונוסים לפי הכישורים
להתקשר לגבי טל' 04־667763/4
— סודיות מובטחת —

לאפוקו בע"מ
דרושים
עובדים יוצאי צבא:

★ **שרטט/ת** בעל/ת נסיון בשרטוט מכני של שנתיים לפחות לחזי מסה
★ **כרסם** לעבודות כרסום אוניברסלית בעל נסיון של 5 שנים לפחות
★ **פחח** בעל נסיון לשור מכני לעבודות באלומיניום
★ **מסגר מכני** בעל נסיון של 5 שנים בעבודות סוריקות
★ **רתך ארגון** להתך אלומיניום בעל נסיון

לקביעת ראיון להתקשר מיום א'
טל' 04־238131

למפעל מתכת באזור חיפה
דרוש

מנהל ייצור

דרישות התפקיד: ניהול מערך הייצור במפעל המייצר לשוק האזרחי והצבאי בתחום הקונסטרוקציות הקלות והבינוניות.
ניהול מערך כח אדם של כ־120 עובדים.
הכישורים: מהנדס תעשייה וניהול. ניסיון 5 שנים לפחות בעבודת שטח ובעבודת מטה.
התפקיד בכפיפות למנכ"ל החברה.
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים וניסיון לת.ד. 33997 חיפה.

לשבועון

כותרת ראשית

דרוש/ה
מגיה/ה מנוסה

לעבודה זמנית
טל': 02־536950

נסרים
חברה לייצור ושווק מוצרי עץ בע"מ
אזור התעשיה, מישור אדומים, ת.ד. ..., מיקוד 90610

דרושים:

1. מזכירה:
נסיון בניהול משרד, הקלדה ..., ידיעת ...
2. מקומות ...
...
3. נגר:
5 שנות נסיון בייצור רהיטים.
לפרטים: טלפון 02־352114 לבקשת מוטי

לסניפנו באשקלון

דרושים

1) מהנדס מכונות, ניסיון 5 שנים בתכנון ופיקוח, ידיעה בתקני חום בקיטור, בתהליכי חום בתקני שימוע. ידע באחזקה בתחום המזון.
2) הנדסאי מכונות, ידיעה טובה באוטומציה, קירור עומק ידיעת השפה האנגלית, ניסיון בעבודה.
3) חשמלאי ראשי או מוסמך, ניסיון עשיר בתעשיה.
4) לבורנטית תעשייתית או בוגרת מגמה ביולוגית לעבודה במעבדה. רצוי ידע באבטחת איכות.
5) איש אחזקה, התמצאות במסגרות ומכניקה, חשמל, פנאומטיקה והידראוליקה.
6) מכונאי אחזקה למפעל תעשייתי.
7) גנן — בעל ניסיון מוכח בעבודה.
8) עובדים המעוניינים ללמוד את מקצוע המפוס לעבודה במשמרות בוגרי 12 שנות לימוד, ידע בסיסי באנגלית, לאחר שירות צבאי, לעבודה במשמרות, 5 ימי עבודה.
9) מפעילי מכונות, 10 שנות לימוד עם רקע טכני לעבודה במשמרות.
10) דרושות נשים לעבודה בייצור ל־3 משמרות, שכר הולם.
11) פועלי ייצור לעבודה במשמרות כולל שבתות.

למתאימים שכר הולם ותנאים סוציאליים כחוק. בדבר פרטים נוספים נא לפנות לסניפנו באשקלון רח' הרצל 34 בית נור 051־29896

שרותי כח־אדם
דנאל

גרפיקאית ביצועיסטית, תתחדשי.

זה הזמן להתחדש במשרד פרסום שלא מפסיק להתחדש. אם יש לך שנתיים ניסיון במשרד פרסום (חובה), התקשרי לחיימי טל' 204373-5.

פרסום פרנקו את דן

מכון התקנים הישראלי

דרושים

1. ראש ענף ראשי במעבדה לאלקטרוניקה

הכישורים הדרושים:
— מהנדס אלקטרוניקה בעל ניסיון
— כושר ניהול צוות עובדים
— הכרת התעשייה האלקטרונית בישראל
— כושר ניהול מו"מ
— כושר ניסוח והבעה בכתב ובעל־פה
— ידיעת עברית ואנגלית

2. כתבנית אנגלית/עברית
3. נגר (אפשרי גם פנסיונר)
4. מסגר מכני בעל ניסיון

• בדבר פרטים נא לפנות אל מכון התקנים הישראלי, אגף כח־אדם, רח' האוניברסיטה 42 תל־אביב טל' 03־42281 מיקוד 69977

סמל המתוגה סמל האיכות

רם שרות תפאים
דרושים
רופאים + א.ק.ג.
לעבודה בשעות הפנאי
טל' 04־251994, 04־253691

דרושה

מבשלת

למעון יום
בכפר ורדים
לפרטים נא לפנות
להגר שבתאי
04־975158.70

למפעל תעשייתי
במפרץ חיפה
דרושה

פקידת יבוא

שפת אם אנגלית
+ הדפסה
נסיון בנהלי יבוא
נסיון בטלקס ובקסימיליה
למשרה חלקית
נא לפנות לת.ד. 4496
חיפה 31044
(לציין ע"ג המעטפה מס' 1086)
סודיות מובטחת

תלמה

דרוש/ה

מהנדס/ת חשמל

לניהול צוות חשמלאים ותיכנון מערכות חשמל.
הכישורים הדרושים:
■ ניסיון בעבודה דומה במפעל תעשייתי, במערכות פיקוד וכד'.
■ שליטה מלאה באנגלית ועברית.
■ עד גיל 40
המעוניינים/ות יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים וניסיון קודם למחלקת כ"א עבור מהנדס חשמל ת.ד. 707 חיפה מיקוד 31006

דרושה

מזכירה / עוזרת לחשב

דרישות התפקיד
★ ידיעת עברית — אנגלית.
★ רצוי ניסיון קודם בעבודה עם בנקים.
★ גיל — עד 35
לתיאום ראיון לפנות ביום א' בין 12.00 — 8.00 בלבד, לדליה טל' 04־933897

לחברת כלמוביל בע"מ חיפה
דרושה

עוזרת לקופאית

★ *לאחר צבא*
★ *עם ידע בהדפסות*
נא לפנות טלפונית 04־526241 לדוד

לחברת ניהול ואחזקה בחיפה
דרוש

חשמלאי מוסמך

תאור התפקיד:
* *טפול ותיקון מערכות החשמל והתקנות חדשות.*
דרישות התפקיד:
* *יוצא צבא בעל רשיון.*
* *חשמלאי מוסמך עם נסיון של 3 שנים באחזקת מערכות חשמל*
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 46021 חיפה

לתשלובת מפעלי זוגלובק דרושות:
זוגלובק נהריה

1. כתבנית — מעבד תמלילים

בעלת נסיון בעבודה משרדית וידע בהפעלת מעבד תמלילים "יורודמילי", למשמרת שניה משעה 13.00 בצהריים

2. מנהלת חשבונות סוג 2

לעבודה מגוונת במחלקת חשבונות ממוחשבת

3. מזכירת הנהלה

בעלת נסיון קודם באירגון אדמיניסטרטיבי של מגוון פעולות משרדיות, בעלת כושר הבעה וחוש בריא לתקשורת ויחסי אנוש
★ מקום העבודה במשרדי התשלובת בנהריה.
★ מועמדות שמגוריהן בסביבה (לא רחוק מהקריות), תפנינה בכתב עם קורות חיים, שכר והמלצות מבוקשים, למר דוד שלמון אישי, ת.ד. 70 נהריה 22100
סודיות מובטחת

למרכז רפואי בירושלים

דרושים
★ **רופאים מומחים**
בכל התחומים
★ **אנשי שיווק**
לפרוייקטים רפואיים
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת"ד 23369 ירושלים

The Jewish Agency for Israel
Personnel Dept., P.O.B. 92, Jerusalem 91 920

External Tender 309/87/H

Office of the Secretary General

Position: **Secretary – Word Processing**

Requirements:
- — Mother tongue English
- — Working knowledge of Hebrew — written and spoken
- — Excellent typing skills
- — Willingness to work extra hours
- — At least 2 years' experience
- — Knowledge of word processing/Wordstar

Salary commensurate with candidate's qualifications.
Last date for applications: November 2, 1987.

למפעל תעשייתי בירושלים:

דרושים

2 עובדי "יצור"

בוגרי בית־ספר למכניקה עדינה. לאחר שרות צבאי מלא כמפעילים

עובד "יצור"

בוגר בית־ספר למכניקה עדינה עם ניסיון של 3 שנים בחריטה ו/או בכירסום ידע במבלטנות—יתרון לאחר שרות צבאי מלא

עובד "יצור"

לאחר שרות צבאי מלא
בעל רשיון נהיגה ב' לפחות 5 שנים

פקיד/ת מלאי חומר גלם

ידע בשפה זרה—יתרון
לאחר שרות צבאי מלא או שרות לאומי
בעל/ת תעודת בגרות במתמטיקה
בכל התפקידים המשרות מלאות בלבד.
5 ימים בשבוע מ־7.30 עד 17.00
לפרטים טל' 02־716730

הילטון ירושלים

דרושים

אחראי חדר מכונות

בעל נסיון נרחב
בתחומי הקיטור, משאבות וצנרת
★ **נסיון בניהול חדר אנרגיה במפעל דומה או קצין מכונות ימי**

אחראי מערך קירור ומיזוג אויר

★ **נסיון באחזקת מערכות בהיקף גדול**

חשמלאי מוסמך

★ **בוגר בית ספר מקצועי במגמת חשמל בעל רשיון מוסמך**

המעונינים יפנו טלפונית 02־536151 שלוחה 3256 או בכתב להילטון ירושלים גבעת־רם, עבור מחלקת כח אדם

לחברה העוסקת ביבוא ושווק

דרוש/ה
לעבודה במשרה מלאה

מנהל חשבונות סוג 2

הכישורים הדרושים
נסיון בניהול מערכת חשבונות ממוחשבת
בדבר פרטים נא לפנות לאשר
02־534121

למפעל תעשייתי בירושלים
למחלקת ייבוא

דרוש/ה

כלכלן

בעל תואר ראשון לפחות לביצוע: קשר עם ספקי חוץ, יזום הזמנות, עבודה עם עמילי מכס, ומעקב אחרי הוצאות ייבוא
שליטה בשפות עברית ואנגלית
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת"ד 3241 ירושלים 91032 עבור "כלכלן"

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ

אחראי/ת על תפעול מעבדות המחשבים

תאור התפקיד:
אחריות על תפעול מעבדות המחשבים. יתכן מתן עזרה לתלמידים בתרגול במחשב. השגחה על ארגון וסדר בנושאים הקשורים בתרגול מעבדות. עזרה בכל הפעילות המנהלית הקשורה בהפעלת מרכז המחשבים.

הכישורים הדרושים:
בעל/ת רקע טכני, רצוי לפחות בוגר/ת בי"ס מקצועי במגמת אלקטרוניקה רצויה הכרת מחשבים אישיים מסוג I.B.M P.C, והכרת שפות המחשב פסקל, קובול ואסמבלר.
נסיון בעבודות מנהליות ובעבודות אחזקה של ציוד אלקטרוני ומחשבים אישיים. יכולת לקיים יחסי אנוש טובים במיוחד.
הערה: 1. שעות העבודה:
ימים א'־ה' מ־15.00 עד 21.15
יום ו' מ־07.30 עד 12.30
מכרז מס' 63/87

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש, מוסד הטכניון למו"פ בע"מ, קרית הטכניון חיפה — 32000, עד יום 30.10.87 בציון מס' המכרז.

מעבדת תמלילים מעולה

4.18 WORDMILL / איינשטיין
נא לפנות בכתב לת.ד. 44881 חיפה

לסכירה

בית מאפה עובד עם כל הציוד באותה מרשתות השיווק הגדולות באזור המרכז
03־319056 03־654155

דרוש בחיפה

מנהל/ת

למרכז להדרכה וטיפול במשפחה
עדיפות לתואר שלישי עם נסיון קודם בניהול וטיפול משפחתי
נא לפנות: 04־646177

דרוש

משקיע

לעסק פעיל ומשגשג בענף הפרסום
בפרטים 03־9323090 רק בערב

עיריית ירושלים

המחלקה לשירותי קהילה ומשפחה
דרושים

עובדים סוציאליים

לעבודה עם אוכלוסיות רב־גוניות:
ילדים, בני־נוער, זוגות צעירים, משפחות, קשישים
המעוניינ/ת בעבודה מקצועית עם הדרכה קבועה והשתלמויות מקצועיות כוונות
יפנו לקבלת פרטים לטלפונים הבאים:
02־660221, 02־240828, 02־420151

המחלקה לחינוך
מערכת החינוך העל־יסודי
לבית־ספר תיכון מקיף דרושים

מורים להוראת מחשבים

בנושאים: ישומים מדעיים, פורטרן, קבצים ובסיסי נתונים, מערכות מחשבים ותקשורת, ניתוח מערכות.
בדבר פרטים נא לפנות לטל':
02־764166, 02־746502

המחלקה לנוער, ספורט וחברה
אגף הנוער
דרושים
לבתי התלמיד ברחבי העיר

מדריכי חוגים

במקצועות: חברה, ניחול, בלט, חליל, דרמה, אמנות, ספורט, מחשבים, תעופה, טבע ואנגלית.
פרטים ברח' יפו 19 טל' ...

לחברת שיווק גדולה באזור התעשייה
סירת הכרמל
(ליד ההיפרשוק)
דרוש

מלגזן

נא לפנות לטלפון 04־573291 ולבקש את חיים

CI
INFRARED RADIOMETRY
ELECTRO-OPTICAL SYSTEMS
TESTING AND MEASUREMENTS

אנו חברה צעירה עתירת ידע המפתחת ומיצרת מערכות מדידה אלקטרו־אופטיות באינפרא־אדום
ליחידת המו"פ של מפעלנו
דרוש:

הנדסאי אלקטרוניקה

בעל ידע ונסיון במעגלים אנלוגיים ומיקרו מחשבים
נדרש נסיון של שנתיים בתעשיית האלקטרוניקה
נא לפנות לאייל

5 ימי עבודה, הסעות, ארוחות במפעל, אוירה נעימה טל. 06־543488
הדר 147 אוזרת
מפל השוק 10551

לחברה בתחום הפרסום

דרוש/ה

1. גרפיקאי/ת
2. מזכירה
3. צלם אופסט

לעבודה בירושלים
טל' 03־265420 לדני

מודן
תעשיות ...

איש מכירות נמרץ

אתה תתן: ...

אנחנו ניתן: ...

מודן - תיק עם גב חזק

למוסד חינוכי לתלמידים מחו"ל

דרושים/ות

מדריכים

הכישורים:
1. רווקים(ות) עד גיל 27
2. השכלה תיכונית מושלמת (תעודת בגרות)
3. שליטה טובה בשפה האנגלית (שפת־אם יתרון)
4. רקע מסורתי
5. נסיון בהדרכת נוער
6. בוגרי שירות צבאי מלא או שירות לאומי מקביל

★ העבודה מחייבת מגורים במקום
על המעוניינים להתקשר לטל' 02־717421 שלוחות 24 ו־25 או לטל' 02־721375

صكذا من الاصل

صكنا من الاجل

הלוח הארצי — הארץ חדשות

למיקרוליין
מערכות מחשבים ותוכנה בע"מ
דרושים
מקדמי מכירות
למחשבים וציוד הקפי.
· טכנאים
למחשבים וציוד הקפי, בתקוני דרג א' ודרג ב', עדיפות להנדסאים/טכנאים במקצועות המחשב.
בדבר פרטים נוספים נא לפנות לטל.
04-337123,334014

דרוש/ה
למעבדה הגנטית
בבית חולים רוטשילד
עובד/ת מעבדה
אקדמאי
רצוי עם נסיון בתרביות רקמה
פרטים: 04-671671/495

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה
ובאיזור תעשיה בעכו
דרושים
★ מסגר / מכונאי
★ מחסנאי.
★ עובדי ויצור מקצועיים
בדבר קביעת ראיון נא לפנות לטל' 04-724336

קריירה בע"מ
שרותי כח אדם
★ **מהנדס תוכנה** עם ידע ב-PABX ושפת C, לעבודה קבועה.
★ **כתבים טכנים** מנוסים, למשרה מלאה, שליטה בעברית ובאנגלית.
★ **מנה"ח** סוג 3-2, נסיון בעריכת מאזנים חיצוניים בתעשיה — יתרון.
★ **מנהל מחסן** תוצרת גמורה, נסיון בניהול מחסן תוצרת גמורה בתעשיה, נסיון בדיווחי מחשב.
★ **מנהל מחסן** חומרי גלם ועיתוד מלאי, רקע: טכנאי ייצור או מנהל מחסנים עם תעודה, נסיון 5 שנים בתעשיה.
תל-אביב, דיזנגוף 155. טל. 03-240291/2
נתניה, שמואל הנציב 17. טל. 053-338901
רחובות, הרצל 185. טל. 08-465331
הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

לפרויקט במערב אפריקה
★ מהנדס בנין
לניהול אתר (שלד + פנים)
★ מנהל עבודה מנוסה
(עבודות שלד + פנים)
★ תחילת העסקה בהקדם האפשרי
★ תקופת הפרויקט כשנתיים +
★ נדרשת שליטה באנגלית
★ עדיפות תינתן לבעלי נסיון רלבנטי בחו"ל אשר יכולים לשהות במערב-אפריקה ללא המשפחה
★ למועמדים המתאימים יתנו תנאים יוצאי-דופן
★ ★ ★
נא לפנות בצרוף קורות-חיים בכתב-יד ל"קריירה" סניף ת"א, רחוב דיזנגוף 155, בשעות 17.30-08.30
— סודיות מלאה מובטחת —

קריירה בע"מ
שרותי כח אדם

לסניפנו בת"א, נתניה ורחובות

מחלקה טכנית	
• כרסמים/חרטים מנוסים, פרופיל צבאי גבוה	11-10 שנות לימוד, פרופיל צבאי גבוה, עבודה במשמרות
• מכונאי אחזקה/רכב, בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי	• פחח תעשייתי בעל נסיון
• חשמלאים מוסמכים, נסיון תעשייתי	• עובדי ייצור רקע בהרכבות/הלחמות יתרון
• רתכים חשמל / שריון CO_2 /	**מחלקה משרדית**
• דפסי אופסט/ עוזרי דפסים, בוגרי בי"ס מקצועי	• מזכירה עברית / אנגלית, ידיעה טובה של השפה האנגלית, הדפסה בשתי השפות, עדיפות לבעלות ידע במעבד תמלילים, ידיעת צרפתית / גרמנית יתרון
• צנרים בעלי נסיון בתעשיה	• מנה"ח סוג 2 ו-3 בעלי נסיון בתעשיה
• צבעים תעשייתיים מנוסים, פרופיל צבאי גבוה	• תמלילניות עברית, אנגלית, עברית/אנגלית מנוסות
• מלחימים/ות, מחר-וטים/ות מנוסים	• כתבניות עברית / אנגלית, עדיפות לבעלות ידע במעבד תמלילים
• עובדי ייצור בוגרי	

לסניפנו בת"א ורחובות
• סטודנטים להנדסת אלקטרוניקה (שנה א' ו-ב'), בוגרי בי"ס מקצועי, יוצאי ח"א (טכנאים או מכשירנים), לעבודה בשעות הערב

לסניפנו ברחובות
• מכונאי אחזקה נסיון רב בתעשיה כימית, עבודה קבועה, מאזור יבנה/רחובות

משרות קבועות, תנאים מצויינים, נסיעות וארוחות
תל-אביב, דיזנגוף 155 טל' 03-240291/2
נתניה, שמואל הנציב 17 טל. 053-338901
רחובות, הרצל 185 טל. 08-465277
הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

Maquette **מקס** *Leather Fashions*
למפעלנו בעכו
דרושה
מזכירה בכירה
דרישות התפקיד:
★ ניהול משרד באופן עצמאי וכושר ארגון
★ קשר עם ספקים וקניינים בארץ ובחו"ל
★ יכולת עמידה בתנאי לחץ
כישורים:
★ נסיון של 5 שנים בניהול משרד
★ ידיעת עברית (רצוי הדפסה)
★ ידיעת אנגלית
- תנאים טובים למועמדת המתאימה -
נא לפנות בפרוט מלא של נסיון לת.ד. 2226 עכו (עבור מזכירה) או טלפונית 04-919321
- סודיות מלאה מובטחת -

לרים תעשיות בע"מ
דרושים/ות
מנהל/ת חשבונות סוג 3
שלוש שנים נסיון בהתאמות בנקים, רישומים חשבונאים, ספקים לקוחות והלוואות
מנהל/ת חשבונות סוג 2
שנתיים נסיון בהנה"ח מסחרית
לפנות טלפונית 02-621111 (רחיקה)

לבי"ס תיכון טכנולוגי אורט
רח' הנביאים 42, ירושלים
טלפון: 225919, 02-222215
דרושים
★ מורה לתנ"ך
★ מורה לאנגלית
★ מורה לתכנון פרקי-מכונות

לעתון הארץ
דרושה
מפקח(ת) מכירות
תאור התפקיד
★ גיוס כח אדם
★ פקוח והפעלת דיילות מכירה
★ ייזום מבצעים ופעולות קידום מכירות
דרישות התפקיד
★ נסיון קודם הכרחי
★ יוזמה ומקוריות
★ יחסי אנוש מעולים
★ בעל(ת) רכב פרטי
המעוניינים יפנו בכתב יד בלבד בצרוף קורות חיים
מח' קידום ופיתוח ת.ד. 233
תל-אביב 61001

אינטל
אינטל אלקטרוניקה הינה החברה המובילה בישראל בתחום ייצור רכיבי VLSI למחשבים ולמערכות ספרתיות.
הנדסאי מכונות
★ 5—3 שנות נסיון באחזקה ותפעול ציוד סובב בתעשיה
★ בעל רשיון חשמלאי עוזר
★ נסיון במזוג אויר — יתרון
חשב שכר
★ בוגר קורס חשבי שכר בכירים
★ 5—3 שנות נסיון רצוי בתעשיה
★ הנהלת חשבונות סוג 3-2 — יתרון
לשתי המשרות:
ידיעת השפה האנגלית, מגורים בירושלים
אם הנך בעל יוזמה ומעוניין בעתיד מקצועי,
הצטרף לצוות מעולה, צעיר ודינמי במפעל מתפתח
בעל שיטות ניהול מתקדמות, המיישם טכנולוגיות עתירות מדע,
פנה בכתב בצרוף קורות חיים מפורטים ובציון
שם המשרה, מס' תעודת זהות ומס' טלפון אל:
אינטל אלקטרוניקה בע"מ
ת"ד 3173 ירושלים 91031
ייצור מעגלים משולבים בישראל
—סודיות מובטחת—
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרוש
מנתח מערכות-מתכנן
★ בעל נסיון בעבודה עם בסיסי נתונים במחשבי IBM גדולים.
★ נסיון בתכנות של 5-4 שנים לפחות בשפות התכנות: COBOL, CICS ועוד.
★ השכלה: תואר אקדמאי במדעי המחשב או מתמטיקה או מערכות מידע.
על המועמדים המתאימים לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 4496 חיפה 31044 (לציין ע"ג המעטפה מס' 951)
- סודיות מובטחת -
המודעה מתייחסת לגברים ונשים כאחד

אזור חיפה והצפון
אמניר
דרוש
מנהל צעיר ונמרץ
דרישות התפקיד:
• *נסיון בניהול ותפעול צי רכב (בעל רשיון נהיגה רצוי ג' מעל 15 טון)*
• *נסיון בניהול מו"מ עם לקוחות*
• *יחסי אנוש טובים ויכולת לעבוד בצוות*
• *נכונות לעבודה קשה ומאומצת*
• *מגורים באזור חיפה והסביבה*
למתאימים נא לפנות לת.ד. 2884
נא לצרף קורות חיים
— סודיות מובטחת —

למפעל תעשייתי בתחום הריהוט
דרוש/ה
מעצב תעשייתי
בוגר בצלאל או מוסד מקביל
לפנות בכתב יד בציוף קורות חיים
לת"ד 3241 ירושלים 91032

לחברה קבלנית דרושים
1) קבוצה קבלנית מעולה לעבודות טייח
2) קבוצה לעבודות שלד עם חומר
לבניין בן 6 קומות באשקלון
פרטים בשעות העבודה 19.00-16.00, 13.00-8.30
טלפון 051-31611, 051-31266

להכשיטי לירון דרושות:
דיילות / מקדמות מכירה
לעבודה בשעות גמישות
טל' 04-222502 בערב
03-283771, 03-286746
בשעות היום

הארץ חדשות

לשווק מוצרי ייחודי
לענף הרכב
(חניות למוצרי רכב ומוסכים)
דרוש
איש מכירות
בעל רכב, ובעל קשרים בענף
אפשרות לעבודה נוספת
טל: 03-9223113

לחברה מסחרית
פקיד/ת חשבונות
למשרה מלאה
הדפסה על מעבד תמלילים — יתרון
טל: 03-370640 להמדה

יושקו קרמיקה בע"מ
דרושים
סוכנים
בכל הארץ
להפצת מוצרי פופרני
חדשניים בסגנון צעיר ומיוחד
העבודה על בסיס עצמאי
רווחים גבוהים למתאימים
רכב חובה
טל: 04-511663

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת נער והלוץ
תפוז 88
לעבודה עם נוער-מתנדב מאמריקה הלטינית במסגרת תכנית "תפוז 88"
דרושים
מדריכים/ות
המדריך יהיה צמוד לקבוצתו בכל פעולותיה ובמשך כל שעות היממה, הפעולות יכללו עבודה בקבוץ, סיורים ברחבי הארץ וסמינרים
עבודה רצופה במשך 9—7 שבועות בתקופה שבין ינואר ומרס 1988.
מדריכים/ות בידיעת הארץ
להדרכת טיולים לנוער מדרום אמריקה במסגרת תכנית "תפוז 88" בחודשים ינואר ופברואר 1988
עדיפות לבעלי נסיון
הכשורים הדרושים:
● גיל 30 — 20 שנה
● השכלה תיכונית מלאה
● שליטה בשפה הספרדית/או הפורטוגזית
● שהות של לפחות שלוש שנים בארץ
● נסיון בעבודה עם נוער
● השתתפות בסדנת מיון בת יום אחד ובסמינר הכנה בן חמישה ימים בתנאי פנימיה
אשר יתקיימו בירושלים בתאריכים שייקבעו מאוחר יותר
● עדיפות תנתן לבוגרי צה"ל או שרות לאומי מקביל
להצעת מועמדות לשני התפקידים הנ"ל
נא להתקשר לטל' 02-208528/29/30/31

מקוה
לחברה תעשייתית גדולה
דרוש
משנה למנהל כללי
על המועמד להיות מהנדס בעל השכלה גבוהה ורחבה ובעל נסיון רב בניהול וארגון מערכות עסקיות גדולות בנגלות אפי תפעולי מורכב
המועמד שייבחר יוסקד על התוויית מדיניות תפעולית ומבצעית של החברה על מפעליה, בניית מערכות שליטה ובקרה מתקדמות ויעול המערכות הקיימות
התפקיד מיועד אך ורק למועמדים בעלי נסיון אישי דיווד בניהול כללי בחברות תעשייתיות
על המעוניינים לפנות לטל: 03-228407, 03-248211
מודעותינו מיועדות לגברים ונשים כאחד
שרותי מידע ישראליים בע"מ

ADACOM
TECHNOLOGIES
תקשורת כחול לבן
החברה המובילה בתקשורת IBM 3270
לחברתנו המפתחת ומייצרת, מוצרי תקשורת מתקדמים ל-IBM 3270 דרוש
מהנדס/ת מחשבים/אלקטרוניקה
למחלקת תמיכה טכנית
כישורים
• *נסיון קודם כטכנאי או הנדסאי*
• *רקע בעולם IBM 3270*
• *שליטה מלאה באנגלית רצוי ידע בשפות נוספות*
• *נסיון במערכות תקשורת נתונים*
• *נכונות לבצע נסיעות תכופות לחו"ל.*
נא לפנות בכתב לאדאקום, ת.ד. 118 יקנעם, מיקוד 20692 או בטלפון 04-892444 אל חנוך בורובוי או ראובן גמליאל

חוזרים
תשלובת הדיוור הגדולה בישראל
דרוש/ה
בוגר כלכלה מינהל עסקים או הנדסת תעשיה וניהול
לביצוע תמחיר, הכנת תקציב, בקרה וניתוחי כדאיות העבודה מגוונת ורבת אתגר, בכפיפות ישירה למנכ"ל חטיבת ההדפסים.
יועדפו בעלי נסיון של שנה לפחות בחברה תעשייתית. העבודה בירושלים ובתל-אביב, מגורים בתחום.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים מפורטים
לת.ד. 18130 תל-אביב 61181
עבור "אקדמאי"

קבוצת השמירה בע"מ
לסניף חיפה
דרושים
מאבטחים למתקן בטחוני
באזור חיפה
• עד גיל 30
• בוגרי יחידות קרביות
• פרופיל 76 ומעלה
• שכר מעל 1,500 ש"ח (נטו לחודש + נסיעות)
• אפשרות משרה חלקית, מתאים לסטודנטים
ועדת קבלה תתקיים במשרדינו רח' הנמל 33 קומה ה' ביום א' 25.10.87 בין השעות 11.00 — עד 16.00
נא להביא מכתב שחרור, תעודת שחרור, פנקס שירות ותמונה

לעיתון "חדשות"
יגאל אלון 108, תל-אביב
דרושות
כתבניות
עם ניסיון בעבודה,
לעבודה במשמרות
רצוי ניסיון בעבודה על מחשב
לפרטים טל' 03-336702 דורית
מיום א'

לחברת סוכנויות ותיקה
דרוש
מהנדס מכירות
בעל נסיון וקשרים בתעשיה הכימית
לתפקיד בעל אתגר
ידיעת השפה האנגלית הכרחית
נא להתקשר 052-521666 (הרצליה)
לתמי או ג'ין

נורקייט בע"מ
עבור מטבח וחדרי אוכל באזור רמה"ש במפעל בטחוני
דרושים
● טבחים ● עוזרי טבחים
● מנהלי חדרי אוכל
● עובדי חלוקה ● עובדי ניקיון ● נהגים ● מחסנאי
שעות העבודה: א'–ה' 7:00–15:00
נא לפנות ללאה טלפונים: 03-9721136/7

ביולוג
התפקיד
קידום מכירות ומוצרי מעבדה
(מגיבים וכימיקלים)
במוסדות מחקר ובתי חולים
הדרישות: השכלה מלאה בביולוגיה
נסיון בעבודה דומה, מגורים בגוש דן
תנאים טובים - סודיות מובטחת
אנא כתוב בצירוף קורות חיים
לת.ד. 21539 תל-אביב 61215

לחברה העוסקת ביבוא ושיווק אביזרי אופנה
דרושים
סוכנים/ות
לצפון הארץ והמרכז
לבעלי רכב יתרון
נא לפנות טלפונית: 03-824724 ליגבי

לתיאטרון הקאמרי
דרושים
חשמלאים
שיוכשרו לעבודה בתיאטרון
נא לפנות לטל: 03-245211 לאבי צברי

לעיתון "חדשות נתניה"
דרוש/ה:
מגיה/ה
לעבודה בימים שלישי — משעות הצהריים ורביעי — מהבוקר, בבית הדפוס
פרטים אצל דליה לוי
טל' 04-740471 ביום א'
בין השעות 12.00 — 10.00

ORS שרותי כח אדם

או. אר. אס מחלקה טכנית
★ **מהנדס כימיה**
לתפקיד ראש מחלקה, 3-2 שנות נסיון מאזור חיפה לעבודה קבועה
★ **הנדסאי תעשיה וניהול/ טכנאי אלקטרוניקה** נסיון של שנה לפחות
בנושאים — עתוד מלאי ממוחשב, הכנת הזמנות למחלקת רכש, מעקב וקידום הזמנות — לעבודה קבועה
★ **טכנאי מיכשור ובקרה**
בעל נסיון של שנתיים בתעשייה.
★ **טכנאי הנדסאי/ת כימיה**
א. לעבודה במיתקנים נסיוניים — עבודה קבועה.
ב. לעבודה במעבדה אורגנית — עבודה קבועה.
ג. לעבודה במעבדה אנליטית — עבודה ממושכת מאזור חיפה, קריות, עכו ונהריה
★ **מנהל עבודה**
מנוסה, בענף המתכת, נסיון קודם בניהול צוות, נסיון בכל תחום המסגרות, קורא שרטוט, מאזור נצרת, מגדל העמק והסביבה — עבודה קבועה.
★ **מחסנאי**
עדיפות לבעלי נסיון. קבוע / זמני
★ **איש אחזקה**
נסיון במסגרות, ריתוך, ידע במכונאות כללית — עבודה קבועה.
★ **מפעילי C.N.C.**
למפעל עתיר ידע רצוי בעלי נסיון על מכונת מלינג, נסיון בבירסום ידני, שכר מיוחד למתאימים
★ **מרכיבות / מלחימות / מחווטות**
תנאי שכר מיוחדים למתאימות
★ **משחיזן**
לסכיני הקצאת, עבודה בייצור והשחזות
★ **מבלטנים**
ליצור שבלונות ממתכת.
★ **פועלי ייצור**
לעבודה במפעלי תעשיה שכר גבוה ותנאים סוציאליים מלאים
★ **עובדות ייצור** במפעל תעשייתי
★ **חשמלאי רכב**

מחלקה משרדית
★ **מנהל/ת חשבונות**
סוג 3 / 2 עצמאי/ת בעבודה
★ **מנהלן/נית כ"א**
עצמאי/ת בעבודה. טפל בנושאי שכר, כ"א, נסיון בעבודה על מחשב — עבודה קבועה
★ **מזכירה**
נסיון בעבוד תמלילים עב/אנג, ניהול משרד — עבודה קבועה
★ **מזכירה אנגלית**
שליטה מלאה בשפה, נסיון בעיבוד תמלילים, טלקס.
★ **מעבדות תמלילים אנגלית**
נסיון על מקינטוש עב/אנג, שליטה מלאה בשפה האנגלית, נסיון על כל התוכנות
★ **מעבדות תמלילים עברית**
נסיון על כל התוכנות. קבועה / זמנית
★ **קלדניות**
נסיון על KEY-PACT, רצוי ידע בתכנות — עבודה קבועה.
★ **דיילת מכירה**
הופעה נאה, רצינית — רצוי סטודנטית
מועמדים מתאימים לפנות לסניפנו:
סניף חיפה הרב הרצוג 2 חיפה
טלפונים: 671937, 663703, 04-664002
סניף הקריות מרכז צבר חדר 29, קרית ביאליק טלפונים: 709077, 04-709076
אפשרות לפנות בכתב יד לת.ד. 5346 חיפה
הטובים עובדים קבוע ORS

המחלקה הטכנית
חבר
לסניפנו בחיפה
■ **טכנולוג מזון מנוסה** - לעבודה באזור נהריה.
■ **לבורנט/ית** - לעבודה במשמרות באזור נהריה.
■ **סגן מנהל אחזקה** - לעבודה באזור נהריה.
■ **מנהל מחסן אריזה** - נסיון בפיקוח על עובדים לאזור המפרץ.
■ **מסגר/רתך מנוסה** - תנאים טובים למתאימים.
■ **מהנדס אלקטרוניקה/מחשבים** - ממוצע 80 ומעלה.
לעבוד בחבר - להרגיש בבית
חברה לשרותי כח אדם

לכל בו רעננה
של המשביר לצרכן
דרושות
*** קופאיות**
לעבודה קבועה במשרה חלקית
נא לפנות ישירות
למשרדי כל בו המשביר
לצרכן רח' אחוזה 142 רעננה

לרשות שמורות הטבע
דרוש/ה
מזכיר/ה
במשרה מלאה
הדרישות: נסיון קודם בניהול משרד עבודה עם מחשב, כושר ריכוז, צוות עובדים ומגע עם מרכזי חוץ
מגורים: אזור תל-אביב
המעוניינים יפנו למילוי שאלונים עד לתאריך 30.10.87 לרח' קלמן מגן 4, הקריה תל-אביב

לאזור השרון ופתח תקוה
★ מכונאי אחזקה
★ איש אחזקה, בעל רקע בחשמל
★ בוגרי 12 שנות לימוד, או יוצאי הטכני
★ מלחימים/ות או מחווטים/ות
לעבודה במשמרות
052-916724, 052-442379

ארדט
חברה לביטוח בע"מ
לאגף ביטוח חיים
דרוש/ה
פקיד/ה
לעבודה במחלקת שינויים
דרישות המשרה:
- השכלה תיכונית
- נסיון של שנתיים לפחות בעבודת שינויים, כולל פדיונות, סילוקים והלוואות.

משרה מלאה - 5 ימים בשבוע
תנאים טובים למתאימים.
מועמדים מתאימים יפנו החל מיום א' למר יוסי שופר טל. 03-640838

לחברה תעשייתית מן המובילות בדרום
דרושים למחלקה כללית
כלכלן
לניהול צוות עובדים
כלכלן
(אפשרי סטודנט שנה ג' ומעלה)
כשורים ודרישות:
- השכלה אקדמית בכלכלה / תעשיה וניהול
- נסיון / ידע בבדיקות כדאיות של פרוייקטים
- ידע בתקציב / תמחיר.
- ידע בעבודה במערכות ממוחשבות
- כושר נתוח אנליטי.

סודיות מובטחת
מועמדים העונים לכישורים המבוקשים מתבקשים לפנות בכתב יד ובצירוף קורות חיים לת.ד. 744 באר־שבע
מודעה זו מתייחסת לנשים וגברים כאחד

למשרדי בתל אביב
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
כישורים נדרשים
★ סוג 3
★ 3-2 שנות נסיון
★ עדיפות לבעלי נסיון בעבודה עם מחשב
★ נסיון בעבודה במשרד פרסום - יתרון

5 ימי עבודה בשבוע
המעוניינים/ות יפנו לאילן,
טלפון 03-662411 בין השעות 14.00 עד 17.00

בינגליניאל

היפרכל ראשל"צ
שד' לישנסקי 83
דרושים
עובדים כלליים
הכשרה תינתן במקום
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל מול בית גירון

מעונין לשכור
דירה בת 5 - 4 חדרים מרוהטים
לתקופה של חודשיים באיזור צפון ת"א
בדבר פרטים לפנות לטלפון: 838300 יעקב ישראלי

לחברת מזון גדולה
דרושים
מנהל מכירות ארצי
(משרה 2155)
לעבודה בכפיפות למנהל השווק
★ בעל נסיון מוכח בניהול ובמכירות
★ בעל מנהיגות ויכולת הפעלת צוות
★ בעל רקע אקדמי (מינהל עסקים/כלכלה)
★ ניד (מגורים במרכז הארץ)
מנהלי מכירות אזוריים
(משרה 2160)
לאיזור הצפון ולאיזור הדרום
★ עד גיל 30
★ בעלי מרץ, נכונות לעבודה מעבר לדגיל.
נסיון או רקע מתאים. ניידים (רשיון נהיגה)

מועמדים ישלחו פרוט קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 11024 ת"א 61110
ויציינו מספר משרה.
סודיות מובטחת.
המודעה לשני המינים.
הסל
תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

למפעל תעשייתי באזור התעשיה ראשל"צ
דרושים
מלגזן (לעבודה בשלש משמרות)
★ נסיון של שנה אחת לפחות
★ רשיון נהיגה מתאים
עובדי ייצור מפעילים למכונות אוטומטיות
★ לעבודה בשלש משמרות
★ בעלי 10 שנות לימוד לפחות
לבעלי רקע ונטיה טכנית עדיפות
עובד אחזקת מבנה
- ידע ונסיון בנושא נגרות, שיפוץ מבנים וצבעות.
מעוניינים מתאימים יפנו לכח אדם, החל מיום א'.
טל. 9412919

לבי"ס מקצועי דתי דרושים
מורה למחשבים
בעל רקע בלמודות
מורה לפקידות
ברמת מסמ"מ, נא לפנות בטלפון 418402

לחברה מסחרית בתחום הפרסום והעיתונות
דרושות
2 בחורות
למחלקת יחסי ציבור של החברה
טל' 03-371261 לשני

יוני 2000
לחברת יוני 2000,
המתמחה בשלבי התפתחות
בתחום תיירות יוצאת ותיירות פנים
דרושים מועמדים בעלי יוזמה למשרה מלאה
מפעילי תיירות TOUR-OPERATOR
נסיון קודם בענף, גישה שיווקית ורצון להשקיע, הדפסה עברית + אנגלית - יתרון
לקביעת ראיון נא להתקשר
03-246261

שופר־סל
היפרכל חולון
פרופסור שור 36
דרושים/ות קופאים/ות
תנאי שכר טובים
אפשרי משרה חלקית
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל במקום

מעבדות
בקסטר־טרבינול
(ישראל) בע"מ אשדוד
דרושה
מזכירה בכירה
לניהול אחראי ועצמאי של משרד, בעלת נסיון של 5 שנים לפחות כמזכירת הנהלה, או בתפקיד מקביל אחר. תידרש שליטה מלאה בעברית ובאנגלית (דיבור, ניסוח והדפסה) ונסיון בעבודה עם מעבד תמלילים.
בין התכונות והכישורים הנדרשים: קריירסטית, מסבירת פנים, כשרון לביצוע תקשורת טובה, תאומים עם גורמים חיצוניים בארץ ובחו"ל
המשרה מיועדת לתושבת רחובות, אשדוד, אשקלון
תנאים טובים למועמדת המתאימה
5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות בכתב־יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם אל:
מעבדות טרבינול ישראל בע"מ
אל מנהל משאבי אנוש
ת"ד 2 אשדוד 77100
עבור "מזכירה בכירה"
סודיות מובטחת
בקסטר־טרבינול לקידום הרפואה

קריירה
שירותי כח אדם
* **חשב/ת שכר** מנוסה לעבודה מגוונת. משרה קבועה
* **מנהל/ת מחסן** הז"ג תעיתוד מלאי. טכנאי ייצור או מנהל מחסנים עם תעודה. 5 שנים נסיון במחסן ממוחשב.
* **הנדסאי/ת אלקטרוניקה** מנוסים/ות. עדיפות ליוצאי ח"א, חיל קשר דרך ב', ד'
* **טכנאי/ת מחשבים** לתיקונים ושירות של מחשבי אי.בי.אם. P.C. ותואמיו
* **מחווטים/ות מלחימים/ות** מנוסים. ידע ב־WIRE-UP וקריאת שרטוט
* **כרסמים** קונבנציונליים ו־C.N.C מנוסים
* **מסגרים** מכנים מנוסים
* **חשמלאים מוסמכים** בוגרי בי"ס מקצועי, נסיון תעשייתי
* **מפעילי גיליוטינה** מנוסים, ידע בקריאת שרטוט
* **עובדי אלומיניום** מנוסים
* **נגרים** מנוסים בוגרי בי"ס מקצועי במגמת נגרות. ידע בקריאת שרטוט
* **רפדי רהיטים** מנוסים
* **צבעים תעשייתיים** מנוסים לצביעת עץ
* **תופרות** מחט אחת מנוסות, נסיון תעשייתי. אפשרות למשרה חלקית
* **עובדי ייצור** בוגרי 9-12 שנות לימוד אשר יוכשרו כמפעילי מכונות ומבקרי טיב.

רחובות, הרצל 185
08-465331, 08-465277
הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

מכון דור
מיון · אבחון · פסיכולוגי
לחברה בינלאומית
דרושות
סוכרות לאולם תצוגה לתכשיטים
★ גיל 30-60
★ ידיעת שתי שפות זרות
★ משרה מלאה - שעות גמישות
★ תושבות איזור נתניה והשרון

לפנות מכון דור יהודה הלוי 108 ת"א
טל: 03-290510, 03-295445

עץ לבוד בע"מ
ETZ-LAVUD LTD
דרוש
מהנדס כימאי
הכישורים הדרושים:
- נסיון מעשי בתעשיה של 3-5 שנים לפחות.
- נסיון בשטח הפלסטיקה. עדיף נסיון בלמינטים טרמוסטטיים.
- המועמד יידרש הן לשטח המחקר והפיתוח והן למעורבות פעילה בתהליכי הייצור השוטף.

המתאימים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים אל
עץ־לבוד בע"מ, אגף משאבי אנוש, ת.ד. 38 פתח־תקוה 49100 או יתקשרו 03-914931

א. ארנסון בע"מ
דרושים
לעבודה באזור המרכז
1. **מנהל עבודה**
בעל נסיון בעבודות ציבוריות
2. **עוזר למנהל עבודה**
3. **איש אחזקה לציוד בנין**

בדבר פרטים נא לפנות טלפונית
03-485176, 03-472292

הסוכנות היהודית
מחלקת עליה וקליטה
דרושים
למרכזי הקליטה בגילה ומבשרת ציון
מורים ומדריכים מקצועיים
לעבודה אחה"צ עם ילדים ונוער
לפנות לשושי פלדמן - גילה 02-763754/5
לאונה פרנקל - מבשרת 02-341304, 02-341992

לחברת בנייה ארצית
דרושים
* **מנהל/ת חשבונות**
סוג 3,2
בעל/ת ניסיון של מספר שנים
* **מנהל/ת חשבונות**
מתחיל/ה
- נא לפנות לטל' 03-5463248

לחברת בניה בת"א
דרוש
מנהל עבודה מעולה
★ בעל נסיון רב בכל עבודות הבנין ומערכות
לפנות בכתב בציון נסיון קודם ושכר מבוקש לת.ד. 991, ת"א, עבור "מנהל עבודה"

פוספטים בנגב בע"מ
דרושים
מנהל מחלקת חשמל ומיכשור
דרישות התפקיד:
- *מהנדס חשמל ומחשבים*
- *ניסיון של 5 שנים בתפקיד דומה*
- *ידע בתחומים הבאים:*
  - *חשמל תעשייתי כולל*
  - *מתקני מתח גבוה*
  - *ציוד מיכשור תעשייתי כימי, אנלוגי ודיגיטלי.*
  - *פיקוד ובקרה*
  - *בקרים מתוכנתים*
  - *מחשבי תהליך (חומרה ותוכנה כללי)*
- *נסיון בניהול צוות עובדים.*
- *יחסי אנוש טובים.*

מהנדסי מכונות
לעבודה בתחום האחזקה
- *נסיון בתעשיה - רצוי.*

חברתנו היא אחת מהתשלובות הכימיות הגדולות בארץ
• תהליכי הייצור מבוססים על טכנולוגיות מתקדמות
• כ־90% מתוצרתנו מיועדת לייצוא, כשהמחזור הכספי כ־$135 מיליון לשנה
• אתה מוזמן להצטרף לאחד ממפעלינו ולתרום מכשרונותיך

פניות בכתב־יד בציון קורות חיים ונסיון קודם יש להפנות ל־מרכז הגיוס, ת"ד 435, דימונה 86100 ולפרט המשרה המבוקשת.
למועמדים העוברים לדרום תינתן עזרה בדיור.
• סודיות מובטחת •
המודעה מיועדת לגברים ולנשים כאחד

המשטרה אתגר
דרושים
סטודנטים
לתפקידי תנועה
העבודה במשרה חלקית וניתן להתאימה לתוכנית הלימודים.
שכר התחלתי של כ־500 ש"ח (לחצי משרה) וכן הטבות כספיות ותנאי שירות מעל למקובל במגזרים אחרים.
לקבלת פרטים נוספים יש לפנות לאחת מלשכות הגיוס המפורטות להלן בצירוף תעודות השכלה ופנקס מילואים.

תל־אביב	רח' הרכבת 14	טל' 03-5619211
ירושלים	רח' הפלד ג'ורג' 8	טל' 02-244433
חיפה	רח' העצמאות 82	טל' 04-661067
רחובות	רח' הרצל 206	טל' 08-457488
באר־שבע	רח' העצמאות 55	טל' 057-32521

הצטרף למלחמה בתאונות הדרכים
סודיות מובטחת.

פילת
אגף מיון והשמה
עבור חברה פיננסית רב־לאומית גדולה
אנו מחפשים
מנהלי מכירות
בחו"ל
של שרותים ומוצרים בנקאיים.
התפקיד
מכירה אישית (one on one) בקרב אוכלוסיות אמידות באחת הארצות הבאות:
ארצות דרום אמריקה, קנדה, תורכיה, יוון, איטליה, ספרד, גרמניה, ארצות המזרח הרחוק.
מקום המגורים יהיה באחת הערים המרכזיות בארה"ב או באירופה והתפקיד יחייב נסיעות רבות לארצות היעד הנ"ל.
הדרישות
בסיס לקוחות מוכח ומערכת הכרויות מבוססת בקרב הקהילות הרלבנטיות באחת (או יותר) הארצות הנ"ל. זאת, כתוצאה מנסיון קודם בעבודת מכירות או ייצוג בארצות אלו עבור בנק, חברה מסחרית או מוסד שגייס שם כספים.
שליטה מלאה באחת השפות הבאות: ספרדית, צרפתית, ערבית או פורטוגזית.
יכולת מכירה, שכנוע ויחסי אנוש מעולים.
המועמדים יעברו מיון קפדני ובמסגרתו יידרשו להדגים ולשכנע את פניתם מבחינת בסיס הלקוחות המבוקש.
למועמדים העונים לדרישות יוצעו חוזי התקשרות הולמים לטווח ארוך. המעבר למקום המגורים החדש יידרש תוך 2-3 חודשים מקבלת ההצעה (למשפחות תתכן העברה מאוחרת יותר).
תהליך ההכשרה והשילוב בתפקיד החדש יותאם אינדיבידואלית לכל מועמד.
נא לכתוב בפרוט ובאריכות לפילת בע"מ
דרך פתח תקווה 114, תל אביב, 67012,
ולציין על המעטפה מס' משרה 5130
סודיות תשמר בקפידה רבה.

רשות הדואר
לרשות הדואר - מחוז ירושלים
דרושים
דוורים - לחלוקת דואר בעיר
לקבלת פרטים, נא להתקשר למר משיח משית
בטלפונים מס': 230690, 02-524108

למוסד ציבורי בירושלים
דרוש/ה
מתמחה (בלשכה המשפטית)
נא להתקשר בימים א'-ה'
שעות 08.00-15.30
לטלפון 02-534429

הצחקת אותי!
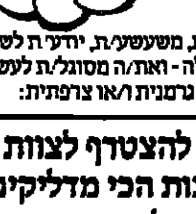

אם את/ה מצחיק/ה, רוקד/ת, משעשע/ת, יודע/ת לשיר - או יש לך חלק מכשרונות אלה - ואת/ה מסוגל/ת לעשות זאת בעברית, אנגלית, גרמנית ו/או צרפתית:
את/ה מוזמנ/ת להצטרף לצוות הבידור של המלונות הכי מדליקים בישראל.
אנו מבטיחים לך עבודה בכיף, שמש חופשית, מגורים טובים, שכר הולם, והזדמנות להוכיח את כישרונותיך.
עדיפות לבוגרי להקות צבאיות ו/או בוגרי בתי ספר למשחק. הקורס לצוות הבידור יתקיים בין התאריכים 7-17.11.87, באילת.
לקביעת ראיון, נא להתקשר לחיים שרה פת' כ"א, מלון המלך שלמה אילת, 059-79111, בתאריכים 25-26.10.87 מ־9:00 בבוקר עד 20:00 בערב.
הראיונות יתקיימו בת"א, ב־27-28.10.87.
שנראה אותך ושנצחק!
ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

לצה"ל דרושים
נגדי משמעת
מחפשים קידום ועניין?
הצטרפו ליחידות השדה וליחידות העורפיות!
אנו מציעים:
הטבות שכר ייחודיות ביחידות השדה וסיוע בשכר דירה
הכישורים הנדרשים:
- מינימום 10 שנות לימוד
- פרופיל 65 ומעלה
- עד גיל 30
- עבודה עם אנשים
- נכונות לעבודה קשה

לפנות לד.צ. 02146 ענף קבע עבור ניר
או טלפונית 215591, 03-215309

הנדסאי / טכנאי קרור ומיזוג אוויר
נתונים נדרשים:
1. בעלי תעודה להנדסאי/טכנאי מיזוג אוויר לעיסוק במערכות מיזוג וקרור מסחרי.
2. רישיון לעיסוק בעבודות חשמל.
3. רצוי בעלי ניסיון.
4. לאחר שירות צבאי מלא ותקין.
5. גיל עד 30.

לקבלת פרטים נא לפנות לטל: 03-616121

טבחים ועוזרי טבחים
נתונים נדרשים:
1. בעלי הכשרה או ניסיון בעבודות מטבח.
2. נכונות לעבור הכשרה במידת הצורך.
3. עד גיל 30.
4. לאחר שירות צבאי מלא ותקין.

לקבלת פרטים נא לפנות לטל: 03-616121

נגדי תחזוקה ורישום
נתונים נדרשים:
1. השכלה 10 שנות לימוד לפחות.
2. גיל עד 30.
3. לאחר שירות צבאי מלא ותקין.
4. נכונות לעבור הכשרה מקצועית במידת הצורך.

לקבלת פרטים נוספים נא לפנות לטל: 03-616121

מדריכי נהיגה
דרושים לגיוס לקבע מכל אזורי הארץ.
פונים מתאימים יוכשרו לתפקיד מדריך נהיגה בצה"ל.
נתונים דרושים:
1. לאחר שירות צבאי מלא ותקין.
2. בעלי רישיון נהיגה דרגה ג' (כולל היתר לנהיגת רכב מעל 15 טון) בוותק של 3 שנים לפחות.
3. בעלי ניסיון מעשי בנהיגת רכב משא לפחות של 3 שנים.
4. השכלה 10 שנות לימוד ומעלה.
5. פרופיל 46 ומעלה.
6. גיל עד 30.

לקבלת פרטים נא לפנות לטל: 03-616220 (עבור אביחי או עינת)

לעיתון הארץ
דרושות
סטודנטיות ונערות בוגרות תיכון
להחתמת מנויים בדוכני מכירה
★ 4-3 פעמים בשבוע
★ תעריף שעה + עמלות גבוהות
★ שעות עבודה גמישות

להתקשר 03-5121339

סאיטקס
מערכות גרפיות ממוחשבות
גזבר
במשרה זו תנהל צוות כלכלנים; תהיה אחראי לצרכי המימון של החברה ותנהל את תזרים המזומנים הבינלאומי שלה; תהיה אחראי לקשרים עם מערכת הבנקאות ועם מוסדות ממשלתיים ופיננסיים אחרים בארץ ובעולם.
הכישורים הנדרשים:
- השכלה אקדמאית במינהל עסקים/כלכלה. תואר שני - יתרון.
- נסיון של מספר שנים בניהול פיננסי, רצוי בחברות תעשייתיות.
- נסיון בעבודה עם מערכת הבנקאות ומערך מימון היצוא.
- ידיעת אנגלית על בוריה.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף פרוט קורות־חיים ונסיון קודם.
כל הפונים בכתב יענו - נא להימנע מפניות טלפוניות.
- סודיות מובטחת -
המשרה מיועדת לנשים ולגברים כאחד.
סאיטקס קורפוריישן בע"מ, ת"ד 330, הרצליה ב' 46103.

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ
☆ חשמלאים
☆ מסגרים
מנוסים בלבד
תנאים מצויינים למתאימים
03-371465/70, 371419

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו. אחר ירפיים לעבודה הדרושה
... המעבידים ... עלולים לעונש על־פי החוק.

בהזדמנות
עסק עובד
למכירה באשקלון
פרנסה לשתי משפחות.
לרציניים בלבד
נא לפנות
051-30933 בערב

صكنا من الاصل

صكنا من الاجل

הלוח הארצי הארץ חדשות

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר באמצעות מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512253
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 08-451333.
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' - 20.00-8.00
בימי ו' - 15.00-8.00
טלפונים: 03-433300
"שקמי" - שירות רפואי לפני
שרות ביקורי בית של רופאים כמומחים לילדים ותינוקות בשעות 19—24
טל'. 03-7549111 "שקמי" קוד מנוי 222
שר"ן - שירות רפואי נייד
ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 02-669551 ,660585
מוקד לילה שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן
תל אביב, מוקד יום - 218898 ,218820
מוקד לילה - 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי ב"ד
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00. ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00, שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03—285822
המרפאה פתוחה כל יום בכלל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז מידע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-660111
קשב לבית —
שרות מידע לרפואה, שיקום וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052—548575
7549111 איתורית 1500
שר"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3.
תל־אביב 03-5461111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04—672222/3.
נתניה 35316
באר־שבע 057—48111.
מרכז רפואי באר יעקב, 03-223958
מרכז מידע לנפגעי לחץ במקום "מקלט"
א' רח' 11.00-13.00
ב' רד' 16.00-18.00
רח' מאפו 13 תל־אביב
אדם לשירות אדם - חברה סיעודית לשירות הציבור בגוש דן 24 שעות ביממה
טל' 03-5461727/8
הער"ן למלחמה באיידס — הסברה ומידע לחולים מידע מוקלט 24 שעות בטלפון:

03—203121, 03—290101 עד פתוח בכל יום מ־19.30 עד 23.00. ת.ד. 20635 תל־אביב

תורנות בתי חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים, פנימית)
איכילוב — (כירורגית)
ירושלים
הדסה ע"כ — (ילדים, פנימית)
שערי צדק — (כירורגית, אורטופדית, עיניים)
הדסה הר"צ — (נשים)
בקור חולים — (א.א.ג)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
שדר פנקס 27 441449
ארלוזורוב אילהורוב 76 250746
ירושלים
נוה יעקב מ. מסחרי נוה יעקב 852243
חיפה
הנשיא שד' הנשיא 33 333812
חולון
אסותא סוקולוב 4 5058197
בת ים
גני בת ים הנביאים 3 5515671
רמת גן
רש"י רש"י 15 7510971
נתניה פורת פ"ת 76 340967
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
הקריות
ניצן מרכזי נמיר כבר ניצן ק. ים 751680
רחובות
קופ"ח כללית בני משה 452581
חדרה
קופ"ח מאוחדת ה. סמואל 333805
מרכז מידע וייעוץ לנפגעים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא הגרות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
תל־אביב: ימים כ' ג' ד' — 16.00—19.00.
יום ו' שעות 8.30—11.00
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' — 16.00-19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520

שר"ן - שירות רפואי נייד 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 660585 ,660531
מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי ב"ד
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03—285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז מידע לקורבנות אונס — 24 שעות ביממה
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים — 245554
חיפה — טל' 04—660111
שר"ן — עזרה ראשונה נפשית (24 שעות ביממה)
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04-672222/3.
נתניה 35316
באר־שבע 057—48111.

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב (פנימית, כירורגית)
ירושלים
בקור חולים (פנימית, א.א.ג)
שערי צדק — (ילדים, נשים, כירורגית, אורטופדית, עיניים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בזל בזל 25 5461806
מעיין חיים מגיף צהלון, שד' ירושלים 98 יפו 814939
מוצ"ש, בזל, מעיין חיים
ירושלים
מרפאת רוממה הכ"ג 28 525191
מוצ"ש, רמות אלון מ. מסחרי רמות 861071
חיפה
הנשיא שד' הנשיא 33 333812
חולון הבת ים
טוזר הגיבור דייך 20 583500
רמת גן
יהלום קריניצי 63 721966
נתניה
פורת פ"ת 76 340967
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
הקריות
טביניה הנמן 24 ק.ביאליק 712674
רחובות
קופ"ח כללית בני משה 452581
חדרה
קופ"ח מאוחדת ה. סמואל 333804

יום שבת

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר באמצעות מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512253
גוש דן 781111
הרצליה 052—81383
נהריה 925335
רחובות 08-451335.
בת ים 585555
חולון 805135
לוד־רמלה 08-221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' - 20.00-8.00
בימי ו' - 15.00-8.00
טלפונים: 03—433300

מרכזי מידע — אגד
02—304304 03—432777 04—549121

הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ — מוגש כשירות לציבור על ידי

זמן הדלקת הנרות	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.23	5.34
תל אביב	4.41	5.32
חיפה	4.31	5.33

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

למשתלת חישתיל באשקלון
דרושה
מזכירה
לעבודות משרד וארגון
* מעומדות תושבות אשקלון
* לאחר שירות צבאי + תעודת בגרות
נא לפנות בצירוף קורות חיים
ת.ד. 360 אשקלון 78102 עבור מזכירה

ארגמן תעשיות בע"מ
אזור התעשייה יבנה
ת.ד. 172 יבנה 70600
למפעלינו דרושים/ות
א. למחלקת הנדסת הייצור:
1) הנדסאי/טכנאי ייצור:
הכישורים:
– ניסיון במדידות עבודה וקביעת נורמות
– ימי עבודה א'־ה'
– שעות העבודה: 7.00־16.30
2) פקיד/ה כללי/ת קלדנית
* בוגר/ת תיכון
* עדיפות לסטודנט/ית
* העבודה בחדר המחשב
* ימי עבודה א'־ה'
* שעות העבודה: 16.30־21.00
ב. למחלקת כח־אדם:
פקיד/ת כח־אדם
* בוגר/ת 12 שנות לימוד
* ניסיון בעבודה עם עובדים/קהל
* ידע בהפעלת מעבד תמלילים
* יכולת הדפסה במכונת כתיבה (עברית)
– ימי עבודה א'־ה', בין השעות 7.00־16.30
* הסעה סדירה לתושבי האזור *
מועמדים/ות העונים/ות לדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב־יד לכתובת הנ"ל בצרוף קורות חיים למחלקת כוח אדם
סודיות מובטחת

סיבים כימים ישראליים
מקבוצת כלל
למפעלנו באשדוד
דרושים
★ מכונאי תעשייתי
★ חרט
★ מסגר
★ פחח
★ חשמלאי מוסמך
★ מכשירן
בפרטים נא לפנות למחלקת כח אדם
טל: 08-531234

ל"ידידה" מוסד לחינוך מיוחד בדרך מעלה החמישה (ליד ירושלים)
דרושים
* פסיכולוג/ית
* אח/ות מוסמך/ת או מעשי/ת
* מדריך ספורט ו/או תנועה
* מדריך לטיפוח חן
להתקשר 02-342123, 02-343511, 02-342009 בין 14.00־09.00

המחלקה המשרדית חבר
לסניפנו בחיפה
■ **כתבנית אנגלית** - שפת אם אנגלית נסיון על טלקס
■ **כתבנית עברית/אנגלית** - מנוסה על מעבד תמלילים
■ **קלדנית הנהלת חשבונות** - מנוסה לעבודה מיידית
■ **מנהל/ת חשבונות** - סוג 2/3 מנוסה רצוי ידע בקלדנות
לעבוד בחבר - להרגיש בבית
חברה לשרותי כח אדם

כמיפל בע"מ חברה לשיווק והפצה
מחפשת
איש מכירות
מן השורה הראשונה לאזור ירושלים
דרישות התפקיד: השכלה תיכונית, גיל 25־40, רכב, מגורים באזור ירושלים, מוטיבציה ויכולת מוכחות.
התמורה: תפקיד מרתק, ביטחון בסיסי (שכר) הישג (עמלות)
5 ימי עבודה בשבוע
לפנות בכתב (בציון מס' טל') לכימפל בע"מ ת"ד 2004 הרצליה מיקוד 46120
רק מתאימים ייענו

לאמגה אשדוד
דרוש
מחסנאי
דרישות התפקיד:
* בוגר צבא
* בעל ניסיון
* רצוי בעל ידע במחסנאות טכני
* בעל רישיון למלגזה
המעוניינים יפנו לטל' 08-534377
למשה / מיכאל

לשטראוס שווק ירושלים
דרוש
עוזר למנהל חשבונות ראשי
הכישורים הנדרשים:
* ניסיון של 3 שנים לפחות
* סוג 3
טלפונים 02-528460, 02-528468
נא לפנות אל ידידה

למוסד ציבורי
דרושים/ות
★ **אחים/יות**
★ **סטודנטים לרפואה וסיעוד**
★ **חובשים/ות קרביים**
★ **מנהל אחזקה** בעל תואר הנדסאי / טכנאי
★ **פקידה מנוסה**
טלפון 02-662441

לחברת שיווק ארצית לסניף ירושלים
דרוש:
איש מכירות
לקידום מכירות החברה במגזר החקלאי, קבלני, תעשייתי ומוסדי
דרישות התפקיד:
● 12 שנות לימוד
● יחסי ציבור מעולים
● יכולת ניהול מו"מ.
● ידיעת ערבית ו/או אנגלית - רצויה
● רשיון נהיגה ב'
נא לפנות בצרוף קורות חיים בכתב יד לת.ד. 9197 ירושלים 91091
ולציין ע"ג המעטפה עבור "מכירות"
— סודיות מובטחת —

למוסד ציבורי בירושלים
דרוש/ה
מתמחה
(בלשכה המשפטית)
נא להתקשר בימים א'־ה' שעות 08.00־15.30 לטלפון 02-534429

הבאגט
אזור התעשייה הצפונית יבנה
דרוש
איש אחזקה
דרישות התפקיד:
* בעל ידע בקריאת שרטוט חשמל ושרטוטים מכניים
* בעל תעודת עוזר מעשי בחשמל
* רצוי ניסיון בחשמל תעשייה
* ידע בקרור – יתרון
המעוניינים נא לפנות בצירוף קורות חיים והמלצות לת.ד. 531 יבנה מיקוד 70600

למלון רמדה רנסנס בירושלים
דרושים
* **מנהל מחלקת לקוחות לאשראי** (ג—ס) נסיון קודם בתפקיד דומה
* **פקיד אשראי** (ג—ס)
* **טבחים מקצועיים** בוגרי תדמור
* **מפעיל מחשב**
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות למחלקת כח־אדם, טל' 02-528111

עירית קרית־גת
המחלקה לשרותים חברתיים וקהילתיים
דרושים/ות
★ **2 עו"ס כוללניים למשפחה**
★ **1 עו"ס גמילה**
כשירים או אקדמאים
★ **מדריך/ה ראש צוות**
כשיר/ה או אקדמאי/ת
סיים/ה קורס מדריכים
תנאי העסקה על פי הכישורים
למתאימים מובטחים תנאים טובים
המעונינים יפנו אל מנהלת המחלקה לשרותים חברתיים רח' הגית 42, קרית־גת 82000 או בטלפון 051-874565/6

מדריכים לחוגי טבע
להדרכת חוגים לתלמידי כתות ב'־ד' בבאר שבע, ערד, מיצר, להבים, דימונה וישובי הנגב המערבי
ידע בנושאי טבע וידיעת הארץ
רצוי ניסיון בהדרכה
בדבר פרטים
נא לפנות לרכזי חוגי הטבע
אורי / אורית / זיוה 057-30555
החברה להגנת הטבע

מעוניין בחינוך אחר?
האגודה לחינוך ניסויי וביה"ס הניסויי בירושלים
מציעים
מסלול הכשרה והשתלמות למורים, סטודנטים והורים המעוניינים בכיוונים חינוכיים בלתי שגרתיים.
המסלול זכה להכרת משרד החינוך האוניברסיטאות והסמינרים.
למתאימים אפשרות העסקה בתשמ"ט
הלימודים יחלו 1.11.87 בביה"ס הניסויי בירושלים
פרטים והרשמה:
רחל דיסשר - 02-712462; יוסי איתן - 01-534740

אשקלונה
מועדון החורף דרושים
★ **מפעיל מוסמך** לחדר כושר מצואר
★ **מלצרים מקצועיים** למסעדה איטלקית
★ **עובד נקיון מסור**
תנאים טובים למתאימים
טל: 8־6־1־39970־051

המלונאי בע"מ
החברה לשרותי כח אדם במלונאות
למלון 4 כוכבים בירושלים
★ **טבח מנוסה** — סוג 2
★ **מפקחת קומה** — נסיון במלונאות חובה
★ **מבקר מזון ומשקאות** — בוגר מנהל בתי מלון
★ **צ'קר** — אפשרי סטודנט
★ **קצין בטחון** — למשמרת לילה אפשרי סטודנט
★ **מחסנאי** — רצוי נסיון במלונאות
נא להתקשר מיום א' בין השעות 09.00־13.00
לטלפון: 02-249951
בוא נדבר "מלונאית"

למוסד ציבורי גדול באזור אשקלון
דרושים:
1) מכונאי טנקים
2) מנועני מטוסים
3) מפעילי מכונות C.N.C
4) מהנדסי מכונות
מועמדים, לאחר שירות סדיר בצה"ל, מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 120 אשקלון 78100 עבור "מוסד ציבורי" תוך פירוט קורות חיים ומס' טלפון להתקשרות מהירה

דרושים
1. מדריך למעון טיפולי עם ניסיון, משרה מלאה
2. מורה לחינוך גופני, מורה לחקלאות
משרות חלקיות
02-424859

יכין חברה חקלאית בע"מ
לבית אריזה אשקלון
דרוש
1) עובד אחזקה
הכישורים הנדרשים:
בוגר בי"ס מקצועי במגמת מכניקה, נסיון קודם של שנתיים לפחות בעבודת אחזקה בתעשיה; רצוי ידע בסיסי בחשמל תעשיה.
2) עוזר חשמלאי
בוגר בי"ס מקצועי במגמת חשמל
המעוניינים יפנו בכתב יד למנהל בית האריזה
יכין ת.ד. 4 אשקלון

למוסד ציבורי בירושלים
דרושה
מזכירה בכירה
בעלת ניסיון
בפרטים נא לפנות טלפון 02-722455
בשעות 08.00־12.00

דרושים
* **פקידה**
למשרד הכפר בוגרת בי"ס לפקידות ידיעה בהדפסה הכרחית.
* **עובד/ת סוציאלי/ת**
בהצעות בצירוף אישורים, נא לפנות בכתב יד בלבד לכתובת:
כפר הנוער ניצנים
ד.נ. אבטח 79287

שופר־סל
להיפרכל תלפיות – ירושלים
דרושים
מחסנאי — בעל רישיון נהיגה
עובד מחלקת בשר
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל
רח' פייר קניג 35 ליד בי"ח הדר

למשרד נסיעות
בירושלים דרוש/ה
מומחה/ית נסיעות
בעל/ת ניסיון ת.ד. 24255 מיקוד 91240

SUBARU
למוסך המרכזי של סובארו בתלפיות
דרושים
מכונאים
בעלי ותק של 4־5 שנים לפחות
לפנות לחזי ביום ראשון
02-721855 02-713377

לוז
חברה תעשייתית לתכנון ולבנית מערכות הפקת חשמל מאנרגית השמש.
מהנדסי מכונות בכירים
לתפקידי ניהול במערך ההנדסה המכנית
כישורים:
■ 8 שנות נסיון בתעשיה
■ רקע נרחב בתכנון מכני
■ יכולת ניהול צוותים טכניים
מנהל אבטחת איכות
כשורים:
■ 10 שנות נסיון באבטחת איכות במערכות מכניות ואלקטרוניות בתעשיה
■ יכולת ניהולית מוכחת כולל הקמת תשתית אירגונית.
■ עדיפות - מהנדס מכונות.
המשרות מיועדות לנשים ולגברים כאחד. מקום העבודה - ירושלים.
נא לשלוח פירוט קורות חיים למחלקת כח־אדם,
לוז־תעשיות ישראל ת.ד. 7929, ירושלים 91079. — סודיות מובטחת —
האור של המחר. היום.
LUZ

דרושה
למרכז קהילת רמות ציון
מזכירה אדמיניסטרטיבית
בחצי משרה
אחריות לקשרים עם הציבור, ניהול המשרד, התכתבות בעברית ובאנגלית, מעקב אחרי תורמים.
הכישורים: מעבדת תמלילים שאוהבת עבודה עם ציבור, בעלת יוזמה ואחריות, שפת אם עברית, ידיעת השפה האנגלית, תנאי העבודה בהתאם לכישורי המועמדת.
ראיונות ביום ד' 28.10.87 משעה 10.00 עד 14.00 בקהילת רמות ציון, רחוב בר כוכבא 68 הגבעה הצרפתית.

רשות הדואר
לרשות הדואר – רחובות
דרושים
מחלקי דואר—בעיר רחובות
לקבלת פרטים נא לפנות אל מנהל דואר רחובות
מר אטיאס לזר בטלפון מס': 08-451263

למפעל תעשיתי
דרוש
חשמלאי מוסמך
עם נסיון בתעשיה
אזור מגורים בק. מלאכי
טל: 08-581051 רותי

לפרוייקט רווחה ושיקום בקטמונים
דרושים
★ **מדריכות לתוכנית המף**
טלפונים: 786831 635870 לנטע
★ **מורים למרכז למידה בתלפיות**
בימים א'־ד' בשעות 14:30־12:00
טלפונים: 711586 ליוכבד
664549 לדוד

לחברה גדולה בבאר שבע
דרוש
מנהל צוות
דרישות התפקיד:
● גיל 22־29 לאחר שירות צבאי
● כשר ארגון וניהול
● נכונות לעבודה בשעות בלתי שגרתיות
● רשיון נהיגה
תנאים טובים למועמד המתאים
טל: 03-814904 לרינת
03-812181

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
THE ISRAEL TRACTORS & EQUIPMENT CO. LTD.
מפיצי CATERPILLAR בישראל
לסניפינו בירושלים
דרוש
פקיד טכני / מחסנאי
כישורים נדרשים:
1. בוגר 12 שנות לימוד
2. ידיעת השפה האנגלית
3. ידיעת השפה הערבית – יתרון
4. רקע טכני
בדבר פרטים נא לפנות
לת.ד. 214 חולון 58101

תלמה
לסניף המכירות בירושלים
דרוש/ה
מחסנאי/ת
כישורים דרושים:
* השכלה תיכונית
* ניסיון בעבודת מחסן
* ידיעת השפה העברית
* עד גיל 25־40
המעוניינים/ות מתבקשים להתקשר לסניף ירושלים טל' 02-853547 או 02-851822
בימים א'־ה' בשעות: 14.00־16.00

כנות בי"ס תיכון חקלאי "נעמת"
דרושים
* **מדריך חברתי**
(בעל ניסיון) לעבודה בעלת אתגר חינוכי מגורים במקום חובה.
* **רכז מוסך**
* **רכז חממה לצמחי בית**
* **רפתן**
* **פרדסן**
בדבר פרטים נוספים נא לפנות לטל' 08-574294, 08-574933
או בכתב לת.ד. 9 גדרה

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
דרוש/ה:
מזכירה כתבנית באנגלית בלשכת הנשיא
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית מלאה שליטה מושלמת בשפה האנגלית — רצוי שפת אם אנגלית, כולל הדפסה ידיעה טובה של השפה העברית, כולל הדפסה רצוי ידע ונסיון בעבודה במעבד תמלילים.
נסיון בעבודות משרד מגוונות יכולת לקיים מגע נאות עם קהל
הערה המשרה הינה בהיקף 75%
מספר המשרה: מז/218

פקידת רישום
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית מלאה ידיעת השפה העברית על בוריה, כולל הדפסה ידיעה בסיסית בשפה האנגלית רצויה ידיעת הדפסה באנגלית
ידע והכשרה בעבודות רישום ומעקב. רצוי ידע בסיסי בהנהלת חשבונות ידע ונסיון בניקוב
נסיון של שנתיים לפחות בעבודות משרד מגוונות
מספר המשרה: מז/257.

מזכירה כתבנית דו־לשונית
תאור התפקיד:
מתן שירותי מזכירות הדפסה וצילום לכלל חברי הסגל של הפקולטה
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית מלאה או בוגרת בי"ס לפקידות ידיעת השפה העברית על בורייה הבנה טובה בשפה האנגלית נסיון בעבודה על מעבד תמלילים (תכנת חוש) בעברית ובאנגלית כושר מגע נאות עם קהל
מספר המשרה: מח/11

פקידת רישום ומעקב
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית מלאה ידיעת השפה העברית על בוריה, כולל הדפסה ידיעת שפות נוספות יתרון. רצוי ידע ונסיון בעבודה עם מסוף נסיון קודם בעבודות משרד מגוונות יכולת לקיים קשר נאות עם קהל
מספר המשרה: מח/4.

מהנדס אלקטרוניקה
תאור התפקיד:
עבודה בנושאי מערכות איסוף נתונים, בקרה אנלוגית וספרתית ותקשורת מחשבים, במסגרת עבודות מחקר שונות
הכישורים הדרושים:
מהנדס חשמל או אלקטרוניקה בעל התמחות בתחום מחשבים ובקרה או מחשבים ותקשורת רצוי נסיון מקצועי וניהולי קודם
מספר המשרה: מז/256.

מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 1.11.87, אל אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000

למלון דן כרמל
דרוש/ה
שף / אחראי קופי־שופ
נדרש ניסיון קודם במלונות 4־5 כוכבים
תנאים הולמים למועמד/ת המתאים/ה
נא לפנות לבועז מנהל כ"א
בטל' 04-386211

פורנט בע"מ
חברה מובילה בתחום התקשורת
דרוש
מנהל סניף ירושלים
הכישורים:
★ נסיון בניהול צוות מכירות רצוי בתחום תקשורת / מחשבים.
★ ידיעת השפה האנגלית.
★ נסיון טכני יתרון.
★ יחסי אנוש מצוינים.
לפנות לטל: 02-247383 יואל

הארץ

יום ו' ל' בתשרי תשמ"ח
23 באוקטובר 1987

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל־אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 פקס' 810012 — טלקס 33748
ירושלים: רחוב הבצלאל 2, טל' 02־224245־6 ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב נורדאו 20 טל' 04־661166־8 ת"ד 5259 מיקוד 31052
המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל־אביב.
העורך: גרשום שוקן   עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה הדרי, גדעון לוי
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 5121212

רשות השידור: לפתוח ולתקן

גם מי שמוצא רווחה מסויימת — או רק מעמיד פנים של שביעות — מהשקט שמעניקה דממת הטלוויזיה וקול ישראל, אינו צריך להשלים עוד עם השבתתם של כלי תקשורת אלה. יותר מכל, מניעת החדשות מציבור הצמא לה היא גזירה שיש להפסיקה. הנהלת רשות השידור ועובדיה חייבים לפתוח במשא־ומתן מזורז לסיום השביתה.

תביעות העובדים העיתונאים, על־סמך הבטחות מפורשות, ליהנות מהעלאת השכר שזכו לה שאר חבריהם, היא סבירה. אך תנאי הברזל למימושה הוא עשיית סדר מהסוג שנדרש, אך לא בוצע, בכל אחד מסכסוכי העבודה הרבים ברשות. לא די בפיטורי עובדים מיותרים בטלוויזיה וברדיו, ובהפעלת ציוד חיוני ויקר המונח במחסני הטלוויזיה מזה שנים. אופן ניהולו של מוסד יוצר זה — על שתי שלוחותיו — מעוות. גם בתחומים שבהם נעשה בטלוויזיה ניסיון רציני לשפר את רמת השדרות לצופים, נתקל המאמץ בסבך ניהולי קשה. ברדיו שוררות זה מכבר שיטות ניהול המדכאות חופש מחשבה ויצירה, ומעניקות פרס לצייתנים והלאורתודוקסא מוכשרים.

אין לסבול עוד ברשות השידור גם את ריבוי הוועדים. אחד הצעדים הראשונים להבראה הוא איחוד הוועדים השונים. צעד כזה יקל על תהליך הפיטורים, על איוש נכון ועל גיבוש תוכנית־אב חדשה להפעלת הרשות.

השביתה הנוכחית מוכיחה שוב את הצורך בהעמדת תחרות לערוץ הטלוויזיה הראשי. זירוז הפעלתו של ערוץ שני במתכונת מלאה יעניק חיים חדשים לענף ציבורי חשוב הנתון למונופול מחניק, כדי לא לשכור שביתות. גלי צה"ל — המוכיחים זה שנים את מעלות התחרות — נמנעים משידור חדשות בתחילת כל שעה. עד שתיפרץ הדרך להבראת הרשות, זכאי הציבור לקבל במשך היום מידע סדיר, ואפילו זה יבוא מהתחנה הצבאית.

מוטב לחסוך מעצמנו עוד זמן־מה את שידורי הטלוויזיה והרדיו (בתנאי שיובטח שירות חדשות מספק), כדי לאפשר סוף־סוף טיפול מעמיק בחוליי רשות השידור — מרמת היו"ר והמנכ"ל ועד דרגי הביצוע הנמוכים. יתכן שהדרך לעשות זאת היא כינון ועדה ציבורית אד־הוק, בלתי פוליטית כמובן, ברוח הצעתו של שר החינוך, יצחק נבון, אתמול. אולי זו תסייע במה שהוועד המנהל הכושל וההנהלה המקצועית של הרשות לא הצליחו לעשות עד היום.

פקיסטאן והפצצה

אחת התוצאות הישירות כמעט של המלחמה נגד הכיבוש הסובייטי של אפגניסטאן עלולה להיות חימושה הגרעיני של פקיסטאן, ומירוץ גרעיני בינה לבין הודו. ראש ממשלת הודו, רג'יב גנדי, הזהיר השבוע את ואשינגטון ברוח זו.

מדובר בסלחנות אמריקאית בשני מישורים. ראשית, עד לזמן האחרון התייחסו שלטונות ארה"ב ברפיון ניכר להברחות של ציוד הדרוש לפיתוח נשק גרעיני, לפקיסטאן, שבעשתה מומחית באיסוף לא־חוקי של מכשירים וחומרים לפיתוח גרעיני מארה"ב וממערב־אירופה. אחרי מקרים שונים (שבהם אמריקה נקטה צעדים משפטיים נגד המבריחים), באיחורים של עד 15 שנה, תפסו השלטונות באחרונה משלוח של 25 טונות פלדה מיוחדת, הדרושה בייצור אורניום לצרכי נשק, לפני שהפקיסטאנים הצליחו להוציא את המשלוח מאמריקה.

המישור השני הוא בתחום הסיוע. במשך שנים העניק הממשל לפקיסטאן שחרור מיוחד מהחוק האמריקאי האוסר מתן סיוע לארצות העוסקות בפיתוח שיש בו הפרת האיסור להפצת הנשק הגרעיני. ואשינגטון המשיכה להעניק לפקיסטאן מיליארדי דולרים כדי להבטיח שזו תמשיך לשמש בסיס התארגנות וארץ מעבר לנשק, עבור המורדים האנטי־סובייטיים באפגניסטאן.

ככל שמתברר כי הנשק האמריקאי הזה מטה את תוצאות המערכה בין המורדים לבין כוחות הפלישה הסובייטיים, גברה חשיבותם של הפקיסטאנים עבור ואשינגטון, והנכונות להפעיל את הסנקציות נגדם פחתה. רבים בוואשינגטון אינם מטילים גם ספק במה שאומר שליט פקיסטאן, הגנראל זיא: שאם עליו לבחור בין הסיוע האמריקאי לבין המשך הפיתוח הגרעיני — הוא יבחר בפיתוח הגרעיני.

אפוקליפסה — לא עכשיו

ניו־יורק לקחה, ניו־יורק נתנה. היתרה היא מיתון שעומקו ומשכו יתבררו בעתיד

מאת א. שוייצר

"תגובות יתר גרוטסקית"
נייג'ל לוסון,
שר האוצר הבריטי,
הערה לגבי נפילת השערים
בבורסת לונדון

עם שוך הסערה ההדרגתי, מר־סים ראש הבריות מסביב המ־עניינים הישירים, משקיעים וסוח־רים בניירות־ערך בבורסות העולם, וקובעים — לא מעט בפליאה — כי סוף העולם עדיין לא הגיע. השערים מתייצבים לאט — ואם נכונה ההערכה המיוחסת בכלי התקשורת ליודעי דבר בניו יורק, טוקיו, לונדון וכו', כי הצהרות של ראש הבנק המרכזי של ארה"ב והנשיא רייגן ועוד אי־אלו זוטרים מהם, הן שגרמו לייצוב, הרי משתמע מכך שלהתמוטטות השערים היו סיבות לא יותר מטריאליות. רוצה לומר, היסטריה היתה מקור הנפילה, ועל כן די היה בדברי הרגעה קולעים מגבוה, כדי לשככה ולהחזיר את השווקים לשפיות הדעת.

הסבריהם של אלה שאוהבים להיקרא משקיפים מתוחכמים, נושאים אופי טכני יותר. יש המדברים על הגרעונות האמריקאיים בתקציב ובמאזן התשלומים, על איומי שר האוצר של ארה"ב בדבר הורדה מודעת של שער הדולר, על מחשבים משתוללים — ואין ספק שכל אלה מילאו תפקיד בהפיכתה של התאוצה כלפי מטה של שערים בבורסה הניו־יורקית למפולת, שגרפה עמה את אחיותיה בבירות הפיננסיות של העולם. אמנם, רבה הסבירות בהערכה, כי למרות התערערות שעדיין צפויות בשל מימוש רווחים שהושגו — מי שקנה בזול בימי הסירוק, אמור למכור בשערים שהחלו עולים — השווקים נרגעו. ביסודו של דבר, קולעת למטרה דעתו של נייג'ל לוסון, שהובאה בראש המאמר כפשוטה — וגם במה שמשתמע ממנה בקריאה חוזרת.

ניידות גוררת עצבנות

אכן, היתה כאן, קודם כל בניו־יורק, ואחר כך בלונדון, טוקיו וכו', תגובת יתר לשורה של התפתחויות במשק העולמי, המאופיין בנזילות יתרה בדולרים, המלווה בפחדים מפני חידוש האינפלציה שבעטיה נוצרו שערי ריבית גבוהים באופן היסטורי. הגיאות בניו־יורק צריכה היתה להיבלם ביום מן הימים בשל הפער הגדל בין תשואות המניות ושער הריבית: במקומה של בלימה הדרגתית בגיאות באה נפילה, שיצרה את הרקע לדיבורים על קטסטרופה נוסח 1929.

שוק ניירות הערך הוא מן הני־דים שהמיתון יכול להעלותו — ואולי בשל כך, המשקיעים והעוס־קים בו הם מן העצבניים ביותר מכל המוכרים וקונים שבעולם. נוסיף לכך את העובדות הבאות: כדי להשתלט על כמויות הנסחרות בשווקים הקשורים זה בזה ברשת תקשורת המעבירה מידע בו־זמני, מוחשבו התהליכים; המיחשוב מחייב תכנות על פי נוסחאות שיש בהן, באופן בלתי נמנע, קשיחות המבוססת על עסקים כתקנם: בצירוף, פירוש הדבר, כי בורסה אחת שנתקפה מין סחרור, מדביקה את האחרות. כמובן, לא בורסה בגודלה של תל־אביב; אך ניו־יורק מספיקה בהחלט כדי לחולל את מה שהתרוצץ לנגד העיניים המשתאות של מיליונים בכל קצווי תבל.

עבור אמריקאים, שמלל רב על שקיעתם ואובדן מעמדם המוביל בעולם נשפך לעבר כל מי שמוכן להאזין, יש מין נחמה עקומה במה שגילתה ההתמוטטות של ימי ו' עד ב' שעברו. ניו־יורק גררה אחריה את כל היתר — ללמדך, שהמשק האמריקאי עדיין בראש: אם הוא משתעל, כפי שנאמר בפתגם, העולם מקבל נזלת. ואמנם, השלטונות האמריקאיים פעלו — בהקשר הנידון, הנהירה — מהר יותר — לאין שיעור משפעלו ב־1929. הם הודיעו על פתיחת הברזים המוניטאריים — ובכך נטרלו במידה רבה את סכנת המפולת. כאשר הובטח סיוע כספי בלתי מוגבל למשקיעים המוסדיים ולבנקים הגדולים בארה"ב, נתעודדו אלה לשוב ולהיכנס לשוק המניות; ומשנכנסו, הפכו את היוצרות וסימנו לאחרים, ליפנים, לבריטים ולכל היתר, כי אפשר, בלי להסתכן, לעשות כסף ברכישות.

המשמעות הפוליטית

אולם, אירוע בסדר גודל זה אינו חולף, בלי להותיר צלקות בתודעתם של המעורבים הישירים או העומדים מסביב. את אחד מהם ביטא בצורה מתומצתת הפרופ' מארסל סרנת מן האוניברסיטה העברית. לשאלת סופר "הארץ" אם אפשרי לחזור עתה לסדר היום, הוא השיב: "שוק ההון הזה (ההדגשה שלי, א.ש.) לא יחזור לסדר היום". רוצה לומר, הבריות יהיו הססניים יותר בהשקעותיהם, לרבות הסוחרים המתוחכמים, ויסמכו פחות על נוסחאות קסם של מטיפים פיננסיים שמספרם באמריקה הוא כמספר הכתות הדתיות בקליפורניה. ואם כך ינהגו, יגרמו להאטת הפעילות המשקית הכללית בארצם. האטה כזו, אם תהיה, מבשרת מיתון בארה"ב: ובעקבותיה ביתר הארצות — מיפן ועד לארצות השוק המשותף, שלא לדבר על המסכנים בעולם השלישי. ימים יגידו מה יהיה עומקו ומשכו של המיתון.

זה שנים מדברים חסידי התורה הליברלית על יעילותה העילאית של כלכלת השוק, משוחררת מהתערבות הממשלה. אם יש אמת בהערכות — שהוזכרו לעיל — כי היו אלו פעולות השלטון האמריקאי שבלמו את הנפילה ויצרו את התנאים לייצוב המסתמן, הרי שהתגלה כי משק מודרני יכול להיכנס בכוחות עצמו למשבר המסכן את תפקודו, אך כדי להיחלץ ממנו, הוא זקוק למעשה, או לכל הפחות, לאיתות מילולי, של השלטון. הנשיא הובר לא ידע זאת; רייגן וראש הבנק המרכזי שלו, כלכלן־שוק כשר למהדרין, ידעו. גם ידעו. וזה מותר האדם על הבהמה: האדם — גם אם הוא מכור לליברליזם כלכלי צרוף — מסוגל ללמוד מן הניסיון, מה שאין כן בבהמה. מכל מקום, האמונה העיקרונית בכוחות השוק, ההתנגדות הלא־פחות־דתית של מעורבות הממשלה בניהול המשק, הוכתה מכה מוחשית, שמן הסתם לא תישכח גם לאחר שהעניינים יירגעו.

מן הנ"ל נובעות מסקנות פוליטיות. רוב הממשלים בארצות התעשייתיות הראשיות מוחזקים בידי נציגים של מפלגות הקוראות לעצמן שמרניות, הדוגלות באידיאולוגיה של כלכלת שוק. יומרותיהן של מפלגות אלו, שכאילו גילו את אבן החכמים הכלכלית, הן מנפגעותיה הראשיות של המפולת שעברה על הבורסות. הן ייתבעו לשלם את המחיר, בין באובדן השלטון ובין, במקרה הנוח יותר מבחינתן, בעיון מחודש כפוי באמונתן. לגבי זה האחרון, אפשר שחסידי כלכלת השוק הצרופה ישכילו לעבור פיכחון עיוני, הניתן לתרגום לתוכנית פוליטית, אשר בה יימצא מקום נאות לפעילות ממשלתית בניהול המשק. אם לא, הם עלולים לגלות שימי אוקטובר 1987 ביטרו את דימוי עליונותם העיונית, והנגזר מכאן, לגיטימיות שלטונם.

ה"קראש" של הבורסה המדינית

מאת גדעון סאמט

נו, אז עכשיו יש לנו עוד סיבה לתלות בה העמקות לחשש מפני נו"מ להסדר. העולם שוב הצטמק לכפר, שתפי סרטים אמריקאים ביצרו בחוצותיו את אימת המשבר. נפילתה של הבורסה האמריקאית אינה רק אותו אירוע נורא שכמסמל בבת־אחת את האירועים של בכסינו החומריים על האדמה הזאת. יש לה כמובן משמעות החורגת מכסף. מי שרוצה יכול למצוא בה אחיזה להרדמותיו מפני פגיעה פתאומית מכל סוג.

במקומנו הצר, למשל, תשוב ותתבקש אצל רבים המסקנה שאין מעצמה שתוכל לעזור לנו כנגד הסכנות האורבות לישראל מצד חורשי רעתה. מטריה של המעצמות? — הצחקתם אותנו: הרי בתוך יומיים מתברר שהאיתנה במעצמות מסוגלת להיכנס לפאניקה מכיוון בלתי־צפוי, לאבד נתח גדול מעושר אוחזיה, ולפרוש את השערות כיצד לא נחזה הדבר בעוד מועד. רק על כוחותנו, על האינטרסים שלנו, אנו צריכים לסמוך בעולם אכזר, רווי־תפניות, מסוכן, בלתי ניתן לחיזוי.

במלים אחרות, ה"קראש" בניו־יורק נעשה, לפתע, גם מעין חיזוק לכאורה לעמדה המדינית המיוצגת על־ידי ראש הממשלה. כשאמריקה מצוננת, אמר הפתגם הידוע, כל העולם מתעטש. ובימי האבנים שתקפה אותה עכשיו, ירצו אולי רבים יותר מהרגיל לסמוך על חיסון עצמי, בלי טובות של המעצמות.

● ● ●

על הנטיה הזאת אין פטנט בלעדי לימין. יצחק רבין מוכר לאחר המפולת שהוא חושש מפני אי־הוודאות בכלכלה העולמית, הנוצרת בארה"ב אבל גם בלעדיה, הוא היה תמיד ספקני כלפי האפשרות של ועידה בין־לאומית. כפוליטיקאי הבולט בחישובים הקרים שלו, רבין נראה מתקרב אל עמדת שמיר עוד יותר כאשר אמריקה המזועזעת העלתה בחדות יתר את האפשרות של קושי בעתיד להמשיך ולספק — ובוודאי להעלות — את הפיצוי הכספי על ידידותה של ישראל.

ההתפתחויות האלה, כשהן מתוספות אל הדם הקבוע, החזק למדי, בפוליטיקה ובהווי אצלנו, של סירוב לוויתורים כלשהם, יוצרות תכונת אידיאולוגית ופסיכולוגית רחבה למדי בשביל אגודת הלאום הישראלי.

אין זו רק שאלה של הערכת הסיכון במהלך מדיני מסובך בנסיבות נבולות הדאות. יש כאן גם, בעיני מי שכשבתם הפוליטית בחולת בוויתורים, ניצנוצו של הסיכוי המוגבר שיום דבר לא יצמח בלאו־הכי מפעלתנותה של מעצמה השקועה כך בבעיית־פנים קשה. לפני שבועיים הבעתי במקום זה את ההערכה הצנועה שמאומה לא ייצא, לא יכול לצאת, מביקור שולץ. לאחר שיחה אל סוריים אלה מתופשה באירופה, שאת בירותיה העיקריות השאלה הישראלית־ערבית אינה מעניינת מכבר, מצטייר ביקור המזכיר כחיזוק נוסף לסברה של מתנגדי ויתורים אצלנו כי יש להם עכשיו שהות רבה לדחות.

ואין כאן סתם תקווה ריקה. מלבד הגברת הספקות נוכח התערערות המשק האמריקאי, ובצד הניסיון המחודש שנרכש כאן בעת ביקור בדבר הדרך המעורפל, המהוססת אפילו, של הטיפול האמריקאי בחידוש התהליך המדיני, מתחילה לפעול כבר השפעתה של עונת הבחירות לנשיאות. עד לאחרונה היה אולי משקל כלשהו לסיבות האשנבכוץ כי תמשיך במאמצה כלי קשר לזמנו האזל של רייגן. עכשיו, כשהוא בוחן עליו נטל הזעזוע הכלכלי, ממשלו יהיה השנה זהיר שבעתיים מלהיקלע למאמץ מדיני גדול, שדגל שחור של סכנת כישלון מתנוסס עליו.

עוד התברר עד כמה לא שלמים האמריקאים עצמם עם רעיון השתוף של ברה"מ בתהליך מדיני באזור. המעט שנתנו שמיר לשולץ — הסכמה לנהל "דו־שיח" עם מוסקוה על בעיות המזרח התיכון — היה, מבחינתנו, אחד המהלכים הדיפלומטיים הנבונים היחידים בהתהה עקרה מאיתנו שביב של רעיון מדיני יוצר.

ראש הממשלה לא נתן, למעשה, מאומה, מלבד עצם מכרסמת, ששולץ יוכל להטיל הלאה לעבר עמיתו הסובייטי. אבל החכמה לא היתה בתרומה לקידום התהליך, אלא בהבנה שארה"ב עצמה, בליבה הריינגי פנימה, אינה מעוניינת ביותר מכך. את זה מבין שמיר (וכמוהו, כנראה, רבין) טוב יותר משמעון פרס.

● ● ●

בנסיבות כאלו, זו משימה קשה במיוחד לסמוך פחות או יותר את ההיפך ממה שמשתמע מכל האמור לעיל. אבל מבחן עמדתו של פרס כמוביל המאמץ המדיני יהיה בעיקשותו, למרות הכל להטיל את משקלו על נימוקים, שהיום נוח למדי לסתור אותם.

ראשית, דווקא סימני המשבר האמריקאי מחייבים תחיה מהירה ככל האפשר. בגלל האופק הצר שעלול להיות להם כעבור זמן, על בדשה של ואשינגטון לנהל דיפלומטיה מזרח־תיכונית נמרצת. אם, כרצונו של הימין הישראלי, יגווע המאמץ המדיני הנוכחי, קשה לראות מאיפה תמצא ארה"ב את הרצון והיכולת לחדשו בשנה הבאה. פירוש הדבר, הוא דחיה לשנתיים בערך, עד שממשל חדש יתחיל להזיז את עצמו.

שנית, אי החשק הניכר של ארה"ב לשתף את ברה"מ אינו משרת אינטרס ישראלי, אלא נובע מצרכים גלובאליים אזוריים והרודפים, חלקם בלתי־רציונאליים, הנהגים לתפישה שמרנית וללא־דתסים של רייגן. מי שרוצה תהליך מדיני, חייב להבין כי הוא אינו מעשי ללא שיתוף מתקבל על הדעת של הסובייטים. תירוצים, ואף סיבות טובות כודע לא לשתפם, יש בשפע.

אפשר לעשות את יחסי ברה"מ למחסום בפני תהליך שלום עם כל מיני תביעות רפטריאציה קיצוניות ובלתי־מעשיות של כל היהודים שם. ככל הנראה אפשר, כבר עתה, להשיג הרחבה ניכרת של שערי העליה ויחידי היחסים, תוך ניהול דיפלומטיה באותה, הכבלה נכבנות אמיתית לנו"מ על הסדר. בעניין הזה, ככל שהדבר נשמע קצת מוזר, צריך להיות לישראל תפקיד שבעו כלפי ארה"ב, הסולדת מעידוד הסובייטים.

שלישית, על מנהיג ישראלי אחראי מוטלת החובה להביא כל העת בחשבון, ולהזהיר ללא ליאות, מפני סכנת התרחשותה של מלחמה בגבולנו. לפחות פעם בעשור היתה לנו אחת, ולא את כולן — כזכור — צפינו. המשך המיומה של התהליך המדיני הוא לכן כמעט הבטחה לפריצתן של פעולות איבה בטווח השנים הקרובות.

הבורסה המדינית שלנו, שאליה מטיל ראש הממשלה באחרונה סחורה שלא יהיו לה קונים, יכולה להתמוטט די בבת־אחת, על הפרק — עלינו לשנן לעצמנו — עומדת לא רק השאלה, המטרידה רבים אדישים, אם יצמח משהו מהדיונים על התהליך המדיני. הנושא האמיתי המסתתר מאחוריה הוא אם בהעדר מו"מ איננו סוללים את הדרך למלחמה הבאה.

אירופה — סניף של ארה"ב

באירופה מושרשת הרתיעה מהשקעות בבורסה ● המפולת בוול סטריט שגררה אחריה את אחיותיה הקטנות — הבורסות במערב־אירופה — רק תעמיק את סלידתם של האזרחים הקטנים מהימורים במניות

מאת דניאל דגן

בון

עבור האירופאים בא משבר זה כתזכורת נוספת לכך שגורלם אינו נתון בידיהם, אלא נתון במקום "אחר" — במקרה זה בוול־סטריט שבניו־יורק. ביטוי דרמטי לכך נתן נשיא צרפת, פראנסואה מיטראן, שעשה בביקור ממלכתי במערב־גרמניה, ושהה בעיר אאכן.

בנאום פרוגרמטי על מצבה של היבשת, קבע מיטראן כי ללא מדיניות כלכלית משותפת, וללא מטבע משותף, אירופה אינה מסוגלת לעמוד באתגרים הנכפים עליה מבחוץ. אמנם, הקטע על מפולת הבורסה שולב בנאום ברגע האחרון, כתוצאה מנפילת שערי המניות בבורסות המערביות השבוע; אולם הוא השתלב יפה בטקסט המוכן מראש, שעסק גם בנושא של חיזוק שיתוף הפעולה האירופי בתחום ההגנה.

בכל הבירות האירופיות חוזרים הפרשנים כי אין גורמים אובייקטיביים — כלכליים — אכן מפולת הבורסות בראשית השבוע. אבטלה בהיקף של כ־10% מכלל כח העבודה נחשבת לבעיה הכלכלית החמורה ביותר ברוב ארצות מערב־אירופה. אך בעיה מושבכת זו בוודאי לא דחפה משקיעים למכירות בהלה של מניות בלונדון, בפאריס, במילאנו, בפרנקפורט ובערים אחרות.

הגידול של הכלכלה הלאומית במדינות מערב־אירופה מוגבל מאד, ומפגר בוודאי אחר הציפיות. אולם הגידול המצומצם הזה נעשה עד כה בתנאים סולידיים של העדר אינפלציה במימדים רציניים. למומחים ואנשי כספים כאן קשה היה מאד לגלות סיבות שידחפו משקיעים לוותר על בעלותם במפעלים מצליחים, המצבים רווחים נאים ומרוויחים על תוכניות הרחבה.

מנקודת הראות האירופית מדובר איפוא במשבר מיובא, והאצבע המאשימה נשלחת, כמובן, כלפי ארה"ב. הבהלה התחילה בוולסטריט, ומשם היא התפשטה כאש בשדה קוצים. קודם כל לבורסה של לונדון, שהיא הגדולה ביותר באירופה, ואחר כך לבורסות בערים אחרות ביבשת. הפאניקה הדרבקת במימדים הבין־לאומיים לא חסה, כמובן, על בריסל וקופנהגן וכל מרכז כלכלי אחר.

הסיבות לתופעה

פוליטיקאים שהתעוררו לשמש כפרשנים להתפתחות המדהימה התקשו מאד למצוא הסברים לתופעה. אבל כל מה שנאמר כאן היה מכוון, במידה זו או אחרת, כלפי ואשינגטון. כך למשל הערתו של ז'אק דלור, יושב ראש נציבות השוק המשותף, שהגדיר את שר הכספים האמריקאי, ג'יימס בייקר, כ"מכבה אש שפעולתו גורמת להצתות".

דלור התייחס לביקורת שהשמיע בייקר על כך שמערב־גרמניה הוליכה על העלאה של שער הריבית. דברי בייקר חשפו חיכוכים בין ארה"ב לבין השותפה האירופית החזקה ביותר שלה, ועוררו עצבנות בשוקי הכספים.

פרשנים אחרים סברו שדברים אלה הצביעו על מגמה אמריקאית להביא להורדה נוספת בשער הדולר, והיו אולי אחד הגורמים שהתחילו את הסחרור כלפי מטה בבורסה של ניו־יורק.

ז'אן פרנסואה־פונסה, לשעבר שר החוץ הצרפתי וכיום חבר הסנאט בפאריס, האשים בגלוי את האמריקאים ביצירת המשבר. "אין לכך כל קשר למה שנעשה כאן בצרפת", הוא אמר. "הגיע הזמן שהאמריקאים יטפלו ברצינות בבעיית הגרעון בתקציב הלאומי שלהם".

שר הכספים המערב־גרמני, גרהארד שטולטנברג, ניהל במשך יותר משלוש שעות שיחה קשה עם בייקר, שיזמה בפרנקפורט. פרטי השיחה, שבה השתתף גם נגיד הבנק המערב גרמני, קרל־אוטו פול, לא יתפרסמו מן הסתם במהרה. שני הצדדים נחלצו מן המשבר בבורסות, והוליכו להציג כלפי חוץ תמונה יפה של הרמוניה והבנה.

ניתן להניח, כמובן, שבייקר האשים את שטולטנברג בהעדר נכונות גרמנית ליטול את תפקיד ה"קטר", שיביא להאצת היבוא ולגידול כלכלי על־ידי התרחבות מונטארית, הורדת שערי הרבית ואמצעים אחרים. שטולטנברג מציין בוודאי בשיחה עם בייקר, כי מקור כל הצרות הוא הגרעון האמריקאי האדיר, שהוא הגורם בל הידיעה לעליה במחיר הכסף.

שערי ריבית גבוהים הם כידוע רעל עבור הבורסה. מי יתפתה לרכוש מניות, יהיו אטרקטיביות ככל שיהיו, כאשר ניתן להשיג רווחים גדולים על־ידי הפקדת הכסף בבנק, או קניית ניירות־ערך ממשלתיים, או כל צורה אחרת של השקעה ללא סיכון?

השבוע הזה הבהיר שוב, בצורה שאין לטעות בה, כי הציפיות להכנסות גבוהות מרכישת מניות כרוכות בסיכונים גדולים, שאינם ניתנים כלל למדידה. פוליטיקאים רבים, אבל גם מומחים בלתי־תלויים, אומרים שוב ושוב, שנפילת הבורסה בניו־יורק ביום שני השבוע היתה "בלתי רציונאלית". בכך הם נותנים אישור לחששות מוצדקים של מיליוני משקיעים, הנרתעים מללכת לבורסה — ולהניח את כספם על קרן הצבי.

ההשקעות ב"חינוך הציבור" ירדו לטמיון

התופעה של רתיעה מהליכה לבורסה מושרשת ביותר בחלקים של אירופה, ובולטת במיוחד בגרמניה. ברפובליקה הפדראלית, שבה יש יותר כסף פנוי להשקעה מאשר בכל מדינה אירופית אחרת, נרתע הציבור מלרכוש מניות. חלק קטן בלבד מן החסכונות של הגרמנים מופנה לבורסה. אנשים כאן, יותר מאשר באמריקה, מעדיפים הכנסות צנועות אך בטוחות, על־פני הסיכוי הבלתי־ברור לצבור רווחים מהירים על־ידי רכישת מניות.

אחת התוצאות האפשריות של נפילת הבורסה השבוע תהיה רתיעה של מליוני משקיעים קטנים ובינוניים מלהצטרף למשחק המסוכן של רכישת מניות בבורסות האירופיות. בנקאים בכל ארצות היבשת ממליצים למהר ולקנות דווקא עכשיו, כאשר המחירים עדיין מושפעים מן המפולת של תחילת השבוע.

אבל קשה להניח שדווקא עכשיו הם יצליחו להזיז את חוג המשקיעים הבוכנים להמר על עליות שערים, ועל עליות כאלו בלבד.

בבריטניה, כך נראה, התנחתה מכה על מגמת הממשלה להוסיף ולמכור לציבור מניות של מפעלים שהיו (או עדיין נמצאים) בבעלות ממלכתית. בצרפת עלולה הממשלה להיתקל בבעיה דומה, כשתבקש להאריך את תוכניותיה להיפטר ממפעלים שהולאמו על־ידי הקואליציה הסוציאליסטית־קומוניסטית ששלטה בפאריס עוד לפני שנים אחדות. בגרמניה ירדו לטמיון השקעות ענק של הבנקים ב"חינוך" הציבור לנטוש את ההסתייגות המסורתית שלו, ולהפקיד חלק גדול יותר מן החסכונות בקרנות השקעה שכספן מופנים לבורסות.

ההתארכות של הימים האחרונים בבורסות מעידה כי הפאניקה חלפה במידה רבה, ויתכן ששערי המניות יתקרבו בהדרגה לערכים שלפני המפולת בתחילת השבוע. אבל כאן באירופה מצפים ליותר מאשר דולר יציב ומניות הנסחרות בערכים הנחשבים ל"סבירים" מבחינה כלכלית. התחזית המבוקשת היא אכן ביטולו של הגרעון האמריקאי כולו לתאם ולבצע מדיניות משותפת, שתורע אופטימיות ובטחון והבלום בפקות וכו'.

הרבה יותר מטרנספר

אריאל שרון מסיט את הוויכוח מגורל הפלשתינאים בשטחים המוחזקים לעתידם של ערביי ישראל ● הוא מבקש ללמד גזירה שווה על כולם — יד קשה ● לא איש פעלתן כשרון יסתפק בראיון ובשיחות תידרוך לגבי הנושא, הנראה לו כלב הבעיה הדמוגרפית בכל ארץ ישראל המערבית

מאת דן מרגלית

כדאי להצמיד אוזן קשבת אל נתיב הפילים החוצה את הג'ונגל הפוליטי הישראלי — אריאל שרון מוביל שם שיירה חדשה, הפונה בתנועה מאיימת לעבר ערביי ישראל. בכמה הזדמנויות, בינהן גם בראיון ב"חדשות", התבטא שר התעשיה והמסחר כי סוגיית הדמוגרפיה מעיקה במיוחד דווקא בקרב ערביי ישראל.

"הבעיה הדמוגרפית היא בתוך ישראל. יש בישראל היום 700 אלף ערבים אזרחי ישראל. זו אוכלוסיה שמתפתחת בקצב מהיר במצב כלכלי מצויין... ציבור שיתקרב למיליון נפש בשנת 2000, שאין עליו החובות העיקריים של אזרחי מדינה". מה שמפריע לשרון הוא ש"הציבור הזה בעצם קובע איזו ממשלה תהיה בישראל".

הכוונה ברורה: "אנחנו יודעים, למשל, שהקולות הערביים נתנו בבחירות האחרונות לפחות שלושה מנדטים למפלגת העבודה. במילים אחרות, מי שקבע בסופו של דבר מי ירכיב את הממשלה היתה האוכלוסיה הערבית בארץ. זה לא יכול להיות כשמדובר באוכלוסיה שאין עליה כל החובות, ואני מכבים שגם לא כל הזכויות. זה פשוט דבר שלא יכול להיות. בשנת 2000 יהיה המצב הרבה יותר ברור בנושא הזה".

שרון הוא אחד הבודדים העסוקים בחשיבה בצמרת הליכוד. אפילו יריביו מודים בכך. הדרך המגושמת והאגרנית שבה נוהלה מלחמת לבנון, הדביקה לו שם של איש בלתי־מתוחכם — אך אל לה להערכה שגויה זו להדריס את מתחריו.

שכן שרון מאחד כושר יסודי ועומק בחשיבה ובטקטיקה של המפלגה הגדולה בארץ. הוא מסיט את הוויכוח מגורל הפלשתינים בשטחים המוחזקים לעתידם של ערביי ישראל.

שר התעשיה והמסחר מבקש ללמד גזירה שווה בין אלה לאלה. והמסקנה המתבקשת מדבריו היא ששני חלקי העם השכן ראויים בעצם ליד קשה.

על בלימה ערבית

שרון אינו עוסק בדיבורי סרק. מי שמבקש "טרנספר", מוטין בעיניו וכוח עקר וחסר תוחלת. שר התעשיה והמסחר עושה משהו אחר — הוא כולל את ערביי ישראל והפלשתינים מהשטחים המוחזקים בחבילה אחת של אוהדים ירדניים שיצביעו רק לפרלמנט ברבת־עמון. זו תפישת עולם מוצקה, שבאה לידי ביטוי כבר בחלום־באספמיה של שרון — לגרש במהלך מלחמת שלום הגליל את הפלשתינים מלבנון לירדן.

מה שמשתמע ממנה אינו נאמר במפורש, אבל ברור לגמרי: אם ישראל מטפלת בדמוגרפיה של ערביי ישראל ביד תקיפה, אזי שהיא משלימה עם המציאות הקיימת בין הים לנהר הירדן, ובלבד שלא יימצא פתרון המבוסס על אבחנה בין ערבים אלה לפלשתינים אלה.

עד שהתוכנית ארוכת־הטווח תתבצע, מבקש שרון לברוח רווחים מיידיים. הרגש הוא שכל ממשלה שיקים המערך תישען על קולות ערביים. הליכוד יעשה בזה שימוש במערכת הבחירות בקרב הציבור היהודי. כאשר המוטו הלאומי יברר כאילו המערך ירכיב ממשלה התלויה על בלימה ערבית.

חלק מהטענות שבפיו ראוי לעיון. הממשלה נרתעת לעתים מאכיפת החוק על האוכלוסיה הערבית. כיצד קרה ש־17% מהאוכלוסיה משלמים רק 6—7 אחוזים מן המס? מדוע נמשכת הבניה הפרועה בארץ סביב? למה לא גבו מהערבים אגרת טלוויזיה ובעיקר היא קונה — מדוע אין מגייסים אותם לצבא?

ערביי ישראל אינם רוצים לשרת בצה"ל. הממשלות הקודמות פטרו אותם מן החובה כדי לא להעמיד במבחן קשה את בעיית הנאמנות הכפולה. אבל הממשלה מעולם לא הפעילה את החוק כלפיהם ולא גייסה אותם, ואם כן מדוע ישלמו את המחיר הכרוך באובדן חלק מזכויותיהם הבסיסיות?

המבחן הראשון

שרון רואה את הצד המדאיג בערביי ישראל, הם הגיכו הדמוקרטיה הישראלית: הם מיטיבים להשתמש בכלים שלה. הבג"ץ אינו זר להם; קשה לטרטר אותם.

הוא מתעלם מן הצד האחר: הם פחות נוטים לפונדמנטליזם דתי קיצוני; הם התרגלו לחיות במחיצת יהודים; יש ערבים שקיבלו מן היהודים או הקנו להם. ב"חצוצרה בוואדי" תיאר סמי מיכאל שכבות יהודית־ערבית בעייתית, אבל בסופו של דבר לא בהכרח בלתי־אפשרית.

עמדת שרון כולק סמרניות הממשלה, או, לפחות, זו של הליכוד, עלולה לדרדר את המצב.

עדיין מדובר בהסבר בהבט הראשון של האדם הזאת. עדיין ייתכנו רבים שיבינו כי דווקא הסכנה שמצביע עליה שרון מחזקת את הצורך להפריד בין ישראל על ערביה לבין הפלשתינים בשטחים המוחזקים. עדיין אין סכנה שתישלל מהם זכות ההצבעה בבחירות הקרובות לכנסת. הגעישת הנוזה אל בית המכבש הישראלית. אך צריך מידה רבה של תמימות להניח שאיש פעלתן כאריאל שרון יסתפק בראיון מזכבי ובכמה שיחות תידרוך לגבי הנושא, הנראה לו כלב הבעיה הדמוגרפית בכל ארץ ישראל המערבית. ה"טרנספר" המסעיד שבפי מיכאל דקל נראה צמתי בהשוואה לערצבה המסמתנת באוזני שרון.

קליטתה של התגובה הציבורית על הגריה מלמדת כי האזהרה לא נקיטה כראוי.

INTERNATIONAL PERIPHERAL EQUIPMENT LTD.

י.פ.אי. בע"מ
מהוותיקות בענף המחשבים בארץ
(נוסד 1970)

CITIZEN
"סיטיזן"
מיצרני המדפסות הגדולים בעולם

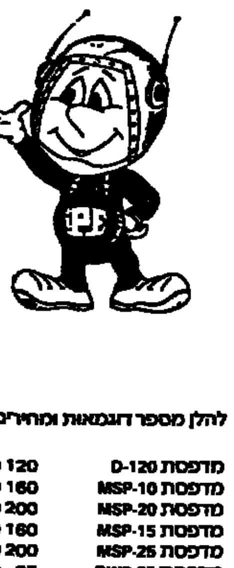

הודעה!

לכל משתמשי המחשבים בישראל!

כפי שוודאי קראתם לאחרונה באמצעי התקשורת, החלה חברת י.פ.אי. לשווק בשיווק ישיר מדפסות CITIZEN מכל הדגמים לכל משתמשי המחשבים בארץ.
חסל סדר מפיצים, משווקים, סוכנים וכו' וחסל פער התיווך.
חברת י.פ.אי. מציעה לכל משתמשי המחשבים בארץ את מדפסות CITIZEN הפופולריות במחיר מפיץ, ללא מפיץ.

להלן מספר דוגמאות ומחירים:

מדפסת D-120	120 סל"ש, 80 טור, ב־10 cpi	כולל ממשק מקבילי עברית ומ.ע.מ. 550.- ש"ח
מדפסת MSP-10	160 סל"ש, 80 טור, ב־10 cpi	כולל ממשק מקבילי עברית ומ.ע.מ. 1029.- ש"ח
מדפסת MSP-20	200 סל"ש, 80 טור, ב־10 cpi	כולל ממשק מקבילי עברית ומ.ע.מ. 1437.- ש"ח
מדפסת MSP-15	160 סל"ש, 136 טור, ב־10 cpi	כולל ממשק מקבילי עברית ומ.ע.מ. 1264.- ש"ח
מדפסת MSP-25	200 סל"ש, 136 טור, ב־10 cpi	כולל ממשק מקבילי עברית ומ.ע.מ. 1724.- ש"ח
מדפסת DWP-35	35 סל"ש, מדפסת מניפה לעבוד תמלילים	כולל ממשק מקבילי עברית ומ.ע.מ. 2012.- ש"ח

ניתן לרכוש כל אחת מהמדפסות ב־6 או 12 תשלומים. פרטים בחברה

נצלו את המחיר החדש ותחסכו מאות שקלים על רכישת מדפסות CITIZEN הפופולריות ותהנו בנוסף מאחריות ישירה של חברת י.פ.אי. שהינה הנציגה והמורשית הבלעדית של חברת CITIZEN בשיווק ואחזקת מדפסות למחשבים מתוצרתה בארץ.
כל המחירים שפורטו לעיל כוללים 24 חודשי אחריות ממועד מסירת הציוד ללקוח.

המכירה מתבצעת במשרדי החברה שבבנין "אל־על" רח' בן יהודה 32, תל אביב, קומה א' טל: 03-297131

הדגמים חדשים שיוכרזו החודש:

MSP-40 מדפסת חדשה	200 סל"ש, 80 טור, ב־10 cpi - 40 סל"ש, ב־NLQ
MSP-45 מדפסת חדשה	200 סל"ש, 136 טור, ב־10 cpi - 50 סל"ש, ב־NLQ
MSP-50 מדפסת חדשה	250/300 סל"ש, 80 טור, ב־10 cpi - 50/60 סל"ש, ב־NLQ (כולל ברירה להדפסה בצבע)
MSP-55 מדפסת חדשה	250/300 סל"ש, 136 טור, ב־10 cpi - 50/60 סל"ש, ב־NLQ (כולל ברירה להדפסה בצבע)
HOP-45 מדפסת חדשה	250 סל"ש, 136 טור, ב־10 cpi - 66 סל"ש, ב־NLQ; 24 פסיפי הדפסה, הפקות גראפיות באיכות גבוהה
LSP-100 מדפסת חדשה	150/175 סל"ש, ב־10 cpi - 30 סל"ש, ב־NLQ

י.פ.אי. אינטרנשיונל פריפריאל אקוויפמנט בע"מ
בית אל על, בן־יהודה 32 תל־אביב 63805, ת.ד. 26184, טל. 03-297131
טלקס 34-2272
FAX # 203864

صكنا من الاصل

مكتبا من الأهل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

הטובות השתיים מן החמש?

התמוטטות השערים בוול סטריט — מאמין עזר ויצמן — תעלה דווקא את מניותיו של תהליך השלום במי־משל האמריקאי. בישיבת "פורום" הגיע המדינאי ואיש העסקים לי־מסקנה שמפולת המניות בבורסה האמריקאית תוליד התקרבות מהירה יותר בין המעצמות. האמריקאים, שכיסיהם רוקנו באחת, מאיימים את מדיניותו הכלכלית של הנשיא רייגן, שהביאה אותו עד אותו יום היסטורי אל שיאי הפופולריות. רק הקומוניסט מיכאיל גורבצ'וב יוכל להחזיר לנשיא כמה מהנקודות שנג־זלו ממנו בוול סטריט — סימלה של השיטה הקפיטליסטית. אם הוא ייצא בחודש הבא מהבית הלבן עם הסכם מרחיק לכת בנושא הטילים, יקבל הנשיא היוצא פרק חשוב בהיסטוריה של יחסי המעצמות.

לפי ג'ורג' שולץ, ערב הנפילה הגדולה, יכולה ישראל להרוויח משהו מהעניין, ויש בידה גם לתרום כמה עמודים לאפילוג של רייגן. שולץ מאמין שניתן לחלץ מגור־בצ'וב מיכסת הגירה נאה ליהודים (20 אלף לשנה לערך) ויחסים דיפ־לומטיים עם ישראל. שיתופה של בריה"מ במסגרת בינלאומית לשי־חות שלום במזרח התיכון, הוא לדידו של מזכיר המדינה האמריקאי, מחיר מציאה למימשל רייגן, וסיכון סביר בהחלט לישראל. החלטתו הסופית של שולץ לשלב את ישראל במסעו למוסקווה, נולדה לאחר שנודעו לו פרטים מפגישתו של שמעון פרס עם אדוארד שווארד־נדזה בניו־יורק. הפתיחות שהפגין הנציג הסובייטי כלפי עמדתו של פרס בעניין הייצוג הפלשתיני, היח־סים הבילטרליים והבעיה היהודית, עוררו את חשקם של האמריקאים. שולץ הבין לפתע שהחלל שהותירה הסכמתו נוכח נוקשותו של שמיר, יתמלא על־ידי הסובייטים. מי יתקע לידו שהם לא ימצאו את הדרך לירו־שלים, כפי שמצאו את הדרך לעמאן הסמוכה, בלא דמי תיווך לדוד מאמריקה המקרטע אל סוף הקדנציה?

מה אירע לשמיר שהסכים

בצמרת הליכוד אומרים שרעיון החסות הדו־מעצמתית הושתל על־ידי פרס, בפגישתו השניה עם שולץ בניו־יורק. מקור יודע־דבר במחנה השני אומר שכבר בשלהי 1985 הציג פרס בפני שולץ את הנוסחה של ועידת דנה כחלופה לוועידה הבינ"ל. כאן המקום לשאול: מדוע לדידו של שמיר עדיפים השניים על החמש (החברות הקבועות במועצת הביטחון)? האם הסינים, הצרפתים והבריטים הם שהפריעו לו לאמץ את רעיון הוועידה הבינ"ל? מה אירע לראש הממשלה במהלך סוף השבוע במחיצתו של שולץ? — המענה לכך מורכב משיקולים של מספר גור־מים:

● יצחק שמיר אינו מאמין שהנוסחה הדו־מעצמתית תוליד משא־ומתן עם ירדן. הוא יודע שהסובייטים לא אימצו עד כה את הסכם לונדון בין חוסיין לפרס, בעיקר ביחס לתפקידה המוגבל של מליאת הוועידה בהשתתפות החמש. לפיכך, אין לו סיבה לחשוש שהם ייאותו לשמש תפאורה לשיחות ישירות בין ישראל לירדן בחסות השתיים. מקורביו טוענים כי תפקידם של הסובייטים מחמיר השבוע עוד יותר, עד כדי כך שש־מיר התקשה למצוא מומים בנוסחתו של שולץ.

● ראש הממשלה מכיר היטב את חילוקי הדעות בנושא הייצוג ה־פלשתיני. בריה"מ וירדן לא ויתרו על מקומו של אש"ף — במישרין או בעקיפין — בשיחות השלום. פרס עצמו טרם מצא את הפלשתינאים "האותנטיים". ואילו שולץ למד השבוע מקרוב, מפגישה שלא התקיימה, עד כמה קשה למצוא פלשתינאים שיהיו מקובלים על אש"ף וגם כשרים להתקבל על־ידי מזכיר־מדינה אמריקאי.

● אם אין די בכל המכשולים לעיל, הוסיף שמיר כמתנם בטחון משלו — הרפטריאציה. ראש ה־ממשלה הקפיד שדברי הכנסת יכילו את המשפט המתנה הדרישה מדינ־ית עם בריה"מ, בשינוי עמדתה לגבי זכותו של העם היהודי בבריה"מ לשוב למולדתו (אגב, בפיסקה אחת לפני כן, באותה הודעה מדינית, נאמר: "אין קשר ולא צריך להיות קשר בין עליית יהודי בריה"מ ומ־דיניותה של בריה"מ במזרח התי־כון"). ראש הממשלה ער לעובדה שבכל ההתייעצויות שהתקיימו באחרונה בנושא זה, בהשתתפות אנשי מודיעין וסוציולוגים, רווחה הדעה שתביעה לרפטריאציה לא תניב עולים לישראל. הם הזהירו שמהלך כזה יכניס את הנושא לסחרחרות של מלים, ויעניק לסובייי־טים תירוץ לשחק בישראל וביהו־דים כלדרישב. תוצר לוואי של העמדה הפופוליסטית הזו יהיו עוד כמה אוהדים לליכוד בקרב מנהיגי העולים מברית המועצות.

● כשבוע שכזה אין פרס יכול לכנות את שמיר "רוצח השלום". השניים הגיעו להבנה על נוסחה חדשה, והעבירו בכך את הכדור למגרש הירדני ו/או הסובייטי. והיה אם הצד השני יאמץ את מסגרת החסות — יוכל שמיר לטעון כי עקשנותו השתלמה, שהרי הערבים מקבלים את התנאים שלו, והאמריקאים תרמו לו ערבויות שלא הציעו קודם לכן לפרס. אם ידחו את ההצעה החדשה — יהיה קשה לטפול עליו את אשמת הכישלון. אחרי פגישת שולץ־חוסיין אפשר להניח שהמלך לא ימהר לחרוץ את דינה של ההצעה החדשה לשבט או לחסד. חלקים רבים בה טעונים עדיין ליבון ודיונים של שליחים אמריקאיים. בכל מקרה, שמיר שוב הרויח זמן ושקט מפלגתי. בחוגים הקרובים הוא משוחרר ממריבות עם פרס וש־ליחי ההסברה מטעמו ליהדות אמריקה. הוועידה הבינ"ל פינתה את מקומה, לפחות לפי שעה, לנוסחה שנודעה על־ידי פרס, אך יצאה לאוויר העולם ממעונו של שמיר. ליד עריסתה היה באותה שעה ג'ורג' שולץ, ידיד חשוב לישראל, שאף הביא עמו הזמנה רשמית לביקור בבית הלבן. מחווה יוצאת דופן ערב הפיסגה עם גורבצ'וב. שמיר רצה כאב להשיב לשולץ כגמולו, ולא לשלוח ריקם למפגש ההכנה במוס־קווה, שם יניח גם את המזרח התי־כון על השולחן. ישראל נחשבת ל"קליינט" אמריקאי, ותרבותו של שמיר היתה נרשמת לזכותו של מי־משל רייגן הטוב המיטיב.

● גורמים מתרבים בליכוד מגלים באחרונה דאגה גוברת מהלם האדיש של מנהיגם. בעוד הבכל מתקבל באהדה בבירות העולם בזכות יוזמותיו המדיניות, הכלכ־לית — פוריות או עקרות — יושב שמיר בחוסר מעש. עם הכניסה הקרובה לשנת בחירות, העביר שולץ את הפעילות ממעונו של שר החוץ אל בית רוה"מ. ריצ'רד מרפי שנשלח מלונדון בילה שם שעתיים בשיחות מעשיות, הפעם כבר זה לא היה רק דיווח לצרכי עיתונות, כדרך לפרס.

שולץ אמר אמנם בירושלים כי לוח שנת הבחירות אינו מפריע למי־משל רייגן ליזום ולפעול גם בתחום מדיניות החוץ; אולם מול ההערכה תקווה של ויצמן, נשמעות בליכוד הערכות מתולות בתקוות שערב הב־חירות, כשהממשל מסתבך בקרבות במפרץ הפרסי ומלקט את שברי המניות, לא יהיה ראשו פנוי להרפתקה נוספת במזרח התיכון. המלך חוסיין טרוד עתה בפיסגה משלו, ומתאמץ מאד לקרב את סוריה למעגל הערבי השפוי ולהפר־ידה מאיראן. מהלך כזה אינו מתיישב עם סטיה מהקונסנזוס הערבי בעניין ועידה בינ"ל של ממש עם נציגיו המוסמכים של אש"ף — לא איזו פתיחה, מטריה, ליווי או חסות לשיחות עם אליאס פריג' ורשאד א־שאווה.

בלי סודות

מתנסרת פגישותיו של שר החוץ, שמעון פרס, בניו־יורק, הסתננו ידיעות עסיסיות מיס־תורין על פגישה סודית עם מדינאי אפריקאי ממדינה חשובה שאינה מקיימת יחסים עם ישראל, ושאינה ניגריה וגם לא קמרון. הצנזור פסל מיד ידיעות שחשפו את בן־שיחו המיסתורי של פרס.

עם שובו ארצה לפני כשבוע־יים, זימן פרס את ועדת העור־כים לדווח על המגעים ה־מדיניים המגוונים שקיים ב־ניו־יורק. לאחר שהשביעם שבע־עשרה פעמים בנקיטת חפץ, הסיר פרס את הלוט מעל פניו של עמיתו השחור. זה היה שר החוץ של אתיופיה, מדינה המחזיקה כבני־ערובה באלפי יהודים, וממאנת להניח להם להתאחד עם משפחותיהם. איש מהעורכים לא בגד כמובן בשר שנתן את אמונו באדרתו, וגילה להם אפילו שהאתיופי הופיע לפגישה בלבוש מוזר — משקפיים וגלימה, על־פי אופנת מאו.

והנה, אתמול, בכותרת ברוחב שלושה טורים: "פרס: נפגשתי בניו־יורק עם שר החוץ של אתיופיה". השר עצמו מגלה פרטים מלאים מתוכנה של השיחה "הסודית", דווקא ב־הרצאה פתוחה בכנס העולמי לדמוגרפיה יהודית. הוא ביקש מן הסתם להמחיש את מאמציו לשפר את המאזן הדמוגרפי בישראל. העליה מאתיופיה היא נושא מיוחד שזוכה לטיפול רגיש בעיתונות. אז שיחליטו — עם או בלי סודות.

ועוד משהו בענייני סודיות. ג'ורג' שולץ האמין שהפעם, רק הפעם, יישמר תוכן שיחותיו כאן בסוד. שמיר ופרס הבטיחו. כמעט נשבעו. יודעי דבר סיפרו שההדלפה ל"הארץ" וגלי צה"ל, כבר ביום שני, על הצעה חדשה למעורבות סובייטית ממוזערת, ולמחרת, על נוסחת חסות שתי המעצמות, הוציאה את שולץ משלוותו. מזכיר המדינה היה מעוניין מאוד לשמור את הה־צעה מאחורי מסך כבד, על מנת שיקל עליו לשוב לרעיון הווע־ידה הבינלאומית, אם וכאשר יתברר שנוסחת החסות אינה קבילה על הסובייטים. זה כנראה ההסבר למאמציו של שולץ להנ־מיך ציפיות.

שטחים ואנשים / אורי ניר

מועצה למניעת תאונות בחברון

גם לתאונות הדרכים, מגיפה אוניברסאלית לכל הדעות, יש גוון מיוחד בשטחים. פגיעה בנפש בתאונת דרכים, שכמעט תמיד נעשית בשוגג, עלולה גם היא — במסגרות החמולתיות המסורתיות בגדה המערבית — לגרור סכסוכי משפחות ממושכים, ואפילו נקמת דם. אולי זו אחת הסיבות לכך שדווקא תושבי חברון, השמרנית שבין ערי הגדה, היו הראשונים שיצאו למערכה ציבורית חזיתית בתאונות הדרכים.

לפני כשלושה חודשים התנהלה ברחובות חברון תהלוכת־הפגנה של כמה מאות ילדים, עם כרזות בידיהם ושירים בפיהם, בצעוד תלמידים מכמה בתי ספר במרכז העיר. איש לא הפריע להם, לא היו מעצרים, לא ירויות באוויר ולא גז מדמיע. לא בכל יום מתנהלת לה הפגנה בלא כל הפרעה במרכזה של עיר ערבית בגדה. מארגן התהלוכה, שאף צעד בראשה, היה פקד אמיה טהבוב, קצין במשטרת חברון. הוא גם ניסח את הכרזות שנשאו התלמידים, במחאה על תאונות הדרכים הרבות בעיר. "אדוני הנהג, שמור על חיי" זעקה אחת, "הנח לי לחצות את הכביש בבטחה" אמרה אחרת.

פקד טהבוב, איש לשכת התנועה במשטרת חברון, הוא הרוח החיה מאחורי "המועצה הציבורית לבטי־חות בדרכים". המועצה, שכל חבריה תושבי חברון, הוקמה ביוזמתם הבלעדית של כמה אישי ציבור מרכזיים בעיר, בעידוד השלטונות אך בלא כל סיוע כספי מן המינהל האזרחי או מירדן. לפני כחמישה חד־שים, כשהוכרז על הקמת המועצה, כינסו מארגניה עצרת גדולה בחב־רון, וזכו לתמיכה נרחבת. ואספו תרו־מות. לפי שעה הם מממנים את כל פעילותם מתרומות של בני העיר. ועתה מצפים לסיוע מן הממשל הירד־ני, לאחר שנרשמו כסניף במועצה הלאומית הירדנית למניעת תאונות.

"הפעילות שלנו מתרכזת באר־בעה גורמים", מסביר יושב ראש המועצה, חג'יה אל־תמימי: "הנהג, המכונית, הכביש והולך הרגל. התחלנו בהפצת כרוזים בין הנהגים, עם הסברים על הצורך בטיפול במ־כונית ובשמירה על חוקי התנועה. אחר כך פתחנו בפעילות הדרכה בבתי הספר. חברים מהמועצה עוברים בין בתי הספר היסודיים בעיר ונותנים לתלמידים הדרכה מרוכזת בנושא הבטיחות בדרכים. עתה הקמנו גם 'משמרות בטיחות' מקרב תלמידי בתי הספר, וכמה מהם הוכשרו במיוחד לתפקיד של סדרני פיקוח בדרכים. הם אוספים עדויות לגבי נהגים עבריינים ומסייעים למשטרה בשמירת החוק".

תחומי פעילות אחרים כוללים קורסים בנהיגה מונעת וטיפול בת־לונות הציבור על מפגעים בסידור־רים. נציגים מטעם מע"ץ ועיריית חברון במועצה דואגים לבצע את ההמלצות.

"בעיית התנועה בחברון קשה יותר מאשר בערים אחרות בגדה", מסביר פקד טהבוב. "זו עיר קטנה וצפופה, עם כבישים צרים וצי מכוניות גדול במיוחד". מאז 1967 גדל צי המכוניות בחברון בשיעור העולה על 1,700 אחוזים: מערכת הכבישים, כמובן, אינה עומדת בקצב המטורף הזה, מה עוד שכשליש מכלל כלי הרכב בנפת חברון הם משאיות, אוטובוסים וכלי רכב חקלאיים, המכבידים על התנועה. גם מצב המכוניות הפרטיות אינו מן המשופרים — "אצלנו הרי מתנקזות בסופו של דבר כל הגרוטאות שיור־דות מהכביש מישראל", אומר פקד טהבוב. "כל הגורמים האלה, וכמובן, השיעור הגבוה של תאונות הדרכים בחברון, הביאו להקמת המועצה".

חברי המועצה יכולים, אכן, להב־ביע סיפוק על ירידה של כשלושים אחוזים במניין תאונות הד־רכים מאז הקמתה, וירידה ניכרת במספר הנפגעים מתאונות.

נישואין נוסח חברון

עם סיום עונת ביקורי הקיץ בשטחים, סוף "עונת החתונות" הסוערת, התכנסו אנשי הדת הב־כירים וראשי המשפחות הגדולות בחברון והחליטו לטפל טיפול שורש בבעיית טקסי הנישואין באזור.

מחירי המוהר המאמירים, נשפי הנישואין מעקרים־העיניים, והסעודה הרבה שמתלווה לכל חתונה, כל אלה הניעו את ראשי הציבור בחברון לעשות מעשה. הקימו ועדה מכינה, וביום שני השבוע כינסו עצרת־עם בהשתתפות מאות תושבים, לשם ני־סוח אמנה חברתית בנושא זה. האמנה, כך הוחלט, תחייב את הציבור כולו ותקבע אמות־מידה חדשות לניהול חגיגות הנישואין. עיון בכמה מסעיפי האמנה מלמד על הבעיות שבפניהן עומדת חברה שמרנית־דתית, המ־נסה לשמור על מנהגיה הבסיסיים מול מגמות כלליות בגדה של מודר־ניזציה והתבגרות בורגנית.

בראש ובראשונה הוחלט להגביל את השיעור הגבוה של המוהר, המאלץ את החתן לחסוך כסף במשך שנים, כך שבני הזוג יוכלו להינשא בגיל מוקדם ככל האפשר, ולהימנע ממעשים מפוקפקים לפני החתונה. סעיף אחר, מפורש יותר, אוסר התייחדות של בני הזוג לפני חתימת חוזה הנישואין. אשר לטקס האירו־סין, "הוא יהיה צנוע והכיבוד יצו־מצם לכדי ספל קפה וממתק. טקס הנישואין יתנהל בהתאם לאמצעים הכספיים של המשפחה, לא יהיה מופרז, ולא ייערך על בסיס של תחרות עם הזולת".

יש באמנת הנישואין החדשה גם סעיף האוסר על הופעות של "להקות זמר הוללות, המעוררות סלידה ובוז אצל הזולת, והורגות מכלל איסוריו של אללה". יש סעיף המחייב את הכלה ללבוש שמלת כלה שתסתיר את גופה מעין הציבור, ואפילו איסור "לצלם את הנשים כשהן לבושות לבוש חושף פנים, בכל סוג של מצלמה — וב־מיוחד במצלמת וידאו — בין בשמ־חות ובין בנסיבות אחרות".

סטטיסטיקה ביטחונית

כל גל הפרות סדר בשטחים נושא מוכרת מן המונחים המסורתיים, הטרבים תדיר על "התרופפות הביטחון בשטחים", "אזלת היד של מערכת הביטחון", "יד רכה מדי", וכיוצא באלה ביטויים. כאשר מצטר־פים למקהלה שרים בממשלה, זוכות הקריאות האלה להד תקשורתי ונטמעות אט־אט בתודעת הציבור.

עיון בנתונים סטטיסטיים השוואתיים בין שיעור פעולות האיבה בשטחים בחודשים אפריל־מאי־יוני ובין החודשים יולי־אוגוסט־ספטמבר, מזים במשהו את הטענות.

טרם עיון בנתונים, יש לסייגם בכמה סייגים: ראשית, הם מתייחסים רק לתקריות שאירעו בגדה המ־ערבית וברצועת עזה, ולא לאלה שבתוך תחומי הקו הירוק (גם לא למזרח־ירושלים). שנית, הם אינם מהווים מדד לרמת התעוזה של הפו־געים (שכן היו כמה פיגועים נועזים ביותר בשטחים בשלושת החודשים האחרונים, בראשם אלה שהיו כנראה מעשה ידי הג'יהאד האיסלאמי העזתי). שלישית, הם אינם כוללים את נתוני החודש הנוכחי, חודש אוקטובר, שהיה "חם" במיוחד.

במניין מעשי האיבה יש הבחנה, כמקובל במערכת הביטחון, בין "הפרות סדר" (השלכת אבנים, הצבת מחסומים, הבערת צמיגים, ציור סיס־מאות, הנפת דגלי פלסטין) ל"פי־גועים חבלניים" (מעשי ירי, דקירות בסכין, הנחת מטעני נפץ, השלכת רימונים ובוזמה, וכמובן — השלכת בקבוקי תבערה).

הנתונים נפרדים ליהודה ושומרון ולרצועת עזה. עניין חשוב אחד שיש להביאו בחשבון הסטטיסטי הזה הוא האחוז הגבוה של בקבוקי התבערה במסגרת הקטגוריה של הפיגועים החבלניים: כמחצית מכלל הפיגועים, בשני האחרונים ובשתי התקופות הנסקרות, היו של השלכת בקבוקי תבערה.

	אפריל–יוני	יולי–ספטמבר
פיגועים חבלניים		
הגדה המערבית	94	81
רצועת עזה	36	29
הפרות סדר		
הגדה המערבית	666	378
רצועת עזה	452	111

מקוצרר

אפשר להניח כי הכל יודעים מהו "נוהל עצירת חשוד": קריאה לחשוד לעצור, ירי באוויר אם אין הוא נענה, ירי בכיוון רגליו אם הוא ממשיך להימלט. חיילים העושים במשימות ביטחון שוטף בשטחים מתעדכנים בזמן האחרון בהתחכמות הלא־כל־כך־מצחיקה הבאה:

מהו "נוהל עצירת חשוד מקוצר"? "עצור!"...

הקשר האמריקאי / צבי בראל

כותרות העיתונים בלונדון על המפולת בניו־יורק

"הכל תחת קונטרול"

גם לעיתונות לא נשאר סיפור גדול לכסות אחרי ששני השיאים — של העלייה ושל הנפילה — נשברו. עתה היא אוספת את שרידי המומחים שעדיין לא התראיינו ואת סוחרי הבורסה שדבריהם טרם נשמעו

ואשינגטון

"פסיכולוגיה" עממית הציגה את המשבר הגדול בממדים גדולים הרבה יותר מכפי שבאמת היה, משום שהציבור רומה עד אז בידיעות על הפסגה הנצחית של השפע עד כי המשבר נראה בלתי נורמלי, בלתי טבעי ומבעית. ה־משבר של 1890 נראה הרבה יותר טבעי משום שחילופי שגשוג ושפל היו עניין של יום יום". הסברו של ההיסטוריון החשוב סמואל מוריסון, לשלוה היחסית בה קיבל הציבור את יום החמישי השחור ב־28 לאוק־טובר 1929, יום בו צללו המניות בשוק הניו יורקי למעמקים שלא נודעו עד אז, נכון במידה רבה גם היום.

הנשיא אז היה הרברט הובר וה־דברים שאמר ימים ספורים לאחר הפרק הראשון של הנפילה הגדולה מרעידים עד היום את העצבים: "כל הבעה של חוסר אמון בבסיסם החזק של הביזנס האמריקאים היא טפשית". בינואר 1930 הוא הדגיש: "הביזנס והתעשייה עברו את נקודת המשבר". וביוני אותה שנה כאשר מחיר בושל חיטה ירד ל־68 סנט ודרדר זמן קצר לאחר מכן ל־38 סנט, אמר שר העבודה ג'יימס דייוויס: "אומץ ומשאבים החזירו אותנו אל המסלול. אנו ברי מזל שיש לנו נשיא כזה הנותן דוגמה לאומץ ותושיה זו". שנתיים לאחר מכן נגע מחיר המניות בתחתית החבית של וול סטריט.

בדיחות על סובייטים

הנשיא רייגן, כחקיין בלתי מודע של דברי קודמיו, השתמש השבוע במנגנון דומה. הוא ניסה להרגיע, לחייך. ואף לספר בדיחות על הסובייטים בשעה שעולם העסקים התחיל לדבר על התאבדויות. שר ההגנה כספר ויינברגר הזיל את נאומו ביום שבו ירתה ארה"ב אלף פגזים על משטח קידוח איראני בה־לצה בלתי מוצלחת על פיה: "מחשבים לקחו את העניינים ל־ידיים וכמעט השמידו את המסרה... אה, כן, אני מתכוון כמובן לבורסה בניו יורק".

מנהל אגף התקציב בבית הלבן סיפר בהתלהבות רבה לכתבי הבית הלבן עד כמה בריאה הכלכלה ה־אמריקאית, עד כי הוא צופה שהגר־עון התקציבי יירד בשנה הבאה באורח פלא ל־155 מיליארד דולר "בלבד" ורייגן עצמו בשלושה נאו־מים נפרדים סיפר על מיליוני מקו־מות העבודה החדשים שנוצרו באמריקה, על השגשוג הכלכלי והשפע התעשייתי. אלמלא ה־קונגרס הנבל, המבקש להעלות את המיסים והשם מוקשים בפני תורתו הכלכלית של רייגן הכל היה נראה אחרת.

היחיד שלא פצה פה עד כה היה שר האוצר ג'יימס בייקר. הוא כנראה יודע אבות אחרת.

דייוויד סטוקמן, ראש אגף ה־תקציב לשעבר בבית הלבן (בתקופת רייגן) מזכיר לנו בספרו על תקופתו בבית הלבן כי "אחרי תקופה מרגשת של התהלכות פוליטית עבור הרפורמה הכלכלית שלו, ניצב רייגן בפני מבחן קבלת־החלטה. בחודש יולי הוא יצא כמנצח. אבל שלושה חודשים מאוחר יותר היה עליו להודות שהניצחון — אישור הרפורמה הכלכלית — היה אשליה". סטוקמן במספר מקרים, מדגיש כי הבנתו של רייגן את הכלכלה האמריקאית שואבת את מקורותיה מאנקדוטות, בדיחות ולעתים היא גם נעדרת לחלוטין. אבל בתקופה רוגשת כזאת, בה נהנה הציבור לחזות בטלוויזיה ולראות כיצד סוחרי המניות מזיעים ונרגזים, צועקים הו־ראות מכירה ומפסידים כסף, כאשר ספרית מוואשינגטון, חיים מיסקנ־סין ומוכר רהיטים מאיווה מייצגים דעה האומרת ש"להם זה לא איכפת כי להם ממילא אין כסף במניות". יש לנשיא רייגן כר פורה להשמיע את נסכי הרגעה שלו.

אבל גם הוא בסופו של דבר קצת נבהל וביום שלישי הוא הודיע שהוא מוכן ל"וועידת פסגה" (לא פחות) עם הנהגת הקונגרס כדי להאזין לכל הצעה כלכלית רציונלית שחברי הקונגרס יכולים להציג. במ־חשבה שניה, הביטוי "ועידת פסגה" הוא אולי במקום כאשר ממילא רואה רייגן בקונגרס את אויב האומה. הקונגרס הדמוקראטי רוצה להעלות מיסים כדי לאזן את התקציב.

האוטוסטרדות אשמות

מומחי הכלכלה הבכירים מציעים להעלות מיסים כדרך כמעט יחידה. ברגע מסוים אף העיתונות ה־אמריקאית התפתתה לחשוב שרייגן מוכן להצעה להעלות מיסים. אבל למחרת הוא סתר את כל הדעות: "אני נשאר בהתחייבותי לציבור שלא להעלות מיסים". כאשר נאמר לו שהגרעון בתקציב הוא אחת הסיבות לנפילת הבורסה, הוא השיב כי "האשמה בקונגרס המבזבז כספים על אוטוסטראדות" וסגר את הנושא.

המומחים האקדמיים, הכלכלנים, הפרופסורים ומנתחי השווקים, אמרו שהמפולת היתה צפויה. בתבונה מדעית מלווה בגרפים הם הסבירו במדויק כיצד במשך השנה שחלפה התגבשו כל הרכיבים ה"נכונים" שגרמו למניות ליפול. אבל דברי מדע וניתוחים היסטוריים אינם עושים חדשות. הציבור רוצה לדעת עכשיו, מהר, מה לעשות בכספו.

ולכאן נכנסת הטלוויזיה. לא נותר כמעט נשיא, יו"ר מועצת מנהלים או מנהל מניות, בכיר בחברות הבר־וקרים הבולטות, שלא הופיע באחת מרשתות הטלוויזיה. לכולם הופעה כהופעה, הם בטוחים, בצוחקים, בהירי דיבור והמסר בפיהם היה כמעט אחיד: "הכל בסדר אבל כדאי להיות זהיר". יום אחר אחרי שהשוק הפסיד כ־83 מיליארד דולר והמניות ירדו ב־508 נקודות הם קראו לציבור לדרוך חזרה לבורסה ולרכוש ניירות: "עתה מז־דמנות לנו עסקות מבדינות "שאולי לא יחזרו עוד", "כי שהפסיד כבר ייחב־רק, לא לדרוך. המהירים ייכובו לאח־תנס". מחיר "תוך ימים שלושה". הבחירים יבוא לאיזום ובינתיים. כי הציבור רואה טלוויזיה וזוכה בעצות חינם ממיטב הברוקרים. העובדה שהערכים הגבוהים ה־חודשים של המניות היוו את הסימן המובהק למצב הבלתי נורמאלי שלהם נשכחה תוך 72 שעות. הני־תוחים הכלולים שהוזהרו במשך כל השנה נגנזו. הטלוויזיה יודעת יותר טוב. עובדה.

אך בעוד הטלוויזיה מרגיעה הפכה העיתונות הכתובה לנביאת הזעם: הכותרות נעו מ"פאניקה" ל"שבר" בטבלואידים של ניו יורק ועד ל"יום פראי נוסף" בניו יורק טיימס ולשני טורים של כותרות בוול סטריט ג'ורנל, שזו לו הפעם הראשונה מאז 1952 שבה הוא "מפעיל" שני טורים בעמוד הראשון עם שתי כותרות שונות על אותו נושא (ב־1952 היה זה הראיון הבלעדי שהעניק אייזנהאואר לעי־תון בו הודיע כי לא ירוץ לנשיאות, כמה חודשים לאחר מכן נבחר לתפקיד).

ההסבר לבהלת העיתונות הכתובה היה גם הוא פסיכולוגי. נאמר כי הם פספסו במשבר של 1929 ונסחפו אז גם הם אל תוך פח ההודעות המרגיעות. עכשיו הם החליטו לתקן את שגיאותם מלפני 58 שנים. אך לא היה עיתון אחד שלא הקדיש מדי יום מאמר אחד לפחות לשאלה "האם משבר '87 דומה למשבר '29". לא היה גם עיתון אחד שהשיב בחיוב על השאלה הזאת.

גלולת הארגעה שלהם טמונה ב"רשת הביטחון", אותה מערכת של חוקים ותקנות המסדירה את מערכת ההשקעות במניות, את כמות ה־הלוואות שניתן לקבל לצורך רכישת מניות ואת הסדרי ביטוח הסעד והרפואה שימנעו את העוני המחריד שרדף את אמריקה ב־29'. אלא שרשת ביטחון זו אינה כוללת את המשקיעים הזרים שהפכו לגורם נכבד בשוק המניות ואין היא יכולה למנוע דידרור עד תחתית של ערך המניות, משום שהיא אינה שולטת בגורם החשוב ביותר: בפסיכולוגיה העממית.

הפסיכולוגיה עשתה בינתיים את שלה והחזירה לערכי המניות את הכד אובדנם. הציבור מאמין יותר בביטוי "מה שיורד יעלה ומה שעולה יורד" מאשר בקשר הבלתי מובן בין גרעון תקציבי, דולר חלש ורבית גבוהה. העליה והירידה בי־מים האחרונים נותנת גם לנשיא רייגן עילה לתקוע עקביו בעמדותיו הישנות ולשגר בליסטראות ב־קונגרס. גם לעיתונות לא נשאר סי־פור גדול לכסות אחרי ששני השיאים — של העליה ושל הנפילה — נשברו, ועתה היא אוספת את שרי־די המומחים שעדיין לא התראיינו ואת סוחרי הבורסה שדבריהם טרם נשמעו. אבל אצל כולם מקננת ההרגשה שזה לא הסוף.

אפילו ואנסה, מנהלת מכון היופי בשדרת קונטיקט בוואשינגטון יוד־עת. בשום שיעור מדי סוחרי־בורסה מוקדים לעיסוי צוואר כבר בשבונה בבוקר ויותר מדי ברוקרים מבטלים עדיין את התור לתספורת.

עסקנים שחורים

אחת ההחלטות הראשונות שקיבל משרד החוץ, עוד בטרם החליט הקבינט על שורת הצעדים נגד דרום־אפריקה, היתה הנחיה לאסור את כניסתם לארץ של אזרחי מדינות החסות הדרום־אפריקאיות.

הקשרים המסתריים של גופים ממשלתיים, הסתדרותיים ופרטיים עם משטרי הקוויזלינגים, עלה התאנה הרקוב של האפרטהייד, גרמו מבוכה לישראל בקרב ידידים במערב. הממשלה, כמו מרבית הממשלות בעולם הנאור, אינה מכירה ב"מדינות" החסות ובממשלו־תיהן הצבעוניות, מושחתות כרובן, הממונות מטעם האיש הלבן בפר־טוריה. ואולם, חרף כל המאמצים וה־סיונות השכנוע, מוסיפות חברות ישראליות לעשות עסקים בקנה מידה רחב עם אותם משטרי בובות. עדות לכך הוא מכתב ששלח בימים אלה שר האוצר של בופוטצוואנה לרני גולן, נציגה המסחרי של ישראל בדרום־אפריקה. השר מת־לונן כי חברת "דגם מערכות" מתל־אביב מחזיקה בשלושה מיליוני דולרים שהועברו אליה עם חתימה על חוזה לביצוע פרוייקט כלשהו בתחום ההכשרה המקצועית. החוזה בוטל, אך התמורה לא הוחזרה, חרף פניות חוזרות ונשנות לחברה היש־ראלית.

ישראל אשר, מנכ"ל החברה, מסביר כי מדובר באי־הבנה ובצית הנובעת מביורוקרטיה לקויה של משרדי ממשלה בבופוטצוואנה. התקציב לפרוייקט בן שני שלבים (הראשון — הכשרה למלאכות־יד לנשים מקומיות — בוצע לשביעות־רצון הצדדים), הועבר ממשרד אחד למשנהו; ולדברי המנכ"ל, יבוצע בקרוב גם השלב השני, כפי שסוכם בחוזה. לדבריו, מתייחסת המחלוקת רק למחצית מסכום הפרוייקט — שלושה מיליון דולר. הוא מוסיף שהחברה התלוננה חריפות על שר האוצר, שמצא לנכון לפנות בתלונה לשגרירות ישראל בדרא"פ. הם ביקשו מהנספח המסחרי להסיר ידיו מהסיכסוך, בטענה שהחברה עומדת בכל התחייבויותיה.

ישראל אשר אינו מבין מה רוצים ממנו. החברה שלו עוסקת מזה 12 שנה במדינות הללו, לרווחתם של התושבים השחורים. היא הביאה לארץ עשרות מיליוני דולר. מן הסתם, אומרים במשרד החוץ, גם שלשלה ממון רב לכיסה על חשבון עבודה זולה של שחורים, המנוצלים בידי ממשלת קוויזלינגים שמונתה על־ידי הלבנים מפרטוריה.

הזהירות שישראל משתדלת לנ־קוט, לפחות למראית־עין, ביחסיה עם משטר האפרטהייד, אינה עושה רושם מיוחד על הערבים. המפקח הכללי של משרד החוץ, בני נבון, בוועדת האו"ם לזכויות האדם, נאלץ גם השנה להתמודד עם המשוואה הערבית ישראל והציונות לדרא"פ והנאציזם. נציג לוב הצביע על מסורות הדת של שני המשטרים — קולוניאליזם וגזענות. החרו החזיקו אחריו נציגי סוריה ואיחוד האמיר־ויות הערביות.

נבון לא נשאר חייב. הוא תקף את המשטר הסורי דווקא על שלילת זכות הייצוג וההידרדרות מהעם הפלשתיני. הוא מצא סיוע בציטטות של של יאסר ערפאת. הנציג הישראלי בחר לצאת ממגננה להתקפה וסיפר שהערבים מוכרים נפט בכמויות אדירות למשטר האפרטהייד, ומספקים 95% מתצר־וכת הדלק שלו. "האפרטהייד הוא נושא רציני מדי, מכדי שייעשה בו שימוש ציני לצורכי טיפוח השנאה נגד ישראל". אפרופו נאציזם, סיפר נבון על איש אס־אס בשם אלואיס ברונר, שנדון למוות, אך סוריה, שבה מצא מקלט לפני שנים אחדות, מסרבת בתוקף להסגירו. "הוא שוכן בחברה טובה", סיים הנציג ה־ישראלי.

הלחץ הציבורי למען החוקה מתחיל להשפיע על הממשלה והכנסת

שני שלישים מאזרחי המדינה כבר תומכים בחוקה. הוועד הציבורי מרחיב את פעילותו.

מאז פורסמה היוזמה לכינון חוקה במדינת ישראל, מוצף הוועד הציבורי למען החוקה בפניות יומיומיות של אזרחים, גופים ומוסדות המבקשים להתגייס ולתרום למען הרעיון.

לנוכח גילויי ההתנדבות כה רבים, נראה שהולכת ומתגבשת תנועה עממית בלתי פוליטית למען החוקה. ההיענות מקיפה את כל שדרות הציבור וכל מגוון הדיעות הפוליטיות במדינה. מסקר שנערך בחודש ספטמבר עולה כי כשני שלישים מאזרחי המדינה כבר תומכים בחוקה.

בשלב זה עוסק הוועד הציבורי בגיוס המתנדבים, גיוס התרומות, עזרה לראשי ערים ביצירת פעילויות באזוריהם, הסברים על החוקה המשודרים ב"קול השלום", קשרים עם יהדות ארה"ב והעתונות העולמית ופעולות במוסדות החינוך.

הלחץ מתחיל להשפיע

הלחץ הציבורי למען החוקה מתחיל להביא לפעולות חיוביות גם בכנסת ובממשלה. שר המשפטים, מר שריר, הגיש ליו"ר ועדת החוקה חוק ומשפט, חה"כ קולס, הצעת חוק זכויות האדם ברוח הצעת החוקה. יו"ר הוועד למען החוקה, פרופ' רייכמן, בירך על יוזמתו של שר המשפטים שבאה בעקבות פרסום הצעת החוקה.

"אחרי 23 שנים שהצעת החוק הזאת שהוגשה ע"י נשיא הכבוד של הוועד למען החוקה, פרופ' קלינגהופר, שוכבת בכנסת, זהו בהחלט צעד בכיוון הנכון" אמר.

יחד עם זאת ציין פרופ' רייכמן כי לצד העברת מגילת זכויות האדם ברוח הצעת החוקה, חייבים גם לגשת לשינוי מבנה המשטר בישראל שיאפשר לממשלה ולכנסת לתפקד ביעילות. "חוקי היסוד עדיין אינם מהווים חוקה. חוקי היסוד חייבים להיות מעוגנים בחוקה קבועה שתבטיח את עליונותם על חוקים רגילים ותבטיח פיקוח חוקתי־שיפוטי שיסמיך את בית המשפט העליון לפסול חוקים העומדים בסתירה לעקרונות היסוד".

ממשיכים לפעול

כדי שתתקבל חוקה לישראל חייבים להמשיך ולגייס תמיכת הציבור, תרומות והתנדבות לעזרה.

זוהי הפעם הראשונה מאז קום המדינה בה מתלכד רוב חוגי של העם סביב רעיון אחד.

אזרחים שעדיין לא פנו לוועד הציבורי בהבעת תמיכה, בהתנדבות לפעולה או בתרומה כספית, יכולים לעשות זאת באמצעות משלוח התלוש.

אל: הוועד הציבורי למען חוקה במדינת ישראל ת.ד. 36746 ת"א טל. 03-651672.

אני הח"מ, אזרח מדינת ישראל, מצטרף לקריאה לכונן חוקה במדינה ותומך בפעולות הוועד הציבורי לשם קידום מטרה נעלה זו.

שם: ______ כתובת: ______

טלפון: ______ חתימה: ______

(סמן X ושלח או חייג 03-651672):

☐ אני מוכן להתנדב אישית לפעולה למען החוקה.

☐ אני מוכן לתרום כספית למאבק. רצ"ב שיק לפקודת הוועד למען החוקה, חשבון מספר 173401, בנק דיסקונט, סניף האוניברסיטה, תל־אביב.

מוגש כשירות לציבור ע"י הוועד הציבורי למען חוקה במדינת ישראל.

בתי זקוק לנפט בע"מ

ת.ד. 4 חיפה 31000

מכרז למכירת מכוניות מס' 4/87

רכב משומש	שנת ייצור	רשיון בתוקף עד
סיטרואן ויזה	1983	פג תוקפו ב־13.7.87
ג'יפ 4229 סמ"ק	1979	פג תוקפו ב־25.9.87
ג'יפ 4220 סמ"ק	1979	פג תוקפו ב־25.9.87
ג'יפ 4229 סמ"ק	1980	פג תוקפו ב־15.10.87
ג'יפ 2474 סמ"ק	1981	16.7.88
ג'יפ 2474 סמ"ק	1981	פג תוקפו ב־6.8.87
ג'יפ סוזוקי 970 סמ"ק	1984	פג תוקפו ב־28.8.87
ג'יפ סוזוקי 970 סמ"ק	1984	פג תוקפו ב־18.8.87
משאית דודג' D400	1969	23.4.88
משאית דודג' D500	1979	15.3.88
משאית דודג' D300	1972	15.8.87
מיניבוס שברולט אוטומטית + מזגן	1983	פג תוקפו ב־16.10.87
פורד קורטינה אוטומטית + מזגן	1982	27.10.87
רכב חשמלי מונע על ידי מצברים		

את הרכב ניתן לראות וגם לקבל את טפסי המכרז ופרטים נוספים, בבית זיקוק חיפה, אגף האפסנאות, בין התאריכים: 25.10.87 עד 29.10.87 בשעות: 07.30-11.30.

המועד האחרון להגשת ההצעות: 9.11.87

על המציע לצרף להצעתו המחאה בנקאית בשעור של 10% מערך הצעתו למכרז.

פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון: 04-746348

למכירה
ביפו
בית
מיוחד
+ גינה
טלפון 03-810773

להשכרה
באזור רמת החיל (ת"א)
שטח משרדים
(1400 מ"ר) ברמת גימור אמריקאית
כניסה תוך כחודשיים
טל. 03-497661 לפנות לשלום
מיום א' 17.00 – 08.30

חמישה קילומטרים של ציונות

מאת רומן פריסטר

בחודש הבא ייפתחו שערי הארכיון הציוני במשכנו החדש והמפואר, אך תיעוד תולדות התנועה לוקה בחסר. מאות אלפי מסמכים ארוזים עדיין בארגזים שאיש לא פתחם. חסרות הנחיות ברורות שיקבעו מה חסוי ומה מותר לפרסום

לגבי לאה ויידיקמן מלאו 92 שנה אך עדיין היא ערנית וצלולה בדעתה. שעות היא עושה בדירתה הירושלמית במיון מסמכים ותעודות שהותירו אביה, רופא במושבות הבארון, ובעלה, מזכיר גדוד נהגי הפרדות שהיה לימים אחד מעורכי הדין שהגנו על הנאשמים ברצח ארלוזורוב. החומר כתוב ברובו צרפתית ורוסית, וכדי להקל על מלאכת התרגום, מועסקות בארכיון הציוני המרכזי כמה עובדות ארעיות, עולות חדשות מבריה"מ. התעודות המתורגמות חוזרות לעיונה של הגברת הזקנה. מטבע הדברים, וכוונה להעביר אל "גנזה היסטורית" רק אותו חלק של החומר הראוי לכך בעיניה.

עדינה אשל, ארכיונאית בכירה, שולטת על כ-500 ארכיונים אישיים שלמים כבשעם, ועוד כ-400 ארכיונים חלקיים, שהגיעו בדרך זו או אחרת לארכיון הציוני המרכזי בירושלים. לדעתה, אלפי מסמכים חשובים מתגלגלים עדיין בעליות הגג ובמרתפים של בתים פרטיים בארץ ובגולה ואין טורח להציץ בהם. לעתים נזרקים מסמכים היסטוריים חשובים אל פחי האשפה ונעלמים לתמיד.

התנועה הציונית לא הצטיינה מעולם בסדרי מינהל תקינים. מנהיגיה העדיפו להחזיק חומר חשוב בבתיהם הפרטיים. את הדוגמה נתן אולי הרצל עצמו, בביתו בווינה שמר את כל התעודות שהתייחסו למגעיו הפוליטיים. ארכיון פרטי זה הועבר לארץ פחות משנה לפני פלישת היטלר לאוסטריה. חלק מארכיונו של נחום סוקולוב הובא לירושלים אך לפני שנתיים, אחרי מות בתו בלונדון. המסמכים שהחזיק ברשותו נחום גולדמן מגיעים לארכיון הציוני (שהקונגרס היהודי העולמי שותף למימונו, בצד הסוכנות היהודית וגופים אחרים) גלים־גלים, החל משנות ה-60.

בצד הארכיונים הפרטיים של אישים ידועי־שם, יש אוספי מסמכים ברשות משפחות של פעילי התנועה הציונית, עובדי ההתיישבות בארץ־ישראל ועוד. אוספה של הגב' ויידיקמן הוא דוגמה טיפוסית. כדי לעודד את יורשי האוצר הגלום הזה להעבירו לידיה, מנהיגה עדינה אשל כעין צנזורה פנימית על שחרור החומר לעיונם של חוקרים. "ברוב המקרים אין מוסרי התעודות שולטים בשפות שבהן נכתבו ולמעשה אין להם מושג מה טיבו של החומר העתיד לנו", אומרת אשל ומסבירה שכאשר מתגלה לה לפתע, מתוך עיון במסמכים הפרטיים, כי היו למת למשל, גם אשה וגם פילגש, העדיף לגנוז את הערות להיית הכספית. "אני חוששת תמיד שהחוקרים או העיתונאים ישימו דגש על הסנסציוני ולא על העיקר וכך ירתיעו תורמים אפשריים אחרים".

זו סיבה טובה בהחלט לסנן ולצנזר, אך מן הצד השני, קשה לחוקרים להפריד הפרדה מוחלטת בין חיים פרטיים לבין פעילות ציבורית או פוליטית של אישים למיניהם. החומר הניתן לתעודות מסוימות עלול לעוות את שלמות התמונה. כמובן, לא תמיד מדובר באהבות אסורות, כבמקרה של דוד בן־גוריון, למשל. אפשר גם לשאול בשמץ תמיהה כמה פגעו פרשיות האהבים המפורסמות של משה דיין ברמתו כמצביא וכאחד האדריכלים של חוזה השלום עם מצרים?

סיוע יהודי — בהסכם חסוי

אלא שכאמור, לא תמיד המדובר ביחסים אינטימיים. אחרי מותו של יצחק גרינבוים, מנהיג ציוני פולין ושר הפנים הראשון של מדינת ישראל, נמסרו לארכיון הציוני כ-300 תיקי מסמכים מעזבונו האישי. אך המשפחה דרשה חיסוי מוחלט על התעודות שהתייחסו לפרשה מביכה: בנו האהוב, אליעזר, קומוניסט פעיל כל ימי חייו, הואשם בסיוע לנאצים בהיותו קאפו במחנה הריכוז אושוויץ. בתקופת השואה, עמד גרינבוים בראש "ועד ההצלה" מטעם ההנהלה הציונית ונמנה עם מנהיגי היישוב גם אחרי מלחמת העולם השנייה. אין ספק שלדראמה האישית היתה השלכה על דרכי עבודתו הציבורית, והחיסוי — אילולי ניתן לעקוף בעזרת מקורות חלופיים — היה גורע מכל עבודת מחקר על האיש ועל תקופתו.

החוק הישראלי מאפשר שחרור מסמכים מגנזך המדינה בתום 30 שנה לכתיבתם, אבל אין הוראות החוק הזה חלות על הארכיון הציוני. ההנהלה הציונית או הקונגרסים שהיו בעבר לא נתנו את דעתם לעניין והד"ר מיכאל היימן, המנהל הנוכחי של הארכיון, מסביר שבאין הנחיות ברורות, הוא פועל "כאילו חייב אותנו החוק". בדרך זו אין לחוקרים גישה למסמכים חשובים שאפשר ללמוד מהם, בין היתר, על מלחמות היהודים במוסדות התנועה הציונית ועל אירועים בעלי משמעות היסטורית, שקרו אחרי שנת 1957.

מבין הפרוטוקולים של ישיבות ההנהלה הציונית והוועד הפועל המצומצם שלה מותרים לעיון רק אלה שנרשמו עד שנת 1946. לאמיתו של דבר, למנהל הארכיון ניתנה הסמכות לשחרר מסמכים "לפי מיטב הבנתו", אך זו גישה פסולה מעיקרה המזכירה במידה רבה את ביטול הצנזורה המפלגתית על חלק מהעיתונות בפולין הקומוניסטית והעברת האחריות לתוכן המאמרים על כתפי העורכים הראשיים. (העורכים החוששים מפני מעידה מהססים ומוחקים כל מלה בשבע עיניים; מאז הנהיגה ורשה את השיטה החדשה, התמיד אמצעי המידה לסינון החומר המותר לפרסום.

הד"ר היימן מדגיש כי רוב רובו של החומר ההיסטורי פתוח למתעניינים: בו חוקרים וסופרים רבים עשו בו במשך השנים שימוש רב. החל באיגרות ויצמן, דרך הביוגרפיה של בן־גוריון מאת שבתי טבת או תולדות חיבת ציון בעריכתה של שולמית לסקוב, וכלה בכל כתבי הרצל בשפה הגרמנית — אין מחקר או ספר חשוב, הנוגעים לתולדות התנועה הציונית ואישיה, שלא שאבו מידע מאוספי הארכיון הציוני המרכזי. מסמכים אחרים שנכתבו עוד במאה שעברה, מוכיחים לנו שהוויכוחים הציבוריים המסעירים כיום את דעת־הקהל (ובין היתר — על פירושיה של מגילת העצמאות) היו נחלתה של הציונות מתחילת דרכה. ועדה שבראשה עמד מקס נורדאו הגישה לקונגרס הציוני הראשון בבזל, באוגוסט 1897, את התוכנית ששימשה בסיס לפעילות ההסתדרות הציונית עד להקמת המדינה. במסמך נאמר כי "הציונות שואפת להקים לעם ישראל בית מולדת בארץ־ישראל, מובטח לפי המשפט". ליאו מוצקין ואחרים דרשו כי ייכתב במפורש "לפי משפט העמים". לבסוף נתקבל נוסח הפשרה של הרצל: "לפי משפט הכלל".

הד"ר היימן מדגיש כי החוקרים יודעים לנצל את החומר שבארכיון. "מי שאינו משתמש בו, הם מוסדות המינהל — והכל. אילו טרחו האחראים למינהל לעיין בחומר המצוי אצלנו היו מגלים להפתעתם שטמונות בו תשובות לשאלות רבות השנויות במחלוקת בימים אלה". נאמן לעקרונותיו מסרב מנהל הארכיון להמציא דוגמאות, אך נודע לנו שכבר בשנות החמישים נדונה שאלת מיהו־יהודי ובאחד התיקים החסויים שבארכיון שמור הסכם שנחתם על־ידי ההסתדרות הציונית עם הנציגות באנגליה בשאלת מעמדה של היהדות הרפורמית. דב יוסף מזכיר בספרו "קריה נאמנה" הסכם שנחתם בשם ההסתדרות הציונית, בשנת 1946, עם הכנסייה הפרוטנית. "גם הסכם זה חסוי עדיין", הסביר הד"ר היימן בתשובה לשאלה. "באחד מסעיפיו צוין כי פרסומו יותר אך ורק בהסכמת שני הצדדים. פנינו בעניין זה לראשי הכנסייה הפרוטנית, אך היא עומדת על סירובה לתת פומבי למסמך. אני גם דואג שהחומר העלול לפגוע ביציבות המדינה או לסכן קהילות יהודיות מסוימות בתפוצות ישאר בינתיים בתיקים נעולים על מנעול ובריח".

אגב כך, גם המאבק על קיום יהודי לאומי בבריה"מ אינו תופעה בת־זמננו. בין התעודות שבארכיון אפשר לקרוא את ההצהרה של אלברט איינשטיין משנת 1931, נגד רדיפת השפה העברית ברוסיה הסובייטית. המסמך נמצא בארכיונו האישי של הסופר העברי יעקב קלצקין.

המשכן החדש

ביום ג', ה-10 בנובמבר, יוקיים הטקס הרשמי של חנוכת משכן הקבע של הארכיון הציוני: בניין שתוכנן לתפארת במיוחד למטרה זו ובו ארבע קומות תת־קרקעיות ושתי קומות מעל לפני הקרקע, דלתות הסיפו־ראש, מעליות נפרדות לאנשים ולחומר, אולם קריאה מודרני, חדרים נוחים לעובדים, אפילו קפטריה קטנה. בסך הכל, 5,000 מטרים של תיקים, אלבומים ופרסומים. לפנים היה חומר זה מפוזר בשבעה מקומות שונים והגישה אליו היתה כרוכה בקשיים רבים. ב-25 השנים האחרונות לא קלט עוד הארכיון הציוני את תיקי הסוכנות היהודית — כי לא היה לו מקום לאיחסונם. גם חומר רב שהצטבר במוסדות ההסתדרות הציונית ברחבי תבל ועל־פי החלטת הקונגרס הכ"ד (1956) היה אמור להישלח לירושלים, לא נקלט — ובחלקו הושמד או הלך לאיבוד. עכשיו, במשכן החדש שליד בנייני האומה, יהיה אפשר למלא אולמות שלמים בחומר ארכיוני רב־ערך.

אלא שגם המבנה המרווח והמפואר, שהוקם בעיקר תודות ליוזמתו של אריה דולצ'ין, אינו מבשר גאולה לתיעוד המלא של המעשה הציוני. מאות ארגזים גדושי־מסמכים לא נפתחו עדיין כדי למיין ולסדר סידור מדעי את החומר המצוי בהם. עם העתקת הארכיון למשכנו החדש, הועסקו אמנם עובדי תחזוקה רבים, אבל הצוות המדעי נשאר מצומצם כמעט כשהיה בעבר. האוספים אינם ממוחשבים, בית־מלאכה לשימור ולתיקון של מסמכים חשובים עומד בשיממונו מחוסר תקציב לציוד ולכוח אדם, ובנוסף לקשיים הכספיים, קשה למצוא בשוק העבודה הישראלי צעירים בעלי ידע במקצוע הארכיונאות ושליטה טובה בגרמנית, יידיש או שפות סלוויות. כך, איפוא, ככל שיגדלו האוספים — יגדל גם הפיגור בסידורם.

ארכיון ההסתדרות הציונית נוסד בברלין, כשנה אחרי תום מלחמת העולם הראשונה, והועבר לארץ מיד עם עליית הנאצים לשלטון בגרמניה. אילולי מאמציהם האישיים של שני מנהליו הקודמים, ד"ר גיאורג הרליך וד"ר אלכס ביין, ספק אם היה המוסד נהפך ממחסן פשוט של תיקים ישנים למרכז המאפשר מחקר היסטורי מעמיק. עתה הולך בעקבות השניים המנהל הנוכחי, הד"ר היימן. אך מלאכת התיעוד של התנועה שהביאה להקמתה של מדינת ישראל חשובה מכדי שיהיה אפשר להסמכה על תרומתו של קומץ משוגעים לדבר. המשכן האמור לעשות גדולות בעתיד מחייב קודם כל התייחסות חדשה לעבר: מקרה שלי למדי עשוי להמחיש את הצורך הזה. לפני זמן־מה מצא אפרים קטולר, קונה ירושת ירושלמי, יומן אישי שכתב בשנת 1919 איש מצעירי ציון בפרובינציה. קטולר מסר את המציאה לידי עדינה אשל. הארכיונאית לא הצליחה לעמוד על זהותו של המחבר האלמוני, אך עמדה על ערכו ההיסטורי של היומן שהתייחס, בין השאר, לקיום היהודי בעיר שאובקו בה הישיבה הנודדת, התנועה הציונית והקומוניסטית. בפתח המסמך רשם הכותב האלמוני: "השורות שלהלן מעידות כי חייתי".

צדיק בסדום

הרמן הנסן צפה מקרוב בהתעללות ביהודי עירו בשנים 1933–1939 ותיעד אותה בספר שזכה בקבלת פנים צוננת

מאת אברהם טל

פרידריכשטאדט, אוקטובר

העיירה הגרמנית פרידריכשטאדט על חוף הים הצפוני, ליד הזום, מומלצת לתייר בעיקר משום שנשתמרה היטב מאז יסדוה בתחילת המאה ה-17 מהגרים הולנדים פרוטסטנטים, בהרשאתו ובחסותו הנדיבה של הדוכס פרידריך השלישי פון־הולשטיין. יש בה רחובות ישרים כסרגל, תעלות מים שגשרוני עץ נמתחים עליהן, בתים בעלי חזיתות וגגות יפהפיים. המבקר הישראלי יגלה בה גם מראות מרגשים המעידים על עברה היהודי של העיר: שני בתי קברות, שתי מצבות זיכרון לקהילה הקטנה שנכחדה ולמוסדותיה, בית כנסת שהפך לבית מגורים — וספק בבית ועיד שבחזיתו שני תותחים כבני 200 או 300 שנה. הרמן הנסן (84), נגר־אומן שהיה למחבר ספרים, הוא האיש אשר תיעד את הקהילה היהודית ששיגשגה בפרידריכשטאדט עד פרוץ אימי הרייך השלישי.

שנותיו ומגבלותיו הגופניות של הנסן נותנות בו אותות ברורים, אך הוא מקבל את פנינו בתמימות בלתי רגילה. תוך דקות אחדות הפכנו ל"עדנה היקרה, אברהם החביב", וידו האחת (השנייה אבדה בעת ששירת בצבא הגרמני בשלהי מלחמת העולם השנייה) נחה תדיר על שכם אחד מאתנו. לא קשה להבחין על העניינים הקרובים ללבו — כל נושא הקשור בעיר פרידריכשטאדט בכלל ובקהילה היהודית הנכחדת בפרט. עוד בטרם יציע לנו להסב, יצביע על מכל נחושת הקבוע מעל מפתן הדלת ויספר — בפעם ה־מי־יודע־כמה — כיצד הציל כלי זה מתוך אודי העשנים של ליל הבדולח.

"בבוקר שלמחרת שוטטתי בין ההריסות החרוכות, הכלים המנופצים וגווילי התורה השרופים" הוא מספר בקול רועד, "ולפתע גיליתי את המכל הזה, שבו — כך למדתי אחר כך — נאגרו מים לנטילת ידיים בעזרת־הנשים של בית הכנסת. הבטתי כה וכה וכאשר נוכחתי שאיש אינו מביט לעברי, כיסיתי אותו באפר. בלילה חזרתי למקום להצילו. עכשיו הוא קבוע כאן, מזכרת לליל הבלהות ההוא".

בהמשך שיחתנו הארוכה יחזור הנסן שוב ושוב לליל הבדולח. מסתבר שאירוע זה עשוי להיות כטראומה לא רק ביהודים של הקורבנות. "לא רק אני שוטטתי שם בין האודים העשנים. היו שם תושבים מקומיים רבים, וביניהם כמה וכמה עקרות בית, שתשומת־לבן נתונה במיוחד לגווילי הקלף של ספרי התורה. בימים ההם שרר מחסור חמור בעור, והגווילים שימשו להן כרצועות לנעליים לקראת החורף המתקרב".

'עבודה מקומית'

ההערות על נוכחותם הבולטת של תושבי העיר ליד זירת התועבה בעת מעשה ולאחריו, אינן מקריות. הנסן אומר כי ההתעללויות ביהודי הקהילה היו בעיקרן "עבודה מקומית עצמית" של בני העיר. "הכרתי את כל המנוולים האלה, אחד לאחד. הם ביצעו את ההוראות שקיבלו מלמעלה בדבקות ובהתלהבות". הוא מספר על מורה בבית הספר העממי, שנהג לקרוא לתלמיד היהודי ל' להתייצב בפני הכיתה "כדי ללמוד מקרוב איך נראה יהודי". משנסתיים ה"שיעור" היה משאיר את הנער עומד בחזית הכיתה עד הצלצול, מבויש ומבוזה. מפי אורח אחר של העיר, בעדן בדגילו של אותו נער יהודי, אם נותר בחיים, שמענו כי המורה חזר אחרי המלחמה העירה והתמנה מנהל בית הספר.

איננו צריכים לשאול את הנסן מדוע החשה נוכח ההתעללויות הללו, כי הוא מספק את התשובה גם בלי שנשאלה השאלה. "הרבה פעמים שאלו אותי: למה שתקת? למה לא עשית משהו? ואני משיב להם (עכשיו מתכרכמות פניו וקולו רועד יותר מתמיד): אילו פצינו אני ושכמותי פה, היינו מתגלגלים במוקדם או במאוחר על אחד העצים בעיר — ולא היה מי שיספר על מעשי הזוועה לדור הצעיר בפרידריכשטאדט".

במהלך השיחה הוא מרחים אותנו בשאלה: "האם בהשתמשי במלה 'יהודי' אני מעליב אתכם באיזושהי צורה? מהשנים ההן אני זוכר שנהגו לשוות לה צליל של גינוי". אנו ממהרים להרגיעו.

השמצות ה'רגישים' נמחקו

לפני כ-12 שנים החליט לכתוב ספר על קהילת פרידריכשטאדט. באותה תקופה כבר לא היה לבו נתון לעסקי הנגרייה שירש מאביו, ותחת זאת הקדיש את רוב זמנו לכתיבת ספרים על תולדות העיר. בסך הכל כתב שמונה ספרים, תוך כך נאגר בידו חומר תיעודי רב על הקהילה היהודית במקום. כך נולד הספר "יהודי פרידריכשטאדט שלנו" (במקור הגרמני התיבה "שלנו" מתייחסת ליהודים), שיצא ב-1976 והקיף כ-120 עמודים ובהם עשרות תצלומים מן הימים ההם. אכן, אין זו עבודת מחקר מדעית, וגם בעיון שטחי ניכרים פה ושם סימני תמימות ואפילו חובבנות. אך ייחודו של הספר אינו בתוכנו ובצורתו — אלא בתהומה שבתלווחה להופעתו.

הנסן הוציא את כל ספריו בהוצאה עצמית. אך את הספר על יהודי פרידריכשטאדט הוציא כך מפני שלא הצליח למצוא מו"ל. מאחר שדעותיו וכוונותיו לא נשארו בגדר סוד, התקשה אפילו למצוא מדפיס. בספר נחשפו לא רק מעלליהם של תושבי העיר בשנים 1933–1939 נגד היהודים, אלא גם שמותיהם. אחדים מהם היו עדיין בחיים. כאשר קיבל הנסן מאת המדפיס את ההגהות נדהם לגלות, שהשמות ה"רגישים" נמחקו ובמקומם הושמו בטקסט נקודות. "תפתח למשל בעמוד 47 תקרא את הקטע על המורה שביזה את התלמיד במהלך השיעור. לא (והוא מרגיע, תקרא בקול רם. זה אתה רואה נקודות במקום שמו של המנוול. אז תרשום, תרשום בשולי הדף: שמו היה קראפט. המורה קראפט".

הוא ממשיך מועט. "המדפיס קיבל כבר את רוב התשלום כמקדמה, מה יכולתי לעשות? לחפש מדפיס אחר ולשלם שוב? אבל היה סמוך ובטוח. אני עוד אוציא מהדורה שנייה. והפעם אדאג שכל השמות יופיעו שם, עד לאחד".

קודם לכן, כאשר הסדרנו את הפגישה עם הנסן, ניסינו להשיג את ספרו בעיר. התברר שהספר אינו מצוי בחנות הספרים המקומית, שבעליה לא רצה חלק בהפצת הסחורה המסוכנת. פקיד לשכת התיירות המקומית הדריך אותנו למשרד הנסיעות של שרהור, אשר קיבל על עצמו למכור את הספר בעיר, ושם אמנם גילינו עותק. הנסן: "גם העירייה שלנו לא הסכימה לרכוש עותק. תארו לעצמכם, בספרייה העירונית של פרידריכשטאדט לא נמצא הספר על קהילת יהודי פרידריכשטאדט!"

מפעל הנצחה

יחד עם כך חובה לציין, שקהילת פרידריכשטאדט הונצחה ברחובי העיר בצורה מופתית. בימי זוהרה, בטרם עלות הנאצים לשלטון, מנתה הקהילה למעלה מ-400 נפש (מכלל 2200 תושבי העיר באותה עת), כמו בערים ובעיירות אחרות בגרמניה, שבהן שיגשגו פעם חיים יהודיים, אין כאן כיום אף תושב יהודי אחד. אולם רבבות התיירים המבקרים בעיר מדי שנה מועמדים שוב ושוב, תוך סיור בפינות־החמד השונות, על מרכיב בלתי נפרד מחיי העיר בעבר — הקהילה היהודית.

במרכזו של שטח רחב ידיים ומטופח היטב, שבו היה בית הקברות הישן (נפתח ב-1671, 50 שנה אחרי יסוד העיר), סודרו מצבות ושברי מצבות בתוכי גורן סביב גלעד המסביר את תולדות המקום. בעת שסרנו לשם עסקו שני פועלים בגריפת עלי השלכת שנשרו על הדשא. מול בית הכנסת לשעבר (ששופץ והפך בית מגורים) ובית המדרש, הוצבה אנדרטה, המסבירה גם את מיקומם של משרדי הקהילה — ומזהירה את העוברים והשבים מפני הישנות הזוועות. בית הקברות החדש, שנפתח לפני כ-100 שנה, מטופח היטב, צמוד לבית הקברות הכללי של העיר. הנסן אומר שמפעל ההנצחה העירוני נעשה לא מעט בלחצו.

על בניין בית הכנסת מספר הנסן, כי אחד מתושבי העיר קנה את הבניין אחרי ליל הבדולח תמורת 385 רייכסמארק, שיפצו והפכו לבית מגורים. "אחרי שסיפרתי זאת באחת מתוכניות הטלוויזיה, הגיעה קריאת טלפון נרגזת ממישהו, שטען כי אחרי המלחמה שולמו גם הפרשים. אבל השדר לא טרח לשאול את המטלפן כמה הוסיפו כהפרשים. כמה?" שואג הנסן. הרומז מפעם לפעם כי בעיירה מנשבות עדיין רוחות רעות. "כאשר הנשיא ויצזקר הציע שבכל בתי הספר בארץ יכתבו התלמידים חיבור על הנושא: 'מה ידוע לי על תקופת הנאצים', לא אימצו את ההצעה כאן אצלנו" הוא אומר.

קשרי מכתבים עם משפחות יהודיות

ייתכן שהנסן נראה לבני עירו קצת מוזר, ואולי יש בו משהו תמהוני גם בעיני הזר, אבל אפילו גרמנים שורשיים לא יכלו לטעון שהנסן איננו פטריוט לפי מושגיהם הם: בשנת 1939 גויס ובמהלך המלחמה לחם לדבריו בפולין, בצרפת, בדנמרק, פעמיים ברוסיה ולבסוף בהולנד. הוא מציג את הצטיינות שקיבל ממשלת הרפובליקה הפדראלית על אזרחות למופת. הנסן עשה הכל למען האדרת שמה של עירו — לעתים אף בדרך המוקיעה גבות אצל בעלי רגישות מהעבר השני (למשל אצלנו, כישראלים יהודים).

כך למשל, התברר לנו בתשובה לשאלה, כי הוא היוזם של התקנת לוח־זיכרון קטן שגילינו על אחד מבתי העיר. לאמור: כאן התגורר היילמאר שאכט בצעירותו. "האם שאכט לא היה חבר המפלגה הנאצית?" אני שואל את הנסן, והוא משיב: "אני לא מוכן להיכשב שלא היה. אבל הוא זוכה במשפט פושעי המלחמה, ואי אפשר ליטול ממנו את זכויותיו כאיש שהציל את גרמניה מזוועות האינפלציה של 1922/3". הנסן מספר, שאחרי זיכויו של שאכט, ביקשו ממנו קצינים אמריקאיים אוטוגראפים והוא גבה מהם חפיסת שוקולד תמורת כל חתימה, "כדי שיהיה לו מה להביא לביתו". אחרי זיכויו ועד מותו ב-1970, עסק שאכט בייעוץ כלכלי — במקרה או לא במקרה בעיקר לממשלות מצרים, אלג'יריה ומארוקו.

"בשנה הבאה נציין מספר יובלות" אומר הנסן. "40 שנה לייסוד מדינת ישראל, 50 שנה לליל הבדולח, 100 שנה לפתיחת בית הקברות היהודי החדש בפרידריכשטאדט". עד היום עומד הנסן בקשרי מכתבים עם משפחות יהודיות של יוצאי העיר, בכל רחבי העולם — "17 התכתבויות כאלה בדיוק". גם בישראל. בארץ נטעו על שמו בספר עצים ובתיבת העץ, לצד הבדליה ושה. מדי יום שישי הוא מאזין לדרשת הרב המסורתית ברשתות הרדיו הגרמני — "תמיד אני מוצא שם דברים חדשים של טעם". ואת קריאת הברית הישנה — "שים לב, אני מתכוון לברית הישנה" — השלים כבר שלוש פעמים. אך בארץ לא ביקר עדיין.

כאשר שאלתי אותו לבסוף, אמר: "יהודי־יהודי היו רבים, שנעשו הולנדים, שנעשו פרוסים, שנעשו גרמנים. אני מקווה למות כאירופי". אנו נפרדים בחמימות, ובאוזנינו מצלצל משפט זה: האם הוא מבטא רק את השאיפה המקובלת והשגורה למדי של מיליוני אזרחים טובים במדינות השוק המשותף להיות 'אזרחי העולם' — או גם רצון להימלט מן העבר, המעיק על מצפונו של כל גרמני הגון.

תצלום מתוך ספרו של הנסן. הכיתוב המקורי: "בבית השני משמאל, שלחזיתו צמוד סיגר גדול, היתה לזוג היהודי ישראל ורוזה בהרנד חנות לדברי טבק וממתקים. ילדיהם ולוליס והדה היגרו מגרמניה בעוד מועד, אך ההורים גורשו לטרזיינשטאדט והומתו שם". חזית הבתים, הנמצאים בכיכר השוק, נשתמרה בעיקרה עד היום

הרמן הנסן

ראיית־הנולד בדרכו של בן־גוריון בהנהגה הלאומית

מאת יואב גלבר

מבחנו של המנהיג הרואה את הנולד הוא ביכולתו לכפות את ראיית היחיד שלו, ובעיקר את המסקנות המתחייבות ממנה, על הסובבים אותו. בזמנים כאלה של הכרעות, בדידותו היא הרבה ביותר

הרצאה ביום הולדתו ה-101 של בן גוריון בבית בן גוריון

לית מאן דפליג, שמבין הדמויות המרכזיות בהיסטוריה היהודית החדשה, בן־גוריון הוא המועמד הראשון להיכלל באותה קטגוריה נדירה של מנהיגים, שהטביעו את חותמם האישי על מהלך ההיסטוריה — של עמם לפחות, אם לא של האנושות בכללה. מועמד ראשון במעלה, וככל הנראה, גם היחיד. לעומת זה אין הסכמה כללית בשאלה, בזכות מה הגיע למעמד כזה. האם בשל תחושת השליחות ההיסטורית שהיתה טבועה בו או שמא הודות לדבקותו העיקשת במטרותיו? ואולי בגלל ראייתו הכוללת, המשלבת את כל התחומים והנושאים למאבק מרכזי אחד? כשרו הטקטי־מניפולטיבי? אישיותו? ואולי בשל הריאליזם המעשי שלו — יכולתו לנתח מצבים ולהעריך נכונה את הכוחות הפועלים בתוכם? ראוי, כל התכונות הללו נמצאו בבן־גוריון ושימשו יסוד למנהיגותו ולדרך שהוא התווה לעם. ואולם אין די בהן כדי להסביר את ייחודו.

בקרב עמיתיו, בני דור המהפכות הרוסיות — דור של ענקים ששינה את פני ההיסטוריה היהודית והכללית — לא מעטים היו נושאי תחושת שליחות נלהבת; עקשנותם וקנאותם לדרכם היו לשם דבר; בדרכם הציבורית הם תימרנו בשדרה ארוכה של איחודים ופילוגים; היתה להם כאריזמה שמשכה אחריהם ציבור של נאמנים ותומכים, ושאפתנותם לא נפלה משלו. אבל מקצתם גם נמצא שילוב של כל התכונות הללו גם יחד. אף־על־פי־כן לא היתה מנהיגותם של ישראל שוחט, מנדל אלקינד, יצחק טבנקין, ברל כצנלסון, זאב ז'בוטינסקי, ואפילו זו של חיים ויצמן ומאוחר יותר של גולדה מאיר, מנהיגות מן הסוג המטביע חותם אישי על מהלך ההיסטוריה.

נדרש אפוא הסבר נוסף לחידת גדולתו של בן־גוריון. הסבר שיענה על השאלה במה ייחודו משאר המנהיגים בני דורו והדורות שלפניו ולאחריו. את התשובה אני מציע לחפש באותה תכונה, או כושר, שמקובל לכנותו בשם 'ראיית הנולד'.

נהוג, בעיקר בראייה לאחור, לדבר — ובצדק — על בן־גוריון כבעל איש חזון. הכוונה היא בדרך כלל לחזון במשמעות של הצבת אתגרים מפליגים וארוכי־טווח לעם. בבחינת 'באין חזון ייפרע עם'. איני בא לחלוק על החזון, או להמעיט מחשיבותו, אך לא עליו בא אני לדבר כאן. במונח 'ראיית הנולד' אני מתכוון למשהו שונה, שאינו נוגע לזיקה שבין המנהיג למונהגים, אלא לאופן חשיבתו ופעולתו של המנהיג.

החזון הוא מושג מטה־מציאותי. משהו המונח הרחק מעבר לתחומי המציאות העכשווית, שבעלי החזון מנסים לכוונה לעברו. הוא בבחינת שיקוף הרצוי והנשאף לעומת המצוי והקיים. אין הוא עניין למימוש מיידי, ובעצם אין הוא חלק מעולמם של אנשי המעשה, אלא מעולמם של החוזים, דוגמת הנביאים בזמנם. ציונותם של מבשרי הציונות, ואפילו של הרצל, היתה בבחינת חזון בלבד עד שבא הרצל והחל לתרגמה למטבעות של המציאות המדינית המוחשית בדרך בניינה של תנועה ציונית. ואף־על־פי־כן הייתי משייך עדיין את הרצל לבעלי החזון יותר מאשר למדינאים. ואילו חזונו של בן־גוריון נגע יותר לדמותו הרצויה של העם מן הבחינות השונות העושות עם לעם סגולה, ופחות מזה — אם בכלל — לדרכו המדינית.

שלא כחזון, ראיית הנולד מעוגנת כל כולה במציאות.

זוהי היכולת להתבונן בתהליך היסטורי מורכב במהלך התרחשותו, לאתר את מגמתו, להבין את הכוחות הפועלים בו ומניעיהם, להעריך נכונה את עוצמתם ולנתח את משקלם היחסי, ומכל אלה להסיק את המסקנות הנכונות לגבי המשכו של התהליך. אין זו תכונה נפוצה כלל ועיקר. רק מעטים מבין אלה שפרנסתם על ראיית הנולד מהיום למחר — פרשני האירועים השוטפים, בתחום הפוליטי, האקדמי או התקשורתי — ניחנו בה. קל וחומר מי שניטל עליו בתוקף תפקידו ואחריותו להתמודד עם הבנתם של תהליכים היסטוריים מורכבים, רב־גוניים וממושכים. 'מבצר האיוולת' של ברברה טוכמן הוא סקירה מאלפת של כשלים בראיית הנולד, וניתן להוסיף עליהם עוד כהנה וכהנה. מעטות בהרבה הדוגמאות ההיסטוריות לקריאה נבונה של תהליכים ומגמותיהם, ועוד יותר מעטות הן הדוגמאות לתרגומה של הקריאה הנכונה לשפת המעשה הנכון.

עניין אחרון זה — התרגום לשפת המעשה — הוא המבדיל בין המנהיג הרואה את הנולד ובין איש הרוח הרואה אותו. רגישותו של איש־הרוח, או כושרו האינטלקטואלי, עשויים להביאו לכלל ראיית הנולד, ואולם אין הוא חייב ליישמה למציאות. לכל היותר יתריע ועל־פי רוב יגלה שקולו קול קורא במדבר. הוא יישאר בבדידותו, וייזכר בדיעבד כמי שצפה מראש את המתרחש. אך לא היה בכוחו להשפיע עליה או לקדם את פניה. מבחנו של המנהיג הרואה את הנולד, לעומת זה, הוא ביכולתו לכפות את ראיית היחיד שלו, ובעיקר את המסקנות המתחייבות ממנה, על הסובבים אותו. הללו עדיין אינם מבינים את מה שתפס כבר המנהיג. מסקנותיו — הכרוכות על־פי רוב בשינויים שנועדו לקדם את פני הנולד — נראות להם מאיימות על הסדר הקיים שהורגלו בו, ועל כן הן מעוררות התנגדות. אפילו תומכיו, כיוון שאין הם יורדים עדיין לסוף דעתו, מהססים בתמיכתם. את כל אלה עליו להוביל אחריו. בזמנים כאלה של הכרעות בפרשות־דרכים, של קבלת החלטות המובילות לשינוי הדרך, בדידותו של המנהיג — שהוא איש בודד בדרך כלל — היא הרבה ביותר. כאן נבחן הצירוף של ראיית הנולד עם תכונותיו האחרות. נקודות־מפנה כאלה הן אבני־הבוחן הגדולים של מנהיגות, ועל ארבע נקודות כאלה בדרכו של בן גוריון בהנהגה הלאומית ברצוני להתעכב.

לאחרונה גבר העיסוק בשאלת יחסו של בן־גוריון לשואה. כיוון שאני עוסק בראיית הנולד של בן גוריון, השאלה המתבקשת היא האם ראה את השואה בעוד מועד. השורה התחתונה של התשובה היא, כמובן, שלילית, כפי שהיא שלילית לגבי כל אדם אחר. למרות סמיכות הזמנים, לצפות ב־1933, ואפילו ב־1938, את השואה כפי שהתרחשה בנסיבות של 1941, היה בגדר חזון מפליג יותר מאשר ראיית הנולד. השאלה הרלוונטית היא אפוא כיצד העריך בן גוריון את השפעת האירועים בגרמניה על העם היהודי, ואלו מסקנות הסיק מהערכתו זו לגבי דרכו בהנהגת היישוב (שכן עדיין לא היה מנהיגה של התנועה הציונית) במחצית השנייה של שנות השלושים.

בן־גוריון הגיע לתפקיד של הנהגה לאומית בשעה שחלה הקמה ניכרת במצוקתם של יהודי גרמניה, והלך והתמוטט הבסיס לקיומם של יהודי רוב ארצות מרכז ומזרח אירופה. המשבר העמיד לראשונה את הפיתרון הציוני לבעיה היהודית במבחן של התמודדות עם מצוקתו של ציבור יהודי שלם באחת מארצות הגולה. בן־גוריון, כפי שכבר הראה שבתי טבת, העריך את המשבר במלוא התמורה שבה ניתן היה להעריכו באמצע שנות השלושים. הוא הבין את הזיקה בין הדוגמה שהראה המשטר הנאצי בגרמניה ביחסו ליהודים, ובין השלכותיה על מדינות מרכז אירופה, המתלבטות מזה שנים — מסיבות פנימיות שלהן — במדיניותן כלפי המיעוט היהודי ונוטות להקשיחה יותר ויותר. הוא הבחין בתהליך ההתמוטטות הכוללת של מעמד היהודים בארצות הללו, והעריך כי בהיעדר אפשרות לקיום יהודי בארצות מושבם הנוכחיות, הוא יתפתח באחד משני כיוונים אפשריים:

א. פיתרון ציוני של השאלה בארץ־ישראל על־ידי עלייה המונית.

ב. פיתרונה על־ידי הגירה בלתי מבוקרת, שתפזר את היהודים בעולם, ואולי אף תגיע לכלל פיתרון טריטוריאליסטי.

השאלה החשובה בהקשר זה היא, האם הסיק בן־גוריון את המסקנות הנכונות מהערכותיו? באותן שנים הוא ראה את שני הפתרונות כמתחרים זה בזה, ולא כמשלימים זה את זה. עתידו של הבית הלאומי נראה בעיניו תלוי ביכולתו להציע פיתרון של עלייה המונית למשבר באירופה, ובכך תרם מן המוסכמות המקובלות על תנועת העבודה של עלייה סלקטיבית והדרגתית, וזה היה הגורם העיקרי שהביאו לקבל בתנאים מסויימים חלוקה, בתנאי שתוביל להקמת מדינה. מצד אחר, כל צעד שנועד להקל על המשבר באירופה ואינו קשור בביסוסו של הבית הלאומי נראה לו מסוכן ואף מחייב התנגדות. משני הזמן בהם חשב על פתרון שאלת יהודי אירופה לא הלמו את המציאות אפילו לפני השואה. לעומת זה חשש, בעיקר לאחר פרוץ המרד הערבי, כי שעון החול בארץ־ישראל אזל במהירות גדולה יותר, הפריז בחששותיו מפני הטריטוריאליזם. ולכן סירב לוותר למנהיגות היהודית במערב, שטענה כי בנסיבות המדיניות והכלכליות של תקופת המרד הערבי, ארץ־ישראל אינה מסוגלת לשמש פיתרון יחיד למשבר באירופה ויש למצוא לו פתרונות נוספים.

במשך שנתיים, מקיץ 1933 עד קיץ 1935, הובילה התנועה הציונית — בהשראתם של ארלוזורוב ואחריו וייצמן — את התגובה היהודית המעשית למשבר. ארץ־ישראל היתה יעד הגירה עיקרי ליהודי גרמניה.

בקיץ 1935 היתה הנהגת התנועה הציונית נתונה בעיצומו של ויכוח נוקב על דרכי שיתוף הפעולה עם הלא־ציונים בהתמודדות עם המשבר. הפרימאט של התנועה הציונית היה אז בשביל בן־גוריון עיקרון גדול, שבמקרה זה האפיל על ראיית הנולד. הוא הטיל את כל כובד משקלו נגד מה שראה בעיניו כיעת לתוכניות הלא־ציונים, ועמד על כך שהפעולה תיעשה בהנהגה ציונית ותכוון כולה לארץ־ישראל. מקס ואורבורג, אחת הדמויות רבות ההשפעה ביהדות הגרמנית, הציג בבהירות את הניגוד בין גישתה של ההנהגה הציונית לשאלת יהודי גרמניה ובין גישתו־שלו. "ארץ־ישראל, כתב לבן גוריון, אינה יכולה לספוג את כל בעייתם של כל היהודים, שיאלצו להגר מגרמניה, ואילו עליו, כנשיא אגודת העזרה של יהודי גרמניה, מוטל לסייע להם בידתם לכל מקום שיהיו מעוניינים להגיע אליו, ולא רק לארץ ישראל".

בגישה זו ראה בן־גוריון איום על עתידו של המפעל הציוני. בהנהלת הסוכנות הוא התבטא נגדה בחריפות (13 בדצמבר 1935):

> אנו עומדים עכשיו לפני ציחור שאלות המסכנות את כל המיפעל... אמיקה היהודית — הניגוד שבין התבוללות הפילאנטרופית והציונית; בין קבוצת עשירים והמס המאורגן, בין גולה ובין ארץ־ישראל... ואני יודע כוח הכסף — ואף־על־פי־כן אינני חושש להגיד: גורל יהודי גרמניה בידינו, ולא בידי העשירים האלה. הם לבדם רק יאבדו ממונם של ישראל. יאבדו תקוותיהם של יהודי גרמניה, ויזיקו למפעלנו ויהרסו את התנועה הציונית — אם לא נעמוד בפרץ בכל תוקף.

בן־גוריון השווה את פעולותיהם של היהודים העשירים בארצות הברית, בריטניה וגרמניה למפעלם של הבארונים הירש ורוטשילד בשלהי המאה ה-19, והצביע על ההבדל בין כשלון מפעל היהודי של הירש להצלחת מפעלו של הבריב, שהתמזג בתנועה הלאומית היהודית. בשאלת יהודי גרמניה הוא ראה:

> מבחנה ההיסטורי של הציונות. או שהיא תיכשל כאן, או שהיא תנצח... אם לא יהיו אמצעים נעמוד בפני משבר. העלייה תיפסק. איך יעזרו ליהודי גרמניה, איך יכניסו אותם לארץ?... האם לא בארץ־ישראל איפה יעזרו יהודי גרמניה?... באוסטרליה ובאמריקה? אין אנו יכולים לתת להרוס את פעולתנו. העם היהודי, שאנו אחראים לגורלו, אינו הפקר... אם הלא־ציונים יוכלו לתת... עזרה ליהודי גרמניה מחוץ לארץ־ישראל... עזרתו להוציא מהם ולהביאו עליהם מלחמה. הבית שיעמוד בראש הפעולה יהיה הבית הזה — כי הוא הבית של העם. ולא בית הלורדים היהודים באנגליה.

הקרע שנפער בשלהי 1935 בין היישוב והציבוריות היהודית במערב על רקע דרכי ההתמודדות עם משבר יהדות גרמניה היה בעל משמעויות נכבדות וארוכות־טווח. הנהגת היישוב, בהשראתו של בן גוריון, כועסת ומתוסכלת על התעלמות כמנה בשלהי 1935, ויתרה בלא מאבק על עמדת הבכורה שלה בבעייה היהודית המרכזית של התקופה. היא התרכזה בעניינים הנוגעים בארץ, ומיעטה בשנים לאחר־מכן להתעניין ולמלא תפקיד פעיל במאמצים לסייע ליהודי הרייך ולהגירתם ממנו, אם זו לא היתה מכוונת לארץ ישראל. בה בשעה הוסיפה הציבוריות היהודית במערב לראות בשאלת הפליטים את השאלה העיקרית הדיבת להעסיק את העולם היהודי. קשייו של היישוב בשנות המרד הערבי, המאבק המדיני על עתיד הארץ, נראו בעיני המבוגרים היהודים בארצות־הברית ובריטניה משניים לעומת המצוקה היהודית הגוברת באירופה.

בן־גוריון יכול היה לעמוד על הקרע בעת הקונגרס הציוני הכ"א, ערב פרוץ המלחמה, כאשר ציוני אמריקה דחו כל אפשרות של תמיכה במאבק האקטיביסטי שתבע לנהל נגד הספר הלבן, שעה שבריטניה היא המעצמה היחידה המוכנה לפעול משהו למענם של הפליטים היהודים. עם פרוץ המלחמה החלה להתנכר לו טעותו בשלהי 1935, והוא החל לחפש דרכים לתיקונה. חיפושים אלה הם שהביאוהו לפרוגרמת בילטמור, שהיא אמנם תוכנית ציונית, אך כזו שניתן היה להציגה כבסיס לשיתוף־פעולה עם הלא־ציונים.

מלחמת־העולם פרצה בשעה של מבוכה גדולה ומחלוקות חריפות ביישוב ובתנועה הציונית, על רקע הכישלון המדיני שהביא לפרסומו של הספר הלבן, ועל רקע התפוררותה של הברית ההיסטורית הציונית־בריטית. מתוך המבוכה הזאת גיבש בן־גוריון, כבר בשבוע השני של המלחמה, להציב אתגר שיכוון את דרכו של היישוב בשנות המלחמה (מרכז מפא"י, 12 בספטמבר 1939):

> אנחנו עומדים בראשית המלחמה... דרוש לנו מצפן מדיני, שיכוון את דרכנו במבוך האופל. כי אנו נבוכים. איננו יכולים לדעת כיצד ישתלשלו הדברים. אבל דרושה לנו נקודת מאירה באפלת ההיסטורית, שתאיר לנו את הדרך במצבים המסובכים והמעוותים לנו. בעיני, המצפן המדיני הזה הוא — התנועה לקראת הקמת מדינה עברית בארץ.

בן־גוריון העריך נכונה את משקלם של לחצי המדינות הערביות בשינוי המדיניות הבריטית בארץ. הוא חיפש אפוא משקל שכנגד ללחצים הללו, ומצאו בארצות־הברית. ואולם כדי להביא את הממשל האמריקאי לתמיכה בפיתרון ציוני של שאלת ארץ־ישראל, היה צריך לגייס את תמיכתה של דעת־הקהל האמריקאית. תנאי מוקדם לכך היה גיוסה של דעת הקהל היהודית בארצות הברית, גיוס זה היה יכול להיעשות רק על־ידי הציונים האמריקאיים, ואילו את אלה ניתן היה להפעיל רק על בסיס תוכנית שתהיה מוסכמת על רוב התנועה, ובראש ובראשונה על רובו של היישוב.

בן־גוריון עמד על משמעותה של שלשלת זו בעת ביקורו הראשון בארצות הברית בתקופת המלחמה, בסתיו 1940. עם שובו לארץ בפברואר 1941 הוא ניסח טיוטה של עקרונות לתוכנית כזאת ("קווים למדיניות ציונית").

בחודשים לאחר־מכן הוא נפגש כמעט עם נציגי כל הגורמים הפוליטיים ביישוב, במטרה לגבש את יחסם לתוכניתו, וניסה לגבש סביבה קונסנזוס ביישוב, שהיה חלוק ומפולג בתוכו כמעט בכל נושא: חלוקה, מאבק, מדינה יהודית, פדרציה או דו־לאומית, התייחסות למלחמה ולגיוס, יחסי־עבודה וחלוקת המשבצים. הניסיון לא עלה יפה בשלב זה, ובן־גוריון יצא שוב בקיץ 1941 לבריטניה ולארצות הברית בלי שתהיה בידיו תוכנית מוסכמת על רוב היישוב. אף־על־פי כן שיכלל ופירש את תוכניתו ("קווים למדיניות הציונית" שנכתבה ב־15.10.1941) וניסה להציגה לעמיתיו בהנהלה הציונית בלונדון ולנכבדי היהדות הבריטית. משנכשל נסיונו, עזב את בריטניה בדרכו לארצות־הברית, ובמשך חודשים אחדים עשה שם נפשות לתוכניתו בקרב ציונים ולא־ציונים. שיאו של מאמץ זה היה בקבלתו של נוסח בילטמור על־ידי ועידת ציוני ארצות־הברית במאי 1942, ואימוצו על ידי הוועד הפועל הציוני בירושלים בסתיו של אותה שנה. הצהרת בילטמור היתה הגדרה ראשונה של מטרות המדיניות הציונית לתקופת המלחמה ותקופת המעבר שתבוא מייד לאחריה. ניסוחה בא לגשר על פני הפער שנפער באמצע שנות השלושים בין ציונים ולא־ציונים בדרך של פשרה הדדית: הציונים ויתרו בהסכימם לסעיף הראשון במצע, שדיבר על הזכות והזכויות של היהודים בארצות מושבם; הלא־ציונים, שעדיין התנגדו לשימוש במושג 'מדינה', ויתרו בהסכימם לסעיף השני, שדיבר על הקמת 'הקומונוולת' היהודי בארץ־ישראל.

בילטמור היתה נוסחה ציונית, שניתן היה להציגה כפשרה בין העמדה הציונית לעמדת הלא־ציונים. היא באה באיחור כדי לתת תשובה לנסיבות שהתקיימו בשלהי שנות השלושים, כהיותה מצב של מיליוני יהודים שיוותרו לאחר המלחמה באירופה בלא בסיס לקיומם. הנוסחה זו כבר היתה אנאכרוניסטית בעת קבלתו של המצע בבילטמור, והאנאכרוניזם שבה התברר סמוך לאחר אישורה בירושלים, כאשר בנובמבר 1942 התבררה משמעותה המלאה של ההשמדה. אף־על־פי־כן נשארה תוכנית בילטמור חשובה כסיסמה וכסמל, ומיקדה סביבה את הוויכוח הפנימי ביישוב. לאחר שלוש שנות העלייה התנועה הציונית להציב לעצמה מטרות מדיניות, שניתן היה לרכוש להן תמיכה בדעת הקהל היהודית והכללית, במידה מסויימת היא גם הצליחה להחזיר לעצמה את היוזמה המדינית, שאבדה לה עם פרסום הספר הלבן.

בן־גוריון היה ראשון לעמוד על האנאכרוניזם שבתוכנית בילטמור, לאחר שכבר מיהר לבשה, ולהסיק מכך את המסקנות. עוד בעיצומה של המלחמה הוא הכיר בתפקיד המרכזי שתמלא שארית הפליטה במאבק הציוני לאחר המלחמה: בצורך לרכוש את כולה — או לפחות את רובה — למפעל הציוני, ובצורך להעלות לארץ את יהודי ארצות המזרח כדי להבטיח את הרוב היהודי בה. הוא גם הסיק את המסקנות המתבקשות הנובעות מהכרה זו בנוגע למדיניות העלייה הציונית, לאופי השליחות לגולה ומגמתה, ולהכרה שבשיתוף פעולה עם יהודי המערב. הערכותיו הזהירו את עמיתיו בקואליציה הציונית ומסקנותיו נדחו על־ידי מתנגדיו, בעיקר מן השמאל הציוני. הללו חלקו על טיפולו השורשי, שביקשה להחזיר את החלוציות מן הנוער האליטיסטי, שנשא את דגלה בין שתי מלחמות העולם, אל ציבור רחב הרבה יותר, שיישא שליחות אל הכלל היהודי, ולא אל התנועות בלבד. לאחר השואה וחורבנו של הנוער החלוצי בתוך החורבן הכללי, נראה לו, לבן־גוריון, שלמען הגשמת המפעל הציוני אין די בשרידים שנותרו מן הנוער הזה, ויש להגיע אל השרידים כולם ולגייסם למאבק.

על אף ההשסות וההתנגדות השקיע אפוא בן־גוריון את עיקר מאמציו מסתיו 1944 ועד חורף 1946 ביישום המסקנות הנובעות מהערכתו את מצב העם היהודי לאחר השואה. אותה סיכם בצורה תמציתית ונוקבת ביומנו ב־13 ביולי 1945 בעת שהיה באניה בדרכו מארצות־הברית לוועידה הציונית בלונדון. תחילה עשה את חשבונו הדמוגרפי של העם היהודי לפני השואה ובעקבותיה, ולאחר מכן כתב:

> אסטרטגיה גוברת בעולם שוללת וחופש היהודים. מקטות רמשם, מסורות אחרונות ובפרבנת קיומם הלאומי (והגבה בלמות — רוסיה). שארית יהודי מזרח אירופה... מתנתקים בכוח ומשתתקים. התנגדות הערבים נעזרת באמצעים מבדלבתיים (בארצות השכנות) והווד (בארץ)... ישמרו מידי כרויה יהודית — תנאי לבניין הארץ, להצלת קיבוצים מתעורערים, לשמירת קיום האומה ולברית שלום עם הערבים. אנחנו מחויבים הכרעה גורשים... עלינו להעלות בהקדם כל גוש 5 [יהדות המזרח], ורובו של גוש 4 [מערב אירופה], כל מה שאפשר מגוש 3 [מזרח אירופה] והחלוצים מגוש 2 [ארצות האנגלו־סאכסיות ואמריקה הלטינית]... ההשמדה, המגמות הפאלסטיניות בעולם וקיום הספר הלבן מעמידים קיומו של העם היהודי במפץ. התגלות כפויה, הצריה הפיכה יהודית לחיה, שיעוד העיר, הקמאת היישוב בארץ (תנאי אות: עיקור עצמאות, כלכלית ותרבותית. ההתגלות לעם העולם). — דו־לאומיות, צעד ראשון להתבוללות — רק מדינה ביהד בארץ, העליה רבתי, פעולה הרמבית גדולה, והון פליוס שיהודי קבוצים בבהירה אירופה בבית המדינה העברית ובעזרת יהודי אמריקה — יכולים להפוך הגלגל.

לאחר המלחמה החל אפוא בן־גוריון במה שראה לו כמאמץ להפוך את גלגל ההיסטוריה. לדעתו, רק היישוב יכול היה — במאבקו — למנוע פיתרון אנטי ציוני של שאלת ארץ־ישראל. ואולם בה במידה היה משוכנע כי אין בכוחו של היישוב לכפות פיתרון ציוני של השאלה. לפיתרון כזה ניתן היה להגיע רק במאמץ משותף של היישוב, יהדות ארצות־הברית ושארית הפליטה באירופה.

החוליה החלשה בשלשלת זה נראתה לו האחרונה, ולפיכך השקיע בה את עיקר מאמציו האישיים. בהקשר זה יש לראות את נסיעותיו להגיע מהר ככל האפשר אל ריכוזי שארית הפליטה בבולגריה וברומניה (כבר ב־1944) כאמצעי להציג את תביעת יהודי ארצות־הברית במאבק הציוני לצרכותיו הטובות לאחר המלחמה; פעולותיו לארגון מערך השליחות באירופה על שלוחותיה השונות — החיילים הארץ־ישראליים בצבא הבריטי, שליחי התנועות, והשליחים להעפלה, הגנה, בריחה והעפלה — לאחר המלחמה; ביקוריו במחנות העקורים בגרמניה ומגעיו עם הגנרלים האמריקאים, שנועדו להבטיח את קליטתה של תנועת הבריחה באזור הכיבוש האמריקאי ואת הופעת הפעולה הציונית במחנות.

מבחינתו של בן־גוריון נסתיים למעשה פרק זה עם סיום עבודתה של הוועדה האנגלו־אמריקאית. מסוף 1946 ואילך הוא הבין, כי סיומו של המאבק המדיני עומד להסתיים מהר. בנקודה זו הוא הגיע לצפות, הרבה לפני כל שאר עמיתיו, שהציונים היו עדיין נתונים במהלכים הדיפלומטיים, אל ההתמודדות הצבאית המכרעת עם מדינות ערב, הצפויה ליישוב לאחר סיומו של המאבק האנגלו־אמריקני ויציאתם של הבריטים מן הארץ. התמודדות זו חייבה, לדעתו, שינוי מהפכני בסדר העדיפויות הלאומי, שיעמיד את נושא הביטחון בראש הסולם. הוא החל אפוא לפעול — מול התנגדות נבונות הגלות, שנבעה מהערכה שונה של התהליך ההיסטורי או מהרגשים לשעבר באירועים מבודדים — להכנת היישוב לקראת המלחמה הצפויה לו, ובה בעת החל להניח את היסודות לעיצוב דמותה של המדינה שתקום תוך כדי מלחמה, ובעיקר לקביעת מקומו של הצבא בתוכה.

הבאתי כאן ארבע פרשות־דרכים בדרכו של בן־גוריון בהנהגה הלאומית, שבהן נבחנו ראיית הנולד שלו ויכולתו לגבש את המסקנות המתחייבות ממנה.

אמנם אין אלו הנקודות היחידות בדרכו, שבהן נבחנה תכונה זו של מנהיגותו, אך לגבי התקופה המאוחרת יותר, שבה הנהיג מדינה ולא יישוב ותנועה, עדיין לא קיימת תשתית מחקרית מספקת שבאפשרות ניתוחים מבוססים. בכל מקום, די בארבע הדוגמאות הללו כדי להמחיש עד כמה מילאה ראיית־הנולד בתהליכים היסטוריים מורכבים וארוכי־טווח תפקיד בהכרעותיו של בן־גוריון ובהנהגתו, ועד כמה היא מייחדת אותו, לא רק משאר בני דורו בהנהגה היהודית, כי אם גם בפרספקטיבה רחבה הרבה מזה בזמן ובמרחב.

כיצד הופכים נתונים למעשים?

יגאל אילן חברה לפיתוח תוכניות שיווק בע"מ - שרותים בישראל ארה"ב ואירופה.
דרך חיפה 13 תל־אביב - טלפון: 252967 / פקס: 268020

למי שמחפש תשובות מעשיות בתחום השיווק

התסיסה בשטחים — ספירת מלאי

סקירה מנקודת מבט גרמנית על "סחרחרת האלימות שאינה ניתנת כמעט לבלימה" בשטחים הכבושים בישראל

DER SPIEGEL

מיוחד ל"הארץ"

הפלשתינאית עיטאיאת סמיר הי־נדי (35) היתה בדרכה למאפיה, כאשר נקלעה להפגנה פלשתינית: 150 תלמידי תיכון בנועמים השליכו אבנים על כלי־רכב של משמר הגבול הישראלי. הישראלים ירו באוויר — מתוך הגנה עצמית, כפי שאמרו — והרגו את הינדי, אם לשמונה ילדים.

הינדי, מורה במקצועה, היתה בשבוע שעבר הקורבן האחרון (עד אז) של גל אלימות בשטחים הכבושים בידי ישראל, זה יותר מ־20 שנה. בראמאללה, בשכם, בעזה ובמזרח־ירושלים, מפעפעת התסיסה כבר שלושה שבועות. שלושה יהודים נהרגו בידי ערבים; שבעה ערבים נהרגו בידי ישראלים; קרוב ל־100 נפצעו. תלמידים ובעלי חנויות פלשתינאים שבתו כמעט מדי יום ביומו. ההתנגשויות, ביניהן התכתשות שעדיין לא היתה כדוגמתה בין יהודים פונדמנטליס־טים וערבים פונדמנטליסטים בהר הבית, היוו את שיאו של סכסוך העלול להידרדר לתוהו ובוהו. בתשעת החודשים האחרונים ארעו כ־3,500 תקריות המורות יותר או פחות בשטחים הכבושים.

דרך קבע יוצאים מפגינים ערבים לרחובות, מקימים בריקדות, מבע־ירים צמיגים, מניפים דגלי פלשתין, מציירים סיסמאות אנטי־ישראליות על הקירות, מחלקים עלונים נגד "הנאצים הדורשים". יותר במאה פעמים התקפו ישראלים בסכינים, גרזנים, מוטות ברזל ומברגים. כמעט 200 פצצות־תבערה הושלכו על כלי־רכב בעלי סימני זיהוי ישר־אלים. מאז ספטמבר 1986 נהרגו 30 ערבים ושבעה יהודים. סחרחרת האלימות אינה ניתנת כמעט לבל־ימה: טרור ערבי מביא בעקבותיו מעשי־גמול ישראליים, שגוררים בתורם תגובות־גמול חריפות עוד יותר. בשבוע שעבר הודיע ראש הממשלה, יצחק שמיר, כי בקרוב ידונו הממשלה והכנסת בהנהגת עונש מוות על רציחות טרור. אין לצפות לפריצת מעגל קסמים זה.

"זה כוח המאיים על עתידה של ישראל", הזהיר לא מכבר שר החוץ לשעבר, אבא אבן. הרמטכ"ל דן שומרון אמר בבימת השלמה: "אנו חייבים ללמוד לחיות עם הטרור".

רושם מאיים

אפילו התחלות צנועות בכיוון של חיים בשותפים, פחות או יותר בשלום, בין יהודים וערבים בגדה המערבית, המשתרעת על 5,880 קמ"ר, הולכות ונעלמות כעת: הולך וקטן מספר היהודים היוצאים לקניות בגדה, ובאים אליה כדי לעבור טיפול שיניים או לתקן מכוניות במ־חירים מוזלים. במזרח־ירושלים כתב עיתון "הארץ" בשבוע שעבר על מבטי השינאה והפחד בעיניהם של אורחים ערבים, כמו גם חיילים ישראלים, כמו בבלפאסט או ביירות. סכסוך גלוי בין שתי קבוצות אוכלו־סיה הולך ומתלקח למלחמת אזרחים מתמדת. אמנם אלוף פיקוד המרכז, עמרם מצנע, קובע שהרוב המכריע של הפלשתינאים מבערים את חוצנם מהפעילים המתסיסים, ול־דבריו פועלים בשטח רק כ־1000 "פעילים". אבל המהומות נראות בצורה מדוקדקת יותר ויותר כתקוממות עממית, כ"לבנוניזציה של השטחים הכבושים", כדברי השבועון "כותרת ראשית".

רושם מאיים בעיקר יוצרת התו־פעה האחרונה — הופעתם בשטח של אנשי "הג'יהאד האיסלמי", בעלי מוטיוואציה דתית לצד הפעילים הלאומנים של אש"ף. פונדמנטליס־טים אלה, הפעלים בהשראתה האי־דיאולוגית של איראן, וככל הנראה גם מקבלים ממנה תמיכה כספית, מכתיבים את הטון, בעיקר ברצועת עזה, העניה. 75% מ־4,700 תלמידי האיסלאם בעזה, רואים עצמם כמשו־תייכים לתנועת "מלחמת הקודש האיסלמית".

הישראלים אוהבים לומר שהר־ווחה הכלכלית של האוכלוסיה הפלשתינית עלתה בצורה מרשימה ב־20 שנות הכיבוש הישראלי, ואכן התל"ג עלה פי ארבעה, תמותת התינוקות ירדה במחצית, שש אוניברסיטאות ערביות חדשות נפ־תחו, למעלה מ־100 אלף ערבים מצאו מקומות עבודה במדינה היהו־דית בגבולותיה המקוריים, כעובדים זרים במולדתם הם. אך אין הדבר דוחק את מורת הרוח הפוליטית.

"אי־אפשר פשוט לשחד את פני האדם", כתב הסוציולוג הישראלי מירון בנבנישתי, בדיווח שנתי על השטחים הכבושים. הדרך לשוויון זכויות בדרכי שלום כבר חסומה. "הכיבוש הוא אסוננו", סבור הפו־ליטיקאי, איש השמאל יעקב חזן ואילו אבישי מרגלית, פרופסור לפי־לוסופיה באוניברסיטה העברית בירו־שלים, תרה: "אנו צועדים בעיניים פקוחות לקראת מדינת אפרטהייד".

הרעלה מוסרית

צעירים ערבים במספר גדל והולך — שרובם נולדו תחת שלטון ישראלי — פונים בתחושות תיסכול וחוסר תקווה, גם תוך סכנת חיים, לפעולות טרור, עוד יותר מאשר לפני שנתיים. כ־60% מהאירועים האחרונים יוחסו לבודדים שלא פעלו על־פי הוראות של אש"ף מהעבר השני של הגבול. גם אצל יהודים מסתמנת הקצנה. לא רק 65 אלף המתנחלים הבלתי־לגאליים בולקם — כשני־שלישים מכלל הישראלים מאמינים שבשום נסיבות אין לוותר על נוכחות ישראלית בארץ הפלשתינאים. רק 31% מסכי־מים לפינוי מלא של השטחים כמחיר לשלום מחוסן ובר־קיימא. חסידי ארץ ישראל השלמה הולכים ומתרבים. איך יכלו הדברים להגיע לידי כך, איך צמחה אותה "ציונות חדשה" (כדברי אבן), שבעיניה ארץ ישראל שלמה יהודית חשובה יותר מזכויות אדם ודמוקרטיה?

תשובה על שאלה זו של חיים ומוות לישראל ניסה לאחרונה למצוא תשובה סופר צעיר ליברלי שמאלי בדו"ח על יום השנה ה־20 לכיבוש. מאז, העם שלו תחת הכותרת "הזמן הצהוב" שעבר גם לבמה כ"דרמה דוקומנטרית", ויעצע העיד את מצפונם של ישראלים רבים. בבימה נוקבת תיאר דוד גרוסמן (33) את תהליך הייאוש בקרב הפלשתינאים, העלול למצוא בקרוב את ביטויו במרי גלוי בהיקף רחב: "עשרים שנה קורה הכל וכאילו כלום לא קורה... הקמנו רק היסודות לעתיד עוד גרוע מהרבה".

נערצים ליפו

גרוסמן, הדובר ערבית שוטפת, מנסה להבין איך "עם שלם, עם נאור לכל הדעות... מסוגל לאלף עצמו לחיות ככובש", וכך להסתכן בהד־רדרות מבחינה מוסרית. לפני שערך את מחקרו, נמנע גרוסמן מלנסוע לשטחים הכבושים. אפילו לעיר העתיקה לא רצה להיכנס, בשנאת האוכלוסיה. הוא לא רצה לראות את היעדרו של שוויון בין יהודים וערבים. במשך זמן רב השתמש בקלישאות הרגילות המקו־בלות בקרב ליברלים: המצב אינו יכול להימשך, הכיבוש משחית הכל, כאן מתפתחים יחסים בין אדונים ועבדים — אלו היו התוצאות המשו־פטות, ביקורתיות מאוד אך זרות למציאות, שבהן השתמש גם הוא. אך אז "המשפטים השחוקים הב־כנים כשלעצמם... נראו לי כבאוד אחד: כחומות כלא שבניתי סביב מציאות שאיני רוצה לדעת עליה".

גרוסמן היה בן 13 בעת הכיבוש הישראלי את השטחים במלחמת ששת הימים ב־1967. 20 שנה מאוחר יותר הוא שוהה שבועות רבים מהעבר השני של הקו הירוק. מלא פסימיות חזר מביקורו בעולם זר — כאן, ממש בקרבתנו. בעיני רוב הישראלים השטחים הכבושים הם עולם מעוות של אילוצים, הנשלט בידי פנאטים לאומניים ודתיים, המפיצים בקרב ערבים ויהודים תחושה של מוות ואומללות. המחבר ראיין ילדים וישישים, אימהות ובני נוער. הוא סיפר על געגועיו של עם לארץ אבודה. "כששאלתי ילד בן חמש מהיכן הוא, ענה לי מיד 'מיפו'. אבל: לא, אף פעם לא ראיתי את יפו. הודה הילד. שאביו כבר נולד במחנה הפליטים דהיישה ליד בית־לחם. רק 'אבל הסבא שלי ראה. היא היתה יפה, עם פרדסים וכרמים וים'". באותה דומה מדברת נערה בת 16 מלידה, לוד בפי הישראלים. את עיר מולדתה אותה אינה מכירה היא רוצה לבקר רק "כשנחזור לשם".

תגר על עובדות החיים

לדעת גרוסמן, מראות עדויות אלו שהערבים קוראים תגר על כל עובדות החיים — כפי שבזמנו עשו גם היהודים בגולה שלהם. בכך הם חסמו לעצמם את הדרך בפני כל "גם לא ערפאת?", שאל גרוסמן. "ערפאת הוא בוגדני... ערפאת רוצה פשרה ובכלל לא תתרם יותר לשינוי פרגמטי של מצבם. שכן "מי שאין לו דבר לאבד יכול לדרוש הכל". אצל הפלשתינאים הופיעה אבסולו־טיות מוסרית־פוליטית דומה: הם רוצים הכל. את שכם וחברון, יפו וירושלים, ודווקא לכן לא יקבלו דבר. חלום ושברו — רק משכן אחד הם מחזיקים בידיהם ונצמדים אליה: הכישרון להכות.

לצד החלומות מצא גרוסמן שינאה. למשל, בן שיחו א.ב. הוא בן 30, 10 משנותיו עשה בכלא כיוון שהיה חבר באש"ף ("לא עשיתי ממש פעולות, רק לימדו אותי לירות"), עד שהגיע לכלא לא היה מודע לכך שהוא פלשתיני. "שמה לימדו אותי מי אני". עכשיו הוא יודע מה עליו לחשוב: "אל תאמין לאלה שאומרים לך שהפלשתיני לא שונא אתכם ממש". הוא מתייאש בביטול לעליה המהוללת ברמת החיים. "אתם אומרים: אצל הירדנים היה לכם רע. אולי כן. אבל הירדנים לקחו לנו רק את הזהות הלאומית שלנו, ואתם לקחתם לנו הכל. מתים חיים עשיתם אותנו ואני מה נשאר לי? רק השינאה אליכם".

בזעם עצור דומה נתקל גרוסמן בכל מקום, אפילו בגן ילדים במחנה דהיישה. שם הוא ראה ילד קטן שהחזיק מקל עשוי פלסטיק ו"ירה" בו לעברו. "במי אתה רוצה לירות?" שאלה הגננת. "ביהודים", ענה הילד לשביעות רצונה. האשה הצעירה יודעת שהיא נידונה לחיות את כל חייה בדהיישה. איש לא יעזור לה. שלום, אנחנו רוצים פיתרון בכוח. מה שנלקח בכוח יוחזר בכוח. רק בכוח".

מדי פעם שמע גרוסמן גם קולות אחרים, מתונים יותר. למשל את טאהר הדובר עברית שלמד שלוש שנים באוניברסיטה העברית בירושלים: "לפעמים אני שומע אמא פה בכפר צועקת על הילדים שלה: אם לא תאכל אני אגיד ליהודי שיבוא להרוג אותך! ואני אומר לה — תתביישי לדבר ככה. כי אם את מגדלת את הילד שלך לפחד מי־הודי, את עושה ככה שכל החיים הוא יפחד ממנו. הוא הרי יצטרך לחיות אתו יחד פה. לא נכון?"

אונס המצפון

בעוד 13 שנה יישבו שני מיליון ערבים בשטחים הכבושים. בשנת 2010 יהיו שוות זו לזו בגודלן שתי קבוצות האוכלוסיה ב"ארץ ישראל השלמה". דבר זה מדאיג את היהודים, אבל הסמכות האנושי והרצון שלא לראות את האסון הקרב", מאמין גרוסמן, הם העדיפה לכך ששום דבר לא ישתנה. הוויכוחים על עתיד השטחים ועל יחסה של ישראל לפלשתינאים נעשים קר־ניים יותר ויותר. פה ושם אי־אפשר לאנוס את המצפון. קבוצה של בני נוער הקרובה למועדי גיוסה לצה"ל, שיגרה לא מכבר מכתב לשר הביט־חון, יצחק רבין: הם לא יהיו מוכנים לשרת בשטחים הכבושים. תופעות מעין אלו הניעו את השלטונות, זמן מה לפני כן, לאסור על הצגת המחזה "הזמן הצהוב" בפני בני־נוער (איסור שבינתיים בוטל). אמר גרוסמן בזעם: "דווקא בני 14 או 15 חייבים לדעת על המצב האמיתי. שכן בתוך שנים מספר הם יצטרכו לשרת שם".

גופי הביטחון הישראליים מאמינים בינתיים באופטימיות מגמתית ש"גל האירועים הנוכחי ייפסק בקרוב". כך אמר בשבוע שעבר שר הביטחון רבין בפגישה עם 120 נכבדים ערביים בקיבוץ רמת־רחל. המהומות, אמר, נועדו להרשים את מזכיר המדינה האמריקאי, ג'ורג' שולץ, שביקר ביום שישי שעבר בירושלים.

אך בעוד רבין השמיע את הגיגיו התחוללו עימותים נוספים. בדהיישה הושלכו אבנים על מכוניות, באל־בירה, שכם ומזרח־ירושלים פרצו שביתות, במרכזי הישובים בגדה המערבית עמדו התושבים במשך שעות ברחוב באפס מעשה. הם חיכו. אף אחד אינו יודע למה. בטקס קבורה סמלי של עיטאיאת סמיר הינדי בקמפוס אוניברסיטת ביר־זית נשמעו קריאות קרב רדיקאליות: שחררו את יפו ואת רמלה. השל־טונות הגיבו כדרכם.

בשבוע שעבר הוצגו בפני עי־תונאים ישראליים "אמצעי מלחמה" נוקשים יותר נגד מפירי סדר, למשל תותח מים בעל טווח של 70 מטר, גז מדמיע ורובה צלפים חדש. נוסף על כך אלות גומי אמורות להחליף את אלות העץ, שלדברי קצין "נשברות למרבה הצער לעי־תים קרובות מדי". גולגלותיהם של ערבים נעשו כן הסתם קשות יותר. כתב באירוניה זועמת העיתון "הד־ארץ" (זו אינה פרשנות של "הארץ"). הקצין עצמו הוא ששמיע את הדברים, כפי שכתב במאמרו של אורי ניר מ־14 באוקטובר. קצין אמר שלאלות העץ יש תכונה מרגיזה — "להישבר". הוא "הבחין במבטי התמיהה של הכתבים, ואמר במשובה: הראשים שלהם הופכים יותר קשים".

סרי־לנקה: מפנה או תוהו ובוהו

מאת גבריאלה ואנצקי

DIE ZEIT

מיוחד ל"הארץ"

קולומבו

"להודים יש רק שתי אופציות", אומר אלופילאי באלאקומאר בבימה ריאליסטית ומרקסטית כאחד. "או שיקבלו את כל הדרישות של הנמרים או שיחסלו אותם". כך מתאר מנהיג ארגון הגרילה אורו"ס (ארגון הסטודנטים המהפכני — אילאם) את המבוי הסתום שלתוכו תמרנו ההודים לא רק את עצמם, אלא גם את כל הסכם השלום בסרי־לאנקה.

כל הצדדים הפוליטיים יודעים, שהודו אינה יכולה להכיר בדרישת הטאמילים למדינה נפרדת משלהם בשם אילאם, כיוון שאצלה עצמה מועלות דרישות דומות, למשל בפאנג'אב. אך גם במידה גם לא יכו־לים ההודים להרשות לעצמם להש־מיד את "נמרי השחרור של טאמיל אילאם". שכן דבר זה לא רק יביא את המיעוט הטאמילי בסרי־לאנקה לבאריקדות, אלא גם יקומם נגדם את 50 מיליון הטאמילים בדרום הודו.

בכל זאת כוונה הודו באופציה הלא פופולארית. חיל השלום ההודי המונה כ־20 אלף איש, כיתר את כל חצי האי ג'אפנה ובאזורים מסויימים במזרח סרי לאנקה. שכן הנמרים יצאו בגלוי למלחמה נגדו. הם תוקפים יחידות הודיות, יורים מגגות הבתים, מהמיסתור. למעלה מ־150 מהם נהרגו עד כה; 200 נלקחו בשבי. כי הצבא ההודי אינו כוח צבאי שיש לזלזל בו. ההודים מצידם נחושים להציל את הסכם השלום הסרי־לאנקי בכל האמצעים, אם בכלל עוד ניתן להצילו.

סרי־לאנקה הגיעה לנקודת מפנה. כעת יתברר אם ההסכם שנחתם בסוף יולי בין ראש ממשלת הודו ראג'יב גאנדי ונשיא סרי־לאנקה ג'אייווארדנה אכן יחזיק מעמד, או אם תגלוש המדינה לתוהו ובוהו ומלחמת אזרחים, שעלולה להתפשט גם בדרום המדינה עם ניסיון ההפיכה של המפלגה הסינהאלית הפאשיסטית ג'י־וי־פי. בשבוע שע־בר הודיעו הנמרים כי הם מבטלים את הפסקת האש. עוד באותו יום עצמו החלו הרציחות במחוז המזרחי. הרדיפות אחר סינהאלים שעוד נשארו בחצי האי ג'אפנה בצפון.

המאזן — למעלה מ־200 הרוגים ולמעלה מ־10 אלפים פליטים שנמלטו. כעת מצפים בקולומבו — ממנה עוד לא פונו ההריסות של המהומות האחרונות — לפעולות תגמול של הרוב הסינהאלי. נראה שמעגל הקסמים של אלימות ואלי־מות נגד יתחיל שוב. הפעם היו אלה הטאמילים שתקפו ראשונים. אמנם יום החג הבודהיסטי פייה חל בג'אפנה, מעוז הטאמילים בצפון, באווירה של שלום ועשיית עסקים. לאחר שלוש שנות מלחמת אזרחים, קיוו בעלי חנויות שוב למחזור עסקים. ככלות הכל הגיע סוף סוף השלום, לכל הפחות אין מניחים יותר פצצות, אין יותר מסוקים שמקלעיהם יורים לכל עבר בכל דבר שזז.

במטה הראשי של הנמרים נשמע טילקאר, האיש מספר 3 בארגון, כן ומשכנע כאשר אמר: "אנחנו לא רוצים לחבל בהסכם. אנחנו אפילו מוכנים לוותר על מדינה נפרדת אם יציעו לנו אלטרנטיווה אמינה". אך ההסכם בין הודו לסרי־לאנקה אינו מהווה אלטרנטיווה כזו. אדרבא: "אנחנו חשדנים ביותר, כיוון שאנ־חנו לא יודעים על מה באמת הם הסכימו ביניהם. ככלות הכל לא היתה לנו שום הזדמנות לקחת חלק במשא ומתן. עם זאת אנחנו מוכנים לנסות תחילה בדרכי שלום, בדרכו של מהטמה גאנדי".

בשעות אחר הצהרים המאוחרות באה הידיעה המרה: 17 מחברי ארגון הנמרים בלעו את כמוסות הציאניד שלהם, ביניהם גם מפקדי הגרילה בטרינקומאלי ובג'אפנה שזכו לה עצת גיבורים. בדרכם חזרה מהודו הם נעצרו ליד חופי סרי לאנקה. הצבא הסינהאלי טען שסירתם היתה מלאה כלי נשק. לא, השיבו הנמרים, היא כללה ניירות וספרים. אנשי הצבא רצו לקחת אותם לקולומבו לחקירות, על אף הסכם הפסקת האש והחנינה הכללית. בקו־לומבו ראו את ההתאבדות הקול־קטיבית הזו כתירוץ של הנמרים לטרפד את הסכם הפסקת האש. מנ־היג הנמרים פראבאקראן אינו מסתיר שלדעתו סרבבו אותו ההודים בכחש: "אלה חושבים רק על האינטרסים הגיאופוליטיים שלהם. האמת היא שהם אדישים לגמרי אלינו הטאמילים".

החיילים ההודים התקבלו עם באם בזרועות פתוחות על ידי האוכלוסיה. אולם המצב השתנה זה מכבר. חוסר המעש שלהם, אי־התערבותם בקריבות הדמים בין טאמילים וסינהאלים, במחוז המזרחי, השניאו אותם. שני הצדדים העלו כנגדם אותן האשמות: ההודים שאמורים היו להגן על השלום, ישבו בחיבוק ידיים. הם באו רק כדי להקים את המדינה ה־26 שלהם ומשום כך עדיף יהיה שהם יסתלקו במהירות האפשרית. הנמרים כלל לא היו צריכים לעודד אווירה אנטי הודית. אך הם גם לא היו זקוקים להתאבדות הקיבוצית כדי להודיע על ניתוק יחסי הידידות עם הודו ועל ביטול הפסקת האש.

בניגוד לדרום, שם מתחילים לדבר בתקווה על הסכם השלום בין הודו וסרי־לאנקה, הטאמילים בצפון ובמזרח מוסיפים לגלות ספקנות רבה. רק אופטימיסטים הרסו את שוחות המגן שלהם. "אנחנו קיימים, אבל אנחנו לא חיים יותר", אומרת אשתו של עורך דין בג'אפנה. "אין דבר שאנחנו רוצים יותר מהשלום, אבל איש לא מאמין שהוא באמת בא".

כאשר משאיות רמקולים של הנמרים בישרו על ההתאבדות הקיבוצית, איימה תוגת הסלוחייה שלהם מפני התוצאות הצפויות. מכר הודי אותי: "העיר לא בטוחה. בואי אלינו לפרבר. אם שוב יתחילו כאן יריות, את תישארי תקועה". ואכן מרכז העיר נראה כעיר רפאים. מר־פצי כולה, הרוס, סימני ירי בכל מקום. הבניינים הישנים היפים נהרסו, כל האזור ליד המבצר שבו התבצרו יחידות צבא סרי לאנקה הפך לעיי חרבות. בלילה דוהרים אנשי הקומנדו של הנמרים במיניבו־סים שלהם דרך העיר.

לפתע הופיעו שוב כלי הנשק שלכאורה נמסרו כולם לצבא ההודי. סגנו של פראבאקראן הופיע במלון עם אקדח שלוף מלווה בלוחמים חמושים בנשק אוטומטי ודרש מהנציגים המופתעים של הצלב האדום ההודי לעזוב מיד את המקום. שלוש פעמים הם חזרו באותו לילה בחיפוש אחר סינהאלים. בבוקר הם הניחו ברחוב שמונה גוויות של חיי־לים סינהאלים שנורו בעיניהם. בערב נשרפו ליד הבית ארבע גוויות. ככל הנראה ארבעת אנשי הטלוויזיה הסינהאלית שנעלמו בבוקר.

בעוד רמקולים השמיעו מוסיקת אבל בכל חצי האי ג'אפנה, בעוד זרי אבל נתלו בכל מקום ומחסומים הוקמו "לזכר הגיבורים שלנו", החלו מעשי הטבח במזרח. בקולומבו ביטל הנשיא את החנינה לכל הנמרים. "וואלופאלאי פראב־אקראן, שעל ראשו הוקצב פרס בסך מיליון רופיות, הודה בעצמו שהוא רוצח", אמרו מפקד הצבא סנהאירי ושר ההגנה. פאנט שחרור במהירות האפשרית מההודו כדי להציל מה שעוד ניתן להציל. "אנחנו נחושים ברצוננו לפעול כעת בנוקשות הדרושה", הבטיחו השניים. אולם משקיפים רבים סבורים שהס־כם השלום כבר הלך לעולמו. שכן יכולתה של הודו לעזור לו דעכה. אם קיוותה הודו בשלב מסוים לזכות בהכרת הטובה של צד זה או אחר, הרי רגשות אלו מתו מזמן. ההודים הפכו לאנשים השנואים ביותר בסרי־לאנקה, שנואים על שני המחנות, מסיבות שונות. "ההודים גזלו מאיתנו את הריבונות שלנו בהכתיב שלום. הם מחליטים מי יכולים להיות הידידים שלנו ומה הוא טווח הפעולה שלנו במדיניות חוץ", אמר בזעם עיתונאי מקומי. הנשיא חש עצמו נאלץ לחזור ולהב־טיח לבני ארצו שהוא אשר הזמין את החיילים ההודים לבוא. בפקודתו הם יעזבו שוב. אבל כמעט איש אינו מאמין לו יותר.

הקרבנות הסינהאלים של המהו־מות האחרונות אומרים כי החיילים ההודים צפו בחיבוק ידיים ברציחות, "כיוון שהם עומדים לצד הטאמי־לים". הטאמילים, לעומת זאת, טוע־נים שההודים לא פעלו למען החוק והסדר כפי שהבטיחו: "הם לא עזרו לנו, אלא לממשלה בקולומבו. משום כך מוטב יהיה שיעזבו". גם הנמרים מרגישים שההודים עומדים לצד מדכאיהם. כך מתלונן הקומיסאר הפוליטי באלאסינגאם, פרופסור לסוציולוגיה לשעבר שרבים רואים אותו כיועץ הסתרים של פר־אבאקראן: "השרות החשאי שלהם רא"ו תומך בשלושת הכוכבים כדי להחליש אותנו".

שלושת הכוכבים הם שאר ארגוני הגרילה טאלו"ז (ארגון השחרור טאמיל אילאם, שמות הארגונים הם תמיד באנגלית), אי־אר־פי־אל־אף (חזית השחרור המהפכנית העממית אילאם) ופלוט"ה (ארגון השחרור העממי של טאמיל אילאם). עמם נה־לו הנמרים בשבועות האחרונים קרבות קשים על השליטה בחבל. "זאת טרגדיה לעניינם של הטאמי־לים", מקונן חבר הועד המרכזי של אי־אר־פי־אל־אף האראנגאנאפאר־ומאל. כמו מרבית שאר מנהיגי שלושת הכוכבים הוא ירד למחתרת. "מדוע לא מגנים עלינו ההודים מהמטורפים האלה?"

בחצי האי ג'אפנה הופיעו הכרזות הראשונות בכתב יד "הודים הביתה". ההודים נכשלו, צריך לעשות משהו — דורשים השרים בקולומבו משר ביטחון הפנים אטולאטמודאלי, שנ־פצע קשה בהתנקשות בנשיא לפני חודשיים ורק עתה חזר לתפקידו. הוא אומר: "כמעט הצלחנו אבל אז הרסו לנו ההודים הכל. האסטרטגיה שלנו, 'מבצע שחרור' היתה נכונה. כמעט חיסלנו את הנמרים". וואדאמראטצ'י הפכה להיות סמל ל"מבצע שחרור" — זה שהדעות עליו מאוד חלוקות. עבור הסינהאל־ים היה המבצע בבחינת "כמעט פריצת הדרך". עבור הטאמילים, גם אלו שעדיין מקווים לפיתרון תקף, מבצע זה היה מבשר את קץ כל התקוות לפיתרון.

וואדאמראטצ'י היא אזור החוף בין ואליאוואנטאי ופוינט פאדרו. והיא לא רק מחוז מולדתו של פר־אבאקראן אלא גם של תנועת הנמרים. בוואדאמראטצ'י אף בית אינו עומד יותר על תלו. עיי הרי־סות בכל מקום. התושבים ברחו או מתגוררים מתחת לגגות עצי דקל שהוקמו בחיפזון ומתקיימים ללא תקווה לעתיד. "לקרבנות מלחמת האזרחים, הסינהאלים הבטיחו עזרה מיידית. בשבילנו אף אחד לא עושה דבר", אומר בזעם הרייג סאגנאם. כאן, כמו בכל חצי האי ג'אפנה, אומרים כולם "עכשיו אנחנו זקוקים למדינה משלנו יותר מתמיד".

יוגוסלוויה: סכנת המתחים האתניים

מאת אנדרו נאגורסקי

Newsweek

מיוחד ל"הארץ"

במהלך שלטונו הממושך של טיטו ידעה יוגוסלוויה יציבות יחסית. שבע שנים לאחר מותו עומדת האינפלציה על 125% אחוז לשנה, פועלים יצאו השנה ל־1000 שביתות. הממשלה ביקשה הקפאה עק־רונית של חובות החוץ שלה המסתכמים ב־20 מיליארד דולר, ובלגראד עדיין מת־אוששת משערורייה באגרוקומרץ כאשר חברה אגרו־תעשייתית ממלכתית הנפיקה שטרות חוב ללא כיסוי בשווי של 400 מי־ליון דולר וגרמה לגל הת־פטרויות של בכירים ל־מיניהם. אך הבעיה בעלת מידת הפוטנציאל של התפו־צצות היא המתחים האתניים, בעיקר במחוז קוסובו האלבני. מתחים אלה מאיימים על שלמות המדינה היוגוסלווית ה־מאגדת מיגוון של עמים — סרבים, קרואטים, מקדונים, אלבנים, סלובנים, מונטנגרים — ועוד קמצוץ של בני לאומים אחרים. כתב "ניוזוויק" ביקר באחרונה בקוסובו. להלן דיווחו:

לילה אחד בתחילת החודש שעבר החל לפתע אזיז קלמנדי בן ה־20 לירות לכל עבר בבסיס הצבאי שלו בדרום סרביה. הוא הרג ארבעה מחבריו החיילים ופצע חמישה אחרים לפני שמצא את מותו במה שסווג רשמית כהתאבדות. קלמנדי היה אלבני מקוסובו וקורבנותיו היו בני לאומים יוגוסלוויים אחרים. פרשת הרציחות הלילית עוררה תגובה מבעיתה. סרבים נזעמים רגמו באבנים מאפיות בבעלות אלבנים ברחבי סרבייה. ובהלוויית אחד הקורבנות דרשו המשתתפים אמצעים נוקשים יותר לדיכוי הלאו־מיות האלבנית בקוסובו.

שר ההגנה בראנקו מאמולה טען ש־216 קבוצות חתרניות שהקיפו 1,455 אלבנים, נוספו בצבא מאז המהומות בקוסובו ב־1981. "המשבר מתקרב לשלב שבו שלמות המדינה, השיטה והחברתית הנהוגה בה עלולות לעמוד בסכנה", הזהיר. קוסובו, שהיא מחוז אוטונומי בתוך סרביה (וזהינו, אינה רפוב־ליקה במערכת הפדראטיווית של יו־גוסלוויה), היא האזור העני ביותר במדינה. שיעור האבטלה בה מגיע ל־36% בהשוואה לממוצע הארצי בסך 14%. היא גם מחזיקה בשיא היוגוסלווי והאירופי של שיעור ילודה. זוג אלבני מביא לעולם שישה ילדים בממוצע. שיעורם של האלבנים באוכלוסיית החבל עלה מ־68% ל־80% ב־30 השנים ה־אחרונות והוא עדיין עולה. דבר זה פגע בכלכלה.

האשמות במסע טרור

"ההתפתחות הכלכלית לא הצ־ליחה אף פעם להדביק את גידול האוכלוסיה", מודה חסן באריסה, מנהל מכון התכנון המחוזי בפריש־טינה, בירת קוסובו. ומצב דברים זה החריף את היריבויות הלאומיות בין הרוב האלבני למיעוט הסרבי בחבל. סרבים מקומיים מאשימים כי אל־בנים מנהלים מסע טרור במטרה להביא לסילוקם מקוסובו: כך תהיה קוסובו אלבנית כליל, תתנתק מיו־גוסלוויה ותאיים על המרקם האתני הרגיש שממנו שזורה המדינה. העי־תונות הסרבית בבלגראד אימצה גירסה זו והיא מתארת את המיעוט הסרבי בקוסובו כקורבן של אלימות החל מאונס, עבור בשריפה וכלה בגרימת עיוורון לבקר.

מפחד או מייאוש שסיכוייו ה־כלכליים הקודרים של החבל רק מחזקים אותו, עזבו יותר מ־20 אלף סרבים את קוסובו מאז 1981 וה־תירו את הנשארים בהלך רוח שחור קרב יותר מתמיד. "כאשר היינו צעירים יותר היתה לנו האפשרות להתאחד ולהתגונן", אומר דראגאן מילסיץ', בן 27, עובד דואר בקוסובו־פוליה, מובלעת סרבית בעיקרה בעיבורי פרישטינה. "כעת המספר שלנו הולך ומצטמצם מדי יום".

אלבנים אומרים שהסרבים והעי־תונות הסרבית מייחסים מניעים לאומיים לפשעים רגילים. פקידים מקומיים מודים כי שאיפת עצמאות אלבנית אכן מאיימת על השיטה היגוסלווית והם מאשימים בדלנים בניסיון לקדם את עניינה של "אלבניה השלמה", שתאחד את האלבנים בקוסובו עם אלבניה עצמה. אולם הם מוחים על השמצת האוכלוסיה האלבנית כולה ועל ראייתה כאחראית לפעולות של "מיעוט זעיר של בדלנים", כפי שהם מכנים אותם.

"אני בטוח ש־99% מכל האלבנים ביוגוסלוויה הם מצביעים כעד השיטה (הפדראלית) הזו" אומר רמזי קולגסי, אלבני שהוא אחד ממנהיגי "ליגת הקומוניסטים" (המפלגה הקומוניסטית) בקוסובו. התבטאויות כאלה אינן מפייסות את הסרבים, שהם הקבוצה הלאומית הגדולה ביותר ביוגוסלוויה. בחודש שעבר פרץ מאבק־כוח גלוי בשורות ה־מפלגה הסרבית שבעקבותיו הודחו פקידים בכירים שקראו לגלות איפוק כלפי האלבנים בקוסובו.

למעשה, רפובליקות יוגוסלוויות אחרות מגלות זהירות וחשדנות כלפי כל צעד לקראת ממכזיות רי־כוזיות רבה יותר, מחשש שבמסווה כזה יתפסו הסרבים עמדה דומיננ־טית. הבעיות בקוסובו ממקדות את תשומת הלב בחולשות המערכת כולה שהוריש טיטו לבני ארצו. המנהיגות הפדראלית שלאחר טיטו, העובדת ברוטציה בין נציגי שש הרפובליקות ושני המחוזות האוטונו־מיים של המדינה, מקפידה כל כך על איזונה הפנימי, עד כי למעשה אינה מסוגלת לנקוט יוזמות נועזות.

טיטו יכול היה בשעת הצורך לאלץ את בני ארצו ללכת בתלם. יורשיו אינם יכולים. במקום להוות גורם מאחד, המפלגה משקפת כיום את הפילוגים הלאומיים. "ליגת הקומוניסטים נמצאת במשבר", הודה בחודש שעבר בוסקו קרוניץ', מנהיג המפלגה הפדראלי הנוכחי. דעתו של מילובאן ג'ילאס, לשעבר עוזר של טיטו שישב תשע שנים בכלא בגלל דעותיו המתנגדות, קיצונית בהרבה: "השיטה כולה נתונה ב־משבר ואי אפשר לתקן אותה במ־הותה", הוא אומר. מנקודת תצפית של קוסובו קשה לחלוק על כך.

פרס קרן יום־טוב לימן

על פי התקנון יוענק הפרס השנתי בסך $5,000 למועמד שתרומתו היתה יחודית ויוצאת מהכלל באחד התחומים הבאים:
1. מחקר רפואי הקשור במישרין בזיהוי מוקדם או בטיפול מיוחד בתופעת הפיגור השכלי.
2. מחקר ויישום שיטות חדשניות בנושא החינוך המיוחד ומיצוי מירבי של הפוטנציאל האישי בקידום השתלבות המפגר בחברה.
3. מסירות יוצאת מהכלל והקרבה לדוגמא בטיפול ממושך בילדים מפגרים.
4. התנדבות למופת בשרות למען אוכלוסית המפגרים ומשפחותיהם.

הגורמים המעוניינים ישלחו המלצותיהם למועמדים בצרוף קורות חיים ופירוט עיקרי תרומתו לפי הכתובת:

ועדת פרס קרן לימן, לידי ד"ר יצחק קנדל
יד חרוצים 10, ת.ד. 1260 ירושלים 91000.
המלצות צריכות להתקבל לא יאוחר מתאריך 1.12.87

הסינפונייטה הישראלית באר־שבע
מנהל מוסיקלי: מנדי רודן

קונצרט חגיגי לפתיחת העונה ה־14

מנצח: מנדי רודן
כינור: מיזמי פוג'קאוה (יפאן)
ויולה: נובוקו אימאיי (יפאן)

בתוכנית:
שוברט/מהלר: רביעית מיתרים ברה מינור, "המוות והעלמה" – גירסה תזמורתית
מוצרט: סימפוניה קונצרטנטית לכינור, ויולה ותזמורת במי מול מג'ור, ק. 364
דהנציה: "המבצע המשולש", סדיטה מס' 1

באר־שבע, הקונסרבטוריון העירוני יום ב' ג' 26, 27.10.87
ירושלים, אולם ע"ש הנרי קראון מוצאי שבת, 24.10.87
כפר־סבא, היכל התרבות העירוני – יד לבנים יום א' 25.10.87
מגידו, אולם אזורי (ע"י עין השופט) יום ה' 29.10.87

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

לשכת הקשר לנוער ■ מרכז מידע למועמדים

יום עיון לתלמידי כתות י"ב
לקראת ההרשמה לעתודה האקדמית.

תלמידי כתות י"ב הוריהם ומוריהם מוזמנים ליום עיון למועמדי העתודה האקדמית המתכוונים ללמוד בטכניון בשנת הלימודים תשמ"ט (1988/89).

יום העיון יתקיים בהשתתפות נציגי הטכניון ונציגי צה"ל ביום ד' 4.11.87 (י"ב בחשון תשמ"ח) בשעות 16.30 — 19.30 בבנין צ'רצ'יל בקרית הטכניון נוה שאנן, חיפה.

המשתתפים מוזמנים לבקר בקרית הטכניון ובמרכז קבלת האורחים ע"ש קולר – קליפורניה בשעות 16.00 — 14.00.

מכרז האו"ם
למנגנון הפיקוח על הפרדת הכוחות UNDOF
דרושות הצעות לשרותים הבאים במחנה זיואני ברמת הגולן.
א.א.א. איסוף פסולת והרחקתה.
ב.ב.ב. שרותי תספורת.
ג.ג.ג. שרותי חייטות.

קבלנים המעוניינים מתבקשים להתאסף בחדר האספות בקמ־לוג מחנה זיואני ביום שישי 30 לאוקטובר 1987 במקום. פרטים מלאים על הדרישות יימסרו למעוניינים. קבלנים ידרשו לספק הוכחה באנגלית על יכולתם לספק שרותים שכאלה.
UNDOF לא מתחייב לקבל את ההצעה הנמוכה ביותר או כל הצעה אחרת.

Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften
MINERVA Gesellschaft für die Forschung
Alexander von Humboldt-Stiftung

Bi-National Colloquium for former Research Fellows in Israel

ירושלים, 26-28 באוקטובר 1987

שינוי מקום ישיבת הפתיחה

ישיבת הפתיחה של הכנס הנ"ל תתקיים באולם רבקה קראון בתיאטרון ירושלים, רח' מרכוס 20 ירושלים, ביום שני, 26 באוקטובר, בשעה 3.30 אחה"צ.

ההרשמה תתחיל בשעה 2.00 אחה"צ באולם הנ"ל, ולא במכון ון ליר, כפי שפורסם תחילה.

קבלת מודעות 24 שעות בדחוף
מודעות משפחתיות ודחופות וכל יתר סוגי המודעות ל"הארץ"
מתקבלות 24 שעות ביממה ב"דחוף דיזנגוף" רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)
טל. 246363, 239952

קבלת מודעות! מ־8.00 עד 20.00
הלוח הארצי
עד 60 יום אשראי
03-727630
03-739297
03-738707
לבעלי כרטיסי אשראי

מכרז האו"ם
למנגנון הפיקוח על הפרדת הכוחות UNDOF
לבניה ולשיקום של מספר מבנים במחנה זיואני ברמת הגולן דרושים:

קבלנים המעוניינים בבניה מוזמנים להפגש בחדר הפגישות במחנה קנלוג בזיואני ביום שישי 30 לאוקטובר 1987 בשעה 11.00. במקום יינתנו פרטים מלאים ומפרטים של הפרוייקטים.

הקבלנים ידרשו לספק תרגום רשמי באנגלית של אישור ממשלתי על היכולת לעמוד במכרזים שכאלה. UNDOF לא יהיה חייב לקבל את ההצעה הנמוכה או כל הצעה שהיא.

נותרו מקומות ספורים בלבד
להכשרת מורים למקצועות הדרושים ביותר בחינוך העל־יסודי במכללה.
★ מחשבים
★ אלקטרוניקה – מחשבים
★ מיחשוב ובקרה
★ חשבונאות
★ מינהל

לבוגרים העונק תעודת הוראה מטעם משרד החינוך והתרבות לתואר "מורה מוסמך בכיר" בחינוך העל־יסודי.
* מילגות הלוואות ומימון מעונות
* מסלול מקוצר – לאקדמאים, למורים מוסמכים, להנדסאים ולטכנאים.
* לימודי בוקר, ערב או משולב.

100% מבוגרים מועסקים במקצועות הנשרתים.

לפרטים, לייעוץ ולהרשמה – התקשרו כבר היום:
תל־אביב – רח' אנטיגונוס 6, טל. 03-546153, 441744, 452428.
ירושלים – רח' מסריק 10, טל. 02-690130, 668383, 666380.
באר־שבע – רח' שמחה אסף 2, טל. 057-491220, 491556.

המכללה להכשרת מורים למקצועות הטכנולוגיה והמינהל

פאב מסעדה VILLAGE

באר עשיר
קומה ראשונה – מוסיקת קאנטרי
קומה שנייה – מסעדה אירופאית צרפתית לאניני הטעם.
תפריט היכרות 17.60 ש"ח.
שעות פתיחה: צהרים: 12.00-16.00 ערב: 18.00 עד חצות
בימי ו' בערב – זמרת גיטריסטית משעה 22.30 – קארין וומרק.
דיזנגוף 261 ת"א טלפון: 03-446220

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה למשפטים
הרצאה לזכרו של עו"ד יוסף סהר ז"ל
במלאת שלוש שנים לפטירתו

תיערך ביום שלישי, ד' חשון תשמ"ח 27.10.87 בשעה 18.00 באולם כס המשפט ע"ש מלכה ברנדר הפקולטה למשפטים, בנין טרובוביץ קרית האוניברסיטה, רמת אביב.

דברי פתיחה:
פרופ' אוריאל רייכמן
דיקאן הפקולטה למשפטים

דברים:
כב' השופט מאיר שמגר
נשיא בית המשפט העליון
עו"ד יוסף מלמן

הרצאה:
כב' השופטת מרים בן פורת
משנה לנשיא בית המשפט העליון
הגנת החוק על קורת גגו של בעל נכס

כניסה לרכב דרך שער רמניסיאנו (4)

כדאי לבקר אצלנו! פתוח כל השבוע ובשבת בכל שעות היום! (ליד צומת העמקים — ג'למו)

ניר עם – ריהוט עתיק
קרית טבעון, דרך קרית עמל 34 (אלרואי) טל. 04-935649
הגיע משלוח ריהוט אנגלי עתיק!

מבחר גדול של נברשות יפיפיות, מנורות קיר, שולחן ומזנונות עומדות, כלי נחושת, חרסינה, פמוטים, מראות, כלי נשק ונגינה עתיקים.
פתוח כל השבוע כולל שבת בכל שעות היום.
מבחר ויטרינות, טואלטים, מזנונים, שעונים, פיטורים ועוד

כתב זר / תום שגב

הסירובניקים החדשים

יובל ארבל מרעננה נולד אל ימי ההתגוללות הראשונים אחרי מלחמת ששת הימים והתבגר אל תוך ימי "שלום עכשיו" האחרונים, אחרי מלחמת לבנון. הוא אדם חושב עם אף סולד ומחלפות שיער בלונדי היורדות עד כתפיו. ספק נער ספק בחור, עוד מעט יתגייס לצה"ל.

לפני שבועות אחדים היה ארבל בין 16 בוגרי הסמינריות שביקשו משר הביטחון שלא להציב אותם לשירות צבאי בשטחים שכן יסרבו להשתתף במעשי דיכוי. בינתיים עלה מספר החותמים על המכתב ל־50: כמה מאות צעירים, בהם באי פסטיבאל התיאטרון בעכו, חתמו על עצומה דומה.

השבוע הפגיש אותי ארבל עם שניים מחבריו ואחת מחברותיו: רק עידו נוימן, אף הוא מרעננה, הסכים ששמו יתפרסם בעיתון. הם משתייכים לגרעין גדול של "השומר הצעיר" החונה עכשיו בקיבוץ רמות מנשה. ישבנו בחדר מבולגן מדי לטעמי מתחת לשתי כרזות, האחת בגנות הכיבוש והשנייה בשבח פינק פלויד. גם שני חבריו של ארבל מגודלי שיער. לאחד מהם עגיל באוזנו.

חודשים אחדים לפני שיובל ארבל נולד בשנת 1970, פורסם בארץ מכתב השמיניות הראשון. ארבל נמנה עם יוזמי המכתב החדש

אתם נראים כמו ילדי הפרחים משנות השישים, אמרתי להם במידה של אכזבה: הייתי רוצה אותם עכשוויים יותר. הם הציעו לי לא להרשם מהמראה, שאין בו אידיאולוגיה. אמנם, ימיו קצרים: לקראת הגיוס יילכו להסתפר. היו להם בפיהם כמה דברים טובים על ילדי הפרחים אשר לדבריהם אילצו את ארצות הברית לצאת מווייטנאם ועל כל פנים יתר החותמים על המכתב, הבטיחו לי, אינם נראים כמותם.

התרשמתי שהם אנשים נבונים, פחות פוליטיים מהצפוי. יותר אינדיבידואליסטים, לא דוגמטיים. עוד לא שבויים בסיסמאות. קודם שחתמו על מכתבם לשר הביטחון, סיפרו לי, התייעצו עם עורכת דין. היא אמרה להם מה מותר ומה אסור. אסור להסית. מותר לציין את תיבת הדואר שלהם בתל־אביב, 33847 מספרה. אסור להדביק כרזות בחוצות. מותר לתלות אותם בסלון ביתם.

נוסח המכתב היה בכוונה פשרני: לא כולם מסרבים לשרת בשטחים.

יובל ארבל אמר שלא יסרב לבצע משימות צבאיות מעבר לקו הירוק, אך לא יסכים לבוא במגע עם האוכלוסייה האזרחית. ניסינו לבחון את הכלל הזה: אם יורו עליו — ארבל יבצע ... הוא שולל טרור ומוכן להלחם במחבלים, [illegible] להוציא את תושבי הכפר למסדר עונשין — יסרב. לא יהיה לו קל בצבא. ארבל אמר שהוא מקווה שלא ישבר.

הוא לא בא מבית פוליטי במיוחד, סיפר לי, משהו בסביבות המערך. אביו ב"תדיראן", אמו בבית התפוצות. גם האחרים באים מבתים מבוססים בתל־אביב וסביבתה. ליובל ארבל וחבריו חלומות צנועים. זה מבקש לעסוק בנגרות, זה מבקש להיות צורף. ארבל חולם להצטרף לקיבוץ עירוני.

איש מבין הארבעה לא קיבל בבית הוריו עיתון בוקר. אך ארבל חילק במשך שלוש שנים עיתונים וגם קרא אותם. האיש שלו בעיתונות הוא דני רובינשטיין, כתב "דבר" בשטחים. רק ארבל, בין כל הארבעה בחדר, קרא את "הזמן הצהוב" של דויד גרוסמן. עידו נוימן אמר בביישנות שהוא מעדיף לזכור את גרוסמן ככותב "שידים ושיעורים", תכנית הרדיו לתלמידים.

ארבל אמר שאינו יכול להגיד בוודאות מה השפיע עליו כשגיבש את עמדתו: לשיעורי האזרחות בבית הספר התיכון אוסטרובסקי ברעננה היתה אולי מידה של השפעה ומן הסתם גם למה שלמד אחר כך בבית הספר השדה בראשון לציון. הוא היה תלמיד טוב, אמר. יותר מכל השפיע כנראה מה שקרה בשטחים: ההחלטה לחתום על המכתב לשר הביטחון התגבשה בו בעקבות מה ששמע מחבר שהתגייס לפניו ונשלח לפזר הפגנה כלשהי בגדה.

כשחתם על המכתב לרבין הרגיש ארבל שהוא צודק, אמר, אך רק אחר כך, בפגישה עם הפרופסור ישעיהו לייבוביץ', הבין גם מדוע הוא צודק. המלומד הישיש הסביר להם כי מי שרואה במדינה את המרות העליונה הוא פאשיסט ומי שרואה את המרות העליונה בערכי היסוד שביחסים בין אדם לאדם הוא הומאניסט. ערך האדם, חיי אדם, זכויות האדם, וכבוד האדם עומדים מעל החוק. במדינה דמוקרטית אין סתירה בינם לבין החוק ובמדינה שאינה דמוקרטית — אין חובה לציית לחוק.

אין ביניהם סרבני גיוס, סיפרו לי, אין פציפיסטים. רובם מבקשים לשרת ביחידות קרביות. אין להם דעה אחת מגובשת על עתיד השטחים: יש ביניהם קומוניסטים ויש התומכים במערך ויש כל מה שבין אלה לאלה. יש בהם אנשים לא פוליטיים, החרדים רק מפני מה שיידרשו לעשות במסגרת שירותם בגדה או בעזה.

אמרתי להם שהם אגואיסטים: הם את נפשם יצילו, אולי, אך את השטחים יפקידו בינתיים בידי כובשים פחות נאורים מהם. ארבל אמר שיש לו חובה כלפי מצפונו ומכיוון שהכיבוש מדכא ומשחית — אולי מוטב שגם לא ייראה כל כך טוב, עד שיתפוצץ ויגיע לקצו.

הוא יודע משהו על משפטי נירנברג וחשב הרבה על משפט כפר קאסם.

הדגל השחור שלדברי פסק הדין הידוע צריך להתנוסס מעל לכל פקודה בלתי חוקית האפיר מאז מלחמת ששת הימים: ארבל אמר שהדגל שלו — "יישאר שחור לגמרי". עלה בדעתי שאילו היה יובל ארבל כוח בין אנשי משמר הגבול שירו ב־56' בתושבי כפר קאסם — אולי זה לא היה קורה כפי שקרה. לא הספקנו להתפלסף על זה: ארבל וחבריו מיהרו להופעה של יהודית רביץ.

בדיחה

הנה בדיחה שילד ירושלמי בן 13 הביא הביתה מבית הספר. סוכני האף־בי־איי, הק.ג.ב והשב"כ יוצאים להתחרות בציד ארנבות. כעבור כמה דקות חוזרים האמריקאי והרוסי ובידי כל אחד מהם ארנבת. השב"כניק לא חוזר ויוצאים לחפש אותו. מגלים אותו באיזו מערה כשהוא מחטיף סטירות לסוס כדי שיודה שהוא ארנבת.

הגן המדבר

אבא קובנר, המשורר שהשבוע מלאו שלושים למותו, הוספד כאחד מקדושי תנועתו, "השומר הצעיר" ואכן נמנה עם מנהיגיה הרוחניים של התנועה. אך בניגוד לרושם שעלה ממערכת ההספדים — היה מעורב במחלוקות־עולם לאין ספור וכולן, כדרך תנועתו, צבועות בצבעים עזים של קנאות ודגש: רק המאמינים יודעים לריב כך.

הוא פעל בתוך הפלגנות הפוליטית שאיפיינה את חיי היהודים בפולין לפני השואה, ליוותה אותם במהלכה ולא הרפתה מהם גם אחריה. אפילו לוויכוח הידוע אם להלחם בגרמנים בתוך הגטו או לצאת ליערות כדי להכות בהם משם — היה פן פוליטי־סקטוריאלי שפרטיו שוב אינם מעלים ואינם מורידים, אך גם שנים רבות לאחר המלחמה עוד יש שחיים אותו בארץ, כמו עודם תלויים בו לחיים או למוות.

כמה מאותרי גטו וילנה טוענים בספר חדש שיצא זה עתה כי גם כשהשמדת היהודים עמדה בשיאה — התקשה קובנר להעמיד את צרכי המאבק מעל לכל מיני שיקולים פוליטיים קטנוניים. (קבוצת המאבק השניה בהצצאת הקיבוץ המאוחד) בתום המלחמה הבין קובנר כי אין עוד תקומה לחיים היהודים בפולין [illegible] התקשו לקלוט אותו [illegible] אוטוביוגרפי לדברי עדות [illegible] טאות: "לטעמי היו אלה דברים של אויש".

קובנר לא האמין בסטאלין וקרא לאחד את התנועות הקיבוציות. בכך עורר עליו את חמת זעמו של מאיר יערי, שעמו התקשה להשתחרר מבטיותיו הפרו־סובייטיות וחשש שאיחוד התנועות הקיבוציות יביא לחיסול השומר הצעיר בפולין. במכתב פרטי ששיגר אז לאחד מעסקני תנועתו כתב יערי כי קובנר וחבריו סיגלו לעצמם "משגים כמו פאשיסטיים" ואיים לשלוח אותם ל"חינוך מחדש".

לימים הסביר יערי כי הדברים לא נועדו לפרסום, כדברים הנאמרים בחדר המיטות, אך אפשר שלא טעה. קובנר הציע בינתיים לנקום את נקמת השואה ע"י הרעלה המונית של תושבי גרמניה ושלוש שנים אחר כך, במלחמת העצמאות, ניסח "דף קרבי" מרושע ואווילי אשר המיט חרפה דור על הקיבוץ ניצנים שחבריו נכנעו והלכו בשבי המצרים לאחר מערכה קשה. קובנר עצמו וכמה מחבריו מצאו מקלט באזור המגורים, לפני הניסיון להגן על גטו וילנה. אך מחברי ניצנים דרש "למות כגיבורים" ולא להכנע.

קודם לכן הסכימה הנהגת הישוב לקבל את מפת החלוקה שהשאירה את ניצנים מחוץ לגבולות המדינה היהודית ולא סיפקה לקיבוץ את הנשק שנדרש לו להגנתו. על פי גרסה אחת — מפני שלא השתייך לתנועת העבודה כי אם לעובדי הציוני.

הדפים הקרביים האנונימיים שפרסם קובנר בחטיבת גבעתי, עוררו עליו את זעמו של יגאל אלון, אלוף וכבר אז עסקן־פוליטיקאי. אלון לא כעס על הפראזיולוגיה הבולשביסטית שגדשה את הדפים הללו, אלא על כך שקובנר מייחס לגבעתי נצחונות של חטיבות אחרות, מכאן מהצ"בות הניצחון יש להשאיר גם ליהודות הסיירון של חטיבה 8, נוף בר אלון במכתב אישי שנמצא לא מכבר באחת המגירות.

קובנר היה מאחרוני הישראלים הסוברים עד היום כי יש להחרים את גרמניה המערבית. כמו לא השתנה דבר. לא שם ולא כאן. במכתב מפתיע שכתב ימים אחדים לפני מותו ליצחק רבין. הוא קיבה את נאומו של שר הביטחון באתר הזיכרון בדכאו. אך לא היה זה אבא קובנר אלמלא כתב כי רבין ביקר אצל הוורמאכט, הוא צבאו של היטלר, רבין ביקר כמובן בבונדסוור, הוא צבאה של הרפובליקה הפדראלית.

קובנר נשא על פניו הבעה מיוסרת. כל ימיו כמו כרע תחת צער העולם. אך נראה כי ניחן גם בכישרון מעשי מאוד להפקת פרויקטים מושכי קהל וכמו בית התפוצות. בימי חייו האחרונים השלים תכנית להקמת "בית מורשת", ספק גן־מקדש ספק דיסנילנד להאדרת השומר הצעיר בגבעת חביבה. בין היתר הציע קובנר "סאגה שומרית מדברת בפרחים". גן זבו מרקות מים שניתן יהיה להפעילו באמצעות אסימונים כדי לשמוע מתוכן פרקים בתולדות התנועה, אולי מעין גרסה אלקטרונית לתהליכים של מאיר יערי.

החזנין שבו אמר למשורר שכדאי לקשור בפרויקט שמות גדולים. קובנר חשב מתוך כך על אדקין, ראש עיריית ניו יורק ועל וודי אלן, גם. הוועד הפועל של הקיבוץ הארצי עומד לדון בקרוב בפרויקט: עלותו מוערכת בין שלושה לחמישה מיליון דולר.

האיש שגילה את דמיאניוק

חמישים שנה עבד מיכל האנוסיאק כפועל בבית הדפוס של עיתונו באחד מפרברי ניו־יורק. הוא אהב את עבודתו, סיפר לי בשבוע שעבר. עכשיו הוא העורך הראשי של העיתון. "חדשות אוקראינה" שמו, באוקראינית, שבועון המפיץ לדבריו בכאלפיים עותקים.

המערכת שלו שוכנת במרתף, אי שם ברחוב הרביעי של מנהטן, הרחק הרחק ממתח המפם של רוב תושבי ניו־יורק. המדרגות היורדות אל המרתף מוגנות בסורג ברזל שחורה, אומרת שרה, כדרכן של גדרות הברזל השחורות בניו־יורק. אך הבית ידע ימים טובים יותר, התרשמתי. אין לנו הרבה כסף, אמר האנוסיאק. איך זה, שאלתי, הק.ג.ב לא נותן לכם? הלואי, אמר האנוסיאק וצחק.

הוא ישיש מאיר פנים, עוד מעט יהיה בן 75. יש לו הומור טוב וקול רך. הנה מה שטוב באמריקה, אמר וקרץ: כששואלים אותו אם הוא קומוניסט — הוא יכול להגיד שיש לו זכות לא להשיב על השאלה הזאת. איזו ארץ אמריקה, איזו ארץ. אבל הוא לא יכחיש, אמר. הוא אוהב את ארץ אבותיו ואת המשטר השורר בה עתה ואת ממשלת ברית המועצות. העיתון שלו מגויס כולו לטיפוח ידידות בין עמי ארצות הברית לעמים של ברית המועצות.

אביו היגר לאמריקה בשנת 1911. זה חסך לו את שתי מלחמות העולם ואת סטאלין ואת הרעב הגדול באוקראינה, אמרתי. האנוסיאק אמר שזה נכון. תודה לאל עבור המלחמות. אבל מה היה לפני סטאלין, הסיפורים על הרעב הגדול באוקראינה [illegible] משפחת דמיאניוק [illegible] שלה. אמרתי, אולי אתה מאמין לדמיאניוק, אמר האנוסיאק.

מעת לעת נוסע האנוסיאק לאוקראינה ומכיוון שהוא מתעניין בהיסטוריה, אמר, הוא נכנס שם לכל מיני ארכיונים היסטוריים. יש לו עניין מיוחד בתולדות מלחמת העולם השנייה ולכן הוא אוהב במיוחד לבקר בארכיון קייב, שם שמורים מסמכים שהצבא האדום לקח שלל מידי הנאצים. הארכיון הזה פתוח לחוקרים. כמובן שהוא פתוח, אמר האנוסיאק. כלומר הוא פתוח לחוקרים אוהדים. הרי אין לצפות לכך שייפתח בפני חוקרים שאינם אוהדים. הוא אוהד. כמה הכל שאין יותר מהם, כמה חבל.

גלגלנו שיחה נעימה. עברה שעה, עברו שעתיים. האנוסיאק דיבר על זה ועל זה ועל דברים ועוד ספרים שכתב, מתורגמים ללשונות אחרות ובכולם הוא מגולל את פשעי המלחמה של האוקראינים הלבנים, מתנגדי המשטר הקומוניסטי. הכל בהסתמך על מסמכים שמצא בארכיונים. עבר זמן עד שהשיב סוף סוף מה שבאתי לשאול אותו. כן, הוא האיש אשר הפקיד בידי התובע האמריקאי אלן ראיין רשימה ובה שמות של אוקראינים אמריקאים ילידי ברית המועצות וכולם חשודים בביצוע פשעי מלחמה.

זה היה לפני יותר מעשר שנים. כן, בין השמות ברשימה הזאת נכלל גם שמו של איוואן דמיאניוק מהכפר הזבוסי מקרינסטי שבפלך ויניציה, אוקראינה. הוא ג'ון דמיאניוק מקליבלנד אוהיו. וכך התחיל הכל. לא, האנוסיאק לא ידע זאת אז. אבל עכשיו הוא יודע שזה היה סקופ חייו. ולא תאמין, אמר לי, בשום פנים ואופן אינני יכול לזכור איך קיבלתי את השם הזה. לא תאמין. נכון שאינך מאמין? הנה. ידעתי.

אולי קיבלת אותו מהק.ג.ב, הצעתי. אולי שתלו אותו אצלך בלי שידעת. הא הא, אמר האנוסיאק, הא הא, מצחיק מאוד.

מיום שאני עוקב אחרי פרשת דמיאניוק יש לי רושם שהסיפור האמיתי שמאחוריה עוד לא סופר. בשום פנים אינני מצליח להבין איך עלו עליו מלכתחילה ואיך הצליחו אחר כך למצוא את התעודה המשמשת עכשיו כמוצג עיקרי של התביעה. זה לא אומר שהתעודה זויפה בידי הק.ג.ב כטענת הסניגוריה. אך ביקורי אצל מיכל האנוסיאק לימד אותי משהו על עוצמתה של האיבה השוררת בין האוקראינים האדומים לאוקראינים הלבנים.

האדומים יעשו הרבה כדי לסבך את הלבנים. זה מה שהאנוסיאק חיפש בארכיונים. הוא כותב גם בכפרים, אמר לי. דובב אנשים, שאל. אולי אתם זוכרים פושעים נאציים. אולי אתם יודעים היכן הם היום. כך עלה על השמות, 73 במספר. אלן ראיין, התובע האמריקאי שהיה אחראי על החקירה סירב לאשר שמיכל האנוסיאק הוא המקור שלו ואישר רק שקיבל את שמו של דמיאניוק מאיש בעל קשרים טובים בברית המועצות. אה כן, אמר האנוסיאק, ראיין הטוב. בשלב מסוים הוא חשב שהוא צריך להגן עלי.

איך בכל זאת נתקל בשמו של דמיאניוק, שאלתי אותו שוב ושוב והאנוסיאק אמר שגם הוא היה רוצה לדעת את זה, עכשיו כשכולם שואלים אותו על כך. אבל הוא לא זוכר. רק זאת הוא יכול לאשר: קצה החוט נמצא בברית המועצות.

המשפט הבעייתי הזה, הנמשך זה שמונה חודשים ומאיים להסתיים כפארסה בלשית, עומד להתחדש בשבוע הבא והספק הגדול בדבר זהותו של הנאשם עודנו תלוי בחלל האולם כבתחילה.

מתנה מאמריקה

איכשהו נראה היה לי שלא אמצא בכוונתי בביקור באמריקה למי לתת את מצחיית הגולף ההיא שמצאתי אצל "האמכר שלמר", חנות המתנות לאנשים שכבר יש להם הכל ברחוב ה־57. המצחיה המופלאה מצוידת בלוחית דקיקה ההופכת את קרני השמש לאנרגיה. האנרגיה הסולארית הזאת מפעילה מאוורר זעיר המשיב רוח נעימה אל תוך המצחיה, לצנן את הראש. מחירה 29 דולר ו־95 סנט. עם אחריות.

ולא רכשתי גם את פשפש החתולים החדש. מרכיבים אותו בתחתית הדלת. החתול יוצא ונכנס בו. מתעוררת השאלה מה לעשות כדי שרק החתול הנכון ייכנס וכל יתר החתולים יישארו בחוץ. אין בעיה. הפשפש החדש מצויד עכשיו במנעול אלקטרוני הנפתח רק על פי קוד מיוחד. הקוד מודפס על קולר שהחתול נושא על צווארו. בהגיע החתול — הפשפש יפתח בפניו אוטומטית. המחיר — 126 דולר ו־95 סנט. (עם אחריות).

גם את ספר הקומיקס החדש על השואה לא קניתי. (קיבלתי אותו במתנה): מעשה במשפחת שפיגלמן המתגלגלת לאושוויץ, הכל בציורים קטנים בסגנון תום וג'רי, מעשה ידיו של ארט שפיגלמן, קריקטוריסט. היהודים הם עכברים, הנאצים חתולים. כולם מדברים מתוך בלונים קטנים היוצאים מפיותיהם. הפתעה: זה מבהיל פחות מהצפוי. אני שומע שזה עומד לצאת גם בעברית. כדי לענות על צורך דחוף, אני מבין.

בסופו של דבר הלכתי לחנות אחרת ורכשתי כמתנה לחבר את המהדורה המעודכנת של הברית החדשה ביידיש, איבערזעצט פון הערי חיים אינשפרוך. שני דולר מחירה.

כספת / יהודה שרוני, אריה לביא ואבי גנאור

המכה השנייה

ציבור בעלי המניות הבנקאיות, שהולכים לפדות את המניות שבידיהם, יקבל את הכסף באופן מעשי רק ב־30 לחודש (ביום שישי הבא). ואולם, חלק מהציבור שמיהר בשבועות האחרונים לקבל אשראי ולממן בו רכישת תעודות של קרנות נאמנות, הוכה, וחוזה אפילו פעמיים. בעקבות המפולת בשוק המניות, שב ופדה הציבור קרנות בסכום של 90 מיליון דולר, תוך ירידות שערים חדות ולעיתים למעלה מ־10 אחוזים. האשראי שלקח הציבור ועמלות הכניסה ויציאה בקרנות, ניכו מכיסם לפחות שני אחוזים נוספים.

ספק אם רבים מאלה שנכוו ישובו במהירה לבורסה.

השאלה הנשאלת היא מה עושים עתה? לפי שעה רצוי להמתין. כי שוק ההון נזיל באופן וכל התפתחות, לכיוון זה או אחר, אפשרית. הכסף מה"בנקאיות" יתקבל באופן מעשי רק ביום שישי הבא. ועד אז ממילא אין מה לעשות. לפי שעה כדאי להימנע מצריכת אשראי לשם כניסה להשקעה, גם אם מציעים אותה בתנאים נוחים. אם אתה נזיל, דאג שהכסף "ישכב" בינתיים בפקדון פח"ק (תפ"ס לשעבר).

קרנות מעוותות

ועוד בעניין קרנות. זה לא נעים להפסיד בתוך יום אחד 10 אחוז מההשקעה, בקרן שאמורה לשמור על ערך כספך. (ראה ידיעת השערים בקרנות הנאמנות "אשד ריסקסק" – דוגמאות מקורית). אבל, זה עוד יותר לא נעים להפסיד עוד יותר בגלל עיוות בשיטת השיערוך של נכסי הקרן. וזה הסיפור: קרן נאמנות מונחית על ידי הבורסה, על דעת הרשות לניירות ערך, לשערך את ניירות הערך המוחזקים בקרן בירידה של 10 אחוזים, זאת במקרה של רישום שערי מוכרים בלבד.

למי שאינו בקיא, רישום שער מוכרים בלבד בנייר ערך, גורר ירידת שער של 5 אחוזים, הגם שלא בוצעו כל עסקות. מדוע בכל זאת משערכים לפי ירידה של 10 אחוזים? אנשי הבורסה סבורים כי יום לאחר הירידה הראשונה ימשיכו השערים לרדת לפחות ב־5 אחוזים וכדי להימנע מ"סבסוד" הפודים, הם מורידים את הקרן במלוא עשרת האחוזים.

רצה הגורל ויום אחרי מפולת השערים הגדולה, נקלטו הזינוקים בניירות הערך שבהם נרשם מוכרים בלבד יום קודם לכן, ללא שינוי שער, או בירידה מתונה. כלומר, מי שפדה את הקרן ביום המפולת, הפסיד יותר ממה שהיה צריך להפסיד.

השיטה הטורקית

בעוד שלטונות המס וועדת ששינסקי מתלבטים בנושא הרפורמה במיסים ובכלל זה בשאלה איך לשפר את מוסר המיסים, נמצא בטורקיה פתרון מקורי וכפי שמסתבר גם יעיל.

לפני יותר משנה קבעו השלטונות שכל אזרח זכאי לקבל החזר מס מהמדינה על בסיס קבלות של מכירות מוצרים ושירותים שהוא מגיש. ההחזר ההתחלתי הוא בשיעור של 20 אחוזים מסכום הקבלה, והוא הולך וגדל ככל שגדל הסכום שהאזרח מוכיח שהוציא באמצעות קבלות.

התוצאה המיידית היתה, שאזרחי טורקיה החלו לאסוף קבלות באופן שיטתי והכריחו את בעלי העסקים לרשום באופן מלא את הכנסותיהם. הרווח של האוצר הטורקי כתוספת הכנסות היה גדול פי כמה מההחזרים ששילם.

בישראל נעשה בזמנו ניסיון דומה במסגרת מבצע "חשבונית הפרס". האזרחים התבקשו לאסוף חשבוניות ובין שולחי החשבוניות הוגרלו פרסים. אולם נראה שהתמריץ לא היה חזק מספיק, והכל בקום — המבצע בוטל לאחר זמן קצר.

אולי כדאי לשקול את השיטה הטורקית?

תן צלצול מעבר לים

עד לפני שלוש שנים, כששירות הטלפונים היה עדיין בייחוד משרד התקשורת, עודדו אותנו לחסוך בשיחות הטלפון ולקצר באורכן. אבל עתה, כשחברת "בזק" תרה אחר דרכים להגדיל את הכנסותיה (ורווחיה), ירדה עלינו "אוירה אמריקאית": בזק נערכת למסע פרסום שנועד לשכנע את הישראלי להגביר את השימוש בטלפון, ובעיקר — לא לחשוש להתקשר לחו"ל.

לצורך ביצוע המסע פרסמה "בזק" מכרז בין חברות הפרסום, בו זכו חברת אריאלי וחברת ממטר אריאלי. מסע הפרסום של חברות אלה כולל תשדירי שירות בטלוויזיה, רדיו ומודעות. במסגרת זו יפנו לאלה שיש להם קרובים, בני משפחה וידידים מעבר לים, ויעודדו אותם לטלפן אליהם, כפי שנוהגות חברות הטלפונים בארה"ב, בריטניה וכו'.

דוד היימן, סגן מנכ"ל אגף השיווק בבזק, אומר שהמטרה היא לעודד את הציבור להתקשר לחו"ל בשעות השפל — שאז מוצעות גם הנחות ניכרות על התעריפים הרגילים. השנה, כעדות היימן, תסתכם תנועת השיחות הבינלאומיות של בזק ב־208 מיליון דקות, מהן 67 מיליון דקות של שיחות נכנסות. באמצעות מסע הפרסום, שיעלה עשרות אלפי דולר, מקווים בבזק לאזן את היחס בין השיחות היוצאות והנכנסות. שיצליחו, אבל מצידנו העיקר שנוכל להתקשר לחו"ל.

כרטיסי חנייה ממוחשבים

מהנדס התעבורה הישראלי נתן תומר, המתמחה בנושאי תעבורה, והמהנדס אורי בן אסא, לשעבר איש חברת "סאייטקס" השלימו באחרונה את פיתוחה של "המדחנית האלקטרונית". זהו מעין מחשב כיס דיגיטאלי, שלתקוותם יתפוס את מקומם של כרטיסי החנייה בערים הגדולות בישראל, ואולי אף יאומץ על ידי ערים גדולות בחו"ל.

ה"מדחנית" תכיל בתוכה "דקות חנייה" בכמות מסוימת, ותצויד בארבעה לחצנים בהתאם לאזורי החנייה. דקות החנייה "יאוכלו" מהמדחנית בקצב הנקבע לאזור זה או לא יאוכלו כלל — באזור שבו החנייה בלתי מוגבלת. המכשיר יימכר על ידי הרשויות המקומיות או בעלי חניונים, יוצב על חלון הרכב ויאפשר לפקחים לוודא שהחנייה שולמה.

את בניית המכשיר יבצעו היזמים הישראלים באמצעות חברה בת של קונצרן טושיבה ביפאן (מה עם התוצרת העברית? א.ג.) השבוע אף נתברר שקבוצת אנשי העסקים האמריקאית שעמדה מאחורי רכישת כלינו שלום, שותפה בפרויקט.

כמה תעלה החנייה במכשיר החדש? זה תלוי כמובן בדרישות המקומיות. היצרנים מבטיחים שכאשר מלאי דקות החנייה במדחנית יאזל, יהפוך המכשיר לשעון דיגיטאלי מעוצב לכל דבר. עכשיו רק נותר לבדוק אם עלות המכשיר המשוכלל תייקר את החנייה — ולהתקין במכונית מתקן אזעקה נגד פריצה, כדי שלא יגנבו לנו את המדחנית הדיגיטאלית המבוהבבת על דקות החנייה היקרות שבתוכה.

דו"ח על דו"ח

ומבעיות מיכון לבעיות חשבונאות. רואה החשבון של חברה שעדיין לא הגישה את הדוחות למס הכנסה עבור שנת המס 1986 (והוא צריך לעשות זאת עד ספטמבר שנה זו), יכול לקבל ארכה אוטומטית להגשת הדו"ח עד ינואר 1988. התנאי לקבלת הארכה הוא פשוט: יש להגיש עד סוף החודש הנוכחי לפחות 60 אחוז מהדוחות של החברות המנוהלות על ידי אותו רואה החשבון. מה עושים המתחכמים שבין רואי החשבון? בוחרים להם כל מיני חברות רדומות, ומגישים עבורן את הדוחות. הן מובאות בחשבון לצורך הסטטיסטיקה.

בארטר לא בכל מחיר

החוק המטיל היטל על אשראי במטבע חוץ נועד להגביל את יבוא האשראי במט"ח לארץ. מתברר כי החוק נוסח כך שההיטל חל גם על עסקות שבהן מתווכים ישראלים עם מדינות שלישיות, כולל עסקות בארטר — גם אם הכסף והסחורה אינם מגיעים לישראל.

איגוד לשכות המסחר אומר כי הדבר יקטין את כדאיותן של עסקות כאלה ובמיוחד עסקות בארטר בהן הרווחיות קטן ביותר. לחילופין עלול הדבר להביא לכך שעסקות כאלה יבוצעו שלא באמצעות בנקים ישראליים וכך יהיו פטורות מההיטל.

אי לכך מבקש איגוד לשכות המסחר מבנק ישראל לשקול מחדש את החוק ולהבהיר כך שלא יחול על עסקות מרכנים והבארטר שמבצעים ישראלים בין מדינות שלישיות.

הפיקוח העירוני בפעולה

מכונית מרצדס אפורה, נושאת שלטים של אגף הפיקוח של עיריית תל אביב נעצרה ביום שלישי ה־20 בחודש בשעה 8 בבוקר ברחוב אבן גבירול לפני המחוז של הרב קפלן כאשר פניה מועדות צפונה. במכונית 39-313-82 היו שלושה גברים, בהם הנהג עובדי אגף הפיקוח העירוני.

הנוסע שישב ליד הנהג שלף קופסת סיגריות מרלבורו, הוציא מתוכה את הסיגריה האחרונה ככל הנראה, השליך אותה והשליך את הקופסא מהמכונית לכביש. נהג שהיה ברכב סמוך הביע תמיהה על המעשה.

אתה צודק, הסביר הפקח מהמכונית הסמוכה לנהג. "יד כן שכיוחר כדי להספיק לרשום דוחות על עבירות הניקיון של אזרחי העיר."

איך רושמים טיפ?

בתי המשפט אישרו באחרונה פסילת ספרי החשבונות של מסעדות בשל אי רישום הכנסות מהטיפ – תשר. לא מדובר רק באי רישום טיפ במזומן אלא גם בטיפ שנכלל בחשבון. בעלי המסעדות טענו שחלק מהסכום מיועד למלצר ולכן לא רשמו את ההכנסה במלואה.

כאשר התשר ניתן למלצר כהכנסת עבודה, יש לנכות ממנו מס במקור. אולם בכל המקרים קשה לקבוע בדיוק כמה הם השיר. נוטים שלטונות המס לראות בתשר הכנסה במשלח יד אצל המלצר, עליה ידווח בדו"ח על הכנסותיו, ולא במסגרת הכנסות העבודה מהמעביד.

רואה החשבון יצחק בר און הציע לאחרונה במסגרת חוזר ללקוחות עצות לגבי דרך הטיפול החשבונאי בתשר:

● כאשר התשר משולם במזומן על ידי הלקוח למלצר ולקופה נגבה רק סכום החשבון ללא התשר, יש לרשום את הסכום שהתקבל בקופה.

● כאשר התשר משולם עם החשבון בקופה בשיק או בכרטיס אשראי, יש לרשום את התקבול במלואו כולל התשר. במקרה זה ניתן לרשום את הסכום המועבר למלצר בהוצאה בתשלום מהקופה.

מצב זה עדיף, מבחינת מביאה, לעשות רישום התקבול בזר אולם עדיין יכול לעורר בעיה של ניכוי במקור.

מועצה יקרה

כדי לקבל הסמכה של רואה חשבון יש צורך לעבור תהליך לימודים מורכב ובחינות של מועצת רואי החשבון. בשבוע שעבר התברר כי כדי להיות רואה חשבון, אתה צריך להיות בעל הכשרות נאות. וכל כך לבית מחזר האגרה לתשלום של רואה חשבון עבור רישיונו במועצת רואי החשבון הועלה לפני מספר שבועות מ־66 שקל לשנה ל־600 שקל לשנה והאגרה "כמפת" מיאן בספטמבר.

מועצת רואי החשבון היא רשות הפיקוח על רואי החשבון. העורכת בין השאר את בחינות המועצה, ורואי החשבון טוענים כי תשלום של 600 שקל לשנה עבור שירות זה הוא גבוה לבין. רואי חשבון צעירים שעדיין צריכים לכלכל את הוצאותיהם בזהירות, עשויים לפתור את הבעיה בדרך שיטה הסתרת. במועצת רואי החשבון, אינה הוגנת. אם אתה רואה חשבון אז בוודאי שלא כדאי לך לשלם את האגרה.

האוניברסיטה הפתוחה

נפתחת ההרשמה ללימודים
לסמסטר אביב תשמ"ח (24) פברואר־יוני 1988

לתואר בוגר B.A.

האוניברסיטה הפתוחה מציעה לימודים בתחומים:

• מדעי הרוח • מדעי היהדות • ניהול וכלכלה • מדעי ההתנהגות • חינוך
• מדעי המחשב • מתימטיקה • מדעי הטבע • מדעי החיים

ההרשמה ללימודים אינה מותנית בהצגת תעודה על השכלה קודמת

• הלימודים מתבססים בעיקר על למידה עצמית בביתו של הסטודנט באמצעות חומר כתוב, מערכת מטלות הנבדקות על־ידי מנחים ובחינות גמר.
• בנוסף הסטודנט נעזר באמצעי למידה שונים ופגישות עם מנחים הנערכות אחת לשלושה ארבעה שבועות באזור מגורי הסטודנט.

האוניברסיטה מציעה גם השתלמויות במסלולים ותכניות מיוחדות
לקבלת חומר הרשמה באוניברסיטה הפתוחה או במרכזי המידע - נא לפנות החל מ־1 באוקטובר 1987

ההרשמה תסגר ב־15 בנובמבר 1987

לכבוד האוניברסיטה הפתוחה, המחלקה למידע ולמידשם ולמעקב ת.ד. 39328 רמת־אביב, 61392
אבקש לקבל את ידיעון האוניברסיטה הפתוחה וחומר הרשמה לסטודנט חדש.
שם ______
כתובת ______ מיקוד ______
הארץ 23.10 כללי

סטודנטים ותיקים אשר לומדו בסמסטרים 22 ו/או 23 מתבקשים לפנות לאוניברסיטה הפתוחה רק אם לא יקבלו חומר הרשמה המיועד לסטודנט ותיק עד סוף אוקטובר 1987.

העתודה האקדמית

הודעה מס' 1

העתודה האקדמית

ההרשמה לעתודה האקדמית לשנה"ל תשמ"ט תחל ב־1 בנובמבר 87 ותסתיים ב־15 בדצמבר 87. יוכלו להירשם תלמידים הלומדים בכיתות י"ב של בתי הספר השונים. על המועמדים להביא עמם בעת ההרשמה: צילום ומקור תעודת ציונים של כיתה י"א, מכתב מבית הספר כי הם ניגשים לבחינות הבגרות בקיץ תשמ"ח ותעודות זהות של ההורים. פרטים נוספים, חוברות הסברה וטפסי הרשמה ניתן לקבל בבתי הספר ובלשכות הגיוס האזוריות.

• לשכת הגיוס תל־השומר — ליד קריית אונו.
• לשכת גיוס חיפה — רח' עומר אל־כיאם 12־14.
• לשכת גיוס ירושלים — רח' רש"י 103 (שכונת מקור ברוך).
• לשכת גיוס באר־שבע — רח' יד ושם 22.
• לשכת גיוס טבריה — רח' מגדל.

אבא -
על העיתון שלך אתה
לא מוותר.
ומה איתנו ?

שבועון צעיר
השבועון האידיאלי לגילאי 8־13
מומלץ ע"י משרד החינוך
להשיג בדוכני העיתונים -
1.80 ש"ח בלבד!

הלוח הארצי — הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

● דרוש בע' קוייץ הצי משרה במפעל מתכת בת"א 03-485131/2 16594305א

ספרים/יות

עובדי מתכת

שרטטים ושרטוטים וגרפיקאים

רפואת שיניים

מזכירות וגננות

עובדי סעד

בית הורים ויצ"ו
שד' דוד המלך 40
ת"א
דרוש
כח
עזר
למחלקה סיעודית
לפנות: 03-219131

אחרות ומטפלות

פועלים/ות

פקידים/ות

שמירה ואבטחה

שונים

ביקוש עבודה

עסקים

מקדמי מכירות

שליחים/ות

חנויות

משרדים

שאול וינגר
במגדלי יהודה המכבי

● בצפון ת"א קומת משרדים, 900 מ"ר מפוארת + חניה

● במרכז משרד 500 מ"ר קרוב לתביעה, מפואר + חניה

● בלב ת"א 200 מ"ר בבנין חדש, 6 קווים

● בכיכר דיזינגוף חנות 90 מ"ר להשכרה לכל מטרה

● ברוך אלבני בנין ברמ"פ במצב מצוין בהזדמנות לרציניים

מפעל לייצור
אופנת נשים מרחוב
חנויות בזיכיון
חנויות מפעל
(ללא השקעה)

מחסנים

בתי מלאכה

אולמות

חקלאות

הלוואות

מכירות
ושירותים

מבני תעשייה

בתי אבות

מציעים

מגרשים

ריפוי והרזיה

ציוד והאזנה

בריאות

ניקוי ופולינג

חיטוי והדברה

נופש וקייט

שיפוצים

אותיות דביקות

קופות רושמות

מוצרי חשמל

צילום

הלבשה והנעלה

תכשיטים וכלי כסף

מקרר

ספרים

מערכת סטריאו

רהיטים

רהיטי-חכים
ברמת-גן המחולק:

כלי נגינה

● ציוד מקצועי חדש: MTX-1 SEQUENCER, YAMAHA DX-7, ROKAND 707/727, /MIDIVERB TACAM 246, -6, KORG, MIDIFEX JUPITER

"דורי עתיקות"
ברמת השרון
באולם התצוגה החדש - מבחר רהיטים עתיקים מאנגליה עם עיטורים וגילופים מקסימים - שולחנות, כסאות, מזנונים, מכתבות, שידות, שעונים ...
מחירי מבצע לרגל הפתיחה !!
קונים עתיקות במצב טוב ומבצעים תיקונים
רמת השרון
אזור התעשיה
נווה - מגן
(המשך "הראשונים")
שעות הפתיחה:
10:00 - 14:00
16:00 - 19:00
03-471528 ובמוצ"ש

זקוק דחוף למודעה?
מודפון
לשירותך 24 שעות ביממה
03-38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

מועדון אשראי ארצי
הלוואות לשכירים
הלוואות לרכישת רכב

כפ"ס: בן גוריון 20, הוד השרון 052-455753 אחה"צ
נתניה: שטמפר 7 טל. 053-616633
פ"ת: מונטיפיורי 41 טל. 03-904913
ת"א: נחמני 9 טל. 03-291940
רחובות: הרצל 176 בחצר קומה ב' טל. 08-587361, 08-454117

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

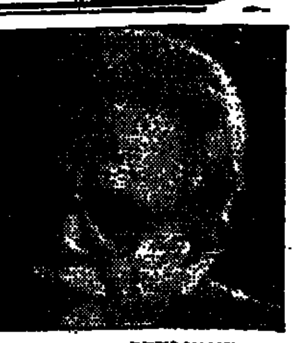
קאנטי: אוסף טיפוסים

וייט: אחדות הניגודים

שיהי: אימרין

תרגום

עד שמיעה — חמישים דיוקנאות
מאת אליאס קאנטי
מגרמנית: גבריאל צורן
אחרית דבר: יורם ברונובסקי
הוצאת עם עובד, 1987. 117 ע'

בראשית היו ה"כרקטרים", או הדיוקנאות, של היווני תיאופרסטוס, שחי בין המאה הרביעית והשלישית לפני הספירה. אוסף הדיוקנאות הקלאסי הזה כולל שלושים תיאורים קצרים של טיפוסים, כגון "החנפן", "הדימאי", ה"פטפטן" וכו'. לתיאופרסטוס קמו חיקויים רבים במשך הדורות, שהידוע בהם הוא ספר ה"כרקטרים" של המוראליסט הצרפתי לה ברייר (Le Bruyere) בן זמנו של מולייר (וכי מחזותיו של מולייר אינם, אחרי ככלות הכל, "כרקטרים" לעצמם).

אליאס קאנטי — בעל "מנוחים", "ההמון והכוח" ובעיקר, בעל כמה כרכי זיכרונות, שברונובסקי, באחרית הדבר, טוען כי הם הם דווקא מיטב יצירתו — השתמש בלי ספק בהשראה הקלאסית הזאת בבואו לכתוב את חמישים ה"כרקטרים" שלו. אך בהבדל קטן בשימוש לדעתו של בעל אחרית הדבר: בעוד תיאופרסטוס ולה־ברייר ביקשו לתאר באופן קומי טיפוסים מצויים ולקטלג בדרך זו או אחרת את הכסילות האנושית, מבקש קאנטי לתאר את היוצא דופן והמוזר: טיפוסיו שלו הם ברובם אנשים המבודדים עד כלה לדבר אחד, ומבחינה זו הריהם כפוטנציה, סקיצות של גיבורי רומאנים (שהרי הרומאן, בהגדרתו הסוציולוגית הוא סיפורו של גיבור היוצא למשימה לא אפשרית מראש).

ברונובסקי מקשר בין ה"כרקטרים" של קאנטי לרומאן "ס' נוחים" על ידי פרט ביוגרפי ספרותי לא ידוע: כאשר כתב את הרומאן הנודע שלו תיכנן אותו כהרחבה של תיאור דיוקן של "איש הספר", אחד בסדרה של דיוקנאות, שלכל אחד מהם ייעד רומאן משלו, שכידוע לא יצאו אל הפועל.

תרגומו הטוב של גבריאל צורן משמר את אופיו הסאטירי של הטקסט.

גולת המגדלה
מאת פטריק וייט
מאנגלית: [illegible]
הוצאת זמורה, ביתן, 1987

זהו סיפורם של שני אחים תאומים האוהבים אשה אחת ואינם זוכים בה. התאום האחר, ארתור, הוא כבד כול מפגר ובעצם מין תם־קדוש וגאון בבות, שכן מסתבר שלא רק כחשבים ובכל הקשור במספרים הוא מצטיין, אלא שהוא גם קורא בסתר את "האחים קרמזוב" של דוסטוייבסקי בספריה, שבה עובד אחיו התאום וולדו, סופר בשאיפותיו ומי שכותב כל ימיו למגירה. לשאלת אחיו כיצד ייתכן שהוא קורא את דוסטוייבסקי, משיב ארתור המפגר כי בעצם אינו מבין את הפרק על האינקוויזיטור הגדול ולכן בא לקרוא אותו בשנית.

וולדו וארתור מגלמים את האלמנט העשיר־עברי, יין ויאנג, אחדות הניגודים: אור וחושך, אדמה־שמים, ארוס ותאנטוס. ארתור נכסף אל המגדלה, סמל השלמות, סמל הסוד והטעם בעולם שבו התמוטטו המבנים הישנים. גם הורי התאומים כופרים בעיקר, אנשים מנותקים מכל מסורת שדבר לא היה להם להוריש לבניהם. גם הורי האהובה, הנערה היהודייה דולסי פיינשטיין, נתרחקו משורשיהם, אבל היא בוחרת להינשא לסאפורטה האדוק בדת.

"גולת המגדלה" הוא ספר חכם ועמוק ומבריק. התרגום בעייתי. אריך הצליחה ביותר בדיאלוגים. אבל משפטיו המפותלים של וייט וכן העולם האסטטולי המגולם בביטויים בשפה, טמנו לה לא מעט פחים שבהם נפלה, למרבה הצער. אף על פי כן חשוב שהספר הזה תורגם, כדי שהקורא העברי יוכל להתוודע אל סופר גדול, אולי הגדול בסופרים החיים כיום.
ג.ד.

תעודה

הישרדות
מאת גייל שיהי
תרגמה דפנה לוי
הוצאת זמורה, ביתן, 1987. 348 ע'.

גייל שיהי פגשה את פום במחנה פליטים בתאילנד, מחנה שבו כל אחד מן הפליטים ייחל כי יאומץ על ידי אמריקאי ויחולץ מן התופת לחיים חדשים. פום ביקשה אותה שתיקחנה עמה והכותב של הדבר נענתה. "הישרדות" מספר פרשה זו בשילוב עם סיפור ההתרחשויות ההיסטוריות שהביאו להקמת מחנות למען הקמבודים שהצליחו לברוח לתאילנד מטבח העם שבוצע שם על ידי המשטר הרודני. פום ששרדה את אימי משטר הדמים של פול פוט. כל בני משפחתה הושמדו. היא סיפרה את סיפורה לאמה המאמצת במהלכן של שיחות רבות ותוך קשיים מרובים. סיפורה אינו סיפור אישי בלבד, אלא סיפורו של עם שלם. גייל שיהי ניסתה ללמוד מסיפורה של פום לקח כלשהו על רוח ההישרדות, על התנאים המכשירים אדם לעמוד בתלאות הפוקדות אותו ולשרוד. אין אלה, כמובן, הלקחים היחידים מן התופעה שהיא מגוללת בספרה. ישנם הלקחים הפוליטיים והלקחים הפסיכולוגיים העולים מן ההתמודדות עם העולם החדש שאליו הגיעה פום וההסתגלות אליו.
ג.ד.

מין

הוא והיא והמשטר הסובייטי — סקס בברית המועצות
מאת מארק פופובסקי
תרגום: נסים אלמוג והרוניה בן יעקב
הוצאת עידנים, ספרי ידיעות אחרונות, 1987. 245 ע'

על האכזבה מכשלונה של המהפיכה הבולשביקית לשנות באופן מהותי את סדרי המשפחה והיחסים בין המינים כבר כתבו בשעתם הפסיכולוג וילהלם רייך בספרו "המהפיכה המינית" ועוד רבים במערב. ספרו של פופובסקי בוחן את אותו העניין מנקודת מבט קלילה־משהו: פופובסקי, שהיגר מרוסיה למערב ב־1977, ריאיין 250 אזרחים סובייטיים לשעבר, סקר כתבי עת ועיתונים, ליקט בדיחות, הביא מניסיונו האישי, ומאשש את הסטריאוטיפ הידוע, בדבר הפוריטניות של המשטר בברית"מ, העושה הכל כדי לדכא ולהעלים כל סימן העשוי להזכיר לבני אדם קיומם של חיי מין.

"חיי מין משוללי רגש אינם אלא ביטוי לאורח חיים מדוכא", כותב לבין, המשפט הזה נתן, במשך הזמן, לגיטימציה לצנזורות האבסורדיות ביותר בספרות, בקולנוע ובמוסיקה הסובייטיים, ואף במחול בוגרות, שכשנות השלושים נחשב לזימה בורגנית". תנאי הדיור האיומים והדירות הרב־משפחתיות שמו לאל כל אפשרות של אינטימיות־מינית, התנאים המזעזעים שבהם מבוצעות הפלות מלאכותיות, איכותם הגרועה של אמצעי המניעה הקונבנציונליים — כל אלה הפכו [illegible]

מעולם הספרות והאמנות

אוסקר ויילד: סמל של בריאות נפשית

בספרו "ארבעה דבלינאים" (1987) פרסם חוקר הספרות הנודע ריצ'ארד אלמאן מסות על ייטס, ג'ויס, אוסקר ויילד ובקט. "ארבעת אלה" הוא מודה, "הם חבורה מוזרה, אבל מתחילים להסתמן ביניהם קווי דמיון שהם לא היו מודעים להם". אין ראוי מאלמאן לחשוף קווי דמיון כאלה, מאחר שבמהלך הקריירה הספרותית עסק הרבה בייטס ובג'ויס. "ג'ויס וייטס", כתב אלמאן, "סקרו זה את יצירת זה במערכה הדדית ולעתים השתמשו באותם נושאים. ג'ויס הציב יד לוויילד כקורבן הירואי וחזר וציטט אותו או התייחס אליו בכתביו".

אלמאן כבר כתב עבודות גדולות על שניים מן הארבעה. עתה הופיע ספרו הביוגראפי על השלישי — "אוסקר ויילד" בהוצאת "האמיש המילטון". הסופר האמריקאי גור וידאל, הכותב על ביוגראפיה זו במוסף הספרותי של ה"טיימס", סבור שאף כי אלמאן היה הביוגראף הטוב ביותר של זמננו והאדם נבון ביותר, אין ויילד הולם את כשרונו, מפני שבשביל אקדמאי מדרגו של אלמאן הפרשנות היא חזות הכל. דווקא ויילד, טוען גור וידאל, אינו זקוק לפרשנות. לדעתו, מספק ויילד הזדמנויות מעטות ביותר למי־כשור הביקורתי האדיר של אלמאן. בעוד אלמאן הצביע על דרכים חדישות להבנת ייטס וג'ויס, לא יכול היה אלא לקבוע את מקומו של ויילד בקונטקסט ההיסטורי ולחזור ולספר את הסיפור הידוע, אם כי הוסיף לו פה ושם פרטים לא ידועים.

כך, למשל, מעניין ללמוד, כי בן שלושים ואחת ולאחר חיים הטרוסקסואליים סוערים אשר העניקו לו לא רק שני ילדים אלא גם עגבת, פותה ויילד על ידי רוברט רוס בן ה־17, באוקספורד. מעניין לדעת גם שוויילד העדיף מין אוראלי ונ־שיקות. כתוצאה מתהפוכות חברתיות ותרבותיות, שבו אין ויילד נחשב בעינינו כפושע. הוא פשוט לא הסתגל לחברה שלא היתה ראויה שיסתגל אליה, כותב וידאל. הוא נעשה לסמל של בריאות נפשית, אם גם לא פיסית, שהרי היה חולה בעגבת שהביאה עליו את מותו.

הביקורת על ספרו של אלמאן משמשת לגור וידאל הזדמנות לגנות את המבטליות הדרושה המהלכת ומתגבשת באמריקה בשל מחלת האיידס: השליטים מחדדים את צי־פורניהם, הוא כותב. "כיום מין נחשב גרוע מסתם חטא; הוא רצחני". הוא מציין, כי הרעיון הפרנואידי על מגיפה מכוונת היה תמיד יעיל בידי מי שרודף את החברה למגן החברה.

גיבור של הספר על ויילד הוא האם: ג'יין ויילד, ליידי פרוטסטנטית ובעלת סלון ספרותי בדבלין, שתמכה באירלנד עצמאית. כתבה שירה רודפת אהבה שעוררה. הבן והאם העריצו זה את זה. ההיבט המעניין ביותר בספר הוא, כנראה, תיאור התפתחותו האינטלקטואלית של ויילד. בעניין זה, אלמאן מחדש במיוחד באשר לקשרים הצרפתיים של ויילד, עם ז'יד, פרוסט, מנקור ואחרים.

Oscar Wilde by Richard Ellman. Hamish Hamilton &15

סיפורים מאי יווני

במסה ושמה "מספר הסיפורים" זיהה ואלטר בנימין שתי הוויות חיים — את החקלאות ואת הספנות — כמקורות השראה לשתי קבוצות עיקריות של מספרי סיפורים. אלכסנדרוס פאפאדיאמאנטיס (1851—1911) לא היה איכר, אף לא ספן. הוא היה בנו של כומר יווני מן האי האגיאני סקיאתוס, אבל את סי־פוריו ייסד על חייהם של תושבי האי על רקע שתי פעילויות אלה של החיים היווניים.

ייתכן שזו הסיבה, כי אף על פי שיצירתו לא זכתה אותו בשבחים גדולים מצד הממסד הספרותי של העבר, הוקירו אותו משוררים שהיו אחריו, כמו קונסטנטין קאוואפיס, יורגוס סאפאריס ואודיסיאוס אלי־טיס. הם העריכו במיוחד את אופן שימושו בלשון, את כתוב בסיפור פשוט ואת התערובת המופתית של אכזריות הקיום, יופי הטבע וחיים הדורי הרים של מיתוס, דת ומנהגים עממיים.

כיום זוכה פאפאדיאמאנטיס לקהל גדול בארצו ובאחרונה נתרגמו סי־פוריו לאנגלית תחת הכותרת "סי־פורים מאי יווני" (הוצאת אוניבר־סיטת ג'ונס הופקינס). הנובלה שלו "הרוצחת", כותב מבקר ה"ניו־יורק טיימס בוק ריביו", שתורגמה כבר לפני שנים אחדות, היא קריאת חובה לכל מי שמתעניין באבות־הטיפוסים של כתיבה פמיניסטית באירופה.

בקובץ הנוכחי 12 סיפורים, המתארים את חיי יוון בסוף המאה ה־19. זהו מבחר זעום מתוך יבול של כ־200 סיפורים, אבל הם מייצ־גים את כוחו בתערובת של ריאליזם וסימבוליזם ואת כשרונו להעמיד דמויות בדייקנות למופת במשפטים ספורים. הסיפורים, אף על פי שהם מקומיים, יש בהם אוניברסליות מדהימה. פאפאדיאמאנטיס שוזר בסי־פוריו אגדה ומיתוס. כך, למשל, הסיפור "אמריקאי" סיפור לחג המולד" הוא וריאציה על הנושא הקדום של שיבת הגיבור לביתו, המעוצבת על פי מקבילות עדינות לחלקה השני של האודיסיאה.

הדמויות החזקות בסיפורים אלה הן הנשים. פאפאדיאמאנטיס מצייר תמונה חיה של ההגבלות הקשות שהטילו מנהגי הכפר במאה ה־19 על האשה ואת הסבל שהטילו על חייה. בה בעת הוא מתאר את אומץ לבן, כושר התעוררותן והמצאתן של נשי הכפר ואת כוח הסבל שסייע להן לעמוד בחיזיון הקשים. פאפאדיאמאנטיס, שחילק את חייו בין אתונה לסקיאתוס, היה מסוגל למרות אמונתו הדתית השמרנית לניתוק אירוני, ובשל כך ובשל תכונות אחרות של סיפוריו הושווה לתומאס הארדי.

Tales From a Greek Island
by Alexandros Papadiamantis
The Johns Hopkins
University Press, &16.95

אפוס של המאה העשרים

סוף מע' ב 6

הדמוקראטיה, כך הוא גורס, אינה אלא תוצאה של מאזן כוחות פולי־טיים וכלכליים מסוימים. גם ב־משטרים הדמוקראטיים, בעלי הכוח מגינים על עצמם מפני מתנגדיהם, ואם אין מעינשים את האמנים המתנגדים, אין זאת אלא מפני שאין מתייחסים אליהם ברצינות. יצירו־תיהם, יהיה המסר שלהם ביקורתי ככל שיהיה, נועדו לקשט קירות וספריות בטרקלינים נאים. אילו היתה האמנות לוחמת באמת, ובעלת השפעה, היו היוצרים נענשים ביד חזקה.

דבריו אלו של דבלין ודאי לא היו אלא קול תמהוני קורא במדבר. המשטר הראשון שאסר ושרף את ספריו של דבלין היה המשטר הנאצי. במשטרים הדמוקראטיים יכולים האמנים למרוד במוסכמות, "להשתולל" ולזעזע ולהתגרות כ־אוות נפשם, והדמוקראטיה המודרנית מעכלת את כולם והשיירות עוברות. עדיין לא נמצא האוונגרד האמנותי שהיה לכוח פוליטי של ממש בזכות עצמו. אבל הדברים ודאי מעידים על כוונותיו ושאיפותיו של כותבם: אין ספק ש"ברלין, אלכסנדרפלאץ" הוא ספר בעל משמעות חברתית־פו־ליטית. מכל מקום, במובן שגרמו עליו בתוחלת הרשימה ואולי אף במובן מצומצם ומדויק יותר.

כל דבר שאוכל לכתוב על צד זה של הספר במסגרת המצומצמת הזאת, נגזר עליו להישמע פשטני ובנאלי. אבל קוראי הספר ודאי יחוו זאת במלוא המשמעות והמורכבות: "ברלין, אלכסנדרפלאץ" הוא, כמין בבואה בזעיר־אנפין של פוטנציאל האלימות, ההרס והאנרכיה של תר־בות ההמונים והתעשייתית המודרנית; בבואה של אידיאות של הפרס בתוכה, של אי־ההבנה הגדולה ה־הולכת לנוכח התהליכים המתחול־לים בה. הולכתו של פרנץ ביבר־קופף להיות אדם "הגון" בצאתו מבית־הסוהר אינה בעלת ערך מוסרי. אין היא אלא תולדה של פחדו מפני העולם, של אי־יכולתו להתמודד עם החברה שהוא שייך אליה שלא על־פי בחירה. לביבר־קופף אין בעצם מקום של ממש בתוך החיים. אין הוא יודע מה לעשות עם עצמו, עם זמנו, עם כוחו. חייו הם משהו מופשט, חסר אחיזה, אף־על־פי שגופו ונוכחותו הפיסית ממשיים מאוד. הסתירה הזאת היא אחת הסיבות לאימה שסיפורו מהלך. בבאו מבית־הסוהר, ששם דווקא היה שייך "לעולם", הוא כאילו מנסה לעשות הסכם עם העולם: אני לא אעשה לך כל רע, ואתה תניח לי. אבל להסכם הזה אין צד שני, ועל כן אין לו סיכוי להתקיים. ואז ביברקופף פשוט נסחף, פעם לכאן ופעם לכאן, משתף פעולה, מופעל, מופקר כליל לכוחות שאינם בשליטתו והוא אף אינו רוצה לשלוט בהם. סיפורו של ביברקופף (ועל כך מעידים במישרים קשרי־האף"י ה־פוליטיים שלו עם הנאצים ועם הקומוניסטים והאנארכיסטים, ובה בשעה התנערותו מן "הפוליטיקה", בפרקים המשקפים היטב את ה־מבוכה הפוליטית בגרמניה בשלהי שנות העשרים) — סיפורו של ביברקופף וסביבתו הוא גם פיסה מסי־פורה של הדמוקראטיה הגרמנית הגוססת, על סף ההתמסרות ל־פאשיזם.

על "ברלין, אלכסנדרפלאץ" אי־אפשר לכתוב בלי להזכיר את השפה. הרבה דרכים יש לקרוא את הספר הזה, ורק שילובן מאפשר למצות את מלוא עושרו. אבל אין ספק שמלאכת־המחשבה הלשונית שנעשתה כאן הובאה לידי שכלול כזה, שלא אחת אתה מוצא את עצמך מתבונן להנאה לשונית צרו־פה. דבלין הרבה לכתוב במסותיו על תפקידה של השפה ביצירתו. השפה נחשבה בעיניו ל"כוח יוצר" בפני עצמו, שיש לו השפעה מכרעת גם על צורתה וגם על תוכנה של היצירה. היצירה הספרותית, כך גרס, צריכה להיבנות מצמידה ובה מן "הגאמות" של השפה, מן המשמ־עויות הצליליים והקצביים, הנושאים את "המחשבה הכתובה" או את "הכתיבה החושבת" (כביטויו הא־פייני של דבלין) ממשפט אל משפט, מפסוק אל פסוק. ב"ברלין, אלכסנ־דרפלאץ" נמצא קטעים שלמים כתובים בחרוזים; נמצא מלים ושמות המתפרקים לגורמיהם, מסתרסים, לובשים צורה ופושטים צורה: "בי־ברקופף, שמיברקופף, עיוורקופף, אין לו שם לאיש... ניברקופף, צינר־קופף..."; נמצא אסוציאציות לשוניות סהורות, ומעל לכל — נמצא עושר לאינסוף של רבדים לשוניים, החוברים זה לזה, מת־ערבבים זה עם זה, מתנגשים זה בזה: עולם לשוני זר ותוסס שיש בו בכל מכל כל — פיוטיות וגסות, עסיסיות ויובש, הרמוניה ודיסהרמוניה, והרבה מאוד סלנג ועגה ברלינאית.

משנאמר כל זה, אין צריך לומר שלתרגם ספר כזה כמעט אי־אפשר. המתרגמת, ניצה בן־ארי, עשתה כאן מלאכה כבירה, עשתה את כל מה שאפשר לעשות: הקפידה על ש־מירת הרבדים השונים, ויתרה את הציטטות הרבות מספור ומהורה להן את הרמה הלשונית המתאימה או שהביאה אותן מן המקור (התנ"כי) או מן התרגום הקלאסי הקיים. אין גבול להערכה שעבודת־ענק כזאת, שנעשתה מתוך הבנה ורגישות, ראויה לה. והתוצאה: גירסה עברית יפה ומהנה, שנשתמר בה הרבה מאוד מן הרוח של המקור. אלא שמה שאי־אפשר, אי אפשר. ואי־אפשר למסור בעברית את העגה הבר־לינאית, ובכלל, כלום אפשר ל־העביר עגה מקומית משפה לשפה? הפתרון הרווח הוא שימוש בסלנג. המתרגמת השתמשה בפתרון הזה בטעם רב ובמידה. אבל עסיסיותו של סלנג אינה תחליף לעושרו ויי־חודו של ניב מקומי, מה עוד שהס־לנג הישראלי ודאי לא נוצר להתאים להוי הבארים והעולם התחתון של מרכז אירופה. ועל־כן, בהכרח, נגרע לא מעט מססגוניותו ומרקיותו של המקור, בעיקר מן העושר הצלילי והלקסיקאלי שלו. יתרון אחד אולי נתן המקור למתרגם לעברית, שהעגה הבר־לינאית מושפעת במלים שאולות מן האידיש. אבל נראה לי שהיתרון הזה דווקא לא נוצל עד תום, ואולי קשה לנצלו: כך, למשל, במקומות הרבים שבמקור כתובה המלה Ganovim או Gauner, השאולה במובן מן האי־דיש (גנבאווים), ניתנת בעברית מלה צחה כ"נוכל"; במקום שמשהו נראה לפלוני לא כל־כך Koscher כתוב בעברית: "העניין נראה לו כלל וכלל לא כשר". ולתרגום המלה Schlamassel (השאולה מ"שלימזל"), נמצאה גם כן מלה עברית כשרה למהדרין. ויש עוד דוגמאות לא מעטות. אולי אפשר היה להעיז יותר, להתרפק קצת על האידיש שלנו? אינני בטוחה לגמרי. על כגון אלו מוטב לומר: אל תדון את חברך וגו'. ואין ספק, שיותר מכל ראויה המתרגמת להתפעלות ולתודה על העבודה היפה שהוציאה תחת ידה.

בגינת הספרות הצרפתית

סוף מע' ב 6

למצוא זיקות מסוימות בין אופיו של האיש ובין אופיה של כברת ארץ הולדתו..."

כך כותב ג'יימס וממשיך לדבר על בלזאק והשפעת טורן על אופיו, על היצירות שחותם הסביבה הזאת טבוע במישרין עליהן — מעל לכל "שושנת העמקים" ו"הכומר מטור" — ואף מתאר את ביקורו בבית בלזאק שברחוב המלכותי מספר 39, שאת פניו אמנם לא היה מראים לקהל, ועל כך הצטער מאוד ג'יימס, שהיה מעריץ נלהב ביותר של בלזאק ומחבר מסה נהדרת עליו. אך כיום כלל אין לראות את הבית שבו נולד מחבר "שושנת העמקים", שכן הבית הזה עלה באש, יחד עם בתים רבים אחרים, בעת שריפה גדולה בעשור השני של המאה.

פסל של בלזאק מעטר בית המשפט הוא כיום היד של העיר טור לבנה הגדול, ואילו זכר מוחשי יותר של אישיותו ויצירתו ימצא חובב ה"קומדיה האנושית" בעיקר בכפר סאשה, שבטירתו נהג בלזאק הבוגר לשבת חלקים גדולים של השנה, החלקים שבהם היה כותב. הכפר סאשה והטירה עצמה מתוארים לפרטיהם ברומאן "שושנת הע־מקים" שגיבור ראשי שלה, פליקס דה ונדאנס, נהג להגיע לארמון שבקרבת טור (כלומר סאשה) בדרך שבה היה בלזאק עצמו מגיע לשם בימים שהפרוטה לא היתה מצויה בכיסו: ברגל מטור, שאליה היה מגיע מפאריס בדיליז'אנס.

פרט זה נודע לנו מפיו של המדריך בטירת סאשה, צעיר שהר־שים אותנו ביותר, עד שדימינו כי התגלה לנו גאון אמיתי, ולא רק של חקר־בלזאק. ייתכן שכוח הסוגסטיה של היצירות משפיע לפעמים על הדרך שבה ראינו את אנשי־המקום ואת המדריכים בשכיות־הספרות הללו. אך עובדה היא שהמדריכה בבית לידתו של ראבלה היתה דמות ראבלזיאנית לעילא — עבת־בשר מאוד, עליזה ושופעת הומור — עם שגם היא הרשימה אותנו בשפעת ידיעותיה בענייני ראבלה. סופר קשה למדי, אחרי ככלות הכל, התובע מקוראו המודרני ידע בתחו־מים אזוטריים רבים, שכבר לא לדבר על כך שהספרים כתובים בצרפתית ישנה וארכאית כאמור, מעורבת בשפע לשונות, בתוכן גם העברית, כיד ההומניסט הרנסנסי שהתענג על ריבוי שופע שכזה של לשונות, והרב הקוראים בני ימינו מכירים את הספר בעיבודים או בתרגומים (כולל תרגומים לצרפתית מודרנית).

הבשורה המובאה הזאת, שלא תיעלב מאוד אם אתאר אותה בלשון המעטה מסוימת כשמנמונת (בעצם, היא ודאי תראה בכך מחמאה), שחתה בים ראבלה שהייה מאומנת בהרבה סגנונות, עד שלמדנו בפיה יותר מאשר מכל המורים לראבלה שהיו לנו מעולם (ואשתי אכנם שמעה קודם על ראבלה אצל חוקרת אנגלייה נודעת של הסופר, קארול קלארק). אבל גם בחורה זו אינה יכולה להתמודד בזיכרוננו מכיר־הטובה עם דמותו של הצעיר שהדריך אותנו בבית בלזאק: בעיניו זוהר של נאוניות עלומה, פיו יורה משפטים מהוקצעים, ישר לדפוס, בצרפתית גמישה הדורה, שבלזאק עצמו לא היה מתבייש בה או אף מתאווה אליה. אכן, הבחור היה דמות בלזאקית בעליל: הכמו שגיבוריו בלזאק אחדים אחוזים בשיגעון לדבר אחד, כבושים בכל נפשם ומאודם למשאה של תאווה או של אספנות, כך גם הבחור הזה היה בעליל משוגע לדבר בלזאק. לא רק יודע כל פרט ועיד על אודותיו אלא אף מצטט עמודים שלמים בעל פה מכתביו וכיו"ב. הוא בזבז את האוצרות הללו על חבורה של תיירים מקריים שספק אם יכולה היתה להעריך את מלוא טי־בעתו וידיעתו המופלאה.

כאשר האריך הבחור בתיאור מקומה של טירת סאשה ב"שושנת העמקים", ביקשה מכבנו אחת התיי־רות שיספר דווקא על אהבתו של בלזאק לגברת האנסקה. ניכר היה שהתמהות שלה אינה דווקא בר־ומאן זה של בלזאק או בכל אחד מאלו הכלולים ב"קומדיה הא־נושית", אלא דווקא ברומאן היחיד שעניין אותה באמת, זה עם בת־האצולה הפולנייה שלמענה הגיע בלזאק עד לדרזדנה, לשאתה שם לאשה. המדריך שלנו עבר כמובן על הגוכה, ומיד נשא הרצאה מבהה להלוזין על פרשת האהבים המהוללה של בלזאק עם גברת הפולנייה, ועל כך שאחרי מותו היא השליכה רומאן לאיבמור שמצאה בין ניירותיו (לא שמעתי על כך מעולם). בקיצור, הבחור היה אנציקלופדיה מהלכת לענייני בלזאק, ויודע הכל על הסופר. אנטול פראנס — גם הוא, אגב, התגורר זמן מה בטור אף על פי שהיה פריסאי מלידה — טוען שבלזאק הוא מן הסופרים המעצבים כך את הקוראים המובהקים שלהם, עד שהם נעשים משוגעים־לדבר־בלזאק (תאור מקסים של משוגע־בלזאקיסט מצוי במסה בשם "בלי־זאק" שבאחד מכרכי "החיים הס־פרותיים" של פראנס). אך כאן ראינו התגלמות של האידיאה הזאת, ראינו את הבלזאקיסט המושלם. זה היה בלי ספק הגילוי החשוב מכל אלה שגילינו בבית הכפרי של בלזאק, עם שמונים מתבייר אחרים שלו — רוחשי ההערצות ההדרגות, כמעט מיזגבות בתבייר־יוד של פרוסט — בצד כלי־הכתיבה שלו ואף המיטה שבה ישן ומעליה צלב גדול. המדריך כלנו הסביר שבלזאק עצמו היה אתאיסט, אך את הצלב תלה שם לבקשתה של גברת האנסקה הא־דוקה, ומה לא עושים למען רווחת פולניה, בייחוד כשאוהבים בה.

ניסינו אחר־כך, אחרי הסיור, לקשור שיחה עם המדריך, אפילו להתיידד עמו. הבענו דברי הערצה כלפיו והנהגו על מקור ידיעותיו המופלאות. דבריו היו צוננים מכזה — על שאלתנו השיב "מקריאת כתבי־עת מיוחדים" (!) — ניכר בעי־ליל שאין מקום בלבו או בראשו לענינים אחרים מלבד ענייני בלזאק. ויסיתי בלבי שהוא עני מאוד, שהוא גאה מאוד, ובכלל, ארגנתי כבינו רומאן שלם במסכך היכנות. אבל העת לחזור לטור, ובכלל.

ובכלל: טור היא עיר קטנה גדולה, בורגנית בתכלית ושומרת על כל האווירה של הימים ההם. אלו ימים? כהיה טור בת יותר מאלף חמש מאות שנים, ואף בימי הרו־מאים היה כאן יישוב פורח ובכן. כל התקופות הללו, כולל הרומאית, ניכרות כאן, וזאת בלי להפוך את טור לאיזה מוזיאון או אתר היסטורי או ארכיאולוגי. הבתים המהלכים ברחוב רונבאר, החולפים על פני בית אנטול פראנס ועל פני פסל ראבלה היקרה, נראים — איך להגיד? — אינטגרליים למקום הזה. שייכים לעניני הרוח שלפני הבצאת כשם שאלה שייכים להם. לא למטה מהם ולא למעלה מהם. ביגר מבסרת, בלי לקרוא את דקארט ואת ראבלה הם קרטזיאנים וראבלזיאנים לעילא. כי האדם אינו אלא — האם מישהו כבר אמר זאת — כבנת נוף ארץ הולדתו.

(רשימה שלישית בבהירה)

הראבאל: הבורלסקי והטראגי

על הסופר הצ'כי בוהומיל הרא־באל מרבים באחרונה לכתוב בעי־תונים הצרפתיים, האנגליים והג־רמניים. "הגישאין שלא ייאבנו בין הומור של איברים והמיתן הבאריק". כך הגדיר מילאן קונדרה את כשר־נו של מי שנולד 15 שנים לפניו בעירו ברנו, מולדתו של המוסיקאי הגדול ליאוס יאנאצ'ק, מומחה נוסף לעידוד של הבורלסקי והטראגי.

בשנות ה־50, בעוד הוא עובד במפעל פלדה ואחר־כך במחסן נייר, התחיל הראבאל, מוסמך למשפטים, לכתוב שירה ופרוזה שחרגו כדי כך מן הקו הרשמי, עד שבוכר לה חביאן. רק בשנות ה־60, כשהו אמנויות פרחו בצ'כיה, נודע הרא־באל גם במערב, בעיקר בגלל הסרט "רכבות שמורות היטב" שנעשה על פי רומאן מפרי עטו.

יצירתו, העצורת כל אידיאולוגיה, גבתה מחיר גבוה לאחר הפלישה הרוסית. ב־1970 הוחרמו ונגרסו ספריו וכמו 12 מעמיתיו נאסר גם עליו לפרסם מפרי עטו. ובכל זאת, בשנות ה־70 המוקרסות החלו יצי־רותיו להיות מופצות בקרב ידידים בעותקי מכונה. המצטיין שבספריו מאותו זמן הוא "שירתתי את מלך אנגליה". החרם הוסר מעליו ב־1986 אבל המהדורות החדשות של ספריו היו מצונזרות. ההשוואות בין כתבי היד לבין הספרים המודפ־סים אפשריות, מפני שכתבי היד הגיעו למערב.

ספרה של סוזאנה רות "בדידות רמה ומזל מר: על עולמה הפיוטי של הפרוזה של בוהומיל הראבאל" (הוצאת פטר לאנג, ברן), עוסק בהשוואות מעין אלה, וכן בתולדותיו של הסופר ובהתעוררות הגרוטסקי והנשגב ביצירתו. ספרה אינו עוסק באוטוביוגראפיה שלו בת שלושת הכרכים שכתב בין השנים 1982—1985, אשר הובאה לידי התג־גשות חריפה בין הסופר למשטרה החשאית ונסתיימה בהתמוטטות עצבים. חלקה השלישי של הביוגר־אפיה "פרולוקי" — "אתרים ריקים" ראה אור בטורונטו, קנדה בהוצאת "ששים ושמונה". הסיפור מסופר במפתיע לא מפי הסופר אלא מפי אשתו, תחבולה המאפשרת לסופר להיות כן ללא הסתייגות. הוא נראה ומתואר דרך עיניה הסרקסטיות של אשתו ומופיע כאדם בעל מענה לדברנות ולמבוכה, ליצן ושבר־כלי, המתייסר ביסורים של התפכחות משתייה מצד אחד והתקפי פניקה מצד שני, פקעת עצבים. אדם החי באימה מפני המשטרה החשאית, מעמיד פנים, מזייף ויותר.

"קורבן השיער" (גליבאר) הוא ספרו האחרון שראה אור בצרפתית, לאחר שנתפרסמו שם ספריו "רכבות שמורות היטב" (גאליבאר), "שי־רתתי את מלך אנגליה" ו"בדידות רועשת מדי" (לאפון). "קורבן השי־ער" מתרחש בבית מבשל לשיכר בשנות ה־20. זהו ספר גרוטסקי, סי־מבולי ומצחיק.

La Chevelure Sacrifiee, par Bohumil Hrabal. Gallimard.

Proluky. by Buhumil Hrabal. Toronto: Sixty-Eight.

Laute Einsamkeit und bitteres Gluck by Susana Roth Bern Peter Lang

הכל"ה: רות אלמוג

מה שלא יהיה רומן

רלה מזלי

"לכתוב משהו שלא קרה זה לכתוב מה שכן קרה שלא היה מה שמישהו חשב שיקרה. הרבה פעמים קוראים לזה כלום. לא קרה כלום. אבל זה לא כלום כמובן. צחצחו שיניים, פתחו דלתות, סגרו דלתות, אכלו. אפשר לכתוב דברים כאלה. אני לא בטוח אם אפשר, או כמה זמן אפשר, לקרוא אותם. אז השאלה היא איך כותבים ציפיה ארוכה, חשובה, מעיקה וגם קריאה. זה לא אותה שאלה כמו איך חיים אותה."

כרם

הוצאת כרם בע"מ ת.ד. 4414 ת"א 61044

ספרי מפרש

צמא

עמוס מוקדי

סיפור התבגרותו של הנביא עמוס, נביא הצדק האוניברסאלי; בסגנון כמו-תנכ"י המצליח לשבור את מחיצות הזמן ולעורר תובנה של תקופה קדומה.

ת.ד. 36448, תל-אביב 61363 טל. 03-615138

קרן מלול

הודעה:

כמדי שנה מעניקה קרן מלול מלגות לפרויקטים בנושאים הבאים:

1) פעולות לבלימת ההתבוללות לשם הבטחת הקיום היהודי.
2) חינוך הנוער לערכים יהודיים תוך הקנית ידע ליסודות ולשורשים של היהדות.

מוסדות ויחידים המעוניינים להציע את מועמדותם לקבלת הקצבות מהקרן מתבקשים לכתוב בציון פרטים מלאים על הפרויקטים המוצעים על־ידם ובציון מספר טלפון אל: קרן מלול, ת.ד. 36442 תל־אביב.
את הבקשות יש להגיש עד ליום ט' בכסלו תשמ"ח, 30 בנובמבר 1987.

מוזיאון תל אביב
מחלקת החינוך
המשך הרשמה

סדנאות הנוער ע"ש הלנה רובינשטיין:
מגוון של 40 סדנאות לתלמידי ביה"ס היסודי, חט"ב והתיכון, בנושאי לימוד שונים: נוף, דיוקן ועוד; ובטכניקות שונות: רישום, ציור, פסול, הדפס, וידאו/קולנוע ועוד. סדנאות מיוחדות לגילאי קדם־חובה.

סדנאות המבוגרים:
מגוון של 15 סדנאות למתחילים ולמתקדמים: רישום, ציור, קרמיקה, פסול, קולנוע/וידאו הדפס אמנותי, הדפס רשת ועוד.

השתלמויות מורים: נותרו מקומות בודדים.

ההרשמה בבנין מוזיאון תל אביב
שד' שאול המלך 27
טל' 25-73-61
בכל ימות השבוע פרט ליום שישי
משעה 9:00 עד 19:00

שנת הלימודים תתחיל ב־ 1.11.87

תערוכות

אמנות של לשון־המעטה

מאת איתמר לוי

עשר שנות עבודתה של שרה ברייטברג־סמל כאוצרת לאמנות ישראלית במוזיאון תל־אביב עמדו בסימן חיפוש אחר אסתטיקה מקומית ייחודית ויהודית מפני פאתוס, מפני הפרזה ועשיית יתר באמנות

שרה ברייטברג־סמל, האוצרת לאמנות ישראלית במוזיאון תל־אביב, סיימה באחרונה את תפקידה. מאחר שתפקיד האוצר לאמנות ישראלית הוא התפקיד החשוב במו־זיאון, הצומת העיקרי בדרך שבין סדנת האמן לספרי ההיסטוריה, ראוי לנסות ולבדוק את הקו האמנותי שהתוותה ברייטברג בעשר שנות עבודתה כאוצרת.

ברייטברג אצרה כעשרים תערו־כות יחיד בגודל מלא, כעשר תערו־כות קטנות יותר תחת הכותרת "חדשות", וארבע תערוכות־נושא מרכזיות. רק שתי תערוכות הוקדשו למחקר היסטורי (לובין ורורי להמן). כל השאר הציגו אמנים חיים ופעי־לים. האמנים הבכירים יותר שהוצגו בתקופה זו היו אביבה אורי, מיכאל גרוס, משה קופפרמן, רפי לביא, מנשה קדישמן, יגאל תומרקין ומיכה אולמן. יהושע בורשטיין ופנחס כהן־גן הצעירים יותר בגילם שייכים לדור זה, שבהצגתו יש מידה רבה של סיכום הציור הישראלי בשנות השבעים. באותה תקופה העלתה נגד ברייטברג טענה שהיא ממשיכה בקו של יונה פישר. רק בדיעבד ראוים את התפנית ש־עשתה.

את תערוכותיהם של משה גר־שוני (במסגרת "חדשות"), ביאנקה אשל־גרשוני ויאיר גרבוז, אפשר לראות כקטלוגים מרכזים ב־אמנות שנות השמונים, כחוליות קישור לתערוכותיהם של גבי קלזמר, דוד ריב, יהודית לוין, צבי גולדשטיין ומיכל נאמן הצעירים יותר. כמו כן הוצגו במסגרת "חדשות", שנועדה למלא מחסור זמני בפעילות גלריות בראשית שנות השמונים, דוד גינתון, לארי אברמסון, ארנון בן דוד, דורון לבנה ואחרי קבנשטיין.

לא קשה לאפיין את בחירת האמנים של ברייטברג, וביתר הרחבה — את מה שהיא רואה כטוב וחשוב באמנות הישראלית. כמעט כל הציירים שהציגה, הן הוותיקים והן הצעירים, צמחו מרקע של אמנות מושגית־מינימליסטית־עניה. כלומר מאסתטיקה מחמירה יחסית, אינטלקטואלית לעיתים, מודעת ל־עצמה, ומאופקת, גם כשהיא מאמצת רישול, אילתור וספונטניות כערכים מרכזיים.

במוזיאון ישראל בירושלים, ש־הקו שלו פלורליסטי יותר, הוצגו באותה תקופה, בנוסף לאמניה של ברייטברג, גם לאה ניקל, אליהו גת, חיים קיווה, אורי רייזמן, יחזקאל שטרייכמן, ומהצעירים — דליה המאירי, פנים נייגר, דוד מוח, יורם מרוז, קבוצת רגע, ראובן זהבי, דוויית יעקבי ואחרים. ברור מכאן למי אמרה ברייטברג לא — לאמנים ציוריים, חומריים, צבעוניים ו־אקספרסיביים יותר, ולאמנים ש־עיקר המשקל בעבודתם נשען על האספקט התוכני. אפשר לטעון כי ברייטברג נקטה קו צר ושמרני יותר מאשר מוזיאון ישראל, וכי התמחותה יותר הן עם הדור הבוגר, והן, ובעי־קר, עם צעירים. הטענות נכונות. אולם כראוי היה לנסחן אחרת. במושגיו של ישעיהו ברלין פועל מוזיאון ישראל כשועל בעוד ברייט־ברג פעלה כקיפוד. השועל זריז, מרחרח לכיוונים שונים, קל תנועה. הקו השועלי של מוזיאון ישראל בשנים האחרונות גורם מתן ייצוג מרבי לאמנים מגוון גילים, סגנונות ודרגות בשלות. הקו הקיפודי של שרה ברייטברג היה חיפוש עקשני אחר מטרה אחת — היהודי המהותי לאמנות הישראלית.

את התערוכות "רוח אחרת" ו"שני תיים" אפשר לראות היום כחיפוש אחר שפה, כהצגת התלבטות בין כמה אלטרנטיבות איכותיות. אך עמדתה של ברייטברג מתבטאת בצורה מגובשת ומוחלטת רק בתער־וכת־הנושא האחרונה שאצרה, ושמה "דלות החומר". היתה זו תערוכת הנושא הטובה והחשובה שהוצגה בארץ בעשור האחרון. בתערוכה זו הוצגו מחדש רוב האמנים שכבר בעבר לתערוכות יחיד, והצטרפו אליהם הנציגר, ארוך, דרוקס, גטה, טבת, גבע, דורצ'ין ותורית ויזד. רפי לביא התנגד בצדק לכך שהתערוכה מתמקדת סביב דמותו כמורה וסביב "המדרשה" שלו כאסכולה. אך אין הוא יכול להתכחש להשפעתו על התפתחותם של רבים מהאמנים שנכללו בתערוכה. בחירתה של בר־ייטברג התבססה על ערכים של רוח, רגישות, תיחכום ואיפוק, ערכים שרפי לביא מציג אבטיפוס שלהם, אף כי רבים מתלמידיו של לביא והחוקר היום מנקודת המוצא המשותפת שלהם, מהפתרונות הצד־ניים של "המדרשה" עברו רבים מהם לציור סיפורי יותר ולבעיות ציוריות ויצוגיות מורכבות יותר.

יש לשער שלביא יודה בשמחה שלמד בשנים האחרונות ממיכל נאמן או מרגבית ברסט לא פחות משלמדו הן ממנו בעבר. אולם בריי־טברג התעקשה להמשיך ולכלול את כולם בכפיפה אחת, בשל עוד־על אחר המקשר אותם עדיין. עוד זה אפשר לנסח אולי במונח "לשון המעטה". יש לשון המעטה צורנית ויש לשון המעטה סיפורית. יש לשון המעטה גם בציור אקספרסיבי, חומרי או אישי־יצרי. במלים אחרות: בתערוכה "דלות החומר" לא הוצג עדיין מינימליסטי טהור של "פחות הוא יותר" אלא ערך של הזהירות מפני פאתוס, הפרזה ו־עשיית־יתר. בין אם מדובר ברישום, בציור, בצבע, בטקסטורה, בציור ספרותי, פוליטי או יהודי־אישי.

שלוש מגמות באמנות הישראלית זכו לייצוג מוזיאלי מועדף בתקופת ברייטברג. המגמה הראשונה — הציור הפיגורטיבי החדש, או בהכללה גסה אמני "אחד העם 90". כשייכ־תבו תולדות שנות השמונים תזכה גלריה אחד העם למעמד נכבד, מאחר שהצליחה ליצור עבודות חזקות ללא כל תמיכה מוזיאלית. המגמה השנייה שנדחתה על ידי בר־ייטברג היתה אמנות המתבססת על איקונוגרפיה מקומית, סמלים מי־תיים וחומרים ארציים כבדים. הדחויים משתי המגמות יטענו ודאי נגד האוצרת כי הפלתה אותם לרעה מפני שהיו מחוץ לקונצנזוס. אולי. אך הסיבה המהותית יותר, הפחות נעימה לאוזן, היא שלא היו מספיק טובים (אם כי כמה מאמני אחד העם/רגע/מיתר נמצאים היום ברמה המצדיקה הכרה רבה יותר של המוזיאונים).

המגמה השלישית שהתבטאה אמנם גם בתערוכות הקבוצתיות אף נדחתה במידת מה על ידי ברייטברג, היא "קבוצת הדוקומנטה" — הפיסול הגיאומטרי החדש (קרוון, שפיצר, גולדשטיין, שהאריק, טבת, גיטלין, אליהם ניתן להוסיף עוד כמה ישראלים שעיקר פעולתם בחו"ל וכמה צעירים יותר). הפעם קשה לבוא בטענות של איכות. לא מדובר כאן גם על דחייה מוחלטת. ובכל זאת, האמנים הישראלים המצ־ליחים ביותר בחו"ל זוכים בארץ, ולא רק על ידי ברייטברג, למעמד צדדי ביחס לכמה מאמני "דלות החומר". תופעה זו ראויה לדיון נפרד. אך בהקשר הנוכחי יש להצביע עליה כתוכחה נוספת ל"קי־פודיות" של ברייטברג — לחיפוש העקבי אחר המהותי לאמנות יש־ראל. כאן מגיעה גם למיטב ביטויה סטייתה של ברייטברג מהסגנון הבין־לאומי, שבו תמך יונה פישר.

בעשר השנים שעקבתי אחר פעולתה של שרה ברייטברג מצאתי עצמי לא אחת מתווכח ומתנגד לתערוכות שהציגה. גם היום איני מרוצה לחלוטין עם מכלול בחירתה ועם הקו שביטאה. אולם אני משוכנע שאם היה לאמנות הישראלית משהו חשוב וייחודי לומר בעשור האחרון, התבטאו הדברים במוזיאון תל אביב. היום משתנים פני הדברים, תוכן ונושא מתחרים על מעמדם של שפה וסגנון בציור, וברייטברג היתה אוצרת של שפה וסגנון.

החיפוש אחר היהודי לציור הישראלי היה הקו המנחה בעבודתה של ברייטברג. נוספה לו הקפדה איכותית שהתבטאה לא רק בתערוכות אלא גם בבניית אוסף המוזיאון. יצדק המוזיאון אם יסכם תקופה על ידי תערוכה גדולה שתציג את מיטב רכישות האוסף בעשור האחרון.

ברייטברג־סמל: אוצרת של שפה וסגנון

صكنا من الاصل

הטלוויזיה (המושבתת) של השבוע/ לילי גלילי

החטא ועונשו: השביתה והאדישות

התופעה המרתקת ביותר של השביתה היא אדישות הציבור – הטלוויזיה הצליחה להתיש אותו במשך שנים. אפשר לתעתע בכל העם, כל הזמן, והלקח הוא שלא כדאי

לשבת מול הטלוויזיה המושבתת ולעשות משהו אחר

לפני 17 יום בדיוק, ערב חג הסוכות, נכנסו הרדיו והטלוויזיה למה שהפך כבר השבוע לשביתה הארוכה ביותר בתולדות רשות השידור. בתחילה, הייתה הזעקה. להשבית את שמחתו של עם ישראל דווקא בערב החג? בו בזמן, החלה הצביעות. "עם ישראל" גילה לפתע את קשישיו. "כך לפגוע בקשישים ובבודדים, וליטול מהם את מעט הבידור". הכיצד בזעם עצור כל מי שראו כבר את קשישיהם מתגוללים בצואה ובשתן, מושלכים אל הרחובות בשביתות הרופאים והאחיות, ולא עשו למענם דבר. נראה היה, כי המקוננים מסתתרים מאחורי גבם הכפוף של הזקנים, בתופעה של סנוביזם חדש שילד הרגע. במקום להודות: "הטלוויזיה חסרה לי", חייב הבורגטון לומר: "לי זה לא חסר בכלל, אבל הזקנים". אחר כך בא השלב השני. כל מי שקראו אי פעם מאמר נוקב אחד בגנות השפעתה השלילית של הטלוויזיה על הקריאה, על הדיאלוג במשפחה ועל חיי התרבות בכלל, הזדרז לספר כיצד שיקמה הדממה התקשורתית את חייו. רק בשלב השלישי, בתום שלבי הגמילה המזורזים, באה ההכרה האמיתית: האדישות לשביתה הפכה לעובדה מוגמרת. לכולם נמאס. לפני שנים מספר, בערך בעיירה בארה"ב מחקר מבוקר. בהסכמתם, נותקו תושבי העיירה משידורי הטלוויזיה לפרק זמן קצוב. החוקרים בדקו את ההשלכות. בחלק מן המשפחות היה אכן שיפור ניכר בתקשורת הבין־אישית, בלימודים ובהרגלי הקריאה. באחרות, גרם הניתוק למשבר נישואין. בעיתונים דווח, כי זוגות שנותרו בלא טלוויזיה שתמלא את החלל, גילו שאין להם מה לומר זה לזה, והתפרקו. האדישות שמגלה הציבור בארץ להשבתת המרקע הממלכתי שלו, אינה מזמינה אפילו מחקרים מסוג זה. אפילו לא מאמר אחד בעיתונים בישראל, אינו דומה לאותו בעל טור ב"ניו יורק טיימס", שחשב שהעולם הגיע לקיצו והפלישה מהמאדים קרבה, בשלוש הדקות הקצרות שגן רונ'ד האפיל לא מכבר את המסך בצעד של מחאה.

אנחנו, בניגוד לבעל הטור, הרי הורגלנו כבר כבגון אלו, ושיבושים והשבתות פתע בטלוויזיה הם כבר חלק בלתי נפרד משגרת יומנו. בכך הופכת האדישות, המהולה אפילו במידה לא מבוטלת של שמחה לאיד, לשאלה המעניינת ביותר המתלווה להשבתת השידורים. הכל נאמר כבר על החלופות: יש גל"צ, ויש בי־בי־סי, יש קצת לימודית, וקצה של ערוץ שני, ויראו, הרבה ירדן, לבנון, וצלחות פה ושם מביאות אפילו את רוסיה ואמריקה. ובכל זאת, זה הסבר חלקי בלבד, והתגובות נעוצות בסיבות עמוקות יותר. "העם", כפי שנוהגים קברניטי הטלוויזיה לכנות את ציבור הצופים, פשוט אינו אוהב את הטלוויזיה שלו. בעיני הימניים, היא נשלטת על ידי המאפיה השמאלנית; בעיני השמאלנים, היא פוחדנית מדי ולא מיליטנטית דיה. כשהיא מרוחות, היא "איש הבשורה הרעה" השנוא. כשהיא מטיילת, היא בלתי אמינה. בשביל האחרים, היא פשוט סנובית מדי, מנוכרת, מטפלת ב"חשובים" בלבד, ומזניחה את ה"רוב הדומם" ואת צרכיו. ובשביל כל אלו, ואחרים, הטלוויזיה הפכה כבר מזמן למוקד עיקרי של טרטורים. מלחמת ההתשה המתמשכת שניהלו כל מיני קיקה, סודידי, עיתונאים מוחים ומנהלים כושלים, הצליחה, בסופו של דבר, להשניא את הטלוויזיה על הציבור. לקח להם זמן, אבל ההצלחה מסחררת. בגלל ההשבתות, עיצומי הפתע, האפלות המסך, ושיבוש לוח המשודרים דרך קבע, חדלה הטלוויזיה למלא אפילו פונקציה בסיסית של נתון מצוק הקובע את סדר יומנו. נוסח: אתה לוחץ על הכפתור ויש "מוקד" — סימן שהיום יום ד'; אתה רואה "מבט", סימן שהשעה תשע. האילו אצלנו — אתה לוחץ על הכפתור ויש חושך. סימן ששוב מישהו שם החליט ללחום את מלחמתו הצודקת על חשבונך הפרטי. לא נעים, ובהחלט כך נורא. או מה הפלא שאין עוד אהבה?

שונה הדבר בעניין הרדיו, שהוא הספק העיקרי של החדשות. מדהים לראות, באיזו קלילות עברה עלינו הגמילה הקולקטיבית ממהדורות החדשות מדי שעה. גלי צה"ל, "כל הזמן", מקנים מידה של ביטחון ומרסנים את הפניקה הכרוכה בניתוק מן החדשות: שידורי התחנות הזרות — בי־בי־סי, קול אמריקה, החדשות באנגלית מירדן, מביאים כעיקר חדשות מן העולם, ומובילים למסקנה העגומה שאין אנו טבור של עולם, ולהרהורים נוגים על הפרובינציאליות המקומית. מכל אלו, נובעות שאלות של כפירה, האם באמת, אנו זקוקים ל־13 מהדורות חדשות ליום? אפילו ראש הממשלה אמר כבר למקורביו, כי נראה לו שאפשר יהיה להסתפק להבא בארבע מהדורות בלבד. וגם ממלא מקומו מסתייג לא רע בימים אלה.

המסקנה היא, כי תביעות מהדורות החדשות שיש צורך למלא אותן בתוכן, יוצרת הצפה מגוחכת, מייצרת חדשות מלאכותיות המזינות אלו את אלו בעצם קיומן. חישבו כמה מהדורות נפתחות במילים: "ח"כ מיכה רייסר אמר", או "ח"כ צ'רלי ביטון הודיע", המהדורה שאחר כך מקדישה כולה לתגובות על אמירות מתוזמנות אלה. לעתים קרובות נראה כי אין החדשות אלא איזו קנוניה סמויה בין העיתונאים לפוליטיקאים. ועם הכל, אין להסיק מסקנות נמהרות. עם תום השביתה, הרי נשוב כולנו לדבוק במקלטים בהישמע הצפצוף, נהסה בעצבנות בכל מי שיפריע, נרוץ הביתה ל"מבט", ונבקש, מהנהג באוטובוס "להגביר את הרדיו כי יש חדשות".

מופע החיסכון של יעקבי

בשום פנים ואופן אין להבין את ההתנפלות והביקורת על הופעתו של גד יעקבי במשרד אידה נודל בערוץ השני. ומי המתנפל? דווקא החברים הטובים ביותר שלו במערך, שצרה עינם בעמית במשרד התקשורת שיש לו ערוץ טלוויזיה משלו. וכי מה עשה יעקבי. בסך הכל הקדים את ראש הממשלה, את ממלא מקומו, את שר הקליטה ואחרים הנוגעים בדבר, והזדרז להעניק ראיון ראשון ובלעדי לערוץ השני בענייני נודל וקליטה בכלל. ראשית לכל, זכותו. זה שלו. שנית, חישבו על החיסכון. הערוץ השני, כך ידוע, דל במשאבים. מניין יטול תקציב להפקה, מרואיינים ומראיינים? קם שר התקשורת, שהוא גם שר הכלכלה, ופתר את הבעיה: הוא גם השר הממונה, גם יזום המשרד, וגם המרואיין. כמה נכון וצודק.

רק בחברון דואגים לאחימאיר

קבוצה של נכבדים, מן המקום נתכנסה לה באחד האמשים האחרונים בבית פרטי בחברון. היו שם אחד מראשי מערכת הדינר המקומית, איש מע"צ מן המקום, בעל חברת ביטוח אמיד, פנסיונר בכיר מהמנגנון, ועיתונאי ישראלי אחד שבא לדון עמם בענייני דיומא שבגדה. משתתפי המפגש נראו מוטרדים קמעה. "תגיד", פנו לעיתונאי, "מה זה השביתה הזו בטלוויזיה? קשה מאד ככה, באמת".

העיתונאי, סולידארי עם עמיתיו מן הרשות הממלכתית, ישב ונשא הרצאה ממצה על שכרם הנשחק ועל דלות החומר. הנכבדים סרבו להאמין. "תגיד", שאלו, "כמה מרוויח יעקב אחימאיר?" חכך העיתונאי בדעתו, עשה חישובים, והשיב שלדעתו, מגיע שכרו של הנ"ל למשהו בין 1500־2000 שקל לחודש.

ישבו הנכבדים וחישבו את הסכומים בדינרים. הניעו בראשם בחוסר אמון, צקצקו בלשונם בהבעת השתתפות בצער. ואמרו: "באמת? כזה איש רציני, אחד הרציניים במדינה, וככה מרוויח? וכמה מרוויח ירדן לונדון?"

צאו וחישבו: למה זה דווקא בגדה מתגעגעים לטלוויזיה יתר מאשר בתחומי הקו הירוק, כאשר אין היא ממלאה מסגרת כמעט את השטחים? במחשבה שנייה, בשאלה עצמה טמונה התשובה: הטלוויזיה שלנו היא הרי במיטבה בנושאים אותם אין היא מסקרת.

האופציה הירדנית

קצת לא אמין, המלך חוסיין. אולי אפשר לסמוך עליו בנושאים שוליים כמו ועידה בינלאומית ושלום דה פאקטו, אבל בענייני טלוויזיה, יש מקום לתלונות. לא, חלילה, בעניין לוח המישדרים. האופציה הירדנית מציגה מבחר לא מבוטל של תוכניות לצופה הישראלי המושבת. יש סדרה יפהפיה של סיפורי מתח על פי רומנים סידרס (ימי ד'), יש "דמינגטון סטייל" (יום ג'), יש סדרה על קטעי קולנוע שלא נראו על המסכים מסיבות שונות (ימי ה'). יש סרטים באיכות לא יציבה, ויש, כמובן, חדשות.

החדשות בירדן, ממלאות פונקציה כפולה: חדשות פלוס "דיינסטי". ראשית לכל, הזינוק החדשותי. הפתיח זהה כמעט תמיד: "הוד מעלתו קינג חוסיין", ולאחריו תאור של מעשים שעשה הוד מעלתו באותו היום. אירועים בהם השתתף, אישים אותם נישק, ודברים אותם אמר. אחר כך, בדרך כלל, משתנה הפתיח ל"הוד מעלתה המלכה נור". בדומה למלך, היא מתוארת ומצולמת במגוון אירועים בהם נטלה חלק, ילדים אותם נישקה, מעונות אותם חנכה. בניגוד למלך, היא גם מחליפה בגדים לבין לבין, ומציגה לצופה, שהורגל בשושנה ארבלי אלמוזלינו, אופציה נשית אופנתית יותר. לאור כל אלה, יכולות החדשות בירדן למלא גם את תפקידה של "דיינסטי" המושבתת. וכי מי מהצופים אינו מהרהר ברקע תמונות מסרי־לנקה, למשל, בסיפור הבמה, סינדרלה של המלכה היפה? אינו מנסה לנחש מה מרגישה האמריקאית המודרנית הזו בממלכה ההאשמית. אינו מתקנא קצת או מרחם קצת על "כלוב הזהב" בו היא כלואה, הכל על פי השקפה. וכך אנו נמצאים משווים את מהלכותיה לאלו של קריסטל, מנתחים את צרותיהם של העשירים מרגונו ומרבת עמון, עוסקים בהבדלי הגילים בין בני הזוג (כמעט כמו קריסטל ובלייק), בוחנים את תנאי הדיור בשתי הסדרות, והרי לנו עיסוק לערב שלם.

אבל, מידת חוסר האחריות של המלך מתבטאת בלוח הזמנים. אנחנו, כידוע, החלטנו להפסיק עם הקייץ בעודו באיבו. המלך, שליט עיקש, דבק עדיין בשעון הקייץ, ומשבש את אורחות חיינו. הגיע אם כך שלו, משודרים בשעה תשע שלנו־הרגל הממלכה ההזמנן משמעים לפני 11 בלילה שלנו. ואנו, המורגלים ב"כמעט חצות", נשלחים להקדים ולעלות על יצועינו כמו ילדים נזופים בעונש. אולי שולץ יכול לתווך בנושא בפגישתו עם המלך בלונדון?

רק-איתורית

כותבת עברית

■ לראשונה בהיסטוריה
שנים אתם שואלים אותנו: "מתי סוף סוף תלמדו את האיתורית לכתוב עברית?"
היום אנחנו עונים: "היום!"
איתורית - יחידה וראשונה מסוגה בעולם הכותבת עברית.

■ סודיות מוחלטת
כל ההודעות הן אישיות - לעיניך בלבד! (מלבדך איש אינו שומע - איש אינו רואה).

■ קליטה אמינה
ההודעות מופיעות בעברית על הצג ונשמרות בזכרון: אין אבדן הודעות, אין שגיאות ברישום ויש יותר בטיחות בקבלת הודעות בזמן נהיגה או עבודה.

■ זכרון של פיל
הודעותיך נשמרות בזכרון (עד מאות סימנים שונים) ואתה יכול לדפדף בהן (בהרצה קדימה, או אחורה).

■ יודעת שפות
כתיבת הודעות דו לשוניות גם באנגלית.

היום זה היום
התקשר אלינו כבר היום והצמד אליך מרכז תקשורת חכם, קומפקטי ושקט.
איתורית - שרותי תקשורת בע"מ - החברה המובילה בישראל.
053-344615, 057-79765, 08-561061, 04-380541, 02-224341, 03-7549177

איתורית ITURIT

מכתבים למערכת הארץ

הצהרת קרומוול קדמה לבלפור

במאמר המקיף ב"הארץ" על המניעים להצהרת בלפור (שכעת ימלאו לה 70 שנה) מדגיש פרופ' יעקב פרידמן את השיקולים הריאל־פוליטיים שמאחוריה, אך מתעלם מהמניעים הדתיים, הרגשיים וההומניטאריים שהכשירו הקרקע לקראתה. יש פרדוקס בעובדה שהציונים הראשונים בבריטניה לא היו יהודים ושהמושג "מדינה יהודית" נטבע שנים רבות לפני הרצל ע"י מדינאים, אנשי דת וסופרים.

כבר בשנת 1656 נשא אוליבר קרומוול הצהרה ציונית בפרלמנט. 80 שנה לפני אישור המנדט הטיף הלורד שפטסבורי למדינה יהודית. לרוב הישראלים מוכר שם זה רק משדרות התיאטרונים המפורסמת שבלונדון. שבעים שנה לפני פרסום "אל הציפור" של ביאליק כתב ביירון את "המלודיות העבריות". אצטט אחת מהן: "ליונה יש קן, לשועל — מערה; לכל האנושות מולדת, לישראל רק – קבורה". את הרומן הציוני הראשון "דניאל דירונדה" כתבה סופרת לא יהודיה בפסבדונים של ג'ורג' אליוט. אישים אחרים דגלו בציונות מעשית נוסח לינגבלום, כמו סיר לורנס אוליפנט שהשתקע בהר הכרמל יחד עם מזכירו נפתלי אימבר (מחבר "התקוה") וסייע לקניית 2100 דונם קרקע להקמת היישוב "בני יהודה" בגולן ב־1887. הקולונל ג'ורג' גרואלר הקים אגודה להתיישבות יהודית בפלשתינה במחצית המאה שעברה.

קולות דומים הושמעו גם מעבר לאוקיינוס. ב־1812 כתב הנשיא האמריקאי ג'ון אדמס "אני מאחל ליהודים מדינה בארץ יהודה". ב־1954 הגיע לארץ העולה הראשון מקנדה, איש הכמורה האידיאליסט הנרי מונק, ששלח למלכה ויקטוריה פטיציה להקמת מדינה יהודית ובירתה ירושלים. הגנרל גורדון בסודאן שיגר תכנית מדינית ברוח זו לראש הממשלה דאז דיזראלי. לבלפור שהיה ממוצא סקוטי היתה זיקה לספר הספרים ועל המצביא וינגייט מספרים שספר תנ"ך היה מצוי תמיד בתרמילו.

בימים אלה כאשר אנו משחזרים את פרשת ההצהרה, הפרק הכאוב ביותר בקשרינו עם בריטניה, מן הראוי שנראה גם את הצד השני של המטבע ונזכור את הידידים הרבים והנאמנים שהיו לנו בארץ זו מאוליבר קרומוול ועד מרגרט תאצ'ר.

אליהו טל
צהלה

הריבית מיטיבה עם העניים

ביום שישי, 16.10.1978 הופיע מכתבו של הרב יצחק ברדע תחת הכותרת "רווחי העשירים, הפסדי העניים" בו הוא מתרעם על הודעת בנק לאומי כי הוא מעלה את הריבית על אשראי ב־0.15% לחודש, כאשר הנימוק המוצהר העלאת הריבית על הפקדונות הגדולים. במלים אחרות, כדי להגדיל את רווחי העשירים (בעלי הפקדונות) מגדילים את הפסדי העניים (בעלי האוברדרפט).

לא הייתי מוצא לכתוב לולא הבחנתי במכתבו של הרב ברדע בטעות נפוצה ביותר שמן הראוי לתקן אותה. אין זה נכון שהמפקידים הם העשירים והלווים הם העניים. ההפך הוא הנכון. הרוב המכריע של הפקדונות הם כספי האיש הקטן (גם שהפקדונות הגדולים והג'מבו הם של חברות, עיריות וגופים ציבוריים אחרים) בעוד שאת ההלוואות מקבלים העשירים.

הבנק נותן הלוואות רק למי שיש לו בטוחות מספיקים האלה הם העשירים, שהם מצדם מעדיפים לטעון שמקבלי ההלוואות הם המשקים היצרניים. כל האשראי הבנקאי למקבלי משכורות, לאיש הקטן, לעיתונאים, לשוטרים ולקריינים אינו מהווה אפילו אחוז אחד מכלל האשראי הבנקאי.

אי לזאת חובה להביא לידיעת הציבור שהלווים הם העשירים, למי מן הייצור, המסחר והפעולות הכלכליות שלהם בעוד שרוב המפקידים הם העניים שיש להם עודפי נזילות ארעיים, עתותיים, וחסכונות קטנים. מכאן שהעלאת הריבית פוגעת יותר בעשירים ומיטיבה עם העניים.

בתקופת התנ"ך היו הלווים — האריסים החקלאים העניים והמלווים היו בעלי האחוזות, העשירים. היום המצב הפוך.

ד"ר א. הלפרין
מנכ"ל איגוד הבנקים
תל אביב

המלצה לפרס: לקרוא את בבלי

לביטוי "טקט" טרם נמצא מקביל במילון עברי. והביטוי הלועזי עדיין בשימוש. במילונו של שמעון פרס הוא אינו קיים כלל, ולכן הוא אינו משתמש בו. האיש, הנוהג להצטלם כשערמת ספרים על שולחנו שכח, כנראה, לרכוש את ספרה של חנה בבלי.

בקבלת הפנים לאידה נודל, ביושבו לצידה, לא הרפה ממנה בשיחה ממושכת. ממנה לא הצליחה להשתחרר. גם כאשר הצליח יצחק שמיר להחליף עמה מלה, התערב טוב בשיחתם, והמשיך בה. כאשר השמיע ראש הממשלה דברי ברכה קצרים, קם אחריו ממלא מקומו והחל בנאום שנמשך זמן כפול ומעלה. אם לא די בכך, חזר הוא על הטקסט בשפת אלביון.

וכך, מתמוגג הוא מהצלחתו להשאר במרכז העניינים, "מקרין נוכחות", ומה יש לומר — מנהיג אמיתי. מי אמר שמקצוע יחסי ציבור נופל מפוליטיקה. ובכל זאת, מר פרס, יש הבדל בין טקט וטקטיקה, וכדאי לרכוש את ספרה של חנה בבלי.

משה אריוזו, עו"ד
תל־אביב

הפתגם פסוק מקוהלת

יזהר טל פתח את מאמרו "טוב שם משמן טוב" ("הארץ" 14.10) במלים הבאות: "טוב שם משמן טוב" קובע הפתגם העממי הידוע.

מן הראוי להעיר כי "פתגם עממי" זה הוא פסוק מפורש במגילת קוהלת ז' א.

אברהם אלבאום
תל־אביב